DUKE
UNIVERSITY
LIBRARY

Treasure Room

CATULLI,

TIBULLI,

ET

PROPERTII

OPERA.

BIRMINGHAMIAE:
Typis JOHANNIS BASKERVILLE.
MDCCLXXII.

Tr. K.
1.85915
490673

C. VALERII
CATULLI
VERONENSIS
AD
CORNELIUM NEPOTEM.
LIBER.
I.

QUOI dono lepidum novum libellum,
Arida modo pumice expolitum?
Corneli, tibi. Namque tu ſolebas
Meas eſſe aliquid putare nugas
Jam tum, cum auſus es unus Italorum
Omne ævum tribus explicare chartis,
Doctis, Jupiter! et laborioſis.
Quare habe tibi quicquid hoc libelli eſt,
Qualecunque: quod, o patrona Virgo,
Plus uno maneat perenne ſeclo.

AD PASSEREM LESBIÆ. II.

PASSER deliciæ meæ puellæ,
Quicum ludere, quem in ſinu tenere,
Quoi primum digitum dare appetenti,
Et acres ſolet incitare morſus,
Cum deſiderio meo nitenti
Carum neſcio quid lubet jocari,
(Ut ſolatiolum ſui doloris
Credo, ut tum gravis acquieſcat ardor)
Tecum ludere, ſicut ipſa, poſſem,
Et triſtes animi levare curas,
Tam gratum mihi, quam ferunt puellæ
Pernici aureolum fuiſſe malum,
Quod zonam ſoluit diu ligatam.

FUNUS PASSERIS. III.

LUGETE, o Veneres, Cupidineſque,
Et quantum eſt hominum venuſtiorum.
Paſſer mortuus eſt meæ puellæ,
Paſſer deliciæ meæ puellæ,
Quem plus illa oculis ſuis amabat:
Nam mellitus erat, ſuamque norat
Ipſam tam bene, quam puella matrem:
Nec ſeſe a gremio illius movebat;
Sed circumſiliens modo huc, modo illuc,
Ad ſolam dominam uſque pipiabat.
Qui nunc it per iter tenebricoſum
Illuc, unde negant redire quenquam.
At vobis male ſit, malæ tenebræ
Orci, quæ omnia bella devoratis;
Tam bellum mihi paſſerem abſtuliſtis.
O factum male! o miſelle paſſer!

Tua

Tua nunc opera meæ puellæ
Flendo turgiduli rubent ocelli.

DEDICATIO PHASELI. IV.

PHASELUS ille, quem videtis hoſpites,
Ait fuiſſe navium celerrimus;
Neque ullius natantis impetum trabis
Nequiſſe præterire, ſive palmulis
Opus foret volare, ſive linteo.
Et hoc negat minacis Adriatici
Negare litus, inſulaſve Cycladas,
Rhodumve nobilem, horridamve Thraciam,
Propontida, trucemve Ponticum ſinum;
Ubi iſte, poſt phaſelus, antea fuit
Comata ſilva: nam Cytorio in jugo
Loquente ſæpe ſibilum edidit coma.
Amaſtri Pontica, et Cytore buxifer,
Tibi hæc fuiſſe, et eſſe cognitiſſima
Ait phaſelus: ultima ex origine
Tuo ſtetiſſe dicit in cacumine;
Tuo imbuiſſe palmulas in æquore;
Et inde tot per impotentia freta
Herum tuliſſe, læva, ſive dextera
Vocaret aura, ſive utrumque Jupiter
Simul ſecundus incidiſſet in pedem:
Neque ulla vota litoralibus Deis
Sibi eſſe facta, cum veniret a mare
Noviſſimo hunc ad uſque limpidum lacum.
Sed hæc prius fuere: nunc recondita
Senet quiete, ſeque dedicat tibi
Gemelle Caſtor, et gemelle Caſtoris.

AD LESBIAM. V.

VIVAMUS, mea Leſbia, atque amenus,
Rumoreſque ſenum ſeveriorum
Omnes unius æſtimemus aſſis.
Soles occidere, et redire poſſunt:
Nobis, cum ſemel occidit brevis lux,
Nox eſt perpetua una dormienda.
Da mi baſia mille, deinde centum,
Dein mille altera, da ſecunda centum,
Deinde uſque altera mille, deinde centum:
Dein cum millia multa fecerimus,
Conturbabimus illa, ne ſciamus,
Aut ne quis malus invidere poſſit,
Cum tantum ſciat eſſe baſiorum.

AD FLAVIUM. VI.

FLAVI, delicias tuas Catullo,
Ni ſint illepidæ, atque inelegantes,
Velles dicere, nec tacere poſſes.
Verum neſcio quid febriculoſi
Scorti diligis: hoc pudet fateri.
Nam, te non viduas jacere noctes,
Nequicquam tacitum cubile clamat,
Sertis, ac Syrio fragrans olivo;
Pulvinuſque peræque et hic, et illic
Attritus, tremulique quaſſa lecti
Argutatio, inambulatioque.
Nam ni iſtapte, valet nihil tacere,
Cui nunc jam latera exfututa pandunt
Noctu quid facias ineptiarum.
Quare quicquid habes boni, malique,
Dic nobis. Volo te, ac tuos amores
Ad cœlum lepido vocare verſu.

AD

AD LESBIAM. VII.

QUÆRIS, quot mihi baſiationes
Tuæ, Leſbia, ſint ſatis, ſuperque?
Quam magnus numerus Libyſſæ arenæ
Laſerpiciferis jacet Cyrenis,
Oraclum Jovis inter æſtuoſi,
Et Batti veteris ſacrum ſepulcrum;
Aut quam ſidera multa, cum tacet nox,
Furtivos hominum vident amores;
Tam te baſia multa baſiare
Veſano ſatis, et ſuper Catullo eſt:
Quæ nec pernumerare curioſi
Poſſint, nec mala faſcinare lingua.

AD SEIPSUM. VIII.

MISER Catulle, deſinas ineptire,
Et, quod vides periſſe, perditum ducas.
Fulſere quondam candidi tibi ſoles,
Cum ventitabas, quo puella ducebat
Amata nobis, quantum amabitur nulla.
Ibi illa multa tam jocoſa fiebant,
Quæ tu volebas, nec puella nolebat.
Fulſere vere candidi tibi ſoles.
Nunc jam illa non vult, tu quoque, impotens, noli:
Nec quæ fugit ſectare, nec miſer vive:
Sed obſtinata mente perfer, obdura.
Vale puella, jam catullus obdurat:
Nec te requiret, nec rogabit invitam.
At tu dolebis, cum rogaberis nullam,
Sceleſta, noctem. Quæ tibi manet vita?
Quis nunc te adibit? quoi videberis bella?
Quem nunc amabis? cujus eſſe diceris?

Quem baſiabis? quoi labella mordebis?
At tu, Catulle, obſtinatus obdura.

AD VERANNIUM. IX.

VERANNI omnibus e meis amicis
Antiſtans mihi millibus trecentis,
Veniſtine domum ad tuos penates,
Fratreſque unanimos, anumque matrem?
Veniſti? o mihi nuncii beati!
Viſam te incolumem, audiamque Iberum
Narrantem loca, facta, nationes,
Ut mos eſt tuus: applicanſque collum,
Jucundum os, oculoſque ſuaviabor.
O quantum eſt hominum beatiorum,
Quid me lætius eſt, beatiuſve?

DE VARI SCORTO. X.

VARUS me meus ad ſuos amores
Viſum duxerat e foro otioſum:
Scortillum, ut mihi tum repente viſum eſt,
Non ſane illepidum, nec invenuſtum.
Huc ut venimus, incidere nobis
Sermones varii: in quibus, quid eſſet
Jam Bithynia, quomodo ſe haberet,
Et quonam mihi profuiſſet ære.
Reſpondi, id quod erat; nihil neque ipſis,
Nec prætoribus eſſe, nec cohorti,
Cur quiſquam caput unctius referret:
Præſertim quibus eſſet irrumator
Prætor, nec faceret pili cohortem.
At certe tamen, inquiunt, quod illic
Natum dicitur eſſe, comparaſti
Ad lecticam homines. Ego, ut puellæ
Unum me facerem beatiorem,

Non.

Non, inquam, mihi tam fuit maligne,
Ut, provincia quod mala incidiſſet,
Non poſſem octo homines parare rectos.
At mi nullus erat neque hic, neque illic,
Fractum qui veteris pedem grabati
In collo ſibi collocare poſſet.
Hic illa, ut decuit cinædiorem,
Quæſo, inquit, mihi, mi Catulle, paulum
Iſtos commoda, nam volo ad Serapin
Deferri. Mane me, inquii puellæ:
Iſtud, quod modo dixeram me habere,
Fugit me ratio. Meus ſodalis
Cinna eſt Caius; is ſibi paravit.
Verum utrum illius, an mei, quid ad me?
Utor tam bene, quam mihi pararim.
Sed tu inſulſa male, et moleſta vivis,
Per quam non licet eſſe negligentem.

AD FURIUM ET AURELIUM.
XI.

FURI, et Aureli, comites Catulli,
Sive in extremos penetrabit Indos
Litus ut longe reſonante Eoa
Tunditur unda:
Sive in Hircanos, Arabaſque molles,
Seu Sacas, ſagittiferoſque Parthos,
Sive qua ſeptemgeminus colorat
Æquora Nilus:
Sive trans altas gradietur Alpes,
Cæſaris viſens monumenta magni,
Gallicum Rhenum, horribileſque, ulti-
moſque Britannos:
Omnia hæc, quæcunque feret voluntas
Cœlitum, tentare ſimul parati,

Pauca

Pauca nunciate meæ puellæ
Non bona dicta ;
Cum ſuis vivat, valeatque mœchis,
Quos ſimul complexa tenet trecentos,
Nullum amans vere, ſed identidem omnium
Ilia rumpens.
Nec meum reſpectet, ut ante, amorem,
Qui illius culpa cecidit, velut prati
Ultimi flos, prætereunte poſtquam
Fractus aratro eſt.

AD ASINIUM. XII.

MARRUCINE Aſini, manu ſiniſtra
Non belle uteris in joco, atque vino.
Tollis lintea negligentiorum.
Hoc ſalſum eſſe putas? fugit te inepte :
Quamvis ſordida res, et invenuſta eſt.
Non credis mihi? crede Pollioni
Fratri, qui tua furta vel talento
Mutari velit : eſt enim leporum
Diſertus puer, ac facetiarum.
Quare aut hendecaſyllabos trecentos
Expecta, aut mihi linteum remitte :
Quod me non movet æſtimatione,
Verum eſt *mnemóſynon* mei ſodalis.
Nam ſudaria Setaba ex Iberis
Miſerunt mihi muneri Fabullus,
Et Verannius. Hæc amem neceſſe eſt,
Ut Veranniolum meum, et Fabullum.

AD FABULLUM. XIII.

COENABIS bene, mi Fabulle, apud me
Paucis, ſi tibi Di favent, diebus ;
Si tecum attuleris bonam, atque magnam

Cœnam,

Cœnam, non ſine candida puella,
Et vino, et ſale, et omnibus cachinnis.
Hæc ſi, inquam, attuleris, venuſte noſter,
Cœnabis bene: nam tui Catulli
Plenus ſacculus eſt aranearum.
Sed contra accipies meros amores,
Seu quid ſuavius, elegantiuſve eſt:
Nam unguentum dabo, quod meæ puellæ
Donarunt Veneres, Cupidineſque:
Quod tu cum olfacies, Deos rogabis,
Totum ut te faciant, Fabulle, naſum.

AD CALVUM. XIV.

NI te plus oculis meis amarem,
Jucundiſſime Calve, munere iſto
Odiſſem te odio Vatiniano.
Nam quid feci ego, quidve ſum locutus,
Cur me tot male perderes poetis?
Iſti Di mala multa dent clienti,
Qui tantum tibi miſit impiorum.
Quod ſi (ut ſuſpicor) hoc novum, ac repertum
Munus dat tibi Sulla literator,
Non eſt mi male, ſed bene, ac beate,
Quod non diſpereunt tui labores.
Di magni, horribilem, et ſacrum libellum!
Quem tu ſcilicet ad tuum Catullum
Miſti, continuo ut die periret,
Saturnalibus, optimo dierum.
Non, non hoc tibi, ſalſe, ſic abibit.
Nam ſi luxerit, ad librariorum
Curram ſcrinia: Cæſios, Aquinios,
Suffenum, omnia colligam venena,
Ac te his ſuppliciis remunerabor.
Vos hinc interea valete, abite

Illuc, unde malum pedem tuliſtis,
Secli incommoda, peſſimi poetæ.

XV.

* * *

SI QUI forte mearum ineptiarum
Lectores eritis, manuſque veſtras
Non horrebitis admovere nobis
* * *

AD AURELIUM. XVI.

COMMENDO tibi me, ac meos amores,
Aureli. Veniam peto pudentem,
Ut, ſi quicquam animo tuo cupiſti,
Quod caſtum expeteres, et integellum,
Conſerves puerum mihi pudice:
Non dico a populo; nihil veremur
Iſtos, qui in platea modo huc, modo illuc
In re prætereunt ſua occupati:
Verum a te metuo, tuoque pene
Infeſto pueris bonis, maliſque:
Quem tu, qua lubet, ut lubet, moveto
Quantum vis, ubi erit foris, paratum.
Hunc unum excipio, ut puto, pudenter.
Quod ſi te mala mens, furorque vecors
In tantam impulerit, ſceleſte, culpam,
Ut noſtrum inſidiis caput laceſſas;
Ah tum te miſerum, malique fati,
Quem attractis pedibus, patente porta,
Percurrent raphanique, mugileſque.

AD AURELIUM ET FURIUM. XVII.

PÆDICABO ego vos, et irrumabo
Aureli pathice, et cinæde Furi ;
Qui me ex verſiculis meis putaſtis,
Quod ſint molliculi, parum pudicum.
Nam caſtum eſſe decet pium poetam
Ipſum ; verſiculos nihil neceſſe eſt :
Qui tum denique habent ſalem, ac leporem,
Si ſint molliculi, ac parum pudici,
Et quod pruriat incitare poſſint,
Non dico pueris, ſed his piloſis
Qui duros nequeunt movere lumbos.
Vos, quid millia multa baſiorum
Legiſtis, male me marem putaſtis:
Pædicabo ego vos, et irrumabo.

AD COLONIAM. XVIII.

O Colonia, quæ cupis ponte ludere longo,
Et ſalire paratum habes ; ſed vereris inepta
Crura ponticuli aſculis ſtantis, irredivivus
Ne ſupinus eat, cavaque in palude recumbat:
Sic tibi bonus ex tua pons libidine fiat,
In quo vel Saliſubſuli ſacra ſuſcipiunto ;
Munus hoc mihi maximi da, Colonia, riſus.
Quendam municipem meum de tuo volo ponte
Ire præcipitem in lutum, per caputque, pedeſque :
Verum totius ut lacus, putidæque paludis
Lividiſſima, maximeque eſt profunda vorago.
Inſulſiſſimus eſt homo, nec ſapit pueri inſtar
Bimuli, tremula patris dormientis in ulna :
Quoi cum ſit viridiſſimo nupta flore puella,
Ut puella tenellulo delicatior hœdo,

Aſſer-

Aſſervanda nigerrimis diligentius uvis ;
Ludere hanc ſinit, ut lubet, nec pili facit uni,
Nec ſe ſublevat ex ſua parte ; ſed velut alnus
In foſſa Liguri jacet ſuppernata ſecuri,
Tantundem omnia ſentiens, quam ſi nulla ſit uſquam.
Talis iſte meus ſtupor nil videt, nihil audit :
Ipſe quis ſit, utrum ſit, an non ſit, id quoque neſcit.
Nunc eum volo de tuo ponte mittere pronum,
Si pote ſtolidum repente excitare veternum,
Et ſupinum animum in gravi derelinquere cœno,
Ferream ut ſoleam tenaci in voragine mula.

AD AURELIUM. XIX.

AURELI pater eſuritionum,
Non harum modo, ſed quot aut fuerunt,
Aut ſunt, aut aliis erunt in annis,
Pædicare cupis meos amores ;
Nec clam : nam ſimul es, jocaris una,
Hæres ad latus, omnia experiris.
Fruſtra : nam inſidias mihi inſtruentem
Tangam te prior irrumatione.
Atqui, ſi id faceres ſatur, tacerem :
Nunc ipſum id doleo, quod eſurire
Meus jam puer, et ſitire diſcet.
Quare deſine, dum licet pudico ;
Ne finem facias, ſed irrumatus.

AD VARUM. XX.

SUFFENUS iſte, Vare, quem probe noſti,
Homo eſt venuſtus, et dicax, et urbanus,
Idemque longe plurimos facit verſus.
Puto eſſe ego illi millia aut decem, aut plura
Perſcripta ; nec ſic, ut fit, in palimpſeſto
Relata : chartæ regiæ, novi libri,

Novi

Novi umbilici, lora rubra, membrana
Directa plumbo, et pumice omnia æquata.
Hæc cum legas, tum bellus ille, et urbanus
Suffenus, unus caprimulgus, aut foſſor
Rurſus videtur; tantum abhorret, ac mutat.
Hoc quid putemus eſſe? qui modo ſcurra,
Aut ſi quid hac re tritius videbatur,
Idem inficeto eſt inficetior rure,
Simul poemata attigit: neque idem unquam
Æque eſt beatus, ac poema cum ſcribit:
Tam gaudet in ſe, tamque ſe ipſe miraturi
Nimirum idem omnes fallimur; neque eſt quiſquam.
Quem non in aliqua re videre Suffenum
Poſſis. Suus quoique attributus eſt error;
Sed non videmus manticæ quod in tergo eſt.

AD FURIUM. XXI.

FURI, quoi neque ſervus eſt neque arca,
Nec cimex, neque araneus, neque ignis;
Verum eſt et pater et noverca, quorum
Dentes vel ſilicem comeſſe poſſunt;
Eſt pulchre tibi cum tuo parente,
Et cum conjuge lignea parentis.
Pulchre concoquitis, nihil timetis,
Non incendia, non graves ruinas,
Non facta impia, non dolos veneni,
Non caſus alios periculorum.
Atqui corpora ſicciora cornu,
Aut ſi quid magis aridum eſt, habetis,
Sole, et frigore, et eſuritione.
Quare non tibi ſit bene, ac beate?
A te ſudor abeſt, abeſt ſaliva,
Mucuſque, et mala pituita naſi.
Hanc ad munditiem adde mundiorem,

Quod culus tibi purior ſalillo eſt,
Nec toto decies cacas in anno;
Atque id durius eſt faba, et lapillis:
Quod tu ſi manibus teras, fricefque,
Non unquam digitum inquinare poſſis.
Hæc tu commoda tam beata, Furi,
Noli ſpernere, nec putare parvi;
Et ſeſtertia, quæ ſoles, precari
Centum deſine: nam ſat es beatus.

AD JUVENTIUM. XXII.

O Qui floſculus es Juventiorum,
Non horum modo, ſed quot aut fuerunt,
Aut poſthac aliis erunt in annis;
Mallem divitias mihi dediſſes
Iſti, quoi neque ſervus eſt, neque arca;
Quam ſic te ſineres ab illo amari.
Qui? non eſt homo bellus, inquies? Eſt:
Sed bello huic neque ſervus eſt, neque arca.
Hoc tu, quam lubet, abjice, elevaque:
Nec ſervum tamen ille habet, neque arcam.

AD THALLUM. XXIII.

CINÆDE Thalle mollior cuniculi capillo,
Vel anſeris medullula, vel imula oricilla,
Vel pene languido ſenis, ſituque araneoſo;
Idemque Thalle turbida rapacior procella,
Cum de via mulier aves oſtendit oſcitantes,
Remitte pallium mihi meum, quod involaſti,
Sudariumque Setabum, catagraphoſque Thynos,
Inepte, quæ palam ſoles habere tanquam avita:
Quæ nunc tuis ab unguibus reglutina, et remitte:
Ne laneum latuſculum, nateſque mollicellas
Inuſta turpiter tibi flagella conſcribillent;

Et

Et inſolenter æſtues, velut minuta magno
Deprenſa navis in mari, veſaniente vento.

AD FURIUM. XXIV.

FURI, villula noſtra non ad Auſtri
Flatus oppoſita eſt, nec ad Favoni,
Nec ſævi Boreæ, aut Apeliotæ;
Verum ad millia quindecim, et ducentos.
O ventum horribilem, atque peſtilentem!

AD PUERUM. XXV.

MINISTER vetuli puer Falerni,
Inger mi calices amariores,
Ut lex Poſtumiæ jubet magiſtræ,
Ebrioſa acina ebrioſioris.
At vos, quo lubet, hinc abite lymphæ,
Vini pernicies, et ad ſeveros
Migrate: hic merus eſt Thyonianus.

AD VERANNIUM ET FABULLUM. XXVI.

PISONIS comites, cohors inanis,
Aptis ſarcinulis, et expeditis,
Veranni optime, tuque mi Fabulle,
Quid rerum geritis? ſatiſne cum iſto
Vappa, frigoraque, et famem tuliſtis?
Ecquidnam in tabulis patet lucelli
Expenſum? ut mihi, qui, meum ſecutus
Prætorem, refero datum lucello:
O Memmi, bene me, ac diu ſupinum
Tota iſta trabe tentus irrumaſti.
Sed, quantum video, pari fuiſtis
Caſu; nam nihilo minore verpa

Farti eſtis. Pete nobiles amicos.
At vobis mala multa Di Deæque
Dent, opprobria Romuli, Remique.

DE MAMURRA. XXVII.

QUIS hoc poteſt videre, quis poteſt pati,
Niſi impudicus, et vorax, et aleo,
Mamurram habere, quod comata Gallia
Habebat uncti, et ultima Britannia?
Cinæde Romule, hæc videbis, et feres?
Et ille nunc ſuperbus, et ſuperfluens
Perambulabit omnium cubilia,
Ut albulus columbus, aut Adoneus?
Cinæde Romule, hæc videbis, et feres?
Es impudicus, et vorax, et aleo.
Eone nomine, Imperator unice,
Fuiſti in ultima Occidentis inſula,
Ut iſta veſtra diffututa mentula
Ducenties comeſſet, aut trecenties?
Quid eſt? ait ſiniſtra liberalitas.
Parum expatravit? an parum helluatus eſt?
Paterna prima lancinata ſunt bona;
Secunda præda Pontica; inde tertia
Ibera, quam ſcit amnis aurifer Tagus.
Hunc Galliæ timent, timent Britanniæ.
Quid hunc, malum, fovetis? aut quid hic poteſt,
Niſi uncta devorare patrimonia?
Eone nomine, urbis opulentiſſimæ
Socer, generque perdidiſtis omnia?

AD ALPHENUM. XXVIII.

ALPHENE immemor, atque unanimis falſe ſodalibus;
Jam te nil miſeret, dure, tui dulcis amiculi.

Jam

Jam me prodere, jam non dubitas fallere, perfide.
Nec facta impia fallacum hominum cœlicolis placent,
Quæ tu negligis, ac me miſerum deſeris in malis.
Eheu quid faciant dehinc homines, quoive habeant fidem?
Certe tute jubebas animam tradere, inique, me
Inducens in amorem, quaſi tuta omnia mi forent.
Idem nunc retrahis te, ac tua dicta omnia, factaque
Ventos irrita ferre, ac nebulas aereas ſinis.
Si tu oblitus es, at Di meminerunt, meminit Fides:
Quæ te ut pœniteat poſtmodo facti faciet tui.

AD SIRMIONEM PENINSULAM. XXIX

PENINSULARUM Sirmio, inſularumque
Ocelle, quaſcunque in liquentibus ſtagnis,
Marique vaſto fert uterque neptunus;
Quam te libenter, quamque lætus inviſo,
Vix mi ipſe credens Thyniam, atque Bithynos
Liquiſſe campos, et videre te in tuto.
O quid ſolutis eſt beatius curis
Cum mens onus reponit, ac peregrino
Labore feſſi venimus larem ad noſtrum,
Deſideratoque acquieſcimus lecto?
Hoc eſt, quod unum eſt pro laboribus tantis.
Salve, o venuſta Sirmio, atque hero gaude;
Gaudete, voſque Lariæ lacus undæ;
Ridete quidquid eſt domi cachinnorum.

AD IPSITHILLAM. XXX.

AMABO, mea dulcis Ipſithilla,
Meæ deliciæ, mei lepores,
Jube ad te veniam meridiatum.
Quod ſi juſſeris, illud adjuvato,

Ne quis liminis obſeret tabellam,
Neu tibi lubeat foras abire:
Sed domi maneas; pareſque nobis
Novem continuas fututiones.
Verum, ſi quid ages, ſtatim jubeto:
Nam pranſus jaceo, et ſatur ſupinus
Pertundo tunicamque, palliumque.

AD VIBENNIOS. XXXI.

O Furum optime balneariorum
Vibenni pater, et cinæde fili,
Nam dextra pater inquinatiore,
Culo filius eſt voraciore.
Cur non exſilium, malaſque in oras
Itis? quandoquidem patris rapinæ
Notæ ſunt populo; et nates piloſas,
Fili, non potes aſſe venditare.

SECULARE CARMEN AD DIANAM. XXXII.

DIANÆ ſumus in fide
Puellæ, et pueri integri.
Dianam pueri integri,
Puellæque canamus.
O Latonia, maximi
Magna progenies Jovis,
Quam mater prope Deliam
Depoſivit olivam;
Montium domina ut fores,
Silvarumque virentium,
Saltuumque reconditorum,
Amniumque ſonantum.
Tu Lucina dolentibus
Juno dicta puerperis;

Tu

Tu potens Trivia, et notho es
Dicta lumine luna.
Tu curſu, Dea, menſtruo
Metiens iter annuum,
Ruſtica agricolæ bonis
Tecta frugibus exples.
Sis quocunque tibi placet
Sancta nomine, Romulique
Antiquam, ut ſolita es, bona
Soſpites ope gentem.

CÆCILIUM INVITAT. XXXIII.

POETÆ tenero meo ſodali
Velim Cæcilio, papyre, dicas,
Veronam veniat, Novi relinquens
Comi mœnia, Lariumque litus.
Nam quaſdam volo cogitationes
Amici accipiat ſui, meique.
Quare, ſi ſapiet, viam vorabit;
Quamvis candida millies puella
Euntem revocet, manuſque collo
Ambas injiciens roget morari:
Quæ nunc, ſi mihi vera nunciantur,
Illum deperit impotente amore.
Nam quo tempore legit inchoatam
Dindymi dominam; ex eo miſellæ
Ignes interiorem edunt medullam.
Ignoſco tibi, Sapphica puella
Muſa doctior; eſt enim venuſte
Magna Cæcilio inchoata mater.

IN ANNALES VOLUSII. XXXIV.

ANNALES Voluſi, cacata charta,
Votum ſolvite pro mea puella.
Nam ſanctæ Veneri, Cupidinique
Vovit, ſi ſibi reſtitutus eſſem,
Deſiſſemque truces vibrare iambos,
Electiſſima peſſimi poetæ
Scripta tardipedi Deo daturam
Infelicibus uſtulanda lignis.
Et hoc peſſima ſe puella vidit
Jocoſe, lepide vovere Divis.
Nunc o cœruleo creata ponto,
Quæ ſanctum Idalium, Urioſque apertos,
Quæque Ancona, Cnidumque arundinoſam
Colis, quæque Amathunta, quæque Golgos,
Quæque Dyrrachium, Adriæ tabernam,
Acceptum face, redditumque votum,
Si non illepidum, neque invenuſtum eſt.
At vos interea venite in ignem
Pleni ruris, et inficetiarum,
Annales Voluſi, cacata charta.

AD CONTUBERNALES. XXXV.

SALAX taberna, voſque contubernales,
A pileatis nona fratribus pila,
Solis putatis eſſe mentulas vobis?
Solis licere, quicquid eſt puellarum
Confutuere, et putare cæteros hircos?
An, continenter quod ſedetis inſulſi
Centum, aut ducenti, non putatis auſurum
Me una ducentos irrumare ſeſſores?
Atqui putate: namque totius vobis

Frontem

Frontem tabernæ ſcipionibus ſcribam.
Puella nam mea, quæ meo ſinu fugit,
Amata tantum, quantum amabitur nulla,
Pro qua mihi ſunt magna bella pugnata,
Conſedit iſtic. Hanc boni, beatique
Omnes amatis; et quidem, quod indignum eſt,
Omnes puſilli, et ſemitarii mœchi:
Tu præter omnes une de capillatis
Cuniculoſæ Celtiberiæ fili
Egnati, opaca quem facit bonum barba,
Et dens Ibera defricatus urina.

AD CORNIFICIUM. XXXVI.

MALE eſt, Cornifici, tuo Catullo,
Male eſt mehercule, et laborioſe,
Magiſque, et magis in dies, et horas:
Quem tu, quod minimum, facillimumque eſt,
Qua ſolatus es allocutione?
Iraſcor tibi. Sic meos amores?
Paulum quod lubet allocutionis,
Mœſtius lacrymis Simonideis.

IN EGNATIUM. XXXVII.

EGNATIUS, quod candidos habet dentes,
Renidet uſquequaque: ſeu ad rei ventum eſt
Subſellium, cum orator excitat fletum,
Renidet ille: ſeu pii ad rogum fili
Lugetur, orba cum flet unicum mater,
Renidet ille: quicquid eſt, ubicunque eſt,
Quodcunque agit, renidet. Hunc habet morbum,
Neque elegantem, ut arbitror, neque urbanum.
Quare monendus es mihi, bone Egnati;
Si urbanus eſſes, aut Sabinus, aut Tiburs,
Aut paſtus Umber, aut obeſeus Etruſcus,

Aut

Aut Lanuvinus ater, atque dentatus,
Aut Tranſpadanus (ut meos quoque attingam)
Aut quilibet, qui puriter lavit dentes;
Tamen renidere uſquequaque te nollem:
Nam riſu inepto res ineptior nulla eſt.
Nunc Celtiberus, Celtiberia in terra
Quod quiſque minxit, hoc ſolet ſibi mane
Dentem, atque ruſſam defricare gingivam:
Ut, quo iſte veſter expolitior dens eſt,
Hoc te amplius bibiſſe prædicet loti.

AD RAVIDUM. XXXVIII.

QUÆNAM te mala mens, miſelle Ravide,
Agit præcipitem in meos iambos?
Quis Deus tibi non bene advocatus,
Vecordem parat excitare rixam?
Anne ut pervenias in ora vulgi?
Quid vis? qua lubet eſſe notus optas?
Eris; quandoquidem meos amores
Cum longa voluiſti amare pœna.

DE SCORTO MAMURRÆ. XXXIX.

AIN'? ſana puella defututa
Tota, millia me decem popoſcit?
Iſta turpiculo puella naſo,
Decoctoris amica Formiani?
Propinqui, quibus eſt puella curæ,
Amicos, medicoſque convocate.
Non eſt ſana puella, nec rogate
Qualis ſit. Solet hæc imaginoſum.

AD

AD MOECHAM. XL.

ADESTE hendecaſyllabi, quot eſtis
Omnes undique, quotquot eſtis omnes.
Jocum me putat eſſe mœcha turpis,
Et negat mihi veſtra reddituram
Pugillaria: ſi pati poteſtis,
Perſequamur eam, et reflagitemus.
Quæ ſit, quæritis? illa, quam videtis
Turpe incedere, mimice ac moleſte
Ridentem catuli ore Gallicani.
Circumſiſtite eam, et reflagitate;
Mœcha putida, redde codicillos,
Redde, putida mœcha, codicillos.
Non aſſis facis? o lutum, lupanar,
Aut ſi perditius poteſt quid eſſe!
Sed non eſt tamen hoc ſatis putandum.
Quod ſi non aliud pote eſt, ruborem
Ferreo canis exprimamus ore.
Conclamate iterum altiore voce;
Mœcha putida, redde codicillos,
Redde, putida mœcha codicillos,
Sed nil proficimus; nihil movetur.
Mutanda eſt ratio, moduſque vobis,
Si quid proficere amplius poteſtis.
Pudica, et proba redde codicillos.

AD AMICAM FORMIANI. XLI.

SALVE, nec minimo puella naſo,
Nec bello pede, nec nigris ocellis,
Nec longis digitis, nec ore ſicco,
Nec ſane nimis elegante lingua,
Decoctoris amica Formiani.

Ten' provincia narrat eſſe bellam?
Tecum Leſbia noſtra comparatur?
O ſeclum inſipiens, et inficetum.

AD FUNDUM. XLII.

O Funde noſter, ſeu Sabine, ſeu Tiburs,
Nam te eſſe Tiburtem autumant, quibus non eſt
Cordi Catullum lædere: at quibus cordi eſt,
Quovis Sabinnm pignore eſſe contendunt.
Sed ſeu Sabine, ſive verius Tiburs,
Fui libenter in tua ſuburbana
Villa, malamque pectore expuli tuſſim:
Non immerenti quam mihi meus venter,
Dum ſumtuoſas appeto, dedit, cœnas.
Nam Sextianus dum volo eſſe conviva,
Orationem in Antium petitorem
Plenam veneni, et peſtilentiæ legit:
Hic me gravedo frigida, et frequens tuſſis
Quaſſavit, uſquedum in tuum ſinum fugi,
Et me recuravi otioque, et urtica.
Quare refectus maximas tibi grates
Ago; meum quod non es ulta peccatum.
Nec deprecor jam, ſi nefaria ſcripta
Sexti recepſo, quin gravedinem, et tuſſim
Non mi, ſed ipſi Sextio ferat frigus;
Qui tunc vocat me, cum malum legit librum.

DE ACME ET SEPTIMIO. XLIII.

ACMEN Septimius ſuos amores
Tenens in gremio, Mea, inquit, Acme,
Ni te perdite amo, atque amare porro
Omnes ſum aſſidue paratus annos,
Quantum qui pote plurimum perire;

Solus

Solus in Libya, Indiaque toſta,
Cæſio veniam obvius leoni.
Hoc ut dixit, Amor ſiniſtram, ut ante
Dextram ſternuit approbationem.
At Acme leviter caput reflectens,
Et dulcis pueri ebrios ocellos
Illo purpureo ore ſuaviata,
Sic, inquit, mea vita Septimille,
Huic uni domino uſque ſerviamus,
Ut multo mihi major, acriorque
Ignis mollibus ardet in medullis.
Hoc ut dixit, Amor ſiniſtram, ut ante
Dextram ſternuit approbationem.
Nunc ab auſpicio bono profecti,
Mutuis animis amant, amantur.
Unam Septimius miſellus Acmen
Mavult, quam Syrias, Britanniaſque:
Uno in Septimio fidelis Acme
Facit delicias, libidineſque.
Quis ullos homines beatiores
Vidit? quis Venerem auſpicatiorem?

VALEDICIT BITHYNIÆ. XLIV.

JAM ver egelidos refert tepores,
Jam cœli furor æquinoctialis
Jucundis Zephyri ſileſcit auris.
Linquantur Phrygii, Catulle, campi,
Nicææque ager uber æſtuoſæ;
Ad claras Aſiæ volemus urbes.
Jam mens prætrepidans avet vagari:
Jam læti ſtudio pedes vigeſcunt.
O dulces comitum valete cœtus,
Longe quos ſimul a domo profectos,
Diverſe variæ viæ reportant.

AD PORCIUM ET SOCRATIONEM. XLV.

PORCI, et Socration, duæ ſiniſtræ
Piſonis, ſcabies famesque Mundi;
Vos Veranniolo meo, et Fabullo
Verpus præpoſuit Priapus ille?
Vos convivia lauta ſumtuoſe
De die facitis; mei ſodales
Quærunt in trivio vocationes?

AD JUVENTIUM. XLVI.

MELLITOS oculos tuos, juventi,
Si quis me ſinat uſque baſiare,
Uſque ad millia baſiem trecenta,
Nec unquam inde ero ſatur futurus:
Non, ſi denſior aridis ariſtis
Sit noſtræ ſeges oſculationis.

AD M. TULLIUM. XLVII.

DISERTISSIME Romuli nepotum,
Quot ſunt, quotque fuere, Marce Tulli,
Quotque poſt aliis erunt in annis;
Gratias tibi maximas Catullus
Agit, peſſimus omnium poeta;
Tanto peſſimus omnium poeta,
Quanto tu optimus omnium patronus.

AD LICINIUM. XLVIII.

HESTERNO, Licini, die otioſi
Multum luſimus in meis tabellis,
Ut convenerat eſſe delicatos:
Scribens verſiculos uterque noſtrum,

Ludebat

Ludebat numero modo hoc, modo illoc,
Reddens mutua per jocum, atque vinum.
Atque illinc abii, tuo lepore
Incenſus, Licini, facetiiſque,
Ut nec me miſerum cibus juvaret,
Nec ſomnus tegeret quiete ocellos;
Sed toto indomitus furore lecto
Verſarer, cupiens videre lucem,
Ut tecum loquerer, ſimulque ut eſſem.
At defeſſa labore membra poſtquam
Semimortua lectulo jacebant,
Hoc, jucunde, tibi poema feci,
Ex quo perſpiceres meum dolorem.
Nunc audax cave ſis, preceſque noſtras,
Oramus, cave deſpuas, ocelle,
Ne pœnas Nemeſis reponat: Ate
Eſt vehemens Dea; lædere hanc caveto.

AD LESBIAM. XLIX.

ILLE mi par eſſe Deo videtur,
Ille, ſi fas eſt, ſuperare Divos,
Qui ſedens adverſus identidem te
Spectat, et audit
Dulce ridentem, miſero quod omnes
Eripit ſenſus mihi: nam, ſimul te,
Leſbia, aſpexi, nihil eſt ſuper mi
* * *
Lingua ſed torpet; tenues ſub artus
Flamma dimanat; ſonitu ſuopte
Tintinant aures; gemina teguntur
Lumina nocte.
Otium, Catulle, tibi moleſtum eſt:
Otio exſultas, nimiumque geſtis.
Otium et reges prius, et beatas
Perdidit urbes.

AD SEIPSUM DE STRUMA ET VATINIO. L.

QUID eſt, Catulle, quid moraris emori?
Sella in curuli Struma Nonius ſedet:
Per conſulatum pejerat Vatinius.
Quid eſt, Catulle, quid moraris emori?

DE QUODAM ET CALVO. LI.

RISI neſcio quem modo in corona,
Qui, cum mirifice Vatiniana
Meus crimina Calvus explicaſſet,
Admirans ait hæc, manuſque tollens;
Di magni, ſalaputium diſertum!

* * * LII.

OTHONIS caput oppido eſt puſillum.
Etri ruſtica ſemilauta crura,
Subtile, et leve peditum Libonis.
Sed non omnia diſplicere vellem
Tibi, et Fuſſitio ſeni recocto.

* * *

Iraſcere iterum meis iambis
Immerentibus, unice Imperator.

AD CAMERIUM. LIII.

ORAMUS, ſi forte non moleſtum eſt,
Demonſtres ubi ſint tuæ tenebræ.
Te quæſivimus in minore campo,
Te in circo, te in omnibus libellis,
Te in templo ſuperi Jovis ſacrato,
In Magni ſimul ambulatione.

Femellas

Femellas omnes, amice, prendi;
Quas vultu vidi tamen ſereno,
Has vel te ſic ipſe flagitabam,
Camerium mihi, peſſimæ puellæ.
Quædam, inquit, nudum ſinum reducens,
En hic in roſeis latet papillis.
Sed te jam ferre Herculei labos eſt.
Tanto te in faſtu negas, amice.
Dic nobis ubi ſis futurus: ede hoc
Audacter, committe, crede luci.
Num te lacteolæ tenent puellæ?
Si linguam clauſo tenes in ore,
Fructus projicies amoris omnes:
Verboſa gaudet Venus loquela.
Vel, ſi vis, licet obſeres palatum,
Dum veſtri ſim particeps amoris.
Non cuſtos ſi fingar ille Cretum,
Non Ladas ſi ego, pennipeſve Perſeus;
Non ſi Pegaſeo ferar volatu,
Non Rheſi niveis, citiſque bigis:
Adde huc plumipedes, volatileſque,
Ventorumque ſimul require curſum,
Quos junctos, Cameri, mihi dicares;
Defeſſus tamen omnibus medullis,
Et multis languoribus pereſus
Eſſem, te, mi amice, quæritando.

AD CATONEM. LIV.

O Rem ridiculam, Cato, et jocoſam,
Dignamque auribus, et tuo cachinno:
Ride, quicquid amas, Cato, Catullum;
Res eſt ridicula, et nimis jocoſa.
Deprendi modo pupulum puellæ
Criſſantem; hunc ego, ſi placet Dionæ,
Protelo rigida mea cecidi.

IN MAMURRAM ET CÆSAREM. LV.

PULCHRE convenit improbis cinædis
Mamurræ pathicoque, Cæſarique;
Nec mirum: maculæ pares utriſque,
Urbana altera, et illa Formiana,
Impreſſæ reſident, nec eluentur.
Morboſi pariter, gemelli utrique,
Uno in lectulo, erudituli ambo:
Non hic, quam ille, magis vorax adulter:
Rivales ſocii puellularum.
Pulchre convenit improbis cinædis.

AD CÆLIUM DE LESBIA. LVI.

CÆLI, Leſbia noſtra, Leſbia illa,
Illa Leſbia, quam Catullus unam
Plus quam ſe, atque ſuos amavit omnes,
Nunc in quadriviis, et angiportis,
Glubit magnanimos Remi nepotes.

DE RUFA. LVII.

BONONIENSIS Rufa Rufulum fellat
Uxor Meneni? ſæpe quam in ſepulcretis
Vidiſtis ipſo rapere de rogo cœnam,
Cum devolutum ex igne proſequens panem,
A ſemiraſo tunderetur uſtore?

NUM

* * * LVIII.

NUM te leæna montibus Libyſſinis,
Aut Scylla latrans infima inguinum parte,
Tam mente dura procreavit, ac tetra,
Ut ſupplicis vocem in noviſſimo caſu
Contemtam haberes? o nimis fero corde!

JULIÆ ET MANLII EPITHALAMIUM. LIX.

COLLIS o Heliconii
Cultor, Uraniæ genus,
Qui rapis teneram ad virum
Virginem, o Hymenæe Hymen,
Hymen o Hymenæe;
Cinge tempora floribus
Suave olentis amaraci:
Flammeunt cape: lætus huc
Huc veni, niveo gerens
Luteum pede ſoccum:
Excituſque hilari die,
Nuptialia concinens
Voce carmina tinnula,
Pelle humum pedibus: manu
Pineam quate tedam.
Namque Julia Manlio,
Qualis Idalium colens
Venit ad Phrygium Venus
Judicem, bona cum bona
Nubit alite virgo;
Floridis velut enitens
Myrtus Aſia ramulis,
Quos Hamadryades Deæ
Ludicrum ſibi roſcido
Nutriunt humore.

Quare

Quare age, huc aditum ferens
Perge linquere Theſpiæ
Rupis Aonios ſpecus,
Nympha quos ſuper irrigat
Frigerans Aganippe;
Ac domum dominam voca
Conjugis cupidam novi,
Mentem amore revinciens,
Ut tenax edera huc, et huc
Arborem implicat errans.
Vos item ſimul integræ
Virgines, quibus advenit
Par dies, agite, in modum
Dicite; o Hymenæe Hymen,
Hymen o Hymenæe:
Ut lubentius audiens,
Se citarier ad ſuum
Munus, huc aditum ferat
Dux bonæ Veneris, boni
Conjugator amoris.
Quis Deus magis ah magis
Eſt petendus amantibus?
Quem colent homines magis
Cœlitum? o Hymenæe Hymen,
Hymen o Hymenæe.
Te ſuis tremulus parens
Invocat: tibi virgines
Zonula ſoluunt ſinus:
Te timens cupida novos
Captat aure maritos:
Tu fero juveni in manus
Floridam ipſe puellulam
Matris e gremio ſuæ
Dedis. O Hymenæe Hymen,
Hymen o Hymenæe.
Nil poteſt ſine te Venus,

Fama

Fama quod bona comprobet,
Commodi capere: at poteſt,
Te volente. Quis huic Deo
Compararier auſit?
  Nulla quit ſine te domus
Liberos dare, nec parens
Stirpe jungier: at poteſt,
Te volente. Quis huic Deo
Compararier auſit?
  Quæ tuis careat ſacris,
Non queat dare præſides
Terra finibus: at queat,
Te volente. Quis huic Deo
Compararier auſit?
  Clauſtra pandite januæ:
Virgo adeſt. Viden, ut faces
Splendidas quatiunt comas?
Sed moraris, abit dies;
Prodeas, nova nupta.
  Tardet ingenuus pudor,
Quem tamen magis audiens
Flet, quod ire neceſſe ſit.
Sed moraris, abit dies;
Prodeas, nova nupta.
  Flere deſine: non tibi,
Aurunculeia, periculum eſt,
Ne qua femina pulchrior
Clarum ab Oceano diem
Viderit venientem:
  Talis in vario ſolet
Divitis domini hortulo
Stare flos Hyacinthinus.
Sed moraris, abit dies;
Prodeas, nova nupta.
  Prodeas, nova nupta, ſis:
(Jam videtur) ut audias

Noſtra

Noſtra verba. Viden? faces
Aureas quatiunt comas.
Prodeas, nova nupta.
  Non tuus levis in mala
Deditus vir adultera,
Probra turpia perſequens,
A tuis teneris volet
Secubare papillis:
  Lenta qui velut aſſitas
Vitis implicat arbores,
Implicabitur in tuum
Complexum. Sed abit dies;
Prodeas, nova nupta.
  O cubile, quod omnibus
Candido pede lectulis

* * *
* * *
* * *

  Quæ tuo veniunt here,
Quanta gaudia, quæ vaga
Nocte, quæ media die
Gaudeat! ſed abit dies;
Prodeas, nova nupta.
  Tollite, o pueri, faces,
Flammeum video venire.
Ite, concinite in modum,
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
  Ne diu taceat procax
Feſcennina locutio;
Nec nuces pueris neget
Deſertum domini audiens
Concubinus amorem.
  Da nuces pueris, iners
Concubine: ſatis diu
Luſiſti nucibus: lubet

Jam

Jam ſervire Thalaſſio.
Concubine, nuces da.
Sordebam tibi, villice
Concubine, hodie atque heri.
Nunc tuum cinerarius
Tondet os. Miſer ah miſer
Concubine, nuces da.
Diceris male te a tuis
Unguentate glabris marite
Abſtinere; ſed abſtine.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Scimus hæc tibi, quæ licent,
Sola cognita: ſed marito
Iſta non eadem licent.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Nupta tu quoque, quæ tuus
Vir petet, cave ne neges;
Ne petitum aliunde eat.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
En tibi domus ut potens,
Et beata viri tui!
Quæ tibi, ſine, ſerviat,
(Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe)
Uſque dum tremulum movens
Cana tempus anilitas
Omnia omnibus annuit.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Transfer omine cum bono
Limen aureolos pedes,
Raſilemque ſubi forem.

Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Aſpice, intus ut accubans
Vir tuus Tyrio in toro,
Totus immineat tibi.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Illi non minus, ac tibi
Pectore uritur intimo
Flamma, ſed penite magis.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Mitte brachiolum teres,
Prætextate, puellulæ;
Jam cubile adeant viri.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Vos bonæ ſenibus viris
Cognitæ bene feminæ,
Collocate puellulam.
Io Hymen Hymenæe io,
Io Hymen Hymenæe.
Jam licet venias, marite:
Uxor in thalamo eſt tibi
Ore floridulo nitens,
Alba parthenice velut,
Luteumve papaver.
At, marite, ita me juvent
Cœlites, nihilominus
Pulcher es; neque te Venus
Negligit. Sed abit dies;
Perge, ne remorare.
Non diu remoratus es.
Jam venis. Bona te Venus
Juverit, quoniam palam,

Quod

Quod cupis, capis, et bonum
Non abſcondis amorem.
Ille pulvis Erythrii
Siderumque micantium
Subducat numerum prius,
Qui veſtri numerare vult
Multa millia ludi.
Ludite, ut lubet, et brevi
Liberos date: non decet
Tam vetus ſine liberis
Nomen eſſe; ſed indidem
Semper ingenerari.
Torquatus, volo, parvulus
Matris e gremio ſuæ
Porrigens teneras manus,
Dulce rideat ad patrem,
Semihiante labello.
Sit ſuo ſimilis patri
Manlio, et facile inſciis
Noſcitetur ab omnibus,
Et pudicitiam ſuæ
Matris indicet ore.
Talis illius a bona
Matre laus genus approbet,
Qualis unica ab optima
Matre Telemacho manet
Fama Penelopeo.
Claudite oſtia virgines,
Luſimus ſatis. At boni
Conjuges bene vivite, et
Munere aſſiduo valentem
Exercete juventam.

CARMEN NUPTIALE. LX.

JUVENES.

VESPER adeſt, juvenes, conſurgite; Veſper Olympo
Expectata diu vix tandem lumina tollit.
Surgere jam tempus, jam pingues linquere menſas;
Jam veniet virgo, jam dicetur Hymenæus.
Hymen o Hymenæe, Hymen ades o Hymenæe.

PUELLÆ.

Cernitis, innuptæ, juvenes? conſurgite contra.
Nimirum Oetæos oſtendit Noctifer ignes.
Sic certe; viden' ut perniciter exſiluere?
Non temere exſiluere; canent quod vincere par eſt.
Hymen o Hymenæe, Hymen ades o Hymenæe.

JUVENES.

Non facilis nobis, æquales, palma parata eſt.
Aſpicite, innuptæ ſecum ut meditata requirant.
Non fruſtra meditantur: habent memorabile quod ſit.
Nec mirum: tota penitus quæ mente laborent.
Nos alio mentes, alio diviſimus aures:
Jure igitur vincemur. Amat victoria curam.
Quare nunc animos ſaltem committite veſtros:
Dicere jam incipient, jam reſpondere decebit.
Hymen o Hymenæe, Hymen ades o Hymenæe.

PUELLÆ.

Heſpere, qui cœlo fertur crudelior ignis?
Qui gnatam poſſis complexu avellere matris,
Complexu matris retinentem avellere gnatam,
Et juveni ardenti caſtam donare puellam.

Quid faciant hoſtes capta crudelius urbe?
Hymen o Hymenæe, Hymen ades o Hymenæe.

JUVENES.

Heſpere, qui cœlo lucet jucundior ignis?
Qui deſponſa tua firmes connubia flamma,
Quæ pepigere viri, pepigerunt ante parentes,
Nec junxere prius, quam ſe tuus extulit ardor.
Quid datur a Divis felici optatius hora?
Hymen o Hymenæe, Hymen ades o Hymenæe.

PUELLÆ.

Heſperus e nobis, æquales, abſtulit unam.
Namque tuo adventu vigilat cuſtodia; ſemper
Nocte latent fures, quos idem ſæpe revertens,
Heſpere, mutato comprendis nomine eoſdem.

JUVENES.

At lubet innuptis ficto te carpere queſtu.
Quid tum ſi carpunt, tacita quem mente requirunt?
Hymen o Hymenæe, Hymen ades o Hymenæe.

PUELLÆ.

Ut flos in ſeptis ſecretus naſcitur hortis,
Ignotus pecori, nullo convulſus aratro,
Quem mulcent auræ, firmat ſol, educat imber,
Multi illum pueri, multæ optavere puellæ:
Idem cum tenui carptus defloruit ungui,
Nulli illum pueri, nullæ optavere puellæ:
Sic virgo dum intacta manet, dum cara ſuis eſt:
Cum caſtum amiſit polluto corpore florem,
Nec pueris jucunda manet, nec cara puellis.
Hymen o Hymenæe, Hymen ades o Hymenæe.

JUVENES.

Ut vidua in nudo vitis quæ naſcitur arvo,
Nunquam ſe extollit, nunquam mitem educat uvam,
Sed tenerum prono deflectens pondere corpus,
Jam jam contingit ſummum radice flagellum,
Hanc nulli agricolæ, nulli accoluere juvenci:
At ſi forte eadem eſt ulmo conjuncta marito,
Multi illam agricolæ, multi accoluere juvenci:
Sic virgo, dum intacta manet, dum inculta ſeneſcit.
Cum par connubium maturo tempore adepta eſt,
Cara viro magis, et minus eſt inviſa parenti.
At tu ne pugna cum tali conjuge virgo.
Non æquum eſt pugnare, pater quoi tradidit ipſe,
Ipſe pater cum matre, quibus parere neceſſe eſt.
Virginitas non tota tua eſt; ex parte parentum eſt:
Tertia pars patri data, pars data tertia matri,
Tertia ſola tua eſt: noli pugnare duobus,
Qui genero ſua jura ſimul cum dote dederunt.
Hymen o Hymenæe, Hymen ades o Hymenæe.

DE ATY. LXI.

SUPER alta vectus Atys celeri rate maria
Phrygium nemus citato cupide pede tetigit,
Adiitque opaca ſilvis redimita loca Deæ;
Stimulatus ubi furenti rabie, vagus animi
Devolvit illa acuto ſibi pondera ſilice.
Itaque ut relicta ſenſit ſibi membra ſine viro,
Et jam recente terræ ſola ſanguine maculans,
Niveis citata cepit manibus leve typanum,
Typanum tubam Cybeles; tua, mater, initia:
Quatienſque terga tauri teneris cava digitis,
Canere hæc ſuis adorta eſt tremebunda comitibus;
Agite, ite ad alta, Gallæ, Cybeles nemora ſimul,
Simul ite, Dindymenæ dominæ vaga pecora;

Aliena

Aliena quæ petentes, velut exſules, loca celere
Sectam meam exſecutæ, duce me, mihi comites
Rapidum ſalum tuliſtis, truculentaque pelagi,
Et corpus eviraſtis Veneris nimio odio.
Hilarate hero citatis erroribus animum;
Mora tarda mente cedat; ſimul ite; ſequimini
Phrygiam ad domum Cybeles, Phrygia ad nemora Deæ:
Ubi cymbalum ſonat vox, ubi tympana reboant,
Tibicen ubi canit Phryx curvo grave calamo,
Ubi capita Mænades vi jaciunt ederigeræ,
Ubi ſacra ſancta acutis ululatibus agitant,
Ubi ſuevit illa Divæ volitare vaga cohors;
Quo nos decet citatis celerare tripudiis.
Simul hæc comitibus Atys cecinit notha mulier,
Thiaſus repente linguis trepidantibus ululat,
Leve tympanum remugit, cava cymbala recrepant,
Viridem citus adit Idam properante pede chorus.
Furibunda ſimul, anhelans, vaga vadit, animo egens,
Comitata tympano Atys, per opaca nemora dux,
Veluti juvenca vitans onus indomita jugi.
Rapidæ ducem ſequuntur Gallæ properipedem.
Itaque, ut domum Cybeles tetigere laſſulæ,
Nimio e labore ſomnum capiunt ſine Cerere.
Piger his labante languore oculos ſopor operit,
Abit in quiete molli rabidi furor animi.
Sed ubi oris aurei Sol radiantibus oculis
Luſtravit æthera album, ſola dura, mare ferum,
Pepulitque noctis umbras vegetis ſonipedibus,
Ibi ſomnus excitum Atyn fugiens citus abiit;
Fugientem eum recepit Dea Paſithea ſinu.
Ita de quiete molli rapida ſine rabie,
Simul ipſa pectore Atys ſua facta recoluit,
Liquidaque mente vidit ſine queis, ubique foret;
Animo æſtuante rurſum reditum ad vada tetulit.

Ibi maria vaſta viſens lacrymantibus oculis,
Patriam allocuta mœſta eſt ita voce miſeriter;
Patria, o mea creatrix, patria, o mea genetrix,
Ego quam miſer relinquens, dominos ut herifugæ
Famuli ſolent, ad Idæ tetuli nemora pedem;
Ut apud nivem, et ferarum gelida ſtabula forem,
Et earum omnia adirem furibunda latibula:
Ubinam, aut quibus locis te poſitam, patria, rear?
Cupit ipſa pupula ad te ſibi dirigere aciem,
Rabie fera carens dum breve tempus animus eſt.
Egone a mea remota hæc ferar in nemora domo?
Patria, bonis, amicis, genitoribus abero?
Abero foro, palæſtra, ſtadio, et gymnaſiis?
Miſer ah miſer, querendum eſt etiam atque etiam, anime.
Quod enim genus figuræ eſt, egonon quod habuerim?
Ego mulier, ego adoleſcens, ego ephebus, ego puer,
Ego gymnaſi fui flos, ego eram decus olei:
Mihi januæ frequentes, mihi limina tepida,
Mihi floridis corollis redimita domus erat,
Linquendum ubi eſſet orto mihi Sole cubiculum.
Egone Deum miniſtra, et Cybeles famula ferar?
Ego Mænas, ego mei pars, ego vir ſterilis ero?
Ego viridis algida Idæ nive amicta loca colam?
Ego vitam agam ſub altis Phrygiæ columinibus,
Ubi cerva ſilvicultrix, ubi aper nemorivagus?
Jam jam dolet, quod egi, jam jamque pœnitet.
Roſeis ut huic labellis palans ſonitus abit,
Geminas Deorum ad aures nova nuncia referens:
Ibi juncta juga reſolvens Cybele leonibus,
Lævumque pecoris hoſtem ſtimulans, ita loquitur;
Agedum, inquit, age ferox, i, face ut hinc furoribus,
Face ut hinc furoris ictu reditum in nemora ferat,
Mea libere nimis qui fugere imperia cupit.
Age, cæde terga cauda, tua verbera patere:

Face

Face cuncta mugienti fremitu loca retonent:
Rutilam ferox toroſa cervice quate jubam.
Ait hæc minax Cybeie, religatque juga manu.
Ferus ipſe ſeſe adhortans rapidum incitat animum:
Vadit, fremit, refringit virgulta pede vago.
At ubi humida albicantis loca litoris adiit,
Tenerumque vidit Atyn prope marmora pelagi;
Facit impetum: ille demens fugit in nemora fera.
Ibi ſemper omne vitæ ſpatium famula fuit.
Dea magna, Dea Cybele, Didymi, Dea, domina,
Procul a mea tuus ſit furor omnis, hera, domo:
Alios age incitatos, alios age rabidos.

DE NUPTIIS PELEI ET THETIDOS. LXII.

PELIACO quondam prognatæ vertice pinus
Dicuntur liquidas Neptuni naſſe per undas
Phaſidos ad fluctus, et fines Æetæos:
Cum lecti juvenes, Argivæ robora pubis,
Auratam optantes Colchis avertere pellem,
Auſi ſunt vada ſalſa cita decurrere puppi,
Cærula verrentes abiegnis æquora palmis:
Diva quibus retinens in ſummis urbibus arces
Ipſa levi fecit volitantem flamine currum,
Pinea conjungens inflexæ texta carinæ.
Illa rudem curſu prima imbuit Amphitriten:
Quæ ſimul ac roſtro ventoſum proſcidit æquor,
Tortaque remigio ſpumis incanduit unda;
Emerſere feri candenti e gurgite vultus,
Æquoreæ monſtrum Nereides admirantes:
Illaque haudque alia viderunt luce marinas
Mortales oculi nudato corpore Nymphas,
Nutricum tenus exſtantes e gurgite cano.
Tum Thetidis Peleus incenſus fertur amore,
Tum Thetis humanos non deſpexit hymenæos,

Tum

Tûm Thetidi pater ipſe jugandum Pelea ſenſit.
O nimis optato ſeclorum tempore nati
Heroes, ſalvete, Deum genus; o bona mater:
Vos ego ſæpe meo vos carmine compellabo:
Teque adeo eximie tedis felicibus aucte
Theſſaliæ columên Peleu, quoi Jupiter ipſe,
Ipſe ſuos Divum genitor conceſſit amores.
Tene Thetis tenuit pulcherrima Neptunine?
Tene ſuam Tethys conceſſit ducere neptem?
Oceanuſque, mari totum qui amplectitur orbem?
Quæ ſimul optatæ finito tempore luces
Advenere, domum conventu tota frequentat
Theſſalia; oppletur lætanti regia cœtu:
Dona ferunt: præ ſe declarant gaudia vultu.
Deſeritur Scyros; linquunt Phthiotica Tempe,
Cranoniſque domos, ac mœnia Lariſſæa:
Pharſaliam coeunt, Pharſalia tecta frequentant.
Rura colit nemo; molleſcunt colla juvencis:
Non humilis curvis purgatur vinea raſtris:
Non glebam prono convellit vomere taurus:
Non falx attenuat frondatorum arboris umbram:
Squalida deſertis robigo infertur aratris.
Ipſius at ſedes, quacunque opulenta receſſit
Regia, fulgenti ſplendent auro, atque argento:
Candet ebur ſoliis; collucent pocula menſis:
Tota domus gaudet regali ſplendida gaza.
Pulvinar vero Divæ geniale locatur
Sedibus in mediis, indo quod dente politum
Tincta tegit roſeo conchylis purpura fuco.
Hæc veſtis priſcis hominum variata figuris,
Heroum mira virtutes indicat arte.
Namque fluentiſono proſpectans litore Diæ
Theſea cedentem celeri cum claſſe tuetur
Indomitos in corde gerens Ariadna furores:
Necdum etiam ſeſe, quæ viſit, viſere credit,
Utpote fallaci quæ tum primum excita ſomno

Deſertam

Deſertam in ſola miſeram ſe cernit arena.
Immemor at juvenis fugiens pellit vada remis,
Irrita ventoſæ linquens promiſſa procellæ.
Quem procul ex alga mœſtis Minois ocellis,
Saxea ut effigies bacchantis proſpicit Evœ,
Proſpicit, et magnis curarum fluctuat undis;
Non flavo retinens ſubtilem vertice mitram,
Non contecta levi velatum pectus amictu,
Non tereti ſtrophio luctantes vincta papillas:
Omnia quæ toto delapſa e corpore paſſim
Ipſius ante pedes fluctus ſalis alludebant.
Sed neque tum mitræ, neque tum fluitantis amictus
Illa vicem curans, toto ex te pectore, Theſeu,
Toto animo, tota pendebat perdita mente.
Ah miſeram aſſiduis quam luctibus externavit
Spinoſas Erycina ſerens in pectore curas
Illa tempeſtate, ferox quo tempore Theſeus
Egreſſus curvis e litoribus Piræi,
Attigit injuſti regis Gortynia tecta.
Nam perhibent olim crudeli peſte coactam
Androgeoneæ pœnas exſolvere cædis,
Electos juvenes, ſimul et decus innuptarum
Cecropiam ſolitam eſſe dapem dare Minotauro.
Queis anguſta malis cum mœnia vexarentur,
Ipſe ſuum Theſeus pro caris corpus Athenis
Projicere optavit potius, quam talia Cretam
Funera Cecropiæ ne funera portarentur.
Atque ita nave levi nitens, ac lenibus auris,
Magnanimum ad Minoa venit, ſedeſque ſuperbas.
Hunc ſimul ac cupido conſpexit lumine virgo
Regia, (quam ſuaves exſpirans caſtus odores
Lectulus, in molli complexu matris alebat:
Quales Eurotæ progignunt flumina myrtos,
Aurave diſtinctos educit verna colores)
Non prius ex illo flagrantia declinavit
Lumina, quam cuncto concepit pectore flammam

Fun-

Funditus, atque imis exarſit tota medullis.
Heu miſere exagitans immiti corde furores
Sancte puer, curis hominum qui gaudia miſces ;
Quæque regis Golgos, quæque Idalium frondoſum,
Qualibus incenſam jactaſtis mente puellam
Fluctibus, in flavo ſæpe hoſpite ſuſpirantem !
Quantos illa tulit languenti corde timores!
Quantum ſæpe magis fulgore expalluit auri !
Cum ſævum cupiens contra contendere monſtrum,
Aut mortem oppeteret Theſeus, aut præmia laudis :
Non ingrata, tamen fruſtra, munuſcula Divis
Promittens, tacito ſuſpendit vota labello.
Nam velut in ſummo quatientem brachia Tauro
Quercum, aut congeſtam ſudanti corpore pinum,
Indomitus turbo contorquens flamine robur
Eruit; illa procul radicibus exturbata
Prona cadit, late quæcumvis obvia frangens:
Sic domito ſævum proſtravit corpore Theſeus
Nequicquam vanis jactantem cornua ventis.
Inde pedem victor multa cum laude reflexit,
Errabunda regens tenui veſtigia filo,
Ne Labyrintheis e flexibus egredientem
Tecti fruſtraretur inobſervabilis error.
Sed, quid ego, a primo digreſſus carmine, plura
Commemorem? ut linquens genitoris filia vultum,
Ut conſanguineæ complexum, ut denique matris,
Quæ miſero gnatæ fleret deperdita luctu,
Omnibus his Theſei dulcem præferret amorem?
Aut ut vecta ratis ſpumoſa ad litora Diæ?
Aut ut eam triſti devinctam lumina ſomno
Liquerit immemori diſcedens pectore conjux?
Sæpe illam perhibent ardenti corde furentem
Clariſonas imo fudiſſe e pectore voces :
Ac tum præruptos triſtem conſcendere montes,
Unde aciem in pelagi vaſtos protenderet æſtus:
Tum tremuli ſalis adverſas procurrere in undas

Mollia

Mollia nudatæ tollentem tegmina ſuræ:
Atque hæc extremis mœſtam dixiſſe querelis,
Frigidulos udo ſingultus ore cientem;
Siccine me patriis avectam, perfide, ab oris,
Perfide, deſerto liquiſti in litore, Theſeu?
Siccine diſcedens neglecto numine Divum
Immemor, ah! devota domum perjuria portas?
Nullane res potuit crudelis flectere mentis
Conſilium? tibi nulla fuit clementia præſto,
Immite ut noſtri vellet miteſcere pectus?
At non hæc quondam nobis promiſſa dediſti
Voce; mihi non hæc miſeræ ſperare jubebas;
Sed connubia læta, ſed optatos hymenæos:
Quæ cuncta aerii diſcerpunt irrita venti.
Jam jam nulla viro juranti femina credat,
Nulla viri ſperet ſermones eſſe fideles:
Qui, dum aliquid cupiens animus prægeſtit apiſci,
Nil metuunt jurare, nihil promittere parcunt;
Sed ſimul ac cupidæ mentis ſatiata libido eſt,
Dicta nihil metuere, nihil perjuria curant.
Certe ego te in medio verſantem turbine lethi
Eripui, et potius germanum amittere crevi,
Quam tibi fallaci ſupremo in tempore deeſſe.
Pro quo dilaceranda feris dabor, alitibuſque
Præda, neque injecta tumulabor mortua terra.
Quænam te genuit ſola ſub rupe leæna?
Quod mare conceptum ſpumantibus exſpuit undis?
Quæ Syrtis, quæ Scylla vorax, quæ vaſta Charybdis,
Talia qui reddis pro dulci præmia vita?
Si tibi non cordi fuerant connubia noſtra,
Sæva quod horrebas priſci præcepta parentis;
Attamen in veſtras potuiſti ducere ſedes,
Quæ tibi jucundo famularer ſerva labore,
Candida permulcens liquidis veſtigia lymphis,
Purpureave tuum conſternens veſte cubile.
Sed quid ego ignaris nequicquam conqueror auris,

Externata

Externata malo, quæ nullis ſenſibus auctæ,
Nec miſſas audire queunt, nec reddere voces?
Ille autem prope jam mediis verſatur in undis;
Nec quiſquam apparet vacua mortalis in alga.
Sic nimis inſultans extremo tempore ſæva
Fors etiam noſtris invidit queſtibus aures.
Jupiter omnipotens, utinam ne tempore primo
Cnoſia Cecropiæ tetigiſſent litora puppes;
Indomito nec dira ferens ſtipendia tauro
Perfidus in Cretam religaſſet navita funem;
Nec malus hic celans dulci crudelia forma
Conſilia in noſtris requieſſet ſedibus hoſpes.
Nam quo me referam? quali ſpe perdita nitar?
Idomenioſne petam montes? ah! gurgite lato
Diſcernens Ponti truculentum ubi dividit æquor?
An patris auxilium ſperem? quemne ipſa reliqui
Reſperſum juvenem fraterna cæde ſecuta?
Conjugis an fido conſoler memet amore?
Quine fugit lentos incurvans gurgite remos?
Præterea nullo (litus ſolum) inſula tecto:
Nec patet egreſſus pelagi cingentibus undis.
Nulla fugæ ratio, nulla ſpes: omnia muta,
Omnia ſunt deſerta: oſtentant omnia lethum.
Non tamen ante mihi langueſcent lumina morte,
Nec prius a feſſo ſecedent corpore ſenſus,
Quem juſtam a Divis expoſcam prodita multam,
Cœleſtumque fidem poſtrema comprecer hora.
Quare facta virum multantes vindice pœna
Eumenides, quibus anguineo redimita capillo
Frons exſpirantis præportat pectoris iras,
Huc huc adventate, meas audite querelas,
Quas ego, væ miſeræ, extremis proferre medullis
Cogor inops, ardens, amenti cæca furore.
Quæ quoniam vere naſcuntur pectore ab imo,
Vos nolite pati noſtrum vaneſcere luctum;
Sed quali ſolam Theſeus me mente reliquit,

Tali

Tali mente, Deæ, funeſtet ſeque ſuoſque.
Has poſtquam mœſto profudit pectore voces,
Supplicium ſævis expoſcens anxia factis;
Annuit invicto Cœleſtum numine rector,
Quo tunc et tellus, atque horrida contremuerunt
Æquora, concuſſitque micantia ſidera mundus.
Ipſe autem cæca mentem caligine Theſeus
Conſitus, oblito dimiſit pectore cuncta,
Quæ mandata prius conſtanti mente tenebat:
Dulcia nec mœſto ſuſtollens ſigna parenti,
Soſpitem, et ereptum ſe oſtendit viſere portum.
Namque ferunt, olim claſſi cum mœnia Divæ
Linquentem gnatum ventis concrederet Ægeus,
Talia complexum juveni mandata dediſſe;
Gnate mihi longa jucundior unice vita,
Gnate, ego quem in dubios cogor dimittere caſus,
Reddite in extremæ nuper mihi fine ſenectæ;
Quandoquidem fortuna mea, ac tua fervida virtus
Eripit invito mihi te, quoi languida nondum
Lumina ſunt gnati cara ſaturata figura;
Non ego te gaudens lætanti pectore mittam,
Nec te ferre ſinam Fortunæ ſigna ſecundæ:
Sed primum multas expromam mente querelas,
Canitiem terra, atque infuſo pulvere fœdans;
Inde infecta vago ſuſpendam lintea malo,
Noſtros ut luctus, noſtræque incendia mentis,
Carbaſus obſcura dicat ferrugine Ibera.
Quod tibi ſi ſancti conceſſerit incola Itoni,
(Quæ noſtrum genus, ac ſedes defendere fretis
Annuit) ut tauri reſpergas ſanguine dextram;
Tum vero facito, ut memori tibi condita corde
Hæc vigeant mandata, nec ulla obliteret ætas.
Ut, ſimul ac noſtros inviſent lumina colles,
Funeſtam antennæ deponant undique veſtem,
Candidaque intorti ſuſtollant vela rudentes;
Quamprimum cernens ut læta gaudia mente

Agnoſcam, cum te reducem ætas proſpera ſiſtet.
Hæc mandata prius conſtanti mente tenentem
Theſea, ceu pulſæ ventorum flamine nubes
Aerium nivei montis liquere cacumen.
At pater, ut ſumma proſpectum ex arce petebat,
Anxia in aſſiduos abſumens lumina fletus,
Cum primum inflati conſpexit lintea veli,
Præcipitem ſeſe ſcopulorum e vertice jecit,
Amiſſum credens immiti Theſea fato.
Sic funeſta domus ingreſſus tecta paterna
Morte, ferox Theſeus, qualem Minoidi luctum
Attulerat mente immemori, talem ipſe recepit.
Quæ tamen aſpectans cedentem mœſta carinam,
Multiplices animo volvebat ſaucia curas.
At parte ex alia florens volitabat Iacchus,
Cum thiaſo Satyorum, et Nyſigenis Silenis,
Te quærens, Ariadna, tuoque incenſus amore:
Qui tum alacres paſſim lymphata mente furebant;
Evœ bacchantes, evœ capita inflectentes.
Horum pars tecta quatiebant cuſpide thyrſos:
Pars e divulſo jactabant membra juvenco:
Pars ſeſe tortis ſerpentibus incingebant:
Pars obſcura cavis celebrabant Orgia ciſtis,
Orgia, quæ fruſtra cupiunt audire profani:
Plangebant alii proceris tympana palmis,
Aut tereti tenues tinnitus ære ciebant:
Multi raucisonis efflabant cornua bombis,
Barbaraque horribili ſtridebat tibia cantu.
Talibus amplifice veſtis decorata figuris,
Pulvinar complexa ſuo velabat amictu.
Quæ poſtquam cupide ſpectando Theſſala pubes
Expleta eſt, ſanctis cœpit decedere Divis.
Hic qualis flatu placidum mare matutino
Horrificans Zephyrus proclivas incitat undas,
Aurora exoriente vagi ſub lumina ſolis;
Quæ tarde primum clementi flamine pulſæ

Procedunt,

Procedunt, leviterque ſonant plangore cachinni;
Poſt, vento creſcente, magis magis in crebreſcunt,
Purpureaque procul nantes a luce refulgent:
Sic tum veſtibuli linquentes regia tecta,
Ad ſe quiſque vago paſſim pede diſcedebant.
Quorum poſt abitum, princeps e vertice Peli
Advenit Chiron portans ſilveſtria dona.
Nam quotcunque ferunt campi, quos Theſſala magnis
Montibus ora creat, quos propter fluminis undas
Aura parit flores tepidi fecunda Favoni,
Hos indiſtinctis plexos tulit ipſe corollis,
Queis permulſa domus jucundo riſit odore.
Confeſtim Peneos adeſt, viridantia Tempe,
Tempe, quæ ſilvæ cingunt ſuperimpendentes,
Nereidum linquens claris celebranda choreis:
Non vacuus, namque ille tulit radicitus altas
Fagos, ac recto proceras ſtipite laurus,
Non ſine nutanti platano, lentaque ſorore
Flammati Phaetontis, et aeria cupreſſu.
Hæc circum ſedes late contexta locavit,
Veſtibulum ut molli velatum fronde vireret.
Poſt hunc conſequitur ſolerti corde Prometheus,
Extenuata gerens veteris veſtigia pœnæ;
Quam quondam, ſilici reſtrictus membra catena,
Perſolvit, pendens e verticibus præruptis.
Inde pater Divum ſancta cum conjuge, gnatiſque
Advenit cœlo, te ſolum, Phœbe, relinquens,
Unigenamque ſimul cultricem montibus Idri:
Pelea nam tecum pariter ſoror aſpernata eſt,
Nec Thetidis tedas voluit celebrare jugales.
Qui poſtquam niveos flexerunt ſedibus artus,
Large multiplici conſtructæ ſunt dape menſæ.
Cum interea infirmo quatientes corpora motu,
Veridicos Parcæ cœperunt edere cantus.
His corpus tremulum complectens undique veſtis

Candida purpurea talos incinxerat ora:
At roſeo niveæ reſidebant vertice vittæ,
Æternumque manus carpebant rite laborem:
Læva colum molli lana retinebat amictum;
Dextera tum leviter deducens fila ſupinis
Formabat digitis; tum prono in pollice torquens,
Libratum tereti verſabat turbine fuſum:
Atque ita decerpens æquabat ſemper opus dens;
Laneaque aridulis hærebant morſa labellis,
Quæ prius in leni fuerant exſtantia filo:
Ante pedes autem candentis mollia lanæ
Vellera virgati cuſtodibant calathiſci.
Hæ tum clariſona pellentes vellera voce,
Talia diviſo fuderunt carmine fata,
Carmine, perfidiæ quod poſt nulla arguet ætas.
O decus eximium, magnis virtutibus augens,
Emathiæ tutamen opis, clariſſime nato;
Accipe, quod læta tibi pandunt luce ſorores,
Veridicum oraclum: ſerves quæ fata ſequuntur.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Adveniet tibi jam portans optata maritis
Heſperus: adveniet fauſto cum ſidere conjux,
Quæ tibi flexanimo mentem perfundat amore,
Languiduloſque paret tecum conjungere ſomnos,
Levia ſubſternens robuſto brachia collo.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Nulla domus tales unquam contexit amores;
Nullus amor tali conjunxit fœdere amantes;
Qualis adeſt Thetidi, qualis concordia Peleo.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Naſcetur vobis expers terroris Achilles,
Hoſtibus haud tergo, ſed forti pectore notus:
Qui perſæpe vago victor certamine curſus
Flammea prævertet celeris veſtigia cervæ.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Non illi quiſquam bello ſe conferet heros,

Cum

Cum Phrygii Teucro manabunt ſanguine rivi,
Troicaque obſidens longinquo mœnia bello
Perjuri Pelopis vaſtabit tertius heres.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Illius egregias virtutes, claraque facta
Sæpe fatebuntur gnatorum in funere matres,
Cum in cinerem canos ſolvent a vertice crines,
Putridaque infirmis variabunt pectora palmis.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Namque velut denſas proſternens cultor ariſtas,
Sole ſub ardenti flaventia demetit arva;
Trojugenum infeſto próſternet corpora ferro.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Teſtis erit magnis virtutibus unda Scamandri,
Quæ paſſim rapido diffunditur Helleſponto:
Quoius iter cæſis anguſtans corporum acervis,
Alta tepefaciet permiſta flumina cæde.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Denique teſtis erit morti quoque reddita præda,
Cum teres excelſo coacervatum aggere buſtum
Excipiet niveos perculſæ virginis artus.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Nam, ſimul ac feſſis dederit fors copiam Achivis
Urbis Dardaniæ Neptunia ſolvere vincla,
Alta Polyxenia madefient cæde ſepulcra:
Quæ, velut ancipiti ſuccumbens victima ferro,
Projiciet truncum ſubmiſſo poplite corpus.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Quare agite optatos animi conjungite amores,
Accipiat conjux felici fœdere Divam,
Dedatur cupido jamdudum nupta marito.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Non illam nutrix orienti luce reviſens,
Heſterno collum poterit circumdare filo.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Anxia nec mater diſcordis mœſta puellæ

Secubitu, caros mittet ſperare nepotes.
Currite ducentes ſubtemina, currite fuſi.
Talia præfantes quondam, felicia Pelei
Carmina divino cecinerunt omine Parcæ.
Præſentes namque ante domos inviſere caſtas
Heroum, et ſeſe mortali oſtendere cœtu
Cœlicolæ, nondum ſpreta pietate, ſolebant.
Sæpe pater Divum templo in fulgente reviſens,
Annua dum feſtis veniſſent ſacra diebus,
Conſpexit terra centum procurrere currus.
Sæpe vagus Liber Parnaſſi vertice ſummo
Thyadas effuſis evantes crinibus egit,
Cum Delphi tota certatim ex urbe ruentes
Acciperent læti Divum fumantibus aris.
Sæpe in lethifero belli certamine Mavors,
Aut rapidi Tritonis hera, aut Rhamnuſia virgo
Armatas hominum eſt præſens hortata catervas.
Sed poſtquam tellus ſcelere eſt imbuta nefando,
Juſtitiamque omnes cupida de mente fugarunt;
Perfudere manus fraterno ſanguine fratres;
Deſtitit exſtinctos gnatus lugere parentes;
Optavit genitor primævi funera gnati,
Liber ut innuptæ potiretur flore novercæ;
Ignaro mater ſubſternens ſe impia gnato,
Impia non verita eſt Divos ſcelerare parentes;
Omnia fanda, nefanda, malo permiſta furore
Juſtificam nobis mentem avertere Deorum.
Quare nec tales dignantur viſere cœtus,
Nec ſe contingi patiuntur lumine claro.

AD HORTALUM. LXIII.

ETSI me aſſiduo confectum cura dolore
Sevocat a doctis, Hortale, virginibus:
Nec potis eſt dulces Muſarum expromere fetus

Mens

Mens animi; tantis fluctuat ipſa malis:
Namque mei nuper Lethæo gurgite fratris
Pallidulum manans alluit unda pedem;
Troia Rhœteo quem ſubter litore tellus
Ereptum noſtris obterit ex oculis.
Alloquar? audierone unquam tua facta loquentem?
Nunquam ego te, vita frater amabilior,
Aſpiciam poſthac? at certe ſemper amabo,
Semper mœſta tua carmina morte legam:
Qualia ſub denſis ramorum concinit umbris
Daulias, abſumpti fata gemens Ityli.
Sed tamen in tantis mœroribus, Hortale, mitto
Hæc expreſſa tibi carmina Battiadæ:
Ne tua dicta vagis nequicquam credita ventis
Effluxiſſe meo forte putes animo:
Ut miſſum ſponſi furtivo munere malum
Procurrit caſto virginis e gremio,
Quod miſeræ oblitæ molli ſub veſte locatum,
Dum adventu matris proſilit, excutitur,
Atque illud prono præceps agitur decurſu:
Huic manat triſti conſcius ore rubor.

DE COMA BERENICES.
LXIV.

OMNIA qui magni diſpexit lumina mundi,
Qui ſtellarum ortus comperit, atque obitus:
Flammeus ut rapidi ſolis nitor obſcuretur,
Ut cedant certis ſidera temporibus,
Ut Triviam furtim ſub Latmia ſaxa relegans
Dulcis amor gyro devocet aerio:
Idem me ille Conon cœleſti in lumine vidit
E Bereniceo vertice cæſariem,
Fulgentem clare: quam multis illa Deorum,
Levia protendens brachia, pollicita eſt,
Qua rex tempeſtate novo auctus Hymenæo,
Vaſtatum

Vaſtatum fines iverat Aſſyrios,
Dulcia nocturnæ portans veſtigia rixæ,
Quam de virgineis geſſerat exuviis.
Eſtne novis nuptis odio Venus? anne parentum
Fruſtrantur falſis gaudia lacrymulis,
Ubertim thalami quas intra limina fundunt?
Non, ita me Divi, vera gemunt, juerint.
Id mea mė multis docuit regina querelis,
Inviſente novo prœlia torva viro.
At tu vero orbum luxti deſerta cubile,
Et fratris cari flebile diſcidium.
Quam penitus mœſtas exedit cura medullas!
Ut tibi tunc toto pectore ſolicitæ
Senſibus ereptis mens excidit! atqui ego certe
Cognoram a parva virgine magnanimam.
Anne bonum oblita es facinus, quo regium adeptaes
Conjugium, quo non fortius auſit alis?
Sed tum mœſta virum mittens, quæ verba locuta es!
Jupiter, ut triſti lumina ſæpe manu!
Quis te mutavit tantus Deus? an quod amantes
Non longe a caro corpore abeſſe volunt?
Atque ibi me cunctis, pro dulci conjuge, Divis
Non ſine taurino ſanguine pollicita es,
Si reditum tetuliſſet. Is haud in tempore longo
Captam Aſiam Ægypti finibus addiderat.
Queis ego pro factis cœleſti reddita cœtu,
Priſtina vota novo munere diſſoluo.
Invita, o regina, tuo de vertice ceſſi,
Invita; adjuro teque tuumque caput:
Digna ferat, quod ſi quis inaniter adjurarit.
Sed qui ſe ferro poſtulet eſſe parem?
Ille quoque everſus mons eſt, quem maximum in oris
Progenies Thiæ clara ſupervehitur,
Cum Medi peperere novum mare, cumque juventus
Per medium claſſi barbara navit Atho.

Quid

Quid faciant crines, cum ferro talia cedant?
  Jupiter, ut Celtum omne genus pereat:
Et qui principio ſub terra quærere venas
  Inſtitit, ac ferri fingere duritiem.
Abruptæ paulo ante comæ mea fata ſorores
  Lugebant, cum ſe Memnonis Æthiopis
Unigena, impellens nictantibus aera pennis,
  Obtulit Arſinoes Locridos ales equus:
Iſque per æthereas me tollens advolat umbras,
  Et Veneris caſto collocat in gremio.
Ipſa ſuum Zephyritis eo famulum legarat,
  Grata Canopeis incola litoribus;
Scilicet in vario ne ſolum lumine cœli
  Aut Ariadneis aurea temporibus
Fixa corona foret; ſed nos quoque fulgeremus
  Devotæ flavi verticis exuviæ.
Uvidulum a fluctu cedentem ad templa Deum, me
  Sidus in antiquis Diva novum poſuit.
Virginis et ſævi contingens namque Leonis
  Lumina, Calliſto juxta Lycaonida
Vertor in occaſum, tardum dux ante Booten,
  Qui vix ſero alto mergitur Oceano.
Sed, quanquam me nocte premunt veſtigia Divum,
  Luce autem canæ Tethyi reſtituor,
(Pace tua fari hæc liceat, Rhamnuſia virgo,
  Namque ego non ullo vera timore tegam,
Non, ſi me infeſtis diſcerpant ſidera dictis,
  Condita quin veri pectoris evoluam)
Non his tam lætor rebus, quam me abſore ſemper,
  Abſore me a dominæ vertice diſcrucior:
Quicum ego, dum virgo quondam fuit, omnibus expers
  Unguentis, una millia multa bibi.
Nunc vos, optato quas junxit lumine teda,
  Non prius unanimis corpora conjugibus
Tradite, nudantes rejecta veſte papillas,

Quam

Quam jucunda mihi munera libet onyx;
Veſter onyx, caſto colitis quæ jura cubili:
Sed quæ ſe impuro dedit adulterio,
Illius mala dona levis bibat irrita pulvis:
Namque ego ab indignis præmia nulla peto.
Sed magis, o nuptæ, ſemper Concordia veſtras
Semper Amor ſedes incolat aſſiduus.
Tu vero, regina, tuens cum ſidera, Divam
Placabis feſtis luminibus Venerem;
Unguinis expertem non ſiveris eſſe tuam me,
Sed potius largis affice muneribus.
Sidera cur retinent? utinam coma regia fiam,
Proximus Hydrochoo fulgeret Oarion.

AD JANUAM MOECHÆ CUJUSDAM. LXV.

CATULLUS.

O Dulci jucunda viro, jucunda parenti,
Salve, teque bona Jupiter auctet ope,
Janua: quam Balbo dicunt ſerviſſe benigne
Olim, cum ſedes ipſe ſenex tenuit:
Quamque ferunt rurſus voto ſerviſſe maligno,
Poſtquam eſt porrecto facta marita ſene.
Dic agedum nobis, quare mutata feraris
In dominum veterem deſeruiſſe fidem.

JANUA.

Non (ita Cæcilio placeam, quoi tradita nunc ſum)
Culpa mea eſt, quanquam dicitur eſſe mea.
Nec peccatum a me quiſquam pote dicere quicquam:
Verum iſti populo janua quid faciat?
Qui quacunque aliquid reperitur non bene factum,
Ad me omnes clamant; Janua, culpa tua eſt.

CATUL-

CATULLUS.

Non iſtuc ſatis eſt uno te dicere verbo,
Sed facere, ut quivis ſentiat, et videat.

JANUA.

Qui poſſum? nemo quærit, nec ſcire laborat.

CATULLUS.

Nos volumus: nobis dicere ne dubita.

JANUA.

Primum igitur, virgo quod fertur tradita nobis,
Falſum eſt: non illam vir prior attigerat,
Languidior tenera quoi pendens ſicula beta,
Nunquam ſe mediam ſuſtulit ad tunicam:
Sed pater ipſius gnati violaſſe cubile
Dicitur, et miſeram conſceleraſſe domum:
Sive quod impia mens cæco flagrabat amore;
Seu quod iners ſterili ſemine gnatus erat,
Et quærendum aliunde foret nervoſius illud,
Quod poſſet zonam ſolvere virgineam.

CATULLUS.

Egregium narras mira pietate parentem,
Qui ipſe ſui gnati minxerit in gremium.

JANUA.

Atqui non ſolum hoc ſe dicit cognitum habere
Brixia Chinæa ſuppoſita ſpecula,
Flavus quam molli percurrit flumine Mela,
Brixia, Veronæ mater amata meæ:
Sed de poſtumio, et Corneli narrat amore,
Cum quibus illa malum fecit adulterium.
Dixerit hic aliquis; Qui tu iſtæc, Janua, noſti,
Quoi nunquam domini limine abeſſe licet,

Nec

Nec populum auſcultare; ſed huic ſuffixa tigillo
   Tantum operire ſoles, aut aperire domum?
Sæpe illam audivi furtiva voce loquentem
   Solam conſciolis hæc ſua flagitia,
Nomine dicentem, quos diximus; utpote quæ mi
   Speraret nec linguam eſſe, nec auriculam.
Præterea addebat quendam, quem dicere nolo
   Nomine, ne tollat rubra ſupercilia.
Longus homo eſt, magnas quoi lites intulit olim
   Falſum mendaci ventre puerperium.

AD MANLIUM. LXVI.

QUOD mihi fortuna, caſuque oppreſſus acerbo,
   Conſcriptum hoc lacrymis mittis epiſtolium;
Naufragum ut ejectum ſpumantibus æquoris undis
   Sublevem, et a mortis limine reſtituam;
Quem neque ſancta Venus molli requieſcere ſomno
   Deſertum in lecto cœlibe perpetitur;
Nec veterum dulci ſcriptorum carmine Muſæ
   Oblectant, cum mens anxia pervigilet;
Id gratum eſt mihi, me quoniam tibi ducis amicum;
   Muneraque et Muſarum hinc petis, et Veneris.
Sed, tibi ne mea ſint ignota incommoda, Manli,
   Neu me odiſſe putes hoſpitis officium;
Accipe queis merſer fortunæ fluctibus ipſe,
   Ne amplius a miſero dona beata petas.
Tempore quo primum veſtis mihi tradita pura eſt,
   Jucundum cum ætas florida ver ageret,
Multa ſatis luſi: non eſt Dea neſcia noſtri,
   Quæ dulcem curis miſcet amaritiem.
Sed totum hoc ſtudium luctu fraterna mihi mors
   Abſcidit. O miſero frater adempte mihi!
Tu mea tu moriens fregiſti commoda, frater:
   Tecum una tota eſt noſtra ſepulta domus:
Omnia tecum una perierunt gaudia noſtra,

Quæ

Quæ tuus in vita dulcis alebat amor.
Quoius ego interitu tota de mente fugavi
Hæc ſtudia, atque omnes delicias animi.
Quare quod ſcribis, Veronæ turpe Catullo
Eſſe, quod hic quiſquis de meliore nota
Frigida deſerto tepefecit membra cubili;
Id, Manli, non eſt turpe, magis miſerum eſt.
Ignoſces igitur, ſi, quæ mihi luctus ademit,
Hæc tibi non tribuo munera, cum nequeo.
Nam quod ſcriptorum non magna eſt copia apud me,
Hoc fit, quod Romæ vivimus: illa domus,
Illa mihi ſedes, illic mea carpitur ætas;
Huc una e multis capſula me ſequitur.
Quod cum ita ſit, nolim ſtatuas me mente maligna
Id facere, aut animo non ſatis ingenuo;
Quod tibi non utriuſque petenti copia facta eſt:
Ultro ego deferrem, copia ſi qua foret.
Non poſſum reticere, Deæ, qua Manlius in re
Juverit, aut quantis juverit officiis;
Ne fugiens ſeclis obliviſcentibus ætas
Illius hoc cæca nocte tegat ſtudium:
Sed dicam vobis; vos porro dicite multis
Millibus, et facite hæc charta loquatur anus.
* * * * * *
Noteſcatque magis mortuus, atque magis:
Ne tenuem texens ſublimis aranea telam
Deſerto in Manli nomine opus faciat.
Nam mihi quam dederit duplex Amathuſia curam,
Scitis, et in quo me torruerit genere;
Cum tantum arderem, quantum Trinacria rupes,
Lymphaque in Oetæis Malia Thermopylis;
Mœſta neque aſſiduo tabeſcere lumina fletu
Ceſſarent, triſtique imbre madere genæ:
Qualis in aerii pellucens vertice montis
Rivus, muſcoſo proſilit e lapide:
Qui cum de prona præceps eſt valle volutus,

Per medium denſi tranſit iter populi,
Dulce viatori laſſo in ſudore levamen,
Cum gravis exuſtos æſtus hiulcat agros.
Ac velut in nigro jactatis turbine nautis
Lenius aſpirans aura ſecunda venit,
Jam prece Pollucis, jam Caſtoris implorata:
Tale fuit nobis Manlius auxilium.
Is clauſum lato patefecit limite campum;
Iſque domum nobis, iſque dedit dominam,
Ad quam communes exerceremus amores:
Quo mea ſe molli candida Diva pede
Intulit, et trito fulgentem in limine plantam
Innixa arguta conſtituit ſolea:
Conjugis ut quondam flagrans advenit amore
Proteſilaeam Laodamia domum
Inceptam fruſtra, nondum cum ſanguine ſacro
Hoſtia cœleſtes pacificaſſet heros.
Nil mihi tam valde placeat, Rhamnuſia virgo,
Quod temere invitis ſuſcipiatur heris:
Quam jejuna pium deſideret ara cruorem,
Docta eſt amiſſo Laodamia viro;
Conjugis ante coacta novi dimittere collum,
Quam veniens una atque altera rurſus hiems
Noctibus in longis avidum ſaturaſſet amorem,
Poſſet ut abrupto vivere conjugio:
Quod ſcibant Parcæ non longo tempore abeſſe,
Si miles muros iſſet ad Iliacos:
Nam tum, Helenæ raptu, primores Argivorum
Cœperat ad ſeſe Troia ciere viros,
Troia nefas, commune ſepulcrum Aſiæ, Europæque,
Troia virum, et virtutum omnium acerba cinis;
Quæ nempe et noſtro lethum miſerabile fratri
Attulit. Hei miſero frater adempte mihi!
Hei miſero fratri jucundum lumen ademptum!
Tecum una tota eſt noſtra ſepulta domus:
Omnia tecum una perierunt gaudia noſtra,

Quæ

Quæ tuus in vita dulcis alebat amor.
Quem nunc tam longe non inter nota ſepulcra,
  Nec prope cognatos compoſitum cineres,
Sed Troia obſcœna, Troia infelice ſepultum
  Detinet extremo terra aliena ſolo.
Ad quam tum properans ferventior undique pubes
  Græca penetrales deſeruere Deos;
Ne Paris abducta gaviſus libera mœcha
  Otia pacato degeret in thalamo.
Quo tibi tum caſu, pulcherrima Laodamia,
  Ereptum eſt vita dulcius, atque anima
Conjugium; tanto te abſorbens vortice amoris
  Æſtus in abruptum detulerat barathrum:
Quale ferunt Graii Pheneum prope Cyllenæum
  Siccari emulſa pingue palude ſolum:
Quod quondam cæſis montis fodiſſe medullis
  Audet falſiparens Amphitryoniades,
Tempore quo certa Stymphalia monſtra ſagitta
  Perculit imperio deterioris heri;
Pluribus ut cœli tereretur janua Divis,
  Hebe nec longa virginitate foret.
Sed tuus altus amor barathro fuit altior illo,
  Quod Divum domitum ferre jugum docuit.
Nam neque tam carum confecto ætate parenti
  Una caput ſeri gnata nepotis alit;
Qui cum divitiis vix tandem inventus avitis
  Nomen teſtatas intulit in tabulas,
Impia deriſi gentilis gaudia tollens,
  Suſcitat a cano vulturium capite.
Nec tantum niveo gaviſa eſt ulla columbo
  Compar, quæ multo dicitur improbius
Oſcula mordenti ſemper decerpere roſtro;
  Quanquam præcipue multivola eſt mulier.
Sed tu olim magnos viciſti ſola furores,
  Ut ſemel es flavo conciliata viro.
Aut nihil aut paulo quoi tum concedere digna

Lux mea ſe noſtrum contulit in gremium:
Quam circumcurſans hinc illinc ſæpe Cupido
Fulgebat crocina candidus in tunica.
Quæ tamen etſi uno non eſt contenta Catullo,
Rara verecundæ furta feremus heræ;
Ne nimium ſimus ſtultorum more moleſti.
Sæpe etiam Juno maxima cœlicolum
Conjugis in culpa flagravit quotidiana,
Noſcens omnivoli plurima furta Jovis:
Atqui nec Divis homines componier æquum eſt:
Ingratum tremuli tolle parentis onus.
Nec tamen illa mihi dextra deducta paterna
Fragrantem Aſſyrio venit odore domum:
Sed furtiva dedit mira munuſcula nocte
Ipſius ex ipſo dempta viri gremio.
Quare illud ſatis eſt, ſi nobis is datur unis,
Quem lapide illa diem candidiore notat.
Hoc tibi quod potui confectum carmine munus
Pro multis, Manli, redditur officiis;
Ne veſtrum ſcabra tangat robigine nomen
Hæc atque illa dies, atque alia, atque alia.
Huc addent Divi quam plurima, quæ Themis olim
Antiquis ſolita eſt munera ferre piis.
Sitis felices et tu ſimul, et tua vita,
Et domus, ipſe in qua luſimus et domina,
Et qui principio nobis terram dedit, a quo
Sunt primo nobis omnia nata bona;
Et longe ante omnes mihi quæ me carior ipſo eſt
Lux mea, qua viva vivere dulce mihi eſt.

AD RUFUM. LXVII.

NOLI admirari, quare tibi femina nulla,
Rufe, velit tenerum ſuppoſuiſſe femur.
Non illam raræ labefactes munere veſtis,
Aut perluciduli deliciis lapidis.

Lædit

Lædit te quædam mala fabula, qua tibi fertur
Valle ſub alarum trux habitare caper.
Hunc metuunt omnes: neque mirum. Nam mala valde eſt
Beſtia, nec quicum bella puella cubet.
Quare aut crudelem naſorum interfice peſtem,
Aut admirari deſine cur fugiunt.

DE INCONSTANTIA FEMINEI AMORIS. LXVIII.

NULLI ſe dicit mulier mea nubere malle,
Quam mihi; non ſi ſe Jupiter ipſe petat.
Dicit: ſed mulier cupido quod dicit amanti,
Invento, et rapida ſcribere oportet aqua.

AD VIRRONEM. LXIX.

SI quoi jure bono ſacer alarum obſtitit hircus,
Aut ſi quem merito tarda podagra ſecat;
Æmulus iſte tuus, qui veſtrum exercet amorem,
Mirifice eſt a te nactus utrumque malum.
Nam quoties futuit, toties ulciſcitur ambos,
Illam affligit odore, ipſe perit podagra.

AD LESBIAM. LXX.

DICEBAS quondam, ſolum te noſſe Catullum,
Leſbia, nec, præ me, velle tenere Jovem.
Dilexi tum te, non tantum ut vulgus amicam,
Sed pater ut gnatos diligit, et generos.
Nunc te cognovi. Quare, etſi impenſius uror,
Multo mi tamen es vilior, et levior.
Qui potis eſt? inquis. Quod amantem injuria talis
Cogit amare magis, ſed bene velle minus.

IN INGRATUM. LXXI.

DESINE de quoquam quicquam bene velle mereri,
Aut aliquem fieri poſſe putare pium.
Omnia ſunt ingrata: nihil feciſſe benigne eſt:
Imo etiam tædet, tædet obeſtque magis.
Ut mihi, quem nemo gravius, nec acerbius urget,
Quam modo qui me unum, atque unicum amicum habuit.

IN GELLIUM. LXXII.

GELLIUS audierat, patruum objurgare ſolere,
Si quis delicias diceret, aut faceret.
Hoc ne ipſi accideret, patrui perdepſuit ipſam
Uxorem, et patruum reddidit Harpocratem.
Quod voluit, fecit: nam quamvis irrumet ipſum
Nunc patruum, verbum non faciet patruus.

AD LESBIAM. LXXIII.

NULLA poteſt mulier tantum ſe dicere amatam
Vere, quantum a me, Leſbia, amata mea es.
Nulla fides ullo fuit unquam fœdere tanta,
Quanta in amore tuo ex parte reperta mea eſt.
Nunc eſt mens adducta tua, mea Leſbia, culpa,
Atque ita ſe officio perdidit ipſa pio:
Ut jam nec bene velle queam tibi, ſi optima fias,
Nec deſiſtere amare, omnia ſi facias.

AD SEIPSUM. LXXIV.

SI qua recordanti bene facta priora voluptas
Eſt homini, cum ſe cogitat eſſe pium;
Nec ſanctam violaſſe fidem, nec fœdere in ullo
Divum ad fallendos numine abuſum homines;
Multa parata manent in longa ætate, Catulle,
Ex hoc ingrato gaudia amore tibi.
Nam quæcunque homines bene quoiquam aut dicere poſſunt,
Aut facere: hæc a te dictaque, factaque ſunt.
Omnia quæ ingratæ perierunt credita menti.
Quare jam te cur amplius excrucies?
Quin te animo offirmas, teque iſtinc uſque reducis,
Et, Dis invitis, deſinis eſſe miſer?
Difficile eſt longum ſubito deponere amorem.
Difficile eſt: verum hoc, qua lubet, efficias.
Una ſalus hæc eſt, hoc eſt tibi pervincendum.
Hoc facies, ſive id non pote, ſive pote.
O Di, ſi veſtrum eſt miſereri, aut ſi quibus unquam
Extrema jam ipſa in morte tuliſtis opem;
Me miſerum aſpicite: et, ſi vitam puriter egi,
Eripite hanc peſtem, perniciemque mihi,
Quæ mihi ſubrepens imos, ut torpor, in artus
Expulit ex omni pectore lætitias.
Non jam illud quæro, contra ut me diligat illa,
Aut, quod non potis eſt, eſſe pudica velit.
Ipſe valere opto, et tetrum hunc deponere morbum.
O Di, reddite mi hoc pro pietate mea.

AD RUFUM. LXXV.

RUFE, mihi fruſtra, ac nequicquam credite amice.
Fruſtra? imo magno cum precio, atque malo.
Siccine ſubrepſti mi, atque inteſtina perurens
Mi miſero eripuiſti omnia noſtra bona?
Eripuiſti. Heu heu noſtræ crudele venenum
Vitæ, heu heu noſtræ peſtis amicitiæ!

DE GALLO. LXXVI.

GALLUS habet fratres, quorum eſt lepidiſſima conjux
Alterius, lepidus filius alterius.
Gallus homo eſt bellus; nam dulces jungit amores,
Cum puero ut bello bella puella cubet.
Gallus homo eſt ſtultus, nec ſe videt eſſe maritum,
Qui patruus patrui monſtret adulterium.
Sed nunc id doleo, quod puræ impura puellæ
Suavia conjunxit ſpurca ſaliva tua.
Verum id non impune feres: nam te omnia ſecla
Noſcent, et qui ſis, fama loquetur anus.

IN LESBIUM. LXXVII.

LESBIUS eſt pulcher: quidni? quem Leſbia malit,
Quam te cum tota gente, Catulle, tua.
Sed tamen hic pulcher vendat cum gente Catullum,
Si tria natorum ſuavia reppererit.

AD GELLIUM. LXXVIII.

QUID dicam, Gelli, quare roſea iſta labella
Hiberna fiant candidiora nive,
Mane domo cum exis, et cum te octava quiete
E molli longo ſuſcitat hora die?
Neſcio quid certe eſt. An vere fama ſuſurrat
Grandia te medii tenta vorare viri?
Sic certe. Clamant Victoris rupta miſelli
Ilia, et emulſo labra notata ſero.

AD JUVENTIUM. LXXIX.

NEMONE in tanto potuit populo eſſe, Juventi,
Bellus homo, quem tu diligere inciperes;
Præterquam iſte tuus moribunda a ſede Piſauri
Hoſpes, inaurata pallidior ſtatua?
Qui tibi nunc cordi eſt, quem tu præponere nobis
Audes. Ah neſcis, quod facinus facias.

AD QUINTIUM. LXXX.

QUINTI, ſi tibi vis oculos debere Catullum,
Aut aliud, ſi quid carius eſt oculis;
Eripere ei noli, multo quod carius illi
Eſt oculis, ſeu quid carius eſt oculis.

IN LESBIÆ MARITUM. LXXXI.

LESBIA mi, præſente viro, mala plurima dicit:
Hoc illi fatuo maxima lætitia eſt.
Mule, nihil ſentis. Si noſtri oblita taceret,
Sana eſſet: quod nunc gannit, et obloquitur,

Non

Non ſolum meminit; ſed, quæ multo acrior eſt res,
Irata eſt: hoc eſt uritur, et loquitur.

DE ARRIO. LXXXII.

CHOMMODA dicebat, ſi quando commoda vellet
Dicere, et hinſidias Arrius inſidias.
Et tum mirifice ſperabat ſe eſſe locutum.
Cum quantum poterat, dixerat hinſidias.
Credo ſic mater, ſic Liber avunculus ejus,
Sic maternus avus dixerit, atque avia.
Hoc miſſo in Syriam, requierant omnibus aures,
Audibant eadem hæc leniter, et leviter.
Nec ſibi poſtilla metuebant talia verba,
Cum ſubito affertur nuncius horribilis;
Ionios fluctus, poſtquam illuc Arrius iſſet,
Jam non Ionios eſſe, ſed Hionios.

DE AMORE SUO. LXXXIII.

ODI, et amo. Quare id faciam fortaſſe requiris.
Neſcio: ſed fieri ſentio, et excrucior.

DE QUINTIA ET LESBIA. LXXXIV.

QUINTIA formoſa eſt multis; mihi candida, longa,
Recta eſt. Hoc ego: ſic ſingula confiteor.
Totum illud, formoſa, nego. Nam nulla venuſtas,
Nulla in tam magno eſt corpore mica ſalis.
Leſbia formoſa eſt; quæ cum pulcherrima tota eſt,
Tum omnibus una omnes ſurripuit Veneres.

AD

AD GELLIUM. LXXXV.

QUID facit is, Gelli, qui cum matre atque ſorore
  Prurit, et abjectis pervigilat tunicis?
Quid facit is, patruum qui non ſinit eſſe maritum?
  Ecquid ſcis, quantum ſuſcipiat ſceleris?
Suſcipit, o Gelli, quantum non ultima Tethys,
  Non genitor Nympharum abluit Oceanus.
Nam nihil eſt quicquam ſceleris, quo prodeat ultra,
  Non ſi demiſſo ſe ipſe voret capite.

IN GELLIUM. LXXXVI.

GELLIUS eſt tenuis; quidni? quoi tam bona mater,
  Tamque valens vivat, tamque venuſta ſoror,
Tamque bonus patruus, tamque omnia plena puellis
  Cognatis. Quare is deſinat eſſe macer?
Qui ut nihil attingit, niſi quod fas tangere non eſt,
  Quantumvis quare ſit macer, invenies.

IN EUNDEM. LXXXVII.

NASCATUR magus ex Gelli, matriſque nefando
  Conjugio, et diſcat Perſicum aruſpicium.
Nam magus ex matre et gnato gignatur oportet,
  Si vera eſt Perſarum impia relligio:
Gnatus ut accepto veneretur carmine Divos
  Omentum in flamma pingue liqueſaciens.

AD

AD GELLIUM LXXXVIII.

NON ideo, Gelli, ſperabam te mihi fidum
In miſero hoc noſtro hoc perdito amore fore,
Quod te cognoſſem bene, conſtanterque putarem
Haud poſſe a turpi mentem inhibere probro:
Sed quod nec matrem, nec germanam eſſe videbam
Hanc tibi, quoius me magnus edebat amor.
Et quamvis tecum multo conjungerer uſu,
Non ſatis id cauſæ credideram eſſe tibi.
Tu ſatis id duxti; tantum tibi gaudium in omni
Culpa eſt, in quacunque eſt aliquid ſceleris.

DE LESBIA. LXXXIX.

LESBIA mi dicit ſemper male, nec tacet unquam
De me: Leſbia me, diſperéam, niſi amat.
Quo ſigno? Quia ſunt totidem mea, deprecor illam
Aſſidue; verum diſpeream, niſi amo.

AD CÆSAREM. XC.

NIL nimium ſtudeo, Cæſar, tibi velle placere;
Nec ſcire, utrum ſis albus, an ater homo.

IN MENTULAM. XCI.

MENTULA mœchatur, mœchatur mentula. Certe
Hoc eſt quod dicunt, ipſa olera olla legit.

DE SMYRNA CINNÆ POETÆ. XCII.

SMYRNA mei Cinnæ nonam poſt denique meſſem
Quam cœpta eſt, nonamque edita poſt hiemem,
Millia cum interea quingenta Hortenſius uno
*   *   *   *   *   *   *
Smyrna cavas Atracis penitus mittetur ad undas.
Smyrnam incana diu ſecula pervoluent.
At Voluſi annales *Paduam morientur ad ipſam*,
Et laxas ſcombris ſæpe dabunt tunicas.
Parva mei mihi ſunt cordi monimenta *laboris*.
At populus tumido gaudeat Antimacho.

AD CALVUM DE QUINTILIA. XCIII.

SI quicquam mutis gratum acceptumve ſepulcris
Accidere a noſtro, Calve, dolore poteſt,
Quo deſiderio veteres renovamus amores,
Atque olim amiſſas flemus amicitias;
Certe non tanto mors immatura dolori eſt
Quintiliæ, quantum gaudet amore tuo.

IN ÆMILIUM. XCIV.

NON, ita me Di ament, quicquam referre putavi,
Utrumne os, an culum olfacerem Æmilio.
Nil immundius hoc, nihiloque immundius illud.
Verum etiam culus mundior et melior.
Nam ſine dentibus eſt; hoc dentes ſeſquipedales,
Gingivas vero ploxemi habet veteris.
Præterea rictum, qualem defeſſus in æſtum

Mejentis mulæ cunnus habere ſolet.
Hic futuit multas, et ſe facit eſſe venuſtum,
Et non piſtrino traditur, atque aſino?
Quem ſiqua attingit, non illam poſſe putemus
Ægroti culum lingere carnificis?

AD VETTIUM. XCV.

IN te, ſi in quenquam dici pote, putide Vetti,
Id quod verboſis dicitur, et fatuis;
Iſta cum lingua, ſi uſus veniat tibi, poſſis
Culos, et crepidas lingere carbatinas.
Si nos omnino vis omnes perdere Vetti,
Dicas: omnino quod cupis efficies.

AD JUVENTIUM. XCVI.

SURRIPUI tibi, dum ludis, mellite Juventi,
Suaviolum dulci dulcius ambroſia.
Verum id non impune tuli: namque amplius horam
Suffixum in ſumma me memini eſſe cruce;
Dum tibi me purgo, nec poſſum fletibus ullis
Tantillum veſtræ demere ſævitiæ.
Nam ſimul id factum eſt, multis diluta labella
Guttis abſterſiſti omnibus articulis:
Ne quicquam noſtro contractum ex ore maneret,
Tanquam commictæ ſpurca ſaliva lupæ.
Præterea infeſto miſerum me tradere amori
Non ceſſaſti, omnique excruciare modo:
Ut mi ex ambroſia mutatum jam foret illud
Suaviolum, triſti triſtius helleboro.
Quam quoniam pœnam miſero proponis amori,
Non unquam poſthac baſia ſurripiam.

DE CÆLIO ET QUINTIO. XCVII.

CÆLIUS Aufilenum, et Quintius Aufilenam
Flos Veronenſium depereunt juvenum;
Hic fratrem, ille ſororem: hoc eſt, quod dicitur, illud
Fraternum vere dulce ſodalitium.
Quoi faveam potius? Cæli, tibi. Nam tua nobis
Perſpecta eſt igitur unica amicitia,
Cum veſana meas torreret flamma medullas.
Sis felix, Cæli, ſis in amore potens.

INFERIÆ AD FRATRIS TUMULUM. XCVIII.

MULTAS per gentes, et multa per æquora vectus
Advenio has miſeras, frater, ad inferias;
Ut te poſtremo donarem munere mortis,
Et mutam nequicquam alloquerer cinerem;
Quandoquidem fortuna mihi te te abſtulit ipſum;
Heu miſer indigne frater ademte mihi!
Nunc tamen interea priſco quæ more parentum
Tradita ſunt triſtes munera ad inferias
Accipe, fraterno multum manantia fletu;
Atque in perpetuum, frater, ave, atque vale.

AD CORNELIUM. XCIX.

SI quicquam tacito commiſſum eſt fido ab amico,
Quoius ſit penitus nota fides animi;
Meque eſſe invenies illorum jure ſacratum,
Corneli, et factum me eſſe puta Harpocratem.

AD

AD SILONEM. C.

AUT ſodes mihi redde decem ſeſtertia, Silo,
Deinde eſto quamvis ſævus et indomitus.
Aut, ſi te nummi delectant, deſine quæſo
Leno eſſe, atque idem ſævus et indomitus.

AD QUENDAM DE LESBIA. CI.

CREDIS, me potuiſſe meæ maledicere vitæ,
Ambobus mihi quæ carior eſt oculis?
Non potui; nec ſi poſſem, tam perdite amarem:
Sed tu cum Tappone omnia monſtra facis.

IN MENTULAM. CII.

MENTULA conatur Pimplæum ſcandere montem,
Muſæ furcillis præcipitem ejiciunt.

DE PUERO ET PRÆCONE. CIII.

CUM puero bello præconem qui videt eſſe,
Quid credat, niſi ſe vendere diſcupere?

AD LESBIAM. CIV.

SI quicquam cupidoque, optantique obtigit unquam
Inſperanti, hoc eſt gratum animo proprie.
Quare hoc eſt gratum, nobis quoque carius auro;
Quod te reſtituis, Leſbia, mi cupido.
Reſtituis cupido, atque inſperanti ipſa refers te
Nobis.

Nobis. O lucem candidiore nota!
Quis me uno vivit felicior, aut mage noſtra hac
Optandam vitam ducere quis poterit?

AD COMINIUM. CV.

SI Comini, populi arbitrio tua cana ſenectus
Spurcata impuris moribus intereat;
Non equidem dubito, quin primum inimica bonorum
Lingua exſecta avido ſit data vulturio;
Effoſſos oculos voret atro gutture corvus,
Inteſtina canes, cætera membra lupi.

AD LESBIAM. CVI.

JUCUNDUM, mea vita, mihi proponis amorem
Hunc noſtrum inter nos, perpetuumque fore.
Di magni, facite, ut vere promittere poſſit,
Atque id ſincere dicat, et ex animo:
Ut liceat nobis tota producere vita
Æternum hoc ſanctæ fedus amicitiæ.

AD AUFILENAM. CVII.

AUFILENA, bonæ ſemper laudantur amicæ,
Accipiunt precium, quæ facere inſtituunt.
Tu quod promiſti mihi, quod mentita inimica es,
Quod nec das, et fers ſæpe, facis facinus.
Aut facere ingenuæ eſt, aut non promiſſe pudicæ,
Aufilena, fuit. Sed data corripere
Fraudando, efficitur pluſquam meretricis avaræ,
Quæ ſeſe toto corpore proſtituit.

AD AUFILENAM. CVIII.

AUFILENA, viro contentas vivere ſolo
Nuptarum laus e laudibus eximiis.
Sed quoivis quamvis potius ſuccumbere fas eſt,
Quam matrem fratres efficere ex patruo.

AD NASONEM. CIX.

MULTUS homo es, Naſo, neque tecum multus homo, ſed
Deſcendis, Naſo, multus es et pathicus.

AD CINNAM. CX.

CONSULE Pompeio primum duo, Cinna, ſolebant
Mœchi. Illi ah facto conſule nunc iterum
Manſerunt duo: ſed creverunt millia in unum
Singulum. Fecundum ſemen adulterio.

IN MENTULAM. CXI.

FIRMANO ſaltu non falſo Mentula dives
Fertur, qui tot res in ſe habet egregias.
Aucupia omne genus, piſces, prata, arva, feraſque.
Nequicquam: fructus ſumtibus exſuperat.
Quare concedo ſit dives, dum omnia deſint.
Saltum laudemus, dum tamen ipſe egeat.

IN EUNDEM. CXII.

MENTULA habet inſtar triginta jugera prati,
Quadraginta arvi: cætera ſunt maria.
Cur non divitiis Crœſum ſuperare potis ſit,

Uno qui in ſaltu tot bona poſſideat?
Prata, arva, ingentes ſilvas, ſaltuſque, paludeſque
Uſque ad Hyperboreos, et mare ad Oceanum.
Omnia magna hæc ſunt; tamen ipſe eſt maximus ultro,
Non homo, ſed vere Mentula magna minax.

AD GELLIUM. CXIII.

SÆPE tibi ſtudioſo animo venanda requirens
Carmina uti poſſem mittere Battiadæ,
Queis te lenirem nobis, neu conarere
Telis infeſto mi icere muſca caput;
Hunc video mihi nunc fruſtra ſumtum eſſe laborem,
Gelli, nec noſtras hinc valuiſſe preces.
Contra nos tela iſta tua evitamus amictu,
At fixus noſtris tu dabi' ſupplicium.

A L B I I

T I B U L L I,

E Q U I T I S   R O M A N I

L I B E R   I.

ALBII

TIBULLI,

EQUITIS ROMANI

LIBER I.

ELEGIA I.

DIVITIAS alius fulvo ſibi congerat auro,
  Et teneat culti jugera magna ſoli:
Quem labor aſſiduus vicino terreat hoſte,
  Martia cui ſomnos claſſica pulſa fugent.
Me mea paupertas vitæ traducat inerti,
  Dum meus exiguo luceat igne focus.
Ipſe ſeram teneras maturo tempore vites
  Ruſticus, et facili grandia poma manu.
Nec ſpes deſtituat, ſed frugum ſemper acervos
  Præbeat, et pleno pinguia muſta lacu.
Nam veneror, ſeu ſtipes habet deſertus in agris,
  Seu vetus in trivio florida ſerta lapis.
Et quodcunque mihi pomum novus educat annus,
  Libatum agricolæ ponitur ante Deo.
Flava Ceres, tibi ſit noſtro de rure corona
  Spicea, quæ templi pendeat ante fores.
Pomoſiſque ruber cuſtos ponatur in hortis,
  Terreat ut ſæva falce Priapus aves.
Vos quoque felicis quondam, nunc pauperis horti
Cuſtodes

Cuſtodes, fertis munera veſtra Lares.
Tunc vitula innumeros luſtrabat cæſa juvencos,
Nunc agna exigui eſt hoſtia magna ſoli.
Agna cadet vobis, quam circum ruſtica pubes
Clamet, io meſſes, et bona vina date.
Jam modo non poſſum contentus vivere parvo,
Nec ſemper longæ deditus eſſe viæ:
Sed canis æſtivos ortus vitare ſub umbra
Arboris, ad rivos prætereuntis aquæ.
Nec tamen interdum pudeat tenuiſſe bidentem,
Aut ſtimulo tardos increpuiſſe boves.
Non agnamve ſinu pigeat, fetumve capellæ
Deſertum oblita matre referre domum.
At vos exiguo pecori fureſque, lupique
Parcite, de magno eſt præda petenda grege.
Hic ego paſtoremque meum luſtrare quotannis,
Et placidam ſoleo ſpargere lacte Palem.
Adſitis Divi, nec vos e paupere menſa
Dona, nec e puris ſpernite fictilibus.
Fictilia antiquus primum ſibi fecit agreſtis
Pocula, de facili compoſuitque luto.
Non ego divitias patrum, fructuſque requiro,
Quos tulit antiquo condita meſſis avo.
Parva ſeges ſatis eſt, parvo requieſcere lecto,
Si licet, et ſolito membra levare toro.
Quam juvat immites ventos audire cubantem,
Et dominam tenero continuiſſe ſinu!
Aut, gelidas hibernus aquas cum fuderit Auſter,
Securum ſomnos, imbre juvante, ſequi!
Hoc mihi contingat. Sit dives jure, furorem
Qui maris, et triſtes ferre poteſt pluvias.
O quantum eſt auri pereat, potiuſque ſmaragdi,
Quam fleat ob noſtras ulla puella vias.
Te bellare decet terra, Meſſala, marique,
Ut domus hoſtiles præferat exuvias.
Me retinent vinctum formoſæ vincla puellæ,

Et

Et ſedeo duras janitor ante fores.
Non ego laudari curo, mea Delia: tecum
Dummodo ſim, quæſo ſegnis, inerſque vocer.
Te ſpectem, ſuprema mihi cum venerit hora,
Te teneam moriens deficiente manu.
Flebis et arſuro poſitum me, Delia, lecto,
Triſtibus et lacrymis oſcula miſta dabis.
Flebis: non tua ſunt duro præcordia ferro
Vincta, nec in tenero ſtat tibi corde ſilex.
Illo non juvenis poterit de funere quiſquam
Lumina, non virgo ſicca referre domum.
Tu Manes ne læde meos, ſed parce ſolutis
Crinibus, et teneris, Delia, parce genis.
Interea, dum fata ſinunt, jungamus amores.
Jam veniet tenebris mors adoperta caput.
Jam ſubrepet iners ætas, nec amare decebit,
Dicere nec cano blanditias capite.
Nunc levis eſt tractanda Venus, dum frangere poſtes
Non pudet, et rixas inſeruiſſe juvat.
Hic ego dux, mileſque bonus, vos ſigna, tubæque
Ite procul, cupidis vulnera ferte viris,
Ferte et opes. Ego compoſito ſecurus acervo
Deſpiciam dites, deſpiciamque famem.

ELEGIA II.

ADDE merum, vinoque novos compeſce dolores,
Occupet ut feſſi lumina victa ſopor.
Neu quiſquam multo perfuſum tempora Baccho
Excitet, infelix dum requieſcit amor.
Nam poſita eſt noſtræ cuſtodia ſæva puellæ,
Clauditur et dura janua firma ſera.
Janua difficilis dominæ, te verberet imber,
Te Jovis imperio fulmina miſſa petant.
Janua jam pateas uni mihi victa querelis,

Neu furtim verſo cardine aperta ſones.
Et mala ſi qua tibi dixit dementia noſtra,
Ignoſcas: capiti ſint precor illa meo.
Te meminiſſe decet, quæ plurima voce peregi
Supplice, cum poſti florida ſerta darem.
Tu quoque ne timide cuſtodes, Delia, falle.
Audendum eſt, fortes adjuvat ipſa Venus.
Illa favet, ſeu quis juvenis nova limina tentat,
Seu reſerat fixo dente puella fores.
Illa docet furtim molli decedere lecto,
Illa pedem nullo ponere poſſe ſono:
Illa viro coram nutus conferre loquaces,
Blandaque compoſitis abdere verba notis.
Nec docet hoc omnes, ſed quos nec inertia tardat,
Nec vetat obſcura ſurgere nocte timor.
En ego cum tenebris tota vagor anxius urbe,
Securum in tenebris me facit eſſe Venus.
Nec ſinit occurrat quiſquam, qui corpora ferro
Vulneret, aut rapta præmia veſte petat.
Quiſquis amore tenetur, eat tutuſque ſacerque
Qualibet, inſidias non timuiſſe decet.
Non mihi pigra nocent hibernæ frigora noctis,
Non mihi, cum multa decidit imber aqua.
Non labor hic lædit, reſeret modo Delia poſtes,
Et vocet ad digiti me taciturna ſonum.
Parcite luminibus, ſeu vir, ſeu femina fias
Obvia: celari vult ſua furta Venus.
Neu ſtrepitu terrete pedum: neu quærite nomen:
Neu prope fulgenti lumina ferte face.
Si quis et imprudens aſpexerit, occulat ille,
Perque Deos omnes ſe meminiſſe neget.
Nam fuerit quicunque loquax, is ſanguine natam,
Is Venerem e rapido ſentiet eſſe mari.
Nec tamen huic credet conjux tuus, ut mihi verax
Pollicita eſt magico ſaga miniſterio.
Hanc ego de cœlo ducentem ſidera vidi:

Fluminis

Fluminis hæc rapidi carmine vertit iter.
Hæc cantu finditque ſolum, Maneſque ſepulcris
Elicit, et tepido devocat oſſa rogo.
Jam ciet infernas magico ſtridore catervas:
Jam jubet aſperſas lacte referre pedem.
Cum libet, hæc triſti depellit nubila cœlo:
Cum libet, æſtivo convocat orbe nives.
Sola tenere malas Medeæ dicitur herbas:
Sola feros Hecatæ perdomuiſſe canes.
Hæc mihi compoſuit cantus, queis fallere poſſes:
Ter cane, ter dictis deſpue carminibus.
Ille nihil poterit de nobis credere cuiquam;
Non ſibi, ſi in molli viderit ipſe toro.
Tu tamen abſtineas aliis. Nam cætera cernet
Omnia: de me uno ſentiet eſſe nihil.
Quid credam? nempe hæc eadem ſe dixit amores
Cantibus, aut herbis ſolvere poſſe meos.
Et me luſtravit tedis, et nocte ſerena
Concidit ad magicos hoſtia pulla Deos.
Non ego totus abeſſet amor, ſed mutuus eſſet,
Orabam: nec te poſſe carere velim.
Ferreus ille fuit, qui, te cum poſſet habere,
Maluerit prædas ſtultus, et arma ſequi.
Ille licet Cilicum vinctas agat ante catervas,
Ponat et in capto Martia caſtra ſolo,
Totus et argento contextus, totus et auro
Inſideat celeri conſpiciendus equo:
Ipſe boves mea ſi tecum modo Delia poſſim
Jungere, et in ſolo paſcere monte pecus,
Et te, dum liceat teneris retinere lacertis,
Mollis et inculta ſit mihi ſomnus humo.
Quid Tyrio recubare toro ſine amore ſecundo
Prodeſt, cum fletu nox vigilanda venit?
Nam neque tum plumæ, nec ſtragula picta ſoporem,
Nec ſonitus placidæ ducere poſſit aquæ.

* * * * * *
* * * * * *

Num Veneris magnæ violavi numina verbo,
Et mea nunc pœnas impia lingua luit?
Num feror inceſtus ſedes adiiſſe Deorum,
Sertaque de ſanctis deripuiſſe focis?
Non ego tellurem genibus perrepere ſupplex,
Et miſerum ſancto tundere poſte caput:
Non ego, ſi merui, dubitem procumbere templis,
Et dare ſacratis oſcula liminibus.
At tu, qui lætus rides mala noſtra, caveto.
Mox tibi non unus ſæviet uſque Deus.
Vidi ego, quod juvenum miſeros riſiſſet amores,
Poſt Veneris vinclis ſubdere colla ſenem,
Et ſibi blanditias tremula componere voce,
Et manibus canas fingere velle comas.
Stare nec ante fores puduit, caræve puellæ
Ancillam medio detinuiſſe foro.
Hunc puer, hunc juvenis turba circumſtetit arcta:
Deſpuit in molles et ſibi quiſque ſinus.
At mihi parce, Venus, ſemper tibi dedita ſervit
Mens mea, quid meſſes uris acerba tuas?

AD MESSALAN.

ELEGIA III.

IBITIS Ægæas ſine me, Meſſala, per undas,
O utinam memores ipſe, cohorſque mei!
Me tenet ignotis ægrum Phæacia terris,
Abſtineas avidas mors violenta manus!
Abſtineas mors atra precor. Non hic mihi mater,
Quæ legat in mœſtos oſſa peruſta ſinus,
Non ſoror Aſſyrios cineri quæ dedat odores,
Et fleat effuſis ante ſepulcra comis.

Delia

Delia non uſquam: quæ me cum mitteret urbe,
  Dicitur ante omnes conſuluiſſe Deos.
Illa ſacras pueri ſortes ter ſuſtulit: illi
  Rettulit e triviis omina certa puer.
Cuncta dabant reditus, tamen eſt deterrita nunquam,
  Quin fleret, noſtras reſpiceretque vias.
Ipſe ego ſolator, cum jam mandata dediſſem,
  Quærebam tardas anxius uſque moras.
Aut ego ſum cauſatus aves aut omina dira,
  Saturni aut ſacram me tenuiſſe diem.
O quoties ingreſſus iter mihi triſtia dixi
  Offenſum in porta ſigna dediſſe pedem!
Audeat invito ne quis diſcedere amore,
  Aut ſciat egreſſum ſe prohibente Deo.
Quid tua nunc Iſis tibi, Delia? quid mihi proſunt
  Illa tua toties æra repulſa manu?
Quidve, pie dum ſacra colis, pureque lavari
  Te memini, et puro ſecubuiſſe toro?
Nunc Dea, nunc ſuccurre mihi. Nam poſſe mederi
  Picta docet templis multa tabella tuis.
Ut mea votivas perſolvens Delia voces
  Ante ſacras lino tecta fores ſedeat:
Biſque die reſoluta comas, tibi dicere laudes
  Inſignis turba debeat in Pharia.
At mihi contingat patrios celebrare penates,
  Reddereque antiquo menſtrua thura Lari.
Quam bene Saturno vivebant rege, prius quam
  Tellus in longas eſt patefacta vias.
Nondum cæruleas pinus contemſerat undas,
  Effuſum ventis præbueratque ſinum:
Nec vagus ignotis repetens compendia terris
  Preſſerat externa navita merce ratem.
Illo non validus ſubiit juga tempore taurus:
  Non domito frenos ore momordit equus:
Non domus ulla fores habuit: non fixus in agris,
  Qui regeret certis finibus arva, lapis.

Ipſæ mella dabant quercus, ultroque ferebant
Obvia ſecuris ubera lactis oves.
Non acies, non ira fuit, non bella ; nec enſes
Immiti ſævus duxerat arte faber.
Nunc Jove ſub domino cædes, et vulnera ſemper:
Nunc mare, nunc lethi mille repente viæ.
Parce, pater. Timidum non me perjuria terrent,
Non dicta in ſanctos impia verba Deos.
Quod ſi fatales jam nunc explevimus annos,
Fac lapis inſcriptis ſtet ſuper oſſa notis.
Hic jacet immiti conſumtus morte Tibullus,
Meſſalam terra dum ſequiturque mari.
Sed me, quod facilis tenero ſum ſemper amori,
Ipſa Venus campos ducet in Elyſios.
Hic choreæ, cantuſque vigent, paſſimque vagantes
Dulce ſonant tenui gutture carmen aves.
Fert caſiam non culta ſeges, totoſque per agros
Floret odoratis terra benigna roſis.
Ac juvenum ſeries teneris immiſta puellis
Ludit, et aſſidue prœlia miſcet Amor.
Illic eſt cuicunque rapax mors venit amanti,
Et gerit inſigni myrtea ſerta coma.
At ſcelerata jacet ſedes in nocte profunda
Abdita, quam circum flumina nigra ſonant.
Tiſiphoneque impexa feros pro crinibus angues
Sævit, et huc illuc impia turba fugit.
Tum niger in porta ſerpentum Cerberus ore
Stridet, et æratas excubat ante fores.
Illic Junonem tentare Ixionis auſi
Verſantur celeri noxia membra rota.
Porrectuſque novem Tityus per jugera terræ,
Aſſiduas atro viſcere paſcit aves.
Tantalus eſt illic, et circum ſtagna: ſed acrem
Jam jam poturi deſerit unda ſitim.
Et Danai proles, Veneris quæ numina læſit,

In

In cava Lethæas dolia portat aquas.
Illic ſit quicunque meos violavit amores,
Optavit lentas et mihi militias.
At tu caſta precor maneas, ſanctique pudoris
Aſſideat cuſtos ſedula ſemper anus.
Hæc tibi fabellas referat, poſitaque lucerna
Deducat plena ſtamina longa colo.
Ac circa gravibus penſis affixa puella
Paulatim ſomno feſſa remittat opus.
Tunc veniam ſubito, ne quiſquam nunciet ante,
Sed videar cœlo miſſus adeſſe tibi.
Tunc mihi, qualis eris, longos turbata capillos,
Obvia nudato Delia curre pede.
Hoc precor. Hunc illum nobis Aurora nitentem
Luciferum roſeis candida portet equis.

AD PRIAPUM.

ELEGIA IV.

SIC umbroſa tibi contingant tecta, Priape,
Ne capiti ſoles, ne noceantque nives.
Quæ tua formoſos cepit ſolertia? certe
Non tibi barba nitet, non tibi culta coma eſt.
Nudus et hibernæ producis frigora brumæ,
Nudus et æſtivi tempora ſicca canis.
Sic ego: tum Bacchi reſpondet ruſtica proles,
Armatus curva ſic mihi falce Deus;
O fuge te teneræ puerorum credere turbæ;
Nam cauſam juſti ſemper amoris habent.
Hic placet, anguſtis quod equum compeſcit habenis;
Hic placidam niveo pectore pellit aquam.
Hic, quia fortis adeſt audacia, cepit: at illi
Virgineus teneras ſtat pudor ante genas.
Sed ne te capiant, primo ſi forte negabit,

AD

Tædia, paulatim ſub juga colla dabit.
Longa dies homini docuit parere leones:
Longa dies molli ſaxa peredit aqua.
Annus in apricis maturat collibus uvas:
Annus agit certa lucida ſigna vice.
Nec jurare time. Veneris perjuria venti
Irrita per terras, et freta ſumma ferunt.
Gratia magna Jovi. Vetuit pater ipſe valere,
Juraſſet cupide quicquid ineptus amor.
Perque ſuas impune ſinit Dictynna ſagittas
Affirmes, crines perque Minerva ſuos.
At ſi tardus eris, errabis: tranſiet ætas
Quam cito! non ſegnis ſtat, remeatque dies.
Quam cito purpureos deperdit terra colores!
Quam cito formoſas populus alta comas!
Quam jacet, infirmæ venere ubi fata ſenectæ,
Qui prior Elæo eſt carcere miſſus equus!
Vidi jam juvenem, premeret cum ſerior ætas,
Mœrentem ſtultos præteriiſſe dies.
Crudeles Divi! ſerpens novus exuit annos:
Formæ non ullam fata dedere moram.
Solis æterna eſt Phœbo, Bacchoque juventa:
Nam decet intonſus crinis utrumque Deum.
Tu, puero quodcunque tuo tentare libebit,
Cedas. Obſequio plurima vincit amor.
Neu comes ire neges, quamvis via longa paretur,
Et canis arenti torreat arva ſiti.
Quamvis prætexens picta ferrugine cœlum
Venturam admittat imbrifer arcus aquam.
Vel ſi cæruleas puppi volet ire per undas,
Ipſe levem remo per freta pelle ratem.
Nec te pœniteat duro ſubiiſſe labori,
Aut operi inſuetas atteruiſſe manus.
Nec, velit inſidiis altas ſi claudere valles,
Dum placeas, humeris retia ferre neges.
Si volet arma, levi tentabis ludere dextra:

Sæpe

Sæpe dabis nudum, vincat ut ille, latus.
Tunc tibi mitis erit: rapias tum cara licebit
Oſcula: pugnabit, ſed tamen apta dabit.
Rapta dabit primo; poſt offeret ipſe volenti:
Poſt etiam collo ſe implicuiſſe volet.
Heu male nunc artes miſeras hæc ſecula tractant!
Jam tener aſſuevit munera velle puer.
Jam tu, qui Venerem docuiſti vendere primus,
Quiſquis es, infelix urgeat oſſa lapis.
Pieridas, pueri, doctos et amate poetas:
Aurea nec ſuperent munera Pieridas.
Carmine purpurea eſt niſi coma: carmina ni ſint,
Ex humero Pelopis non nituiſſet ebur.
Quem referent Muſæ, vivet; dum robora tellus,
Dum cœlum ſtellas, dum vehet amnis aquas.
At qui non audit Muſas, qui vendit amorem,
Idææ currus ille ſequatur Opis:
Et ter centenas erroribus expleat urbes,
Et ſecet ad Phrygios vilia membra modos.
Blanditiis vult eſſe locum Venus ipſa; querelis
Supplicibus, miſeris fletibus illa favet.
Hæc mihi, quæ canerem Titio, Deus edidit ore:
Sed Titium conjux hæc meminiſſe vetat.
Pareat ille ſuæ. Vos me celebrate magiſtrum,
Quos male habet multa callidus arte puer.
Gloria cuique ſua eſt. Me, qui ſpernentur amantes,
Conſultent: cunctis janua noſtra patet.
Tempus erit, cum me, Veneris præcepta ferentem,
Deducat juvenum ſedula turba ſenem.
Heu heu quam lento Marathus me torquet amore!
Deficiunt artes, deficiuntque doli.
Parce puer quæſo, ne turbis fabula fiam,
Cum mea ridebunt vana magiſteria.

ELEGIA V.

ASPER eram, et bene diſſidium me ferre loquebar:
At mihi nunc longe gloria fortis abeſt.
Namque agor, ut per plana citus ſola verbere turben,
Quem celer aſſueta verſat ab arte puer.
Ure ferum, et torque; libeat ne dicere quicquam
Magnificum poſthac: horrida verba doma.
Parce tamen: per te furtivi fœdera lecti,
Per Venerem quæſo, compoſitumque caput.
Ille ego, cum triſti morbo defeſſa jaceres,
Te dicor votis eripuiſſe meis.
Ipſeque te circum luſtravi ſulfure puro,
Carmine cum magico procubuiſſet anus.
Ipſe procuravi, ne poſſent ſæva nocere
Somnia, ter ſancta deveneranda mola.
Ipſe ego velatus filo, tunicíſque ſolutis
Vota novem Triviæ nocte ſilente dedi.
Omnia perſolvi: fruitur nunc alter amore,
Et precibus felix utitur ille meis.
At mihi felicem vitam, ſi ſalva fuiſſes,
Fingebam demens, ſed renuente Deo.
Rura colam, frugumque aderit mea Delia cuſtos,
Area dum meſſes ſole calente teret.
Aut mihi ſervabit plenis in lintribus uvas,
Preſſaque veloci candida muſta pede.
Conſueſcet numerare pecus, conſueſcet amantis
Garrulus in dominæ ludere verna ſinu.
Illa Deo ſciet agricolæ pro vitibus uvam,
Pro ſegete ſpicas, pro grege ferre dapem.
Illa regat cunctos, illi ſint omnia curæ,
Et juvet in tota me nihil eſſe domo.
Huc veniet Meſſalla meus, cui dulcia poma

Delia

Delia ſelectis detrahet arboribus:
Et tantum venerata virum, hunc ſedula curet;
Huic paret, atque epulas ipſa miniſtra gerat.
Hæc mihi fingebam, quæ nunc Euruſque, Notuſque
Jactat odoratos vota per Armenios.
Sæpe ego tentavi curas depellere vino;
At dolor in lacrymas verterat omne merum.
Sæpe aliam tenui: ſed jam cum gaudia adirem,
Admonuit dominæ, deſeruitque Venus.
Tunc me diſcedens devotum femina dixit.
Et pudet, et narrat ſcire nefanda mea.
Non facit hoc verbis; facie, teneriſque lacertis
Devovet, et flavis noſtra puella comis.
Talis ad Æmonium Nereis Pelea quondam
Vecta eſt frenato cærula piſce Thetis.
Hæc nocuere mihi, quod adeſt huic dives amator,
Venit in exitium callida lena meum.
Sanguineas edat illa dapes, atque ore cruento
Triſtia cum multo pocula felle bibat.
Hanc volitent animæ circum ſua fata querentes:
Semper et e tectis ſtrix violenta canat.
Ipſa fame ſtimulante furens, herbaſque ſepulcris
Quærat; et a ſævis oſſa relicta lupis.
Currat et inguinibus nudis, ululetque per urbes;
Poſt agat e triviis aſpera turba canum.
Eveniet. Dat ſigna Deus. Sunt numina amanti:
Sævit et injuſta lege relicta Venus.
At tu quam primum ſagæ præcepta rapacis
Deſere: nam donis vincitur omnis amor.
Pauper erit præſto tibi, præſto pauper adibit
Primus, et in tenero fixus erit latere.
Pauper in anguſto fidus comes agmine turbæ,
Subjicietque manus, efficietque viam.
Pauper ad occultos furtim deducet amicos,
Vinclaque de niveo detrahet ipſe pede.
Heu canimus fruſtra: nec verbis victa pateſcit
Janua,

Janua, ſed plena eſt percutienda manu.
At tu, qui potior nunc es, mea furta caveto:
Verſatur celeri fors levis orbe rotæ.
Non fruſtra quidam jam nunc in limine perſtat
Sedulus, ac crebro proſpicit, ac refugit,
Et ſimulat tranſire domum, mox deinde recurrit
Solus, et ante ipſas excreat uſque fores.
Neſcio quid furtivus amor parat. Utere quæſo,
Dum licet: in liquida nat tibi linter aqua.

ELEGIA VI.

SEMPER ut inducar blandos offers mihi vultus;
Poſt tamen es miſero triſtis, et aſper Amor.
Quid tibi ſævitiæ mecum eſt? an gloria magna
Inſidias homini compoſuiſſe Deum?
Nam mihi tenduntur caſſes: jam Delia furtim
Neſcio quem tacita callida nocte fovet.
Illa quidem tam multa negat; ſed credere durum eſt:
Sic etiam de me pernegat uſque viro.
Ipſe miſer docui, quo poſſet ludere pacto
Cuſtodes: heu heu nunc premor arte mea!
Fingere tunc didicit cauſas, cur ſola cubaret:
Cardine tunc tacito vertere poſſe fores.
Tunc ſuccos, herbaſque dedi, queis livor abiret,
Quem facit impreſſo mutua dente Venus.
At tu fallacis conjux incaute puellæ,
Me quoque ſervato, peccet ut illa nihil.
Neu juvenes celebret multo ſermone, caveto,
Neve cubet laxo pectus aperta ſinu:
Neu te decipiat nutu, digitoque liquorem
Ne trahat, et menſæ ducat in orbe notas.
Exibit quam ſæpe, time: ſeu viſere dicet
Sacra bonæ maribus non adeunda Deæ.
At mihi ſi credas, illam ſequar unus ad aras.
Tunc mihi non oculis ſit timuiſſe meis.

Sæpe

Sæpe, velut gemmas ejus, ſignumque probarem,
  Per cauſam memini me tetigiſſe manum.
Sæpe mero ſomnum peperi tibi: at ipſe bibebam
  Sobria ſuppoſita pocula victor aqua.
Non ego te læſi prudens: ignoſce fatenti:
  Juſſit Amor. Contra quis ferat arma Deos?
Ille ego ſum, nec me jam dicere vera pudebit,
  Inſtabat tota cui tua nocte canis.
Quid tenera tibi conjuge opus, tua ſi bona neſcis
  Servare? fruſtra clavis ineſt foribus.
Te tenet, abſentes alios ſuſpirat amores,
  Et ſimulat ſubito condoluiſſe caput.
At mihi ſervandam credas; non ſæva recuſo
  Verbera, detrecto non ego vincla pedum.
Tunc procul abſitis, quiſquis colit arte capillos,
  Effluit effuſo cui toga laxa ſinu.
Quiſquis et occurret, ne poſſit crimen habere,
  Stet procul, atque alia ſtet procul ante via.
Sic fieri jubet ipſe Deus; ſic magna ſacerdos
  Eſt mihi divino vaticinata ſono:
Hæc ubi Bellonæ motu eſt agitata, nec acrem
  Flammam, non amens verbera torta timet.
Ipſa bipenne ſuos cædit violenta lacertos,
  Sanguineque effuſo ſpargit inulta Deam.
Statque latus præfixa veru, ſtat ſaucia pectus,
  Et canit eventus, quos Dea magna monet;
Parcite, quam cuſtodit Amor, violare puellam:
  Ne pigeat magno poſt didiciſſe malo.
Attigerit; labentur opes, ut vulnere noſtro
  Sanguis, ut hic ventis diripiturque cinis.
Et tibi neſcio quas dixit mea Delia pœnas.
  Si tamen admittas, ſit precor illa levis.
Non ego te propter parco tibi; ſed tua mater
  Me movet, atque iras aurea vincit anus.
Hæc mihi te adducit tenebris, multoque timore
  Conjungit noſtras clam taciturna manus.

Hæc foribuſque manet noctu me affixa, proculque
Cognoſcit ſtrepitus me veniente pedum.
Vive diu mi dulcis anus: proprios ego tecum,
Sit modo fas, annos contribuiſſe velim.
Te ſemper, gnatamque tuam te propter amabo:
Quicquid agit, ſanguis eſt tamen illa tuus.
Sit modo caſta doce, quamvis non vitta ligatos
Impediat crines, nec ſtola longa pedes.
Et mihi ſint duræ leges, laudare nec ullam
Poſſim, quin oculos appetat illa meos.
Et ſi quid peccaſſe puter, ducarque capillis
Immerito, pronas proripiarque vias;
Non ego te pulſare velim: ſed venerit iſte
Si furor, optarim non habuiſſe manus.
Ne ſævo ſis caſta metu, ſed mente fideli.
Mutuus abſenti te mihi ſervet amor.
At quæ fida fuit nulli, poſt victa ſenecta,
Ducit inops tremula ſtamina torta manu:
Firmaque conductis annectit licia telis,
Tractaque de niveo vellere ducta putat.
Hanc animo gaudente vident, juvenumque catervæ
Commemorant merito tot mala ferre ſenem:
Hanc Venus ex alto flentem ſublimis Olympo
Spectat, et infidis quam ſit acerba, monet.
Hæc aliis maledicta cadant. Nos, Delia, amoris
Exemplum cana ſimus uterque coma.

E L E G I A VII.

HUNC cecinere diem Parcæ fatalia nentes
Stamina, non ulli diſſoluenda Deo:
Hunc fore Aquitanas poſſet qui fundere gentes,
Quem tremeret forti milite victus Atur.
Evenere. Novos pubes Romana triumphos
Vidit, et evinctos brachia capta duces.
At te victrices lauros, Meſſalla, gerentem

Por-

Portabat nitidis currus eburnus equis.
Non ſine me eſt tibi partus honos, Tarbella Pyrene
Teſtis, et Oceani litora Santonici.
Teſtis Arar, Rhodanuſque celer, magnuſque Garumna,
Carnuti et flavi cærula lympha Liger.
At te, Cydne, canam, tacitis qui leniter undis
Cæruleus placidis per vada ſerpis aquis;
Quantus et æthereo contingens vertice nubes
Frigidus intonſos Taurus arat Cilicas.
Quid referam, ut volitet crebras intacta per urbes
Alba Palæſtino ſancta columba Syro?
Utque maris vaſtum proſpectet turribus æquor
Prima ratem ventis credere docta Tyros?
Qualis et arentes cum findit Sirius agros,
Fertilis æſtiva Nilus abundet aqua.
Nile pater, quanam poſſum te dicere cauſa,
Aut quibus in terris occuluiſſe caput?
Te propter nullos tellus tua poſtulat imbres,
Arida nec pluvio ſupplicat herba Jovi.
Te canit, atque ſuum pubes miratur Oſirin
Barbara, Memphitem plangere docta bovem.
Primus aratra manu ſolerti fecit Oſiris,
Et teneram ferro ſolicitavit humum.
Primus inexpertæ commiſit ſemina terræ,
Pomaque non notis legit ab arboribus.
Hic docuit teneram palis adjungere vitem,
Hic viridem dura cædere falce comam.
Illi jucundos primum matura ſapores
Expreſſa incultis uva dedit pedibus:
Ille liquor docuit voces inflectere cantu,
Movit et ad certos neſcia membra modos.
Bacchus et agricolæ magno confecta labore
Pectora triſtitiæ diſſoluenda dedit.
Bacchus et afflictis requiem mortalibus affert,
Crura licet dura compede pulſa ſonent.

Non tibi ſunt triſtes curæ, nec luctus, Oſiri;
Sed chorus, et cantus, et levis aptus amor;
Sed varii flores, et frons redimita corymbis,
Fuſa ſed ad teneros lutea palla pedes,
Et Tyriæ veſtes, et dulcis tibia cantu,
Et levis occultis conſcia ciſta ſacris.
Huc ades, et centum ludos, Geniumque choreis
Concelebra, et multo tempora funde mero.
Illius e nitido ſtillent unguenta capillo,
Et capite, et collo mollia ſerta gerat:
Sic venias hodierne. Tibi dem thuris honores,
Liba et Mopſopio dulcia melle feram.
At tibi ſuccreſcat proles, quæ facta parentis
Augeat, et circa ſtet venerata ſenem.
Nec taceat monumenta viæ, quæ Tuſcula tellus,
Candidaque antiquo detinet Alba lare.
Namque opibus congeſta tuis hic glarea dura
Sternitur, hic apta jungitur arte ſilex.
Te canit agricola e magna cum venerit urbe
Serus, inoffenſum rettuleritque pedem.
At tu, natalis multos celebrande per annos,
Candidior ſemper, candidiorque veni.

E L E G I A VIII.

NON ego celari poſſum, quid nutus amantis,
Quidve ferant miti lenia verba ſono.
Nec mihi ſunt ſortes, nec conſcia fibra Deorum:
Præcinit eventus nec mihi cantus avis.
Ipſa Venus magico religatum brachia nodo
Perdocuit multis non ſine verberibus.
Deſine diſſimulare. Deus crudelius urit,
Quos videt invitos ſuccubuiſſe ſibi.
Quid tibi nunc molles prodeſt coluiſſe capillos,
Sæpeque mutatas diſpoſuiſſe comas?
Quid fuco ſplendente genas ornaſſe? quid ungues
Arti-

Artificiſ docta ſubſecuiſſe manu?
Fruſtra jam veſtes, fruſtra mutantur amictus,
Anſaque compreſſos colligat arcta pedes.
Illa placet, quamvis inculto venerit ore,
Nec nitidum tarda comſerit arte caput.
Num te carminibus, num te pallentibus herbis
Devovit tacito tempore noctis anus?
Cantus vicinis fruges traducit ab agris:
Cantus et iratæ detinet anguis iter:
Cantus et e curru Lunam deducere tentat,
Et faceret, ſi non æra repulſa ſonent.
Quid queror heu miſero carmen nocuiſſe? quid herbas?
Forma nihil magicis utitur auxiliis.
Sed corpus tetigiſſe nocet, ſed longa dediſſe
Oſcula, ſed femori conſeruiſſe femur.
Nec tu difficilis puero tamen eſſe memento:
Perſequitur pœnis triſtia facta Venus.
Munera ne poſcas; det munera canus amator,
Ut foveat molli frigida membra ſinu.
Carior eſt auro juvenis, cui levia fulgent
Ora, nec amplexus aſpera barba terit.
Huic tu candentes humero ſuppone lacertos,
Et regum magnæ deſpiciantur opes.
At Venus invenit puero ſuccumbere furtim,
Dum timet, et teneros conſerit uſque ſinus;
Et dare anhelanti pugnantibus humida linguis
Oſcula, et in collo figere dente notas.
Non lapis hanc, gemmæque juvant, quæ frigore ſola
Dormiat, et nulli ſit cupienda viro.
Heu ſero revocatur amor, ſeroque juventa,
Cum vetus infecit cana ſenecta caput.
Tum ſtudium formæ eſt, coma tum mutatur, ut annos
Diſſimulet viridi cortice tincta nucis.
Tollere tunc cura eſt albos a ſtirpe capillos,

Et faciem demta pelle referre novam.
At tu, dum primi floret tibi temporis ætas,
Utere. Non tardo labitur illa pede.
Neu Marathum torque. Puero quæ gloria victo eſt?
In veteres eſto dura puella ſenes.
Parce precor tenero: non illi ſontica cauſa eſt,
Sed nimius luto corpora tingit amor.
Veh miſer, abſenti mœſtas quam ſæpe querelas
Conjicit, et lacrymis omnia plena madent?
Quid me ſpernis? ait. Poterat cuſtodia vinci,
Ipe didit cupidis fallere poſſe Deus.
Nota Venus furtiva mihi eſt, ut lenis agatur
Spiritus, ut nec dent oſcula rapta ſonum.
Et poſſum media quamvis obrepere nocte,
Et ſtrepitu nullo clam reſerare fores.
Quid proſunt artes, miſerum ſi ſpernit amantem;
Et fugit ex ipſo ſæva puella toro?
Vel cum promittit ſubito, ſed perfida fallit,
Eſt mihi nox multis evigilanda malis.
Dum mihi venturam fingo, quodcunque movetur,
Illius credo tunc ſonuiſſe pedes.
Deſiſtas lacrymare, puer: non frangitur illa,
Et tua jam fletu lumina feſſa tument.
Oderunt, Pholoe, (moneo) faſtidia Divi:
Nec prodeſt ſanctis thura dediſſe focis.
Hic Marathus quondum miſeros ludebat amantes,
Neſcius ultorem poſt caput eſſe Deum:
Sæpe etiam lacrymas fertur riſiſſe dolentis,
Et cupidum ficta detinuiſſe mora.
Nunc omnes odit faſtus, nunc diſplicet illi
Quæcunque oppoſita eſt janua dura fera.
At te pœna manet, niſi deſinis eſſe ſuperba.
Quam cupies votis hunc revocare diem?

ELE-

ELEGIA IX.

QUID mihi, ſi fueras miſeros læſurus amores,
  Federa per Divos clam violanda dabas?
Ah miſer, et ſi quis primo perjuria celat,
  Sera tamen tacitis pœna venit pedibus.
Parcite, Cœleſtes. Æquum eſt impune licere
  Numina formoſis lædere veſtra ſemel.
Lucra petens habili tauros adjungit aratro,
  Et durum terræ ruſticus urget opus.
Lucra petituras freta per parentia ventis
  Ducunt inſtabiles ſidera certa rates.
Muneribus meus eſt captus puer: at Deus illa
  In cinerem, et liquidas munera vertat aquas.
Jam mihi perſolvet pœnas, pulviſque decorem
  Detrahet, et ventis horrida facta coma.
Uretur facies, urentur Sole capilli.
  Deteret invalidos et via longa pedes.
Admonui quoties auro ne pollue formam?
  Sæpe ſolent auro multa ſubeſſe mala.
Divitiis captus ſi quis violavit amorem,
  Aſperaque eſt illi, difficiliſque Venus.
Ure meum potius flamma caput, et pete ferro
  Corpus, et intorto verbere terga ſeca.
Nec tibi celandi ſpes ſit peccare paranti.
  Eſt Deus, occultos qui vetat eſſe dolos.
Ipſe Deus tacito permiſit lene miniſtro,
  Ederet ut multo libera verba mero.
Ipſe Deus ſomno domitos emittere vocem
  Juſſit, et invitos facta tegenda loqui.
Hæc ego dicebam. Nunc me fleviſſe loquentem,
  Nunc pudet ad teneros procubuiſſe pedes.
Tum mihi jurabas, nullo te divitis auri
  Pondere, non gemmis vendere velle fidem:
Non tibi ſi precium Campania terra daretur,

Non

Non tibi ſi Bacchi cura Falernus ager.
Illis eriperes verbis mihi, ſidera cœli
Lucere, et puras fluminis eſſe vias.
Quin etiam flevas. At non ego fallere doctus
Tergebam humentes credulus uſque genas.
Quid faceres, niſi et ipſe fores in amore puellæ?
Sit precor exemplo ſed levis illa tuo.
O quoties, verbis ne quiſquam conſcius eſſet,
Ipſe comes multa lumina nocte tuli!
Sæpe inſperanti venit tibi munere noſtro,
Et latuit clauſas poſt adoperta fores.
Tum miſer interii, ſtulte confiſus amari:
Nam poteram ad laqueos cautior eſſe tuos.
Quin etiam attonita laudes tibi mente canebam:
At me nunc noſtri, Pieridumque pudet.
Illa velim rapida Vulcanus carmina flamma
Torreat, et liquida deleat amnis aqua.
Tu procul hinc abſis, cui formam vendere cura eſt,
Et precium plena grande referre manu.
At te, qui puerum donis corrumpere es auſus,
Rideat aſſiduis uxor inulta dolis.
Et cum furtivo juvenem laſſaverit uſu,
Tecum interpoſita languida veſte cubet.
Semper ſint externa tuo veſtigia lecto,
Et pateat cupidis ſemper aperta domus.
Nec laſciva ſoror dicatur plura bibiſſe
Pocula, vel plures emeruiſſe viros.
Illam ſæpe ferunt convivia ducere Baccho,
Dum rota Luciferi provocet orta diem.
Illa nulla queat melius conſumere noctem,
Aut operum varias diſpoſuiſſe vices.
At tua perdidicit; nec tu, ſtultiſſime, ſentis,
Cum tibi non ſolita corpus ab arte movet.
Tune putas illam pro te diſponere crines?
Aut tenues denſo pectere dente comas?
Iſta hæc perſuadet facies, auroque lacertos

Vinciat,

Vinciat, et Tyrio prodeat apta ſinu?
Non tibi, ſed juveni cuidam vult bella videri:
Devoveat pro quo remque, domumque tuam.
Nec facit hoc vitio, ſed corpora fœda podagra,
Et ſenis amplexus culta puella fugit.
Huic tamen accubuit noſter puer. Hunc ego credam
Cum trucibus Venerem jungere poſſe feris.
Blanditiaſne meas aliis tu vendere es auſus?
Tune aliis demens oſcula ferre mea?
Tunc flebis, cum me vinctum puer alter habebit,
Et geret in gremio regna ſuperba tuo.
At tua tum me pœna juvet: Venerique merenti
Fixa notet caſus aurea palma meos;
Hanc tibi fallaci reſolutus amore Tibullus
Dedicat; et grata ſis, Dea, mente, rogat.

ELEGIA X.

QUIS fuit horrendos primus qui protulit enſes?
Quam ferus, et vere ferreus ille fuit!
Tunc cædes hominum generi, tunc prœlia nata;
Tunc brevior diræ mortis aperta via eſt.
At nihil ille miſer meruit: nos ad mala noſtra
Vertimus, in ſævas quod dedit ille feras.
Divitis hoc vitium eſt auri: nec bella fuerunt,
Faginus adſtabat cum ſcyphus ante dapes.
Non arces, non vallus erat; ſomnumque petebat
Securus varias dux gregis inter oves.
Tunc mihi vita foret, vulgi nec triſtia noſſem
Arma, nec audiſſem corde micante tubam.
Nunc ad bella trahor, et jam quis forſitan hoſtis
Hæſura in noſtro tela gerit latere.
Sed patrii ſervate Lares: aluiſtis et iidem,
Curſarem veſtros cum tener ante pedes.
Neu pudeat priſco vos eſſe e ſtipite factos,
Sic veteres ædes incoluiſtis avi.

Tunc

Tunc melius tenuere fidem, cum paupere cultu
   Stabat in exigua ligneus æde Deus.
Hic placatus erat, ſeu quis libaverat uvam,
   Seu dederat ſanctæ ſpicea ſerta comæ.
Atque aliquis voti compos liba ipſe ferebat,
   Poſtque comes purum filia parva favum.
At nobis ærata, Lares, depellite tela,
        *   *   *   *   *
*   *   *   *   *   *
   Hoſtiaque e plena myſtica porcus hara.
Hanc pura cum veſte ſequar; myrtoque caniſtra
   Vincta geram, myrto vinctus et ipſe caput.
Sic placeam vobis; alius ſit fortis in armis,
   Sternat et adverſos Marte favente duces.
Ut mihi potanti poſſit ſua dicere facta
   Miles, et in menſa pingere caſtra mero.
Quis furor eſt atram bellis arceſſere mortem?
   Imminet, et tacito clam venit illa pede.
Non ſeges eſt infra, non vinea culta; ſed audax
   Cerberus, et Stygiæ navita puppis aquæ.
Illic percuſſiſque genis, uſtoque capillo
   Errat ad obſcuros pallida turba lacus.
Quam potius laudandus hic eſt, quem prole parata
   Occupat in parva pigra ſenecta caſa?
Ipſe ſuas ſectatur oves, at filius agnos:
   Et calidam feſſo comparat uxor aquam.
Sic ego ſim, liceatque caput candeſcere canis,
   Temporis et priſci facta referre ſenem.
Interea pax arva colat. Pax candida primum
   Duxit araturos ſub juga curva boves.
Pax aluit vites, et ſuccos condidit uvæ,
   Funderet ut gnato teſta paterna merum.
Pace bidens, vomerque vigent: at triſtia duri
   Militis in tenebris occupat arma ſitus.
Ruſticus e lucoque vehit male ſobrius ipſo
   Uxorem plauſtro, progeniemque domum.

Sed

Sed Veneris tunc bella calent; ſciſſoſque capillos
  Femina, perfractas conqueriturque fores.
Flet teneras ſubtuſa genas: ſed victor et ipſe
  Flet ſibi dementes tam valuiſſe manus.
At laſcivus Amor rixæ mala verba miniſtrat,
  Inter et iratum lentus utrumque ſedet.
Ah lapis eſt, ferrumque, ſuam quicunque puellam
  Verberat: e cœlo deripit ille Deos.
Sit ſatis e membris tenuem perſcindere veſtem:
  Sit ſatis ornatus diſſoluiſſe comæ:
Sit lacrymas moviſſe ſatis. Quater ille beatus,
  Quo tenera irato flere puella poteſt.
Sed manibus qui ſævus erit, ſcutumque ſudemque
  Is gerat, et miti ſit procul a Venere.
At nobis, pax alma, veni, ſpicamque teneto:
  Perfluat et pomis candidus ante ſinus.

A L B I I

T I B U L L I,

EQUITIS ROMANI

L I B E R II.

ELEGIA I.

QUISQUIS adeſt, faveat: fruges luſtramus, et agros,
  Ritus ut a priſco traditus exſtat avo.
Bacche veni, dulciſque tuis e cornibus uva
  Pendeat, et ſpicis tempora cinge Ceres.
Luce ſacra requieſcat humus, requieſcat arator,
  Et grave ſuſpenſo vomere ceſſet opus.
Solvite vincla jugis. Nunc ad præſepia debent
  Plena coronato ſtare boves capite.
Omnia ſint operata Deo. Non audeat ulla
  Lanificam penſis impoſuiſſe manum.
Vos quoque abeſſe procul jubeo, diſcedite ab aris,
  Queis tulit heſterna gaudia nocte Venus.
Caſta placent Superis. Pura cum veſte venite,
  Et manibus puris ſumite fontis aquam.
Cernite, fulgentes ut eat ſacer agnus ad aras,
  Vinctaque poſt olea candida turba comas.
Di patrii, purgamus agros, purgamus agreſtes,
  Vos mala de noſtris pellite limitibus.

Neu ſeges eludat meſſem fallacibus herbis:
Neu timeat celeres tardior agna lupos.
Tum nitidus plenis confiſus ruſticus areis,
Ingeret ardenti grandia ligna foco,
Turbaque vernarum, ſaturi bona ſigna coloni,
Ludet, et ex virgis exſtruet arte caſas.
Eventura precor. Viden' ut felicibus extis
Significet placidos nuncia fibra Deos?
Nunc mihi fumoſos veteris proferte Falernos
Conſulis, et Chio ſolvite vincla cado.
Vina diem celebrent. Non feſta luce madere
Eſt rubor, errantes et male ferre pedes.
Sed bene Meſſallam ſua quiſque ad pocula dicat,
Nomen et abſentis ſingula verba ſonent.
Gentis Aquitanæ celeber Meſſalla triumphis,
Et magna intonſis gloria victor avis,
Huc ades, adſpiraque mihi, dum carmine noſtro
Redditur agricolis gratia Cœlitibus.
Rura cano, ruriſque Deos. His vita magiſtris
Deſuevit querna pellere glande famem.
Illi compoſitis primum docuere tigillis
Exiguam viridi fronde operire caſam.
Illi etiam tauros primi docuiſſe feruntur
Servitium, et plauſtro ſuppoſuiſſe rotam.
Tunc victus abiere feri: tunc inſita pomus:
Tunc bibit irriguas fertilis hortus aquas:
Aurea tunc preſſos pedibus dedit uva liquores,
Miſtaque ſecuro eſt ſobria lympha mero.
Rura ferunt meſſes, calidi cum ſideris æſtu
Deponit flavas annua terra comas.
Rure levis verno flores apis ingerit alveo,
Compleat ut dulci ſedula melle favos.
Agricola aſſiduo primum ſatiatus aratro
Cantavit certo ruſtica verba pede:
Et ſatur arenti primum eſt modulatus avena
Carmen, ut ornatos diceret ante Deos.

Agri-

Agricola et minio ſuffuſus, Bacche, rubenti
  Primus inexperta duxit ab arte choros:
Huic datus a pleno memorabile munus ovili
  Dux pecoris hircus. Duxerat hircus oves.
Rure puer verno primum de flore coronam
  Fecit, et antiquis impoſuit Laribus.
Rure etiam teneris curam exhibitura puellis
  Molle gerit tergo lucida vellus ovis.
Hinc et femineus labor eſt, hinc penſa, coluſque,
  Fuſus et appoſito pollice verſat opus.
Atque aliqua aſſidue textrix operata Minervam
  Cantat, et a pulſo tela ſonat latere.
Ipſe quoque inter agros, interque armenta Cupido
  Natus, et indomitas dicitur inter equas.
Illic indocto primum ſe exercuit arcu:
  Hei mihi quam doctas nunc habet ille manus!
Nec pecudes, velut ante, petit: fixiſſe puellas
  Geſtit, et audaces perdomuiſſe viros.
Hic juveni detraxit opes; hic dicere juſſit
  Limen ad iratæ verba pudenda ſenem.
Hoc duce cuſtodes furtim tranſgreſſa jacentes
  Ad juvenem tenebris ſola puella venit:
Et pedibus prætentat iter ſuſpenſa timore,
  Explorat cæcas cui manus ante vias.
Ah miſeri, quos hic graviter Deus urget; at ille
  Felix, cui placidus leniter afflat Amor.
Sancte veni dapibus feſtis; ſed pone ſagittas,
  Et procul ardentes, hinc procul abde faces.
Vos celebrem cantate Deum, pecorique vocate
  Voce, palam pecori, clam ſibi quiſque vocet:
Aut etiam ſibi quiſque palam: nam turba jocoſa
  Obſtrepit, et Phrygio tibia curva ſono.
Ludite: jam Nox jungit equos, currumque ſequuntur
  Matris laſcivo ſidera fulva choro:
Poſtque venit tacitus furvis circumdatus alis
  Somnus, et incerto Somnia nigra pede.

ELEGIA II.

DICAMUS bona verba, venit natalis, ad aras.
  Quiſquis ades, lingua vir, mulierque fave.
Urantur pia thura focis, urantur odores,
  Quos tener e terra divite mittit Arabs.
Ipſe ſuos Genius adſit viſurus honores,
  Cui decorent ſanctas mollia ſerta comas.
Illius puro diſtillent tempora nardo,
  Atque ſatur libo ſit, madeatque mero.
Annuat et, Cerinthe, tibi quodcunque rogabis.
  En age, quid ceſſas? annuit ille, roga.
Auguror, uxoris fidos optabis amores:
  Jam reor hoc ipſos edidiciſſe Deos.
Nec tibi malueris, totum quæcunque per orbem
  Fortis arat valido ruſticus arva bove;
Nec tibi gemmarum quicquid felicibus undis
  Naſcitur, Eoi qua maris unda rubet.
Vota cadunt. Utinam ſtrepitantibus advolet alis,
  Flavaque conjugio vincula portet Amor.
Vincula quæ maneant ſemper, dum tarda ſenectus
  Inducat rugas, inficiatque comas.
Huc veniat natalis avis, prolemque miniſtret.
  Ludat et ante tuos turba novella pedes.

ELEGIA III.

RURA tenent, Cornute, meam villæque puellam.
  Ferreus eſt heu heu quiſquis in urbe manet.
Ipſa Venus lætos jam nunc migravit in agros,
  Verbaque aratoris ruſtica diſcit Amor.
O ego, cum dominam aſpicerem, quam fortiter illic
  Verſarem valido pingue bidente ſolum!
Agricolæque modo curvum ſectarer aratrum,

Dum

Dum ſubigunt ſteriles arva ſerenda boves.
Nec quererer, quod ſol graciles exureret artus,
Læderet et teneras puſtula rupta manus.
Pavit et Admeti tauros formoſus Apollo;
Nec cithara, intonſæ profueruntve comæ:
Nec potuit curas ſanare ſalubribus herbis.
Quicquid erat medicæ vicerat artis Amor.
Ipſe Deus ſolitus ſtabulis expellere vaccas,
Et potum feſſas ducere fluminibus;
Et miſcere novo docuiſſe coagula lacte,
Lacteus et miſtis obriguiſſe liquor.
Tunc fiſcella levi detexta eſt vimine junci,
Raraque per nexus eſt via facta ſero.
Ah quoties, illo vitulum geſtante per agros,
Dicitur occurrens erubuiſſe ſoror!
Ah quoties auſæ, caneret dum valle ſub alta,
Rumpere mugitu carmina docta boves!
Sæpe duces trepidis petiere oracula rebus:
Venit et a templis irrita turba domum.
Sæpe horrere ſacros doluit Latona capillos,
Quos admirata eſt ipſa noverca prius.
Quiſquis inornatumque caput, crineſque ſolutos
Aſpiceret, Phœbi quæreret ille comam.
Delos ubi nunc, Phœbe, tua eſt, ubi Delphica Pytho?
Nempe Amor in parva te jubet eſſe caſa.
Felices olim, Veneri cum fertur aperte
Servire æternos non puduiſſe Deos.
Fabula nunc ille eſt: ſed cui ſua cara puella eſt,
Fabula ſit, mavult, quam ſine amore Deus.
At tu, quiſquis is es, cui triſti fronte Cupido
Imperitat, noſtra ſint tua caſtra domo.
Ferrea non Venerem, ſed prædam ſecula laudant:
Præda tamen multis eſt operata malis.
Præda feras acies cinxit diſcordibus armis:
Hinc cruor, hinc cædes, mors propiorque venit.
Præda vago juſſit geminare pericula ponto,

Bellica cum dubiis roſtra dedit ratibus.
Prædator cupit immenſos obſidere campos,
Ut multa innumera jugera paſcat ove.
Cui lapis externus curæ eſt; urbiſque tumultus
Portatur validis mille columna jugis.
Claudit et indomitum moles mare, lentus ut intra
Negligat hibernas piſcis adeſſe minas.
At tibi læta trahant Samiæ convivia teſtæ,
Fictaque Cumana lubrica terra rota.
Eheu divitibus video gaudere puellas.
Jam veniant prædæ, ſi Venus optat opes;
Ut mea luxuria Nemeſis fluat, utque per urbem
Incedat donis conſpicienda meis.
Illa gerat veſtes tenues, quas femina Coa
Texuit, auratas diſpoſuitque vias.
Illi ſint comites fuſci, quos India torret,
Solis et admotis inficit ignis equis.
Illi ſelectos certent præbere colores
Africa puniceum, purpureumque Tyros.
Nota loquor. Regnum ipſe tenet, quem ſæpe coegit
Barbara gypſatos ferre cataſta pedes.
At tibi dura ſeges, Nemeſim quæ abducis ab urbe,
Perſolvat nulla ſemina terra fide.
Et tu, Bacche tener, jucundæ conſitor uvæ,
Tu quoque devotos, Bacche, relinque lacus.
Haud impune licet formoſas triſtibus agris
Abdere: non tanti ſunt tua muſta, pater.
O valeant fruges: ne ſint modo rure puellæ,
Glans alat, et priſco more bibantur aquæ.
Glans aluit veteres, et paſſim ſemper amarunt.
Quid nocuit, ſulcos non habuiſſe ſatos?
Tum, quibus aſpirabat Amor, præbebat aperte
Mitis in umbroſa gaudia valle Venus.
Nullus erat cuſtos, nulla excluſura dolentes
Janua. Si fas eſt, mos precor ille redi.
Ah pereant artes, et mollia jura colendi,

O

* * * * * *

O utinam veteri peragrantes more puellæ
Horrida villoſa corpora veſte tegant.
Nunc ſi clauſa mea eſt, ſi copia rara videndi;
Heu miſerum, laxam quid juvat eſſe togam?
Ducite. Ad imperium dominæ ſulcabimus agros.
Non ego me vinclis, verberibuſque nego.

ELEGIA IV.

HIC mihi ſervitium video, dominamque paratam.
Jam mihi libertas illa paterna vale.
Servitium ſed triſte datur, teneorque catenis,
Et nunquam miſero vincla remittit Amor.
Et, ſeu quid merui, ſeu quid peccavimus, urit.
Uror, io remove, ſæva puella, faces.
O ego, ne poſſim tales ſentire dolores,
Quam mallem in gelidis montibus eſſe lapis;
Stare vel inſanis cautes obnoxia ventis,
Naufraga quam vaſti tunderet unda maris.
Nunc et amara dies, et noctis amarior umbra eſt.
Omnia nam triſti tempora felle madent.
Nec proſunt elegi, nec carminis auctor Apollo.
Illa cava precium flagitat uſque manu.
Ite procul Muſæ, ſi non prodeſtis amanti.
Non ego vos, ut ſint bella canenda, colo.
Nec refero Soliſque vias; et qualis, ut orbem
Complevit, verſis Luna recurrat equis.
Ad dominam faciles aditus per carmina quæro.
Ite procul Muſæ, ſi nihil iſta valent.
At mihi per cædem, et facinus ſunt dona paranda,
Ne jaceam clauſam flebilis ante domum.
Aut rapiam ſuſpenſa ſacris inſignia fanis.
Sed Venus ante alios eſt violanda mihi.
Illa malum facinus ſuadet, dominamque rapacem
Dat

Dat mihi: ſacrilegas ſentiat illa manus.
O pereat quicunque legit virideſque ſmaragdos,
Et niveam Tyrio murice tingit ovem.
Hic dat avaritiæ cauſas, et Coa puellis
Veſtis, et e rubro lucida concha mare.
Hæc fecere malas: hinc clavem janua ſenſit,
Et cœpit cuſtos liminis eſſe canis.
Sed precium ſi grande feras, cuſtodia victa eſt;
Nec prohibent claves, et canis ipſe tacet.
Heu quicunque dedit formam cœleſtis avaræ,
Quale bonum multis abdidit ipſe malis!
Hinc fletus, rixæque ſonant: hæc denique cauſa
Fecit, ut infamis hic Deus eſſet Amor.
At tibi, quæ precio victos excludis amantes,
Eripiant partas ventus, et ignis opes.
Quin tua tunc juvenes ſpectent incendia læti,
Nec quiſquam flammæ ſedulus addat aquam.
Seu veniet tibi mors, nec erit, qui lugeat ullus,
Nec qui det mœſtas munus in exequias.
At bona, quæ nec avara fuit, centum licet annos
Vixerit, ardentem flebitur ante rogum.
Atque aliquis ſenior, veteres veneratus amores,
Annua conſtructo ſerta dabit tumulo;
Et, bene, diſcedens dicet, placideque quieſcas,
Terraque ſecuræ ſit ſuper oſſa levis.
Vera quidem moneo. Sed proſunt quid mihi vera?
Illius eſt nobis lege colendus Amor.
Quin etiam ſedes jubeat ſi vendere avitas,
Ite ſub imperium, ſub titulumque Lares.
Quicquid habet Circe, quicquid Medea veneni,
Quicquid et herbarum Theſſala terra gerit,
Et quod, ubi indomitis gregibus Venus afflat amores,
Hippomanes cupidæ ſtillat ab inguine equæ,
Si modo me placido videat Nemeſis mea vultu,
Mille alias herbas miſceat illa, bibam.

ELEGIA V.

PHOEBE fave, novus ingreditur tua templa ſacerdos,
Huc age cum cithara, carminibuſque veni.
Nunc te vocales impellere pollice chordas,
Nunc precor ad laudes flectere verba meas.
Ipſe triumphali devinctus tempora lauro,
Dum cumulant aras, ad tua ſacra veni:
Sed nitidus, pulcherque veni: nunc indue veſtem
Sepoſitam, longas nunc bene pecte comas:
Qualem te memorant, Saturno rege fugato,
Victori laudes concinuiſſe Jovi.
Tu procul eventura vides: tibi deditus augur
Scit bene, quid fati provida cantet avis.
Tuque regis ſortes: per te præſentit aruſpex,
Lubrica ſignavit cum Deus exta notis.
Te duce Romanos nunquam fruſtrata Sibylla eſt,
Abdita quæ ſenis fata canit pedibus.
Phœbe, ſacras Meſſalinum ſine tangere chartas
Vatis; et ipſe, precor, quod canat illa, doce.
Hæc dedit Æneæ ſortes, poſtquam ille parentem
Dicitur, et raptos ſuſtinuiſſe Lares.
Hæc fore credebat Romam, cum mœſtus ab alto
Ilion, ardentes reſpiceretque Deos.
Romulus æternæ nondum formaverat urbis
Mœnia, conſorti non habitanda Remo.
Sed tunc paſcebant herboſa palatia vaccæ,
Et ſtabant humiles in Jovis arce caſæ.
Lacte madens illic ſuberat Pan ilicis umbræ,
Et facta agreſti lignea falce Pales;
Pendebatque vagi paſtoris in arbore votum
Carrula ſilveſtri fiſtula ſacra Deo:
Fiſtula, cui ſemper decreſcit arundinis ordo,
Nam calamus cera jungitur uſque minor.

At

At, qua Velabri regio patet, ire ſolebat
Exiguus pulla per vada linter aqua.
Illa ſæpe gregis diti placitura magiſtro,
Ad juvenem feſta eſt vecta puella die.
Cum qua fecundi redierunt munera ruris
Caſeus, et niveæ candidus agnus ovis.
Impiger Ænea volitantis frater Amoris,
Troica qui profugis ſacra vehis ratibus,
Jam tibi Laurentes aſſignat Jupiter agros:
Jam vocat errantes hoſpita terra Deos.
Illic ſanctus eris, cum te veneranda Numici
Unda Deum cœlo miſerit indigetem.
Ecce ſuper feſſas volitat victoria puppes.
Tandem ad Trojanos Diva ſuperba venit.
Ecce mihi lucent Rutulis incendia caſtris.
Jam tibi prædico, barbare Turne, necem.
Ante oculos Laurens caſtrum, muruſque Lavini eſt,
Albaque ab Aſcanio condita longa duce.
Te quoque jam video, Marti placitura ſacerdos
Ilia Veſtales deſeruiſſe focos;
Concubituſque tuos furtim, vittaſque jacentes,
Et cupidi ad ripas arma relicta Dei.
Carpite nunc tauri de ſeptem montibus herbas,
Dum licet; hic magnæ jam locus urbis erit.
Roma, tuum nomen terris fatale regendis,
Qua ſua de cœlo proſpicit arva Ceres;
Quaque patent ortus, et qua fluitantibus undis
Solis anhelantes abluit amnis equos.
Troja quidem tunc ſe mirabitur, et ſibi dicet,
Vos bene tam longam conſuluiſſe viam.
Vera cano: ſic uſque ſacras innoxia lauros
Veſcar, et æternum ſit mihi virginitas.
Hæc cecinit vates, et te ſibi, Phœbe, vocavit;
Jactavit fuſa ſed caput ante coma.
Quicquid Amalthea, quicquid Marpeſſia dixit,
Herophile Phœbo grata quod admonuit;

Quaſ-

Quaſque Albuna ſacras Tiberis per flumina ſortes
Portarit, ſicco perlueritque ſinu:
Hæ fore dixerunt belli mala ſigna cometen,
Multus ut in terras deplueretque lapis.
Atque tubas, atque arma ferunt ſtrepitantia cœlo
Audita, et lucos præcinuiſſe fugam.
Ipſum etiam Solem defectum lumine vidit
Jungere pallentes nubilus annus equos:
Et ſimulacra Deum lacrymas fudiſſe tepentes,
Fataque vocales præmonuiſſe boves.
Hæc fuerunt olim. Sed tu jam, mitis Apollo,
Prodigia indomitis merge ſub æquoribus:
Et ſuccenſa ſacris crepitet bene laurea flammis,
Omine quo felix, et ſacer annus eat.
Laurus ubi bona ſigna dedit, gaudete coloni.
Diſtendet ſpicis horrea plena Ceres.
Oblitus et muſto feriet pede ruſticus uvas,
Dolia dum, magni deficiuntque lacus.
At madidus Baccho ſua feſta Palilia paſtor
Concinet. A ſtabulis tunc procul eſte lupi.
Ille levis ſtipulæ ſolennes potus acervos
Accendet, flammas tranſilietque ſacras.
Et fetus matrona dabit, gnatuſque parenti
Oſcula comprenſis auribus eripiet.
Nec tædebit avum parvo advigilare nepoti,
Balbaque cum puero dicere verba ſenem.
Tunc operata Deo pubes diſcumbet in herba,
Arboris antiquæ qua levis umbra cadet.
Aut e veſte ſua tendent umbracula ſertis
Vincta; coronatus ſtabit et ipſe calix.
At ſibi quiſque dapes, et feſtas exſtruet alte
Ceſpitibus menſas, ceſpitibuſque torum.
Ingeret hic potus juvenis maledicta puellæ,
Poſtmodo quæ votis irrita facta velit.
Nam ferus ille ſuæ plorabit ſobrius idem,
Et ſe jurabit mente fuiſſe mala.

Pace

Pace tua, pereant arcus, pereantque ſagittæ,
  Phœbe; modo in terris erret inermis Amor.
Ars bona; ſed poſtquam ſumſit ſibi tela Cupido,
  Hei mihi quam multis ars dedit illa malum!
Et mihi præcipue, jaceo cum ſaucius annum,
  Et faveo morbo, cum juvat ipſe dolor.
Vixque cano Nemeſim, ſine qua verſus mihi nullus
  Verba poteſt, juſtos aut reperire pedes.
At tu, (nam Divum ſervat tutela poetas)
  Præmoneo, vati parce puella ſacro;
Ut Meſſalinum celebrem, cum præmia belli
  Ante ſuos currus oppida victa feret
Ipſe gerens laurus; lauro devinctus agreſti
  Miles io, magna voce, triumphe canet.
Tunc Meſſalla meus pia det ſpectacula turbæ,
  Et plaudat curru prætereunte pater.
Annue: ſic tibi ſint intonſi, Phœbe, capilli,
  Sic tua perpetuo ſit tibi caſta ſoror.

ELEGIA VI.

CASTRA Macer ſequitur. Tenero quid ſiet Amori?
  Sit comes, et collo fortiter arma gerat.
Et, ſeu longa virum terræ via, ſeu vaga ducent
  Æquora, cum telis ad latus ire volet.
Ure puer quæſo, tua qui ferus otia liquit,
  Atque iterum erronem ſub tua ſigna voca.
Quod ſi militibus parces, erit hic quoque miles
  Ipſe, levem galea qui ſibi portet aquam.
Caſtra peto, valeatque Venus, valeantque puellæ.
  Et mihi ſunt vires, et mihi facta tuba eſt.
Magna loquor: ſed magnifice mihi magna locuto
  Excutiunt clauſæ fortia verba fores.
Juravi quoties rediturum ad limina nunquam?
  Cum bene juravi, pes tamen ipſe redit.

Acer Amor, fractas utinam tua tela ſagittas,
Si licet, exſtinctas aſpiciamque faces.
Tu miſerum torques, tu me mihi dira precari
Cogis, et inſana mente nefanda loqui.
Jam mala finiſſem letho: ſed credula vitam
Spes fovet, et melius cras fore ſemper ait.
Spes alit agricolas: ſpes ſulcis credit aratis
Semina, quæ magno fenore reddat ager.
Hæc laqueo volucres, hæc captat arundine piſces,
Cum tenues hamos abdidit ante cibus.
Spes etiam valida ſolatur compede vinctum:
Crura ſonant ferro, ſed canit inter opus.
Spes facilem Nemeſim ſpondet mihi, ſed negat illa.
Hei mihi, ne vincas, dura puella, Deam.
Parce, per immatura tuæ precor oſſa ſororis:
Sic bene ſub tenera parva quieſcat humo.
Illa mihi ſancta eſt; illius dona ſepulcro,
Et madefacta meis ſerta feram lacrymis.
Illius ad tumulum fugiam, ſupplexque ſedebo,
Et mea cum muto fata querar cinere.
Non feret uſque ſuum te propter flere clientem.
Illius ut verbis ſis mihi lenta, veto.
Ne tibi neglecti mittant mala ſomnia Manes,
Mœſtaque ſopitæ ſtet ſoror ante torum:
Qualis ab excelſa præceps delapſa feneſtra
Venit ad infernos ſanguinolenta lacus.
Deſino, ne dominæ luctus renoventur acerbi.
Non ego ſum tanti, ploret ut illa ſemel.
Nec lacrymis oculos digna eſt fœdare loquaces.
Lena nocet nobis; ipſa puella bona eſt.
Lena vetat miſerum Phryne, furtimque tabellas
Occulto portans itque reditque ſinu.
Sæpe, ego cum dominæ dulces a limine diro
Agnoſco voces, hæc negat eſſe domi.
Sæpe, ubi nox promiſſa mihi eſt, languere puellam
Nunciat, aut aliquas extimuiſſe minas.

Tunc morior curis: tunc mens mihi perdita fingit,
Quiſve meam teneat, quot teneatve modis.
Tunc tibi, lena, precor diras. Satis anxia vivas,
Moverit e votis pars quotacunque Deos.

A L B I I

T I B U L L I,

EQUITIS ROMANI

L I B E R III.

E L E G I A I.

MARTIS Romani feſtæ venere Calendæ.
  Exoriens noſtris hic fuit annus avis.
Et vaga nunc certa diſcurrunt undique pompa
  Perque vias urbis munera, perque domos.
Dicite, Pierides, quonam donetur honore
  Séu mea, ſeu fallor, cara Neæra tamen?
Carmine formoſæ, precio capiuntur avaræ.
  Gaudeat, ut digna eſt, verſibus illa meis.
Lutea ſed niveum involvat membrana libellum,
  Pumex et canas tondeat ante comas:
Summaque prætexat tenuis faſtigia chartæ,
  Indicet ut nomen litera facta tuum:
Atque inter geminas pingantur cornua frontes.
  Sic etenim comtum mittere oportet opus.
Per vos auctores hujus mihi carminis oro,
  Caſtaliamque umbram, Pierioſque lacus,
Ite domum, cultumque illi donate libellum,
  Sicut erit; nullus defluat inde color.
Illa mihi referet, ſi noſtri mutua cura eſt,

An minor, an toto pectore deciderim:
Sed primum meritam longa donate ſalute,
Atque hæc ſubmiſſo dicite verba ſono;
Hæc tibi vir quondam, nunc frater, caſta Neæra,
Mittit, et, accipias munera parva, rogat.
Teque ſuis jurat caram magis eſſe medullis,
Sive ſibi conjux, ſive futura ſoror.
Sed potius conjux; hujus ſpem nominis illi
Auferet exſtincto pallida Ditis aqua.

ELEGIA II.

QUI primum caram juveni, carumque puellæ
Eripuit juvenem, ferreus ille fuit.
Durus et ille fuit, qui tantum ferre dolorem,
Vivere et erepta conjuge qui potuit.
Non ego firmus in hoc, non hæc patientia noſtro
Ingenio. Frangit fortia corda dolor.
Nec mihi vera loqui pudor eſt, vitæque fateri
Tot mala perpeſſæ tædia nota meæ.
Ergo cum tenuem fuero mutatus in umbram,
Candidaque oſſa ſuper nigra favilla teget;
Ante meum veniat longos incomta capillos,
Et fleat ante meum mœſta Neæra rogum.
Sed veniat caræ matris comitata dolore:
Mœreat hæc genero, mœreat illa viro.
Præfatæ ante meos manes, animamque precatæ,
Perfuſæque pias ante liquore manus,
Pars quæ ſola mei ſuperabit corporis, oſſa
Incinctæ nigra candida veſte legant;
Et primum annoſo ſpargant collecta Lyæo,
Mox etiam niveo fundere lacte parent;
Poſt hæc carbaſeis humorem tollere velis,
Atque in marmorea ponere ſicca domo.
Illic, quas mittit dives Panchaia merces,
Eoique Arabes, dives et Aſſyria;

Et

Et noſtri memores lacrymæ fundantur eodem.
  Sic ego componi verſus in oſſa velim.
Sed triſtem mortis demonſtret litera cauſam,
  Atque hæc in celebri carmina fronte notet.
Lygdamus hic ſitus eſt. Dolor huic, et cauſa Neæræ
  Conjugis ereptæ, cauſa perire fuit.

ELEGIA III.

QUID prodeſt cœlum votis impleſſe, Neæra?
  Blandaque cum multa thura dediſſe prece?
Non ut marmorei prodirem e limine tecti
  Inſignis clara, conſpicuuſque domo:
Aut ut multa mei renovarent jugera tauri,
  Et magnas meſſes terra benigna daret:
Sed tecum ut longæ ſociarem gaudia vitæ,
  Inque tuo caderet noſtra ſenecta ſinu
Tunc, cum permenſo defunctus tempore lucis
  Nudus Lethæa cogerer ire rate.
Nam grave quid prodeſt pondus mihi divitis auri?
  Arvaque ſi findant pinguia mille boves?
Quidve domus prodeſt Phrygiis innixa columnis,
  Tænare ſive tuis, ſive Cariſte tuis?
Et nemora in domibus ſacros imitantia lucos?
  Auratæque trabes, marmoreumque ſolum?
Quidve, in Erythræo legitur quæ litore concha,
  Tinctaque Sidonio murice lana juvat?
Et quæ præterea populus miratur, in illis
  Invidia eſt. Falſo plurima vulgus amat.
Non opibus mentes hominum, curæque levantur:
  Nam Fortuna ſua tempora lege regit.
Sit mihi paupertas tecum, jucunda Neæra.
  At ſine te regum munera nulla volo.
O niveam, quæ te poterit mihi reddere, lucem!
  O mihi felicem terque, quaterque diem!

At

At ſi, pro dulci reditu quæcunque voventur,
Audiat averſa non meus aure Deus;
Nec me regna juvent, nec Lydius aurifer amnis,
Nec quas terrarum ſuſtinet orbis opes.
Hæc alii cupiant. Liceat mihi paupere cultu
Securo cara conjuge poſſe frui.
Adſis, et timidis faveas, Saturnia, votis,
Et faveas concha Cypria vecta tua.
Aut, ſi fata negant reditum, triſteſque ſorores,
Stamina quæ ducunt, quæque futura neunt;
Me vocet in vaſtos amnes, nigramque paludem
Dives in ignava luridus Orcus aqua.

ELEGIA IV.

DI meliora ferant: nec ſint inſomnia vera,
Quæ tulit heſterna peſſima nocte quies.
Ite procul, vani, falſumque avertite viſum:
Deſinite in vobis quærere velle fidem.
Divi vera monent: venturæ nuncia ſortis
Vera monent Tuſcis exta probata viris.
Somnia fallaci ludunt temeraria nocte,
Et pavidas mentes falſa timere jubent.
Et vanum ventura hominum genus omina noctis
Farre pio placant, et ſaliente ſale.
Et tamen, utcunque eſt, ſive illi vera monenti,
Mendaci Somno credere ſive volent;
Efficiat vanos noctis Lucina timores,
Et fruſtra immeritum pertimuiſſe velit:
Si mea nec turpi mens eſt obnoxia facto,
Nec læſit magnos impia lingua Deos.
Jam nox æthereum nigris emenſa quadrigis
Mundum, cæruleo laverat amne rotas.
Nec me ſopierat menti Deus utilis ægræ
Somnus: ſolicitas deficit ante domos.

Tandem,

Tandem, cum ſummo Phœbus proſpexit ab ortu,
Preſſit languentis lumina ſera quies.
Hic juvenis caſta redimitus tempora lauro
Eſt viſus noſtra ponere ſede pedem.
Non illo quicquam formoſius ulla priorum
Ætas, humanum nec videt illud opus.
Intonſi crines longa cervice fluebant:
Stillabat Tyrio myrtea rore coma.
Candor erat, qualem præfert Latonia Luna,
Et color in niveo corpore purpureus:
Ut juveni primum virgo deducta marito,
Inficitur teneras ore rubente genas:
Ut cum contexunt amaranthis alba puellæ
Lilia, et autumno candida mala rubent.
Ima videbatur talis illudere palla,
Namque hæc in nitido corpore veſtis erat.
Artis opus raræ fulgens teſtudine, et auro
Pendebat læva garrula parte lyra.
Hanc primum veniens plectro modulatus eburno,
Felices cantus ore ſonante dedit.
Sed poſtquam fuerant digiti cum voce locuti,
Edidit hæc triſti dulcia verba modo;
Salve cura Deum. Caſto nam rite poetæ
Phœbuſque, et Bacchus, Pierideſque favent.
Sed proles Semeles Bacchus, doctæque ſorores
Dicere non norunt, quid ferat hora ſequens.
At mihi fatorum leges, ævique futuri
Eventura pater poſſe videre dedit.
Quare, ego quæ dico non fallax, accipe, vates,
Quodque Deus vero Cynthius ore ferat;
Tantum cara tibi, quantum nec filia matri,
Quantum nec cupido bella puella viro,
Pro qua ſolicitas cœleſtia Numina votis,
Quæ tibi ſecuros non ſinit ire dies,
Et, cum te fuſco ſomnus velavit amictu,
Vanum nocturnis fallit imaginibus,

Car-

Carminibus celebrata tuis formoſa Neæra
  Alterius mavult eſſe puella viri :
Diverſaſque ſuas agitat mens anxia curas,
  Nec gaudet caſta nupta Neæra domo.
Ah crudele genus, nec fidum femina nomen!
  Ah pereat, didicit fallere ſi qua virum.
Sed flecti poterit. Mens eſt mutabilis illis.
  Tu modo cum multa brachia tende fide.
Sævus amor docuit dominæ fera verba minantis,
  Sævus amor docuit verbera poſſe pati.
Me quondam Admeti niveas paviſſe juvencas,
  Non eſt in vanum fabula ficta jocum.
Tunc ego nec cithara poteram gaudere ſonora,
  Nec ſimiles chordis reddere voce ſonos;
Sed perlucenti cantus meditabar avena,
  Ille ego Latonæ filius, atque Jovis.
Neſcis quid ſit amor, juvenis, ſi ferre recuſas
  Immitem dominam, conjugiumque ferum.
Ergo ne dubita blandas adhibere querelas:
  Vincuntur molli pectora dura prece.
Quod ſi vera canunt ſacris oracula templis,
  Hæc illi noſtro nomine dicta refer;
Hoc tibi conjugium promittit Delius ipſe:
  Felix hoc: alium deſine velle virum.
Dixit, et ignavus defluxit corpore ſomnus.
  Ah ego ne poſſim tanta videre mala.
Nec tibi crediderim votis contraria vota,
  Nec tantum crimen pectore ineſſe tuo.
Nam te nec vaſti genuerunt æquora Ponti;
  Nec flammam volvens ore Chimæra fero;
Nec canis anguinea redimitus terga caterva,
  Cui tres ſunt linguæ, tergeminumque caput;
Scyllaque virgineam canibus ſuccincta figuram:
  Nec te conceptam ſæva leæna tulit;
Barbara nec Scythiæ tellus, horrendave Syrtis;
  Sed culta, et duris non habitanda domus;

Et

Et longe ante alias omnes mitiſſima mater,
  Iſque pater, quo non alter amabilior.
Hæc Deus in melius crudelia ſomnia vertat,
  Et jubeat tepidos irrita ferre Notos.

ELEGIA V.

VOS tenet, Etruſcis manat quæ fontibus unda,
  Unda ſub æſtivum non adeunda Canem;
Nunc autem ſacris Baiarum maxima lymphis,
  Cum ſe purpureo vere remittit hiems.
At mihi Perſephone nigram denunciat horam.
  Immerito juveni parce nocere, Dea.
Non ego tentavi nulli temeranda Deorum
  Audax laudandæ ſacra docere Deæ:
Nec mea mortiferis infecit pocula ſuccis
  Dextera; nec cuiquam tetra venena dedit:
Nec nos ſacrilegos templis admovimus ignes:
  Nec cor ſolicitant facta nefanda meum.
Nec nos inſanæ meditantes jurgia linguæ
  Impia in adverſos ſolvimus ora Deos.
Et nondum cani nigros læſere capillos,
  Nec venit tardo curva ſenecta pede.
Natalem primò noſtrum videre parentes,
  Cum cecidit fato conſul uterque pari.
Quid fraudare juvat vitem creſcentibus uvis?
  Et modo nata mala vellere poma manu?
Parcite, pallentes umbras quicunque tenetis,
  Duraque ſortiti tertia regna Dei.
Elyſios olim liceat cognoſcere campos,
  Lethæamque ratem, Cimmerioſque lacus;
Cum mea rugoſa pallebunt ora ſenecta,
  Et referam pueris tempora priſca ſenex.
Atque utinam vano nequicquam terrear æſtu:
  Languent ter quinos ſed mea membra dies.

At vobis Tuſcæ celebrantur numina lymphæ,
  Et facilis lenta pellitur unda manu.
Vivite felices, memores et vivite noſtri;
  Sive erimus, ſeu nos fata fuiſſe velint.
Interea nigras pecudes promittite Diti,
  Et nivei lactis pocula miſta mero.

ELEGIA VI.

CANDIDE, Liber ades: ſic ſit tibi myſtica vitis;
  Sic edera ſemper tempora vincta feras.
Aufer et ipſe meum pariter medicando dolorem:
  Sæpe tuo cecidit munere victus Amor.
Care puer, madeant generoſo pocula Baccho,
  Et nobis prona funde Falerna manu.
Ite procul durum curæ genus, ite labores:
  Fulſerit hic niveis Delius alitibus.
Vos modo propoſito dulces faveatis amici,
  Neve neget quiſquam me duce ſe comitem.
Aut ſi quis vini certamen mite recuſat,
  Fallat eum tecto cara puella dolo.
Ille facit dites animos Deus: ille ferocem
  Contudit, et dominæ miſit in arbitrium.
Armenias tigres, et fulvas ille leænas
  Vicit, et indomitis mollia corda dedit.
Hæc amor, et majora volet; ſed poſcite Bacchi
  Munera. Quem veſtrum pocula ſicca juvant?
Convenit ex æquo, nec torvus Liber in illos,
  Qui ſe, quique una vina jocoſa colunt.
Jam venit iratus nimium, nimiumque ſeverus.
  Qui timet irati numina magna, bibat.
Quales his pœnas Deus hic, quantumque minetur,
  Cadmeæ matris præda cruenta docet.
Sed procul a nobis hic ſit timor; illaque, ſi qua eſt,
  Quid valeat læſi ſentiat ira Dei.

Quid

Quid precor ah demens? venti temeraria vota,
Aeriæ et nubes diripienda ferant.
Quamvis nulla mei ſupereſt tibi cura, Neæra,
Sis felix, et ſint candida fata tua.
At nos ſecuræ reddamus tempora menſæ.
Venit poſt multas una ſerena dies.

ELEGIA VII.

HEI mihi difficile eſt imitari gaudia falſa;
Difficile eſt triſti fingere mente jocum.
Nec bene mendaci riſus componitur ore,
Nec bene ſolicitis ebria verba ſonant.
Quid queror infelix? turpes diſcedite curæ.
Odit Lenæus triſtia verba pater.
Gnoſſia, Theſeæ quondam perjuria linguæ
Fleviſti ignoto ſola relicta mare.
Sic cecinit pro te doctus, Minoi, Catullus,
Ingrati referens impia facta viri.
Vos ego nunc moneo; felix, quicunque dolore
Alterius diſces poſſe carere tuo.
Nec vos aut capiant pendentia brachia collo,
Aut fallat blanda ſordida lingua fide.
Et ſi perque ſuos fallax juravit ocellos,
Junonemque ſuam, perque ſuam Venerem,
Nulla fides inerit. Perjuria ridet amantum
Jupiter, et ventos irrita ferre jubet.
Ergo quid toties fallacis verba puellæ
Conqueror? ite a me ſeria verba, precor.
Quam vellem tecum longas requieſcere noctes,
Et tecum longos pervigilare dies,
Perfida, nec merito nobis inimica merenti;
Perfida, ſed quamvis perfida, cara tamen.
Naiada Bacchus amat. Ceſſas, o lente miniſter?
Temperet annoſum Martia lympha merum.

Non

Non ego, ſi fugiat noſtræ convivia menſæ
  Ignotum cupiens vana puella torum,
Solicitus repetam tota ſuſpiria noctе.
  Tu puer i, liquidum fortius adde merum.
Jamdudum Tyrio madefactus tempora nardo
  Debueram ſertis implicuiſſe comas.

A L B I I

T I B U L L I,

EQUITIS ROMANI

L I B E R IV.

AD MESSALLAM. I.

TE, Meſſalla, canam. Quanquam me cognita virtus
Terret, ut infirmæ nequeant ſubſiſtere vires;
Incipiam tamen: ac, meritas ſi carmina laudes
Deficiant, humilis tantis ſim conditor actis.
Nec tua, te præter, chartis intexere quiſquam
Facta queat, dictis ut non majora ſuperſint.
Eſt nobis voluiſſe ſatis. Nec munera parva
Reſpueris. Etiam Phœbo gratiſſima dona
Cres tulit, et cunctis Baccho jucundior hoſpes
Icarus, ut puro teſtantur ſidera cœlo,
Erigoneque, Caniſque; neget ne longior ætas.
Quin etiam Alcides Deus aſcenſurus Olympum
Læta Molorcheis poſuit veſtigia tectis.
Parvaque Cœleſtes pacavit mica, nec illis
Semper inaurato taurus cadit hoſtia cornu.
Hic quoque ſit gratus parvus labor, ut tibi poſſim
Inde alios, alioſque memor componere verſus.
Alter dictet opus magni mirabile mundi,

Qualis in immenſo deſederit aere tellus,
Qualis et in curvum pontus confluxerit orbem,
Et vagus e terris qua ſurgere nititur aer,
Huic et contextus paſſim fluat igneus æther,
Pendentique ſuper claudantur ut omnia cœlo.
At quodcunque meæ poterunt audere Camenæ,
Seu tibi par poterunt; ſeu, quod ſpes abnuit, ultra;
Sive minus, certeque canent minus; omne vovemus
Hoc tibi; ne tanto careat mihi nomine charta.
Nam, quanquam antiquæ gentis ſuperant tibi laudes,
Non tua majorum contenta eſt gloria fama,
Nec quæris, quid quaque index ſub imagine dicat;
Sed generis priſcos contendis vincere honores,
Quam tibi majores, majus decus ipſe futuris.
At tua non titulus capiet ſub nomine facta,
Æterno ſed erunt tibi magna volumina verſu,
Convenientque tuas cupidi componere laudes
Undique, quique canent vincto pede, quique ſoluto;
Queis potius certamen erit: ſim victor in illis,
Ut noſtrum tantis inſcribam nomen in actis.
Nam quis te majora gerit caſtriſve, forove?
Nec tamen hinc, aut hinc, tibi laus majorve, minorve:
Juſta pari premitur veluti cum pondere libra
Prona, nec hac plus parte ſedet, nec ſurgit ab illa;
Qualis, inæquatum ſi quando onus urget utrinque,
Inſtabilis natat alterno depreſſior orbe.
Nam ſeu diverſi fremat inconſtantia vulgi,
Non alius ſedare queat; ſeu judicis ira
Sit placanda, tuis poterit miteſcere verbis.
Non Pylos, aut Ithace tantos genuiſſe feruntur
Neſtora, vel parvæ magnum decus urbis Ulyſſem.
Vixerit ille ſenex quamvis, dum terna per orbem
Secula fertilibus Titan decurrerit horis;
Ille per ignotas audax erraverit urbes,
Qua maris extremis tellus includitur undis.
Nam Cyconumque manus adverſis reppulit armis:

Non

Non valuit Cyclops cœptos avertere curſus,
Ceſſit et Ætnææ Neptunius incola rupis
Victa Maroneo fœdatus lumina Baccho.
Vexit et Æolios placidum per Nerea ventos:
Incultos adiit Læſtrygonas, Antiphatenque,
Mobilis Artaciæ gelidos quos irrigat unda.
Solum nec doctæ verterunt pocula Circes;
Quamvis illa foret Solis genus, apta vel herbis,
Aptaque vel cantu veteres mutare figuras.
Cimmerion etiam obſcuras acceſſit ad arces,
Queis nunquam candente dies apparuit ortu,
Sive ſupra terras Phœbus, ſeu curreret infra.
Vidit ut inferno Plutoni ſubdita regna,
Magna Deum proles levibus diſcurreret umbris.
Præteriitque cita Sirenum litora puppi.
Illum inter geminæ nantem confinia mortis
Nec Scyllæ ſævo conterruit impetus ore,
Cum canibus rapidas inter freta ſerperet undas;
Nec violenta ſuo conſumſit more Charybdis,
Vel ſi ſublimis fluctu conſurgeret imo,
Vel ſi interrupto nudaret gurgite pontum.
Non violata vagi ſileantur paſcua Solis,
Non Amor, et fecunda Atlantidos arva Calypſus,
Finis et errorum miſero Phæacia tellus.
Atque hæc ſeu noſtras inter ſunt cognita terras,
Fabula ſive novum dedit his erroribus orbem,
Sit labor illius, tua dum facundia major,
Nam te non alius belli tenet aptius artes,
Qua deceat tutam caſtris præducere foſſam:
Qualiter adverſos hoſti defigere cervos:
Quemve locum ducto melius ſit claudere vallo,
Fontibus ut dulces erumpat terra liquores:
Ut faciliſque tuis aditus ſit, et arduus hoſti,
Laudis et aſſiduo vigeat certamine miles.
Quis tardamve ſudem melius, celeremve ſagittam
Jecerit, aut lento perfregerit obvia pilo?

Aut quis equum celeremque arcto compeſcere freno
Poſſit, et effuſas tardo permittere habenas,
Inque vicem modo directo contendere paſſu,
Seu libeat curvo brevius contendere gyro?
Quis parma ſeu dextra velit, ſeu læva tueri,
Sive hac, ſive illac grandis venit impetus haſtæ,
Amplior aut ſignata cita loca tangere funda?
Jam ſimul audacis veniant certamina Martis,
Adverſiſque parent acies concurrere ſignis;
Tum tibi non deſit faciem componere pugnæ:
Seu ſit opus quadratum acies conſiſtat in agmen,
Rectus ut æquatis decurrat frontibus ordo;
Seu libeat duplicem, ſeu junctum cernere Martem,
Dexterque ut lævum teneat, dextrumque ſiniſter
Miles, ſitque duplex gemini victoria caſus.
At non per dubias errant mea carmina laudes.
Nam bellis experta cano: teſtis mihi victæ
Fortis Iapydiæ miles: teſtis quoque fallax
Pannonius, gelidas paſſim disjectus in Alpes:
Teſtis Arupinus et pauper natus in armis:
Quem ſi quis videat vetus ut non fregerit ætas,
Terna minus Pyliæ miretur ſecula famæ.
Centum fecundos Titan renovaverit annos,
Ipſe tamen velox celerem ſuper edere corpus
Audet equum, validiſque ſedet moderator habenis.
Te duce non alias converſus terga domator
Libera Romanæ ſubjecit colla catenæ.
Nec tamen his contentus eris; majora peractis
Inſtant: compertum eſt veracibus ut mihi ſignis,
Queis Amithaonius nequeat certare Melampus.
Nam modo fulgentem Tyrio ſubtemine veſtem
Indueras, oriente die duce fertilis anni,
Splendidior liquidis cum Sol caput extulit undis:
Et fera diſcordes tenuerunt flamina venti:
Curva nec aſſuetos egerunt flumina curſus:
Quin rapidum placidis etiam mare conſtitit undis:
Ulla

Ulla nec aerias volucris perlabitur auras:
Nec quadrupes denſas depaſcitur aſpera ſilvas:
Quin largita tuis ſunt multa ſilentia votis.
Jupiter ipſe levi vectus per inania curru
Adfuit, et cœlo vicinum liquit Olympum;
Intentaque tuis precibus ſe præbuit aure,
Cunctaque veraci capite annuit abditus aris.
Lætior eluxit ſtructos ſuper ignis acervos.
Quin, hortante Deo, magnis inſiſtere rebus
Incipe: non iidem tibi ſunt, aliiſque triumphi.
Non te vicino remorabitur obvia Marte
Gallia, nec latis audax Hiſpania terris,
Nec fera te Tyrio tellus obſeſſa colono,
Nec qua vel Nilus, vel regia lympha Choaſpes
Profluit, aut rapidus Cyri dementia Gindes,
Ardet Arecteis aut unda perhoſpita campis:
Nec qua regna vago Tomyris finivit Araxe,
Impia nec ſævis celebrans convivia menſis
Ultima vicinus Phœbo tenet arva Padæus,
Quaque Hebrus, Tanaiſque Getas rigat, atque Magynos.
Quid moror? Oceanus ponto qua continet orbem,
Nulla tibi adverſis regio ſeſe offeret armis.
Te manet invictus Romano Marte Britannus,
Teque interjecto mundi pars altera Sole.
Nam circumfuſo conſiſtit in aere tellus,
Et quinque in partes toto diſponitur orbe:
Atque duæ gelido vaſtantur frigore ſemper:
Illic et denſa tellus abſconditur umbra;
Et nulla incepto perlabitur unda liquore;
Sed durata riget denſam in glaciemque, nivemque;
Quippe ubi non unquam Titan ſuperegerit ortus:
At media eſt Phœbi ſemper ſubjecta calori,
Seu propior terris æſtivum fertur in orbem,
Seu celer hibernas properat decurrere luces.
Non ergo preſſo tellus conſurgit aratro:

Nec frugem ſegetes præbent, nec pabula terræ.
Non illic colit arva Deus, Bacchuſve, Cereſve:
Nulla nec exuſtas habitant animalia partes.
Fertilis hanc inter poſita eſt, interque rigentes,
Noſtraque, et huic adverſa ſolo pars altera noſtro,
Quas ſimilis utrinque tenens vicinia cœli
Temperat, alter et alterius vires necat aer.
Hinc placidus nobis per tempora labitur annus:
Hic et colla jugo didicit ſummittere taurus,
Et lenta excelſos vitis conſcendere ramos:
Tondeturque ſeges maturos annua partus:
Et ferro tellus, pontus confinditur ære.
Quin etian ſtructis exſurgunt oppida muris.
Ergo ubi præclaros poſcent tua facta triumphos,
Solus utroque idem diceris magnus in orbe.
Non ego ſum ſatis ad tantæ præconia laudis,
Ipſe mihi non ſi præſcribat carmina Phœbus.
Eſt tibi, qui poſſit magnis ſe accingere rebus,
Valgius: æterno propior non alter Homero.
Languida non noſter peragit labor otia, quamvis
Fortuna, ut mos eſt illi, me adverſa fatiget.
Nam mihi cum magnis opibus domus alta niteret,
Cui fuerant flavi ditantes ordine ſulci
Horrea, fecundas ad deficientia meſſes:
Cuique pecus denſo paſcebant agmine colles,
Et domino ſatis, et nimium furique, lupoque.
Nunc deſiderium ſupereſt: nam cura novatur,
Cum memor anteactos ſemper dolor admonet annos.
Sed licet aſperiora cadant, ſpolierque relictis;
Non te deficient noſtræ memorare Camenæ:
Nec ſolum tibi Pierii tribuentur honores:
Pro te vel rapidas auſim maris ire per undas,
Adverſis hiberna licet tumeant freta ventis:
Pro te vel ſolus denſis ſubſiſtere turmis,
Vel parvum Ætnææ corpus committere flammæ.
Dum quodcunque tuum eſt. Noſtri ſi parvula cura
Sit

Sit tibi, quanta libet, ſi ſit modo, non mihi regna
Lydia, non magni potior ſit fama Gylippi,
Poſſe Meleteas nec mallem mittere chartas.
Quod tibi ſi verſus noſter totuſve minuſve,
Vel bene ſi totus, ſummo vel inerret in ore;
Nulla mihi ſtatuent finem te fata canendi.
Quin etiam, mea cum tumulus contexerit oſſa,
Seu matura dies celerem properat mihi mortem,
Longa manet ſeu vita tamen mutata figuram;
Seu me finget equum rigidos percurrere campos
Doctum; ſeu tardi pecoris ſim gloria taurus;
Sive ego per liquidum volucris vehar aera pennis;
In quemcunque hominem me longa receperit ætas,
Inceptis de te ſubtexam carmina chartis.

LAUS SULPICIÆ AD MARTEM. II.

SULPICIA eſt tibi culta tuis, Mars magne, Calendis:
Spectatum e cœlo, ſi ſapis, ipſe veni.
Hoc Venus ignoſcet. At tu, violente, caveto,
Ne tibi miranti turpiter arma cadant.
Illius ex oculis, cum vult exurere Divos,
Accendit geminas lampadas acer Amor.
Illam, quicquid agit, quoque veſtigia flectit,
Componit furtim, ſubſequiturque decor.
Seu ſolvit crines, fuſis decet eſſe capillis:
Seu comſit, comtis eſt veneranda comis.
Urit, ſeu Tyria voluit procedere palla:
Urit, ſeu nivea candida veſte venit:
Talis in æterno felix Vertumnus Olympo,
Mille habet ornatus, mille decenter habet.
Sola puellarum digna eſt, cui mollia caris
Vellera det ſuccis bis madefacta Tyros;
Poſſideatque, metit quicquid bene olentibus arvis
Cultor

Cultor odoratæ dives Arabs ſegetis;
Et quaſcunque niger rubro de litore conchas
Proximus Eois colligit Indus aquis.
Hanc vos, Pierides, feſtis cantate Calendis,
Et teſtudinea, Phœbe ſuperbe, lyra.
Hoc ſolenne ſacrum multos hoc ſumet in annos.
Dignior eſt veſtro nulla puella choro.

SULPICIA AD CERINTHUM.
III.

PARCE meo juveni, ſeu quis bona paſcua campi,
Seu colis umbroſi devia montis aper.
Nec tibi ſit duros acuiſſe in prœlia dentes.
Incolumem cuſtos hunc mihi ſervet Amor.
Sed procul abducit venandi Delia cura.
O pereant ſilvæ, deficiantque canes.
Quis furor eſt, quæ mens denſos indagine colles
Claudentem, teneras lædere velle manus?
Quidve juvat furtim latebras intrare ferarum?
Candidaque hamatis crura notare rubis?
Sed tamen, ut tecum liceat, Cerinthe, vagari,
Ipſa ego per montes retia torta feram.
Ipſa ego velocis quæram veſtigia cervi,
Et demam celeri ferrea vincla cani.
Tunc mihi, tunc placeant ſilvæ, ſi, lux mea, tecum
Arguar ante ipſas concubuiſſe plagas.
Tunc veniat licet ad caſſes, illæſus abibit,
Ne Veneris cupidæ gaudia turbet, aper.
Tunc ſine me ſit nulla Venus: ſed lege Dianæ,
Caſte puer, caſta retia tende manu.
Et quæcunque meo furtim ſubrepit amori,
Incidat in ſævas diripienda feras.
At tu venandi ſtudium concede parenti,
Et celer in noſtros ipſe recurre ſinus.

AD

AD PHOEBUM. IV.

HUC ades, et teneræ morbos expelle puellæ,
Huc ades, intonſa Phœbe ſuperbe coma.
Crede mihi, propera: nec te jam, Phœbe, pigebit
Formoſæ medicas applicuiſſe manus.
Effice, ne macies pallentes occupet artus,
Neu notet informis pallida membra color.
Et quodcunque mali eſt, et quicquid triſte timemus,
In pelagus rapidis evehat amnis aquis.
Sancte veni, tecumque feras quicunque ſapores,
Quicunque et cantus corpora feſſa levant.
Neu juvenem torque, metuit qui fata puellæ,
Votaque pro domina vix numeranda facit.
Interdum vovet: interdum, quod langueat illa,
Dicit in æternos aſpera verba Deos.
Pone metum, Cerinthe: Deus non lædit amantes.
Tu modo ſemper ama: ſalva puella tibi eſt.
Nil opus eſt fletu; lacrymis erit aptius uti,
Si quando fuerit triſtior illa tibi.
At nunc tota tua eſt; te ſolum candida ſecum
Cogitat, et fruſtra credula turba ſedet.
Phœbe fave: laus magna tibi tribuetur, in uno
Corpore ſervato, reſtituiſſe duos.
Jam celeber, jam lætus eris, cum debita reddet
Certatim ſanctis lætus uterque focis.
Tunc te felicem dicet pia turba Deorum;
Optabunt artes et ſibi quiſque tuas.

AD CERINTHUM. V.

EST, qui te, Cerinthe, dies dedit, hic mihi ſanctus,
Atque inter feſtos ſemper habendus erit.
Te naſcente novum Parcæ cecinere puellis

Ser-

Servitium; et dederunt regna ſuperba tibi.
Uror ego ante alias, juvat hoc, Cerinthe, quod uror,
Si tibi de nobis mutuus ignis adeſt.
Mutuus adſit amor; tua per dulciſſima furta,
Perque tuos oculos, per Geniumque rogo.
Magne Geni, cape thura libens, votiſque faveto,
Si modo, cum de me cogitat, ille calet.
Quod ſi forte alios jam nunc ſuſpirat amores,
Tunc precor infidos, ſancte, relinque focos.
Nec tu ſis injuſta Venus. Vel ſerviat æque
Vinctus uterque tibi, vel mea vincla leva:
Sed potius valida teneamur uterque catena,
Nulla queat poſthac quam ſoluiſſe dies.
Optat idem juvenis, quod nos, ſed tutius optat:
Nam pudet hæc illum dicere verba palam.
At tu Natalis quoniam Deus omnia ſentis,
Annue. Quid refert, clamve, palamve roget?

AD JUNONEM. VI.

NATALIS Juno, ſanctos cape thuris acervos,
Quos tibi dat tenera docta puella manu.
Tota tibi eſt hodie; tibi ſe lætiſſima comſit;
Staret ut ante tuos conſpicienda focos.
Illa quidem ornandi cauſas tibi, Diva, relegat;
Eſt tamen, occulte cui placuiſſe velit.
At tu, ſancta, fave, ne nox divellat amantes;
Sed juveni, quæſo, mutua vincla para.
Sic bene compones: ulli non ille puellæ
Servire, aut cuiquam dignior illa viro.
Nec poſſit cupidos vigilans deprendere cuſtos,
Fallendique vias mille miniſtret Amor.
Annue, purpureaque veni perlucida palla.
Ter tibi ſit libo, ter, Dea caſta, mero.
Præcipit et gnatæ mater ſtudioſa, quod optet;
Illa aliud tacita jam ſibi mente rogat.

Uritur.

Uritur, ut celeres urunt altaria flammæ,
  Nec, liceat quamvis, ſana fuiſſe velit.
Sit juveni grata; ac veniet cum proximus annus,
  Hic idem votis jam vetus adſit Amor.

SULPICIA LOQUITUR. VII.

TANDEM venit Amor: qualem texiſſe pudori,
  Quam nudaſſe alicui, ſit mihi fama magis.
Exorata meis illum Cytherea Camenis
  Attulit in noſtrum, depoſuitque ſinum.
Exſolvit promiſſa Venus. Mea gaudia narret,
  Dicetur ſi quis non habuiſſe ſuam.
Non ego ſignatis quicquam mandare tabellis,
  Ne legat id nemo, quam meus ante, velim:
Sed peccaſſe juvat; vultus componere famæ
  Tædet: cum digno digna fuiſſe ferar.

AD MESSALLAM. VIII.

INVISUS natalis adeſt, qui rure moleſto,
  Et ſine Cerintho triſtis agendus erit.
Dulcius urbe quid eſt? an villa ſit apta puellis,
  Atque Eretino frigidus amnis agro?
Jam nimium Meſſalla mei ſtudioſe quieſcas,
  Non tempeſtivæ ſæpe propinque viæ.
Hic animum, ſenſuſque meos abducta relinquo,
  Arbitrio quamvis non ſinis eſſe meo.

DE NATALI DIE. IX.

SCIS iter ex animo ſublatum triſte puellæ,
  Natali Romæ jam licet eſſe tuo.
Omnibus ille dies nobis natalis agatur,
  Qui nec opinanti nunc tibi forte venit.

DE

DE SULPICIA. X.

GRATUM eſt, ſecurus multum quod jam mihi de me
  Permittis ſubito, ne male inepta cadam.
Sit tibi cura togæ potior, preſſumque quaſillo
  Scortum, quam Servi filia Sulpicia.
Soliciti ſunt pro nobis, quibus illa dolori eſt
  Ne credam ignoto maxima cauſa toro.

AD CERINTHUM. XI.

ESTNE tibi, Cerinthe tuæ placiture puellæ,
  Qui mea nunc vexat corpora feſſa calor?
Ah ego non aliter triſtes evincere morbos
  Optarim, quam te ſic quoque velle putem.
Nam mihi quid profit morbos evincere? quid tu
  Noſtra potes lento pectore ferre mala?

AD EUNDEM. XII.

NE tibi ſim, mea lux, æque tam fervida cura,
  Ut videor paucos ante fuiſſe dies;
Si quicquam tota commiſi ſtulta juventa,
  Cujus me fatear pœnituiſſe magis,
Heſterna quam te ſolum quod nocte reliqui,
  Ardorem cupiens diſſimulare meum.

AD AMICAM. XIII.

NULLA tuum nobis ſubducet femina lectum.
  Hoc primum juncta eſt fœdere noſtra Venus.
Tu mihi ſola places; nec jam, te præter, in urbe
  Formoſa eſt oculis ulla puella meis.

Atque

Atque utinam poſſes uni mihi bella videri ;
  Diſpliceas aliis : ſic ego tutus ero.
Nil opus invidia eſt. Procul abſit gloria vulgi :
  Qui ſapit, in tacito gaudeat ille ſinu.
Sic ego ſecretis poſſum bene vivere ſilvis,
  Qua nulla humano ſit via trita pede.
Tu mihi curarum requies, tu nocte vel atra
  Lumen, et in ſolis tu mihi turba locis.
Nunc licet e cœlo mittatur amica Tibullo,
  Mittetur fruſtra, deficietque Venus.
Hæc tibi ſancta tuæ Junonis numina juro,
  Quæ ſola ante alios eſt mihi magna Deos.
Quid facio demens ? heu, cui mea pignora credo ?
  Juravi ſtulte : proderat iſte timor.
Nunc tu fortis eris, nuuc tu me audacius ures :
  Hoc peperit miſero garrula lingua malum.
Jam faciam quodcunque voles ; tuus uſque manebo,
  Nec fugiam notæ ſervitium dominæ :
Sed Veneris ſanctæ conſidam vinctus ad aras :
  Hæc notat injuſtos, ſupplicibuſque favet.

DE INFAMIA SUÆ PUELLÆ. XIV.

RUMOR ait crebro noſtram peccare puellam ;
  Nunc ego me ſurdis auribus eſſe velim.
Crimina non hæc ſunt noſtro ſine facta dolore :
  Quid miſerum torques, rumor acerbe ? tace.

DOMITII MARSI DE TIBULLI MORTE.

TE quoque Virgilio comitem non æqua, Tibulle,
  Mors juvenem campos miſit ad Elyſios :
Ne foret, aut elegis molles qui fleret amores,
  Aut caneret forti regia bella pede.

SEXTI AURELII

PROPERTII

LIBER I.

SEXTI AURELII

PROPERTII

LIBER I.

ELEGIA I.

CYNTHIA prima ſuis miſerum me cepit ocellis,
  Contactum nullis ante cupidinibus.
Tum mihi conſtantis dejecit lumina faſtus,
  Et caput impoſitis preſſit Amor pedibus;
Donec me docuit caſtas odiſſe puellas
  Improbus, et nullo vivere conſilio.
Et mihi jam toto furor hic non deficit anno,
  Cum tamen adverſos cogor habere Deos.
Milanion nullos fugiendo, Tulle, labores
  Sævitiam duræ contudit Iaſidos.
Nam modo Partheniis amens errabat in antris,
  Ibat et hirſutas ille videre feras.
Ille etiam Hylei percuſſus vulnere rami
  Saucius Arcadiis rupibus ingemuit.
Ergo velocem potuit domuiſſe puellam:
  Tantum in amore preces, et benefacta valent.
In me tardus Amor non ullas cogitat artes;
  Nec meminit notas, ut prius, ire vias.
At vos, deductæ quibus eſt fallacia Lunæ,
  Et labor in magicis ſacra piare focis,
En agedum, dominæ mentem convertite noſtræ,
  Et facite illa meo palleat ore magis.

Tunc ego crediderim vobis, et ſidera, et amnes
Poſſe Cyteinis ducere carminibus.
Et vos, qui ſero lapſum revocatis, amici,
Quærite non ſani pectoris auxilia.
Fortiter et ferrum, ſævos patiemur et ignes:
Sit modo libertas, quæ velit ira, loqui.
Ferte per extremas gentes, et ferte per undas,
Qua non ulla meum femina norit iter.
Vos remanete, quibus facili Deus anuuit aure;
Sitis et in tuto ſemper amore pares.
In me noſtra Venus noctes exercet amaras,
Et nullo vacuus tempore deſit Amor.
Hoc, moneo, vitate malum. Sua quemque moretur
Cura, neque aſſueto mutet amore locum.
Quod ſi quis monitis tardas adverterit aures,
Heu referet quanto verba dolore mea!

ELEGIA II.

QUID juvat ornato procedere, vita, capillo?
Et tenues Coa veſte movere ſinus?
Aut quid Orontea crines perfundere myrrha?
Teque peregrinis vendere muneribus?
Naturæque decus mercato perdere cultu?
Nec ſinere in propriis membra nitere bonis?
Crede mihi, non ulla tuæ medicina figuræ eſt.
Nudus Amor formæ non amat artificem.
Aſpice quos ſummittit humus formoſa colores,
Et veniant ederæ ſponte ſua melius:
Surgat et in ſolis formoſius arbutus antris,
Et ſciat indociles currere lympha vias:
Litora nativis perlucent picta lapillis,
Et volucres nulla dulcius arte canunt.
Non ſic Leucippis ſuccendit Caſtora Phœbe,
Pollucem cultu non Thelaira ſoror

Non

Non Idæ, et cupido quondam diſcordia Phœbo
  Eveni patriis filia litoribus.
Nec Phrygium falſo traxit candore maritum
  Avecta externis Hippodamia rotis;
Sed facies aderat nullis obnoxia gemmis,
  Qualis Apelleis eſt color in tabulis.
Non illis ſtudium vulgo conquirere amantes:
  Illis ampla ſatis forma, pudicitia.
Non ego nunc vereor, ne ſis mihi vilior iſtis:
  Uni ſi qua placet, culta puella ſat eſt:
Cum tibi præſertim Phœbus ſua carmina donet,
  Aoniamque libens Calliopea lyram:
Unica nec deſit jucundis gratia verbis,
  Omnia quæque Venus, quæque Minerva probat.
His tu ſemper eris noſtræ gratiſſima vitæ,
  Tædia dum miſeræ ſint tibi luxuriæ.

ELEGIA III.

QUALIS Theſea jacuit cedente carina
  Languida deſertis Gnoſia litoribus:
Qualis et accubuit primo Cepheia ſomno
  Libera jam duris cotibus Andromede:
Nec minus aſſiduis Edonis feſſa choreis
  Qualis in herboſo concidit Apidano:
Talis viſa mihi mollem ſpirare quietem
  Cynthia, non certis nixa caput manibus;
Ebria cum multo traherem veſtigia Baccho,
  Et quaterent ſera nocte facem pueri.
Hanc ego, nondum etiam ſenſus deperditus omnes,
  Molliter impreſſo conor adire toro.
Et quamvis duplici correptum ardore juberent
  Hac Amor, hac Liber, durus uterque Deus,
Subjecto leviter poſitam tentare lacerto,
  Oſculaque admota ſumere, et arma manu;

Non

Non tamen auſus eram dominæ turbare quietem,
  Expertæ metuens jurgia ſævitiæ :
Sed ſic intentis hærebam fixus ocellis,
  Argus ut ignotis cornibus Inachidos.
Et modo ſolvebam noſtra de fronte corollas,
  Ponebamque tuis, Cynthia, temporibus :
Et modo gaudebam lapſos formare capillos;
  Nunc furtiva cavis poma dabam manibus:
Omniaque ingrato largibar munera Somno,
  Munera de prono ſæpe voluta ſinu.
Et, quoties raro duxti ſuſpiria motu,
  Obſtupui vano credulus auſpicio ;
Ne qua tibi inſolitos portarent viſa timores,
  Neve quis invitam cogeret eſſe ſuam.
Donec diverſas percurrens Luna feneſtras,
  Luna moraturis ſedula luminibus,
Compoſitos levibus radiis patefecit ocellos,
  Sic ait in molli fixa toro cubitum ;
Tandem te noſtro referens injuria lecto,
  Alterius clauſis reppulit e foribus.
Namque ubi longa meæ conſumſti tempora noctis,
  Languidus exactis, hei mihi, ſideribus?
O utinam tales perducas, improbe, noctes,
  Me miſeram quales ſemper habere jubes.
Nam modo purpureo fallebam ſtamine ſomnum,
  Rurſus et Orpheæ carmine feſſa lyræ :
Interdum graviter mecum deſerta querebar
  Externo longas ſæpe in amore moras ;
Dum me jucundis lapſam Sopor impulit alis.
  Illa fuit lacrymis ultima cura meis.

E L E G I A IV.

QUID mihi tam multas laudando, Baſſe, puellas
  Mutatum domina cogis abire mea?
Quid me non pateris, vitæ quodcunque ſequetur,

Hoc

Hoc magis aſſueto ducere ſervitio?
Tu licet Antiopæ formam Nycteidos, et tu
Spartanæ referas laudibus Hermionæ,
Et quaſcunque tulit formoſi temporis ætas,
Cynthia non illas nomen habere ſinat:
Nedum, ſi levibus fuerit collata figuris,
Inferior duro judice turpis eat.
Hæc ſed forma mei pars eſt extrema furoris:
Sunt majora, quibus, Baſſe, perire juvat:
Ingenuus color, et multis decus artibus, et quæ
Gaudia ſub tacita dicere veſte libet.
Quo magis et noſtros contendis ſolvere amores,
Hoc magis accepta fallit uterque fide.
Non impune feres. Sciet hæc inſana puella,
Et tibi non tacitis vocibus hoſtis erit.
Nec tibi me poſthac committet Cynthia, nec te
Quæret. Erit tanti criminis illa memor.
Et te circum omnes alias irata puellas
Differet. Heu nullo limine carus eris.
Nullas illa ſuis contemnet fletibus aras,
Et quicunque ſacer, qualis ubique, lapis.
Non ullo gravius tentatur Cynthia damno;
Quam ſibi cum rapto ceſſat amore Deus,
Præcipue noſtri. Maneat ſic ſemper, adoro;
Nec quicquam ex illa, quod querar, inveniam.

ELEGIA V.

INVIDE, tu tandem voces compeſce moleſtas,
Et ſine nos curſu, quo ſumus, ire pares.
Quid tibi vis, inſane? meos ſentire furores?
Infelix properas ultima noſſe mala:
Et miſer ignotos veſtigia ferre per ignes,
Et bibere e tota toxica Theſſalia.
Non eſt illa vagis ſimilis collata puellis.
Molliter iraſci non ſciet illa tibi.

Quod

Quod ſi forte animis non eſt contraria noſtris,
   At tibi curarum millia quanta dabit?
Non tibi jam ſomnos, non illa relinquet ocellos.
   Illa feros animis alligat una viros.
Ah mea contemtus quoties ad limina curres!
   Cum tibi ſingultu fortia verba cadent;
Et tremulus mœſtis orietur fletibus horror,
   Et timor informem ducet in ore notam:
Et quæcunque voles fugient tibi verba querenti;
   Nec poteris, qui ſis, aut ubi, noſſe miſer.
Tum grave ſervitium noſtræ cogere puellæ
   Diſcere, et excluſum quid ſit abire domum.
Nec jam pallorem toties mirabere noſtrum,
   Aut cur ſim toto corpore nullus ego.
Nec tibi nobilitas poterit ſuccurrere amanti:
   Neſcit Amor priſcis cedere imaginibus.
Quod ſi parva tuæ dederis veſtigia culpæ,
   Quam cito de tanto nomine rumor eris?
Non ego tum potero ſolatia ferre roganti,
   Cum mihi nulla mei ſit medicina mali:
Sed pariter miſeri ſocio cogemur amore
   Alter in alterius mutua flere ſinu.
Quare, quid poſſit mea Cynthia, deſine, Galle,
   Quærere. Non impune illa rogata venit.

ELEGIA VI.

NON ego nunc Adriæ vereor mare noſcere tecum,
   Tulle, neque Ægæo ducere vela ſalo.
Cum quo Riphæos poſſim conſcendere montes,
   Ulteriuſque domos vadere Memnonias.
Sed me complexæ remorantur verba puellæ,
   Mutatoque graves ſæpe colore preces.
Illa mihi totis argutat noctibus ignes,
   Et queritur nullos eſſe relicta Deos.

Illa

Illa meam mihi jam ſe denegat: illa minatur,
  Quæ ſolet irato triſtis amica viro.
His ego non horam poſſum durare querelis.
  Ah pereat, ſi quis lentus amare poteſt.
An mihi ſit tanti doctas cognoſcere Athenas,
  Atque Aſiæ veteres cernere divitias;
Ut mihi deducta faciat convicia puppi
  Cynthia, et inſanis ora notet manibus;
Oſculaque oppoſito dicat ſibi debita vento,
  Et nihil infido durius eſſe viro?
Tu patrui meritas conare anteire ſecures,
  Et vetera oblitis jura refer ſociis.
Nam tua non ætas unquam ceſſavit amori,
  Semper at armatæ cura fuit patriæ.
Et tibi non unquam noſtros puer iſte labores
  Afferat, et lacrymis omnia nota meis.
Me ſine, quem ſemper voluit Fortuna jacere,
  Hanc animam extremæ reddere nequitiæ.
Multi longinquo periere in amore libenter,
  In quorum numero me quoque terra tegat.
Non ego ſum laudi, non natus idoneus armis.
  Hanc me militiam fata ſubire volunt.
At tu, ſeu mollis qua tendit Ionia, ſeu qua
  Lydia Pactoli tingit aratra liquor;
Seu pedibus terras, ſeu pontum carpere remis
  Ibis, et accepti pars eris imperii;
Tum tibi ſi qua mei veniet non immemor hora,
  Vivere me duro ſidere certus eris.

ELEGIA VII.

CUM tibi Cadmeæ dicuntur, Pontice, Thebæ,
  Armaque fraternæ triſtia militiæ;
Atque, ita ſim felix, primo contendis Homero,
  Sint modo fata tuis mollia carminibus;

Nos,

Nos, ut conſuemus, noſtros agitamus amores,
  Atque aliquid duram quærimus in dominam:
Nec tantum ingenio, quantum ſervire dolori
  Cogor, et ætatis tempora dura queri.
Hic mihi conteritur vitæ modus: hæc mea fama eſt:
  Hinc cupio nomen carminis ire mei.
Me laudent doctæ ſolum placuiſſe puellæ,
  Pontice, et injuſtas ſæpe tuliſſe minas.
Me legat aſſidue poſt hæc neglectus amator,
  Et proſint illi cognita noſtra mala.
Te quoque ſi certo puer hic concuſſerit arcu,
  Quod nolim noſtros eviolaſſe Deos;
Longe caſtra tibi, longe miſer agmina ſeptem
  Flebis in æterno ſurda jacere ſitu;
Et fruſtra cupies mollem componere verſum,
  Nec tibi ſubjiciet carmina ſerus Amor.
Tunc me non humilem mirabere ſæpe poetam:
  Tunc ego Romanis præferar ingeniis.
Nec poterunt juvenes noſtro reticere ſepulcro;
  Ardoris noſtri magne poeta, jaces.
Tu cave noſtra tuo contemnas carmina faſtu.
  Sæpe venit magno fenore tardus Amor.

ELEGIA VIII.

TUNE igitur demens? nec te mea cura moratur?
  An tibi ſum gelida vilior Illyria?
Et tibi jam tanti, quicunque eſt iſte, videtur,
  Ut ſine me vento quolibet ire velis?
Tune audire potes veſani murmura ponti?
  Fortis et in dura nave jacere potes?
Tu pedibus teneris poſitas fulcire ruinas?
  Tu potes inſolitas, Cynthia, ferre nives?
O utinam hibernæ duplicentur tempora brumæ,
  Et ſit iners tardis navita Vergiliis;

Ne

Ne tibi Tyrrhena ſolvatur funis arena,
  Neve inimica meas elevet aura preces:
Atque ego non videam tales ſubſidere ventos,
  Cum tibi provectas auferet unda rates:
Et me defixum vacua patiatur in ora
  Crudelem infeſta ſæpe vocare manu.
Sed quocunque modo de me, perjura, mereris,
  Sit Galatea tuæ non aliena viæ;
Ut te felici prævecta Ceraunia remo
  Accipiat placidis Oricos æquoribus.
Nam me non ullæ poterunt corrumpere; de te
  Quin ego, vita, tuo limine verba querar.
Nec me deficiet nautas rogitare citatos;
  Dicite, quo portu clauſa puella mea eſt.
Et dicam, licet Atraciis conſidat in oris,
  Et licet Eleis, illa futura mea eſt.
Hic erit, hic jurata manet. Rumpantur iniqui.
  Vicimus: aſſiduas non tulit illa preces.
Falſa licet cupidus deponat gaudia livor:
  Deſtitit ire novas Cynthia noſtra vias.
Illi carus ego, et per me cariſſima Roma
  Dicitur: et ſine me dulcia regna negat.
Illa vel anguſto mecum requieſcere lecto,
  Et quocunque modo maluit eſſe mea;
Quam ſibi dotatæ regnum vetus Hippodamiæ,
  Et quas Elis opes ante pararat equis.
Quamvis magna daret, quamvis majora daturus,
  Non tamen illa meos fugit avara ſinus:
Hanc ego non auro, non Indis flectere conchis,
  Sed potui blandi carminis obſequio.
Sunt igitur Muſæ, neque amanti tardus Apollo:
  Queis ego fretus amo. Cynthia rara mea eſt.
Nunc mihi ſumma licet contingere ſidera plantis.
  Sive dies, ſeu nox venerit, illa mea eſt.
Nec mihi rivalis certos ſubducet amores.
  Iſta meam norit gloria canitiem.

O *ELE-*

ELEGIA IX.

DICEBAM tibi venturos, irriſor, amores,
  Nec tibi perpetuo libera verba fore.
Ecce jaces, ſupplexque venis ad jura puellæ,
  Et tibi nunc quovis imperat emta modo.
Non me Chaoniæ vincant in amore columbæ
  Dicere quos juvenes quæque puella domet.
Me dolor, et lacrymæ merito fecere peritum:
  Atque utinam poſito dicar amore rudis.
Quid tibi nunc miſero prodeſt grave dicere carmen?
  Aut amphioniæ mœnia flere lyræ?
Plus in amore valet Mimnermi verſus Homero:
  Carmina manſuetus lenia quærit Amor.
I quæſo, et triſtes iſtos depone libellos,
  Et cane, quod quævis noſſe puella velit.
Quid ſi non eſſet facilis tibi copia? nunc tu
  Inſanus medio flumine quæris aquam.
Nec dum etiam palles, vero nec tangeris igni.
  Hæc eſt venturi prima favilla mali.
Tunc magis Armenias cupies accedere tigres,
  Et magis infernæ vincula noſſe rotæ;
Quam pueri toties arcum ſentire medullis,
  Et nihil iratæ poſſe negare tuæ.
Nullus Amor cuiquam faciles ita præbuit alas,
  Ut non alterna preſſerit ille manu.
Nec te decipiat, quod ſit ſatis illa parata.
  Acrius illa ſubit, Pontice, ſi qua tua eſt.
Quippe ubi non liceat vacuos ſeducere ocellos,
  Nec vigilare alio nomine, cedat Amor.
Qui non ante patet, donec manus attigit oſſa.
  Quiſquis es, aſſiduas aufuge blanditias.
Illis et ſilices, et poſſunt cedere quercus,
  Nedum tu poſſis ſpiritus iſte levis.

Quare,

Quare, ſi pudor eſt, quam primum errata fatere:
  Dicere quo pereas ſæpe in amore levat.

ELEGIA X.

O Jucunda quies, primo cum teſtis amori
  Adfueram veſtris conſcius in lacrymis.
O noctem meminiſſe mihi jucunda voluptas!
  O quoties votis illa vocanda meis!
Cum te complexa morientem, Galle, puella
  Vidimus in longam ducere verba moram.
Quamvis labentes premeret mihi ſomnus ocellos,
  Et mediis cœlo Luna ruberet equis;
Non tamen a veſtro potui ſecedere luſo,
  Tantus in alternis vocibus ardor erat.
Sed quoniam non es veritus concredere nobis,
  Accipe commiſſæ munera lætitiæ.
Non ſolum veſtros didici reticere dolores:
  Eſt quiddam in nobis majus, amice, fide.
Poſſum ego diviſos iterum conjungere amantes:
  Et dominæ tardas poſſum aperire fores:
Et poſſum alterius curas ſanare recentes:
  Nec levis in verbis eſt medicina meis.
Cynthia me docuit ſemper, quæcunque petenda,
  Quæque cavenda forent: non nihil egit Amor.
Tu cave ne triſti cupias pugnare puellæ,
  Neve ſuperba loqui, neve tacere diu:
Neu, ſi quid petiit, ingrata fronte negaris:
  Neu tibi pro vano verba benigna cadant.
Irritata venit, quando contemnitur illa;
  Nec meminit juſtas ponere læſa minas.
At quo ſis humilis magis, et ſubjectus Amori,
  Hoc magis effecto ſæpe fruare bono.
Is poterit felix una remanere puella,
  Qui nunquam vacuo pectore liber erit.

ELEGIA XI.

ECQUID te mediis ceſſantem, Cynthia, Baiis,
Qua jacet Herculeis ſemita litoribus,
Et modo Theſproti mirantem ſubdita regno
Proxima Miſenis æquora nobilibus,
Noſtri cura ſubit memores adducere noctes?
Ecquis in extremo reſtat amore locus?
An te neſcio quis ſimulatis ignibus hoſtis
Suſtulit e noſtris, Cynthia, carminibus?
Atque utinam mage te remis confiſa minutis
Parvula Lucrina cymba moretur aqua:
Aut teneat clauſam tenui Teuthrantis in unda
Alternæ facilis cedere lympha manu;
Quam vacet alterius blandos audire ſuſurros
Molliter in tacito litore compoſitam:
Ut ſolet amoto labi cuſtode puella
Perfida, communes nec meminiſſe Deos.
Non quia perſpecta non es mihi cognita fama,
Sed quod in hac omnis parte timetur amor.
Ignoſces igitur, ſi quid tibi triſte libelli
Attulerint noſtri: culpa timoris erit.
An mihi non major caræ cuſtodia matris?
Aut ſine te vitæ cura ſit ulla meæ?
Tu mihi ſola domus, tu, Cynthia, ſola parentes,
Omnia tu noſtræ tempora lætitiæ.
Seu triſtis veniam, ſeu contra lætus amicis:
Quicquid ero, dicam, Cynthia cauſa fuit.
Tu modo quam primum corruptas deſere Baias:
Multis iſta dabunt litora diſſidium:
Litora, quæ fuerant caſtis inimica puellis:
Ah pereant Baiæ crimen amoris aquæ.

ELE-

ELEGIA XII.

QUID mihi deſidiæ non ceſſas fingere crimen,
Quod faciat nobis conſcia Roma moram?
Tam multa illa meo diviſa eſt millia lecto,
Quantum Hypanis Veneto diſſidet Eridano.
Nec mihi conſuetos amplexu nutrit amores
Cynthia, nec noſtra dulcis in aure ſonat.
Olim gratus eram: non illo tempore cuiquam
Contigit, ut ſimili poſſet amare fide.
Invidiæ fuimus. Num me Deus obruit? an quæ
Lecta Prometheis dividit herba jugis?
Non ſum ego, qui fueram: mutat via longa puellas.
Quantus in exiguo tempore fugit Amor!
Nunc primum longas ſolus cognoſcere noctes
Cogor, et ipſe meis auribus eſſe gravis.
Felix qui potuit præſenti flere puellæ:
Non nihil aſperſis gaudet Amor lacrymis.
Aut ſi deſpectus potuit mutare calores;
Sunt quoque tranſlato gaudia ſervitio.
Mi neque amare aliam, neque ab hac diſcedere fas eſt.
Cynthia prima fuit, Cynthia finis erit.

ELEGIA XIII.

TU, quod ſæpe ſoles, noſtro lætabere caſu,
Galle, quod abrepto ſolus amore vacem.
At non ipſe tuas imitabor, perfide, voces.
Fallere te nunquam, Galle, puella velit.
Dum tibi deceptis augetur fama puellis,
Certus et in nullo quæris amore moram;
Perditus in quadam tardis pallеſcere curis
Incipis, et primo lapſus adire gradu.
Hæc erit illarum contemti pœna doloris:
Multarum miſeras exiget una vices.

Hæc tibi vulgares iſtos compeſcet amores:
  Nec nova quærendo ſemper amicus eris.
Hæc ego non rumore malo, non augure doctus:
  Vidi ego: me, quæſo, teſte negare potes?
Vidi ego te toto vinctum langueſcere collo,
  Et flere injectis, Galle, diu manibus;
Et cupere optatis animam deponere verbis,
  Et quæ deinde meus celat, amice, pudor.
Non ego complexus potui diducere veſtros;
  Tantus erat demens inter utroſque furor.
Non ſic Æmonio Salmonida miſtus Enipeo
  Tænarius facili preſſit amore Deus:
Nec ſic cœleſtem flagrans amor Herculis Heben
  Senſit in Oetæis gaudia prima jugis.
Una dies omnes potuit præcurrere amantes:
  Nam tibi non tepidas ſubdidit illa faces:
Nec tibi præteritos paſſa eſt ſuccedere faſtus,
  Nec ſinit abduci; te tuus ardor aget.
Nec mirum: cum ſit Jove digna, et proxima Ledæ,
  Et Ledæ partu, gratior una tribus.
Illa ſit Inachiis et blandior Heroinis;
  Illa ſuis verbis cogat amare Jovem.
Tu vero quoniam ſemel es periturus amore,
  Utere, non alio lumine dignus eras.
Quæ tibi ſit felix, quoniam novus incidit error:
  Et quodcunque voles, una ſit iſta tibi.

ELEGIA XIV.

TU licet abjectus Tiberina molliter unda
  Leſbia Mentoreo vina bibas opere;
Et modo tam celeres mireris currere lintres,
  Et modo tam tardas funibus ire rates;
Et nemus omne ſatas intendat vertice ſilvas,
  Urgetur quantis Caucaſus arboribus;

Non

Non tamen iſta meo valeant contendere amori.
  Neſcit Amor magnis cedere divitiis.
Nam ſive optatam mecum trahit illa quietem,
  Seu facili totum ducit amore diem;
Tunc mihi Pactoli veniunt ſub tecta liquores,
  Et legitur rubris gemma ſub æquoribus:
Tum mihi ceſſuros ſpondent mea gaudia reges:
  Quæ maneant, dum me fata perire volent.
Nam quis divitiis adverſo gaudet Amore?
  Nulla mihi triſti præmia ſint Venere.
Illa poteſt magnas heroum infringere vires,
  Illa etiam duris mentibus eſſe dolor:
Illa neque Arabium metuit tranſcendere limen:
  Nec timet oſtrino, Tulle, ſubire toro;
Et miſerum toto juvenem verſare cubili.
  Quid relevant variis ſerica textilibus?
Quæ mihi dum placata aderit, non ulla verebor
  Regna, nec Alcinoi munera deſpicere.

ELEGIA XV.

SÆPE ego multa tuæ levitatis dura timebam,
  Hac tamen excepta, Cynthia, perfidia.
Aſpice me quanto rapiat Fortuna periclo;
  Tu tamen in noſtro lenta timore venis;
Et potes externos manibus componere crines,
  Et longa faciem quærere deſidia;
Nec minus Eois pectus variare lapillis,
  Ut formoſa novo quæ parat ire viro.
At non ſic Ithaci digreſſu mota Calypſo
  Deſertis olim fleverat æquoribus:
Multos illa dies incomtis mœſta capillis
  Sederat injuſto multa locuta ſalo;
Et quamvis nunquam poſthac viſura dolebat,
  Illa tamen longæ conſcia lætitiæ.

Alphe-

Alpheſibœa ſuos ulta eſt pro conjuge fratres,
Sanguinis et cari vincula rupit Amor.
Nec ſic Æſonidem rapientibus anxia ventis
Hypſipyle vacuo conſtitit in thalamo.
Hypſipyle nullos poſt illos ſenſit amores,
Ut ſemel Æmonio tabuit hoſpitio.
Conjugis Evadne miſeros elata per ignes
Occidit, Argivæ fama pudicitiæ.
Quarum nulla tuos potuit convertere mores,
Tu quoque uti fieres nobilis hiſtoria.
Deſine jam revocare tuis perjuria verbis,
Cynthia, et oblitos parce movere Deos.
Audax ah nimium, noſtro dolitura periclo,
Si quid forte tibi durius inciderit.
Multa prius vaſto labentur flumina ponto,
Annus et inverſas duxerit ante vices;
Quam tua ſub noſtro mutetur pectore cura,
Sis quodcunque voles, non aliena tamen;
Quamve mihi viles iſti videantur ocelli,
Per quos ſæpe mihi credita perfidia eſt.
Hos tu jurabas, ſi quid mentita fuiſſes,
Ut tibi ſuppoſitis exciderent manibus.
Et contra magnum potes hos attollere ſolem?
Nec tremis admiſſæ conſcia nequitiæ?
Quis te cogebat multos pallere colores,
Et fletum invitis ducere luminibus?
Queis ego nunc pereo, ſimiles moniturus amantes;
O nullis tutum credere blanditiis.

ELEGIA XVI.

QUÆ fueram magnis olim patefacta triumphis
Janua Tarpeiæ nota pudicitiæ;
Cujus inaurati celebrarunt limina currus,
Captorum lacrymis humida ſupplicibus;

Nunc

Nunc ego nocturnis potorum ſaucia rixis,
  Pulſata indignis ſæpe queror manibus.
Et mihi non deſunt turpes pendere corollæ,
  Semper et excluſi ſigna jacere faces:
Nec poſſum infamis dominæ defendere noctes
  Nobilis obſcœnis tradita carminibus:
Nec tamen illa ſuæ revocatur parcere famæ,
  Turpior et ſecli vivere luxuria.
Has inter gravibus cogor deflere querelis
  Supplicis a longis triſtior excubiis.
Ille meos nunquam patitur requieſcere poſtes
  Arguta referens carmina blanditia;
Janua vel domina penitus crudelior ipſa,
  Quid mihi tam duris clauſa taces foribus?
Cur nunquam reſerata meos admittis amores,
  Neſcia furtivas reddere mota preces?
Nullane finis erit noſtro conceſſa dolori?
  Triſtis et in tepido limine ſomnus erit?
Me mediæ noctes, me ſidera prona jacentem,
  Frigidaque Eoo me dolet aura gelu:
Tu ſola humanos nunquam miſerata dolores
  Reſpondes tacitis mutua cardinibus.
O utinam trajecta cava mea vocula rima,
  Percuſſas dominæ vertat in auriculas.
Sit licet et ſaxo patientior illa Sicano,
  Sit licet et ferro durior, et chalybe;
Non tamen illa ſuos poterit compeſcere ocellos,
  Surget et invitis ſpiritus in lacrymis.
Nunc jacet alterius felici nixa lacerto;
  At mea nocturno verba cadunt Zephyro:
Sed tu ſola mei tu maxima cauſa doloris,
  Victa meis nunquam janua muneribus,
Te non ulla meæ læſit petulantia linguæ,
  Quæ ſolet irato dicere tuta loco;
Ut me tam longa raucúm patiare querela
  Solicitas trivio pervigilare moras.

At

At tibi ſæpe novo deduxi carmina verſu,
Oſculaque impreſſis nixa dedi gradibus.
Ante tuos quoties verti me, perfida, poſtes,
Debitaque occultis vota tuli manibus?
Hæc ille, et ſi quæ miſeri noviſtis amantes,
Et matutinis obſtrepit alitibus.
Sic ego nunc dominæ vitiis, et ſemper amantis
Fletibus, æterna differor invidia.

ELEGIA XVII.

ET merito, quoniam potui fugiſſe puellam,
Nunc ego deſertas alloquor Alcyonas:
Nec mihi Caſſiope ſolito viſura carinam,
Omniaque ingrato litore vota cadunt.
Quin etiam abſenti proſunt tibi, Cynthia, venti:
Aſpiſe quam ſævas increpat aura minas.
Nullane placatæ veniet fortuna procellæ?
Hæccine parva meum funus arena teget?
Tu tamen in melius ſævas converte querelas;
Sat tibi ſit pœnæ nox, et iniqua vada.
An voteris ſiccis mea fata reponere ocellis?
Oſſaque nulla tuo noſtra tenere ſinu?
Ah pereat, quicunque rates, et vela paravit
Primus, et invito gurgite fecit iter.
Nonne fuit melius dominæ pervincere mores,
(Quamvis dura, tamen rara puella fuit)
Quam ſic ignotis circumdata litora ſilvis
Cernere, et optatos quærere Tyndaridas?
Illic ſi qua meum ſepelirent fata dolorem,
Ultimus et poſito ſtaret amore lapis;
Illa meo caros donaſſet funere crines,
Molliter et tenera poneret oſſa roſa:
Illa meum extremo clamaſſet pulvere nomen,
Ut mihi non ullo pondere terra foret.

At

At vos æquoreæ formoſa Doride natæ,
Candida felici ſolvite vela choro.
Si quando veſtras labens Amor attigit undas,
Manſuetis ſocio parcite litoribus.

ELEGIA XVIII.

HÆC certe deſerta loca, et taciturna querenti,
Et vacuum Zephyri poſſidet aura nemus.
Hic licet occultos proferre impune dolores,
Si modo ſola queant ſaxa tenere fidem.
Unde tuos primum repetam, mea Cynthia, faſtus?
Quod mihi das flendi, Cynthia, principium?
Qui modo felices inter numerabar amantes,
Nunc in amore tuo cogor habere notam.
Quid tantum merui? quæ te mihi carmina mutant?
An nova triſtitiæ cauſa puella tuæ?
Sic mihi te referas levis, ut non altera noſtro
Limine formoſos intulit ulla pedes.
Quamvis multa tibi dolor hic meus aſpera debet,
Non ita ſæva tamen venerit ira mea;
Ut tibi ſim merito ſemper furor; et tua flendo
Lumina dejectis turpia ſint lacrymis.
An quia parva damus mutato ſigna calore?
Et non ulla meo clamat in ore fides?
Vos eritis teſtes, ſi quos habet arbor amores,
Fagus, et Arcadio pinus amata Deo.
Ah quoties teneras reſonant mea verba ſub umbras,
Scribitur et veſtris Cynthia corticibus!
An, tua quæ peperit nobis injuria, curas?
Quæ ſolum tacitis cognita ſunt foribus.
Omnia conſuevi timidus perferre ſuperbæ
Juſſa, neque arguto facta dolore queri.
Pro quo divini fontes, et frigida rupes,
Et datur inculto tramite dura quies.

Et

Et, quodcunque meæ poſſunt narrare querelæ,
   Cogor ad argutas dicere ſolus aves.
Sed qualiſcunque es reſonant mihi Cynthia ſilvæ,
   Nec deſerta tuo nomine ſaxa vacant.

ELEGIA XIX.

NON ego nunc triſtes vereor, mea Cynthia, manes,
   Nec moror extremo debita fata rogo;
Sed ne forte tuo careat mihi funus amore:
   Hic timor eſt ipſis durior exequiis.
Non adeo leviter noſter puer hæſit ocellis,
   Ut meus oblito pulvis amore vacet.
Illic Phylacides jucundæ conjugis heros
   Non potuit cæcis immemor eſſe locis;
Sed, cupidus falſis attingere gaudia palmis,
   Theſſalis antiquam venerat umbra domum.
Illic quicquid ero, ſemper tua dicar imago:
   Trajicit et fati litora magnus Amor.
Illic formoſæ veniant chorus heroinæ,
   Quas dedit Argivis Dardana præda viris:
Quarum nulla tua fuerit mihi, Cynthia, forma
   Gratior, et tellus hoc ita juſta ſinat.
Quamvis te longæ remorentur fata ſenectæ,
   Cara tamen lacrymis oſſa futura meis:
Quæ tu viva mea poſſis ſentire favilla.
   Tum mihi non ullo mors ſit amara loco.
Quam vereor, ne te contemto, Cynthia, buſto,
   Abſtrahat e noſtro pulvere iniquus Amor;
Cogat et invitam lacrymas ſiccare cadentes:
   Flectitur aſſiduis certa puella minis.
Quare, dum licet, inter nos lætemur amantes.
   Non ſatis eſt ullo tempore longus amor.

ELE-

ELEGIA XX.

HOC pro continuo te, Galle, monemus amore,
Id tibi ne vacuo defluat ex animo:
Sæpe imprudenti fortuna occurrit amanti,
Crudelis Minyis dixerit Aſcanius.
Eſt tibi non infra ſpeciem, non nomine diſpar
Thiodamanteo proximus ardor Hylæ.
Nunc tu ſive leges umbroſæ flumina ſilvæ;
Sive Aniena tuos tinxerit unda pedes;
Sive Gigantea ſpatiabere litoris ora,
Sive ubicunque vago fluminis hoſpitio;
Nympharum ſemper cupidas defende rapinas:
Non minor Auſoniis eſt amor in Dryaſin.
Ne tibi ſit duros montes, et frigida ſaxa,
Galle, neque expertos ſemper adire lacus:
Quæ miſer ignotis error perpeſſus in oris
Herculis indomito fleverat Aſcanio.
Namque ferunt olim Pagaſæ navalibus Argo
Egreſſam longe Phaſidos iſſe viam;
Et jam præteritis labentem Athamantidos undis
Myſorum ſcopulis applicuiſſe ratem.
Hic manus heroum placidis ut conſtitit oris,
Mollia compoſita litora fronde tegit;
At comes invicti juvenis proceſſerat ultra
Raram ſepoſiti quærere fontis aquam.
Hunc duo ſectati fratres, Aquilonia proles,
Hunc ſuper et Zethes, hunc ſuper et Calais
Oſcula ſuſpenſis inſtabant carpere palmis,
Oſcula et alterna ferre ſupina fuga:
Ille ſub extrema pendens ſecluditur ala,
Et volucres ramo ſubmovet inſidias.
Jam Pandioniæ ceſſet genus Orithyiæ:
Ah dolor ibat Hylas, ibat Hamadryaſin.

Hic erat Arganti Pegæ ſub vertice montis,
Grata domus nymphis humida Thyniaſin:
Quam ſupra nullæ pendebant debita curæ
Roſcida deſertis poma ſub arboribus:
Et circum irriguo ſurgebant lilia prato
Candida purpureis miſta papaveribus:
Quæ modo decerpens tenero pueriliter ungui,
Propoſito florem prætulit officio:
Et modo formoſis incumbens neſcius undis
Errorem blandis tardat imaginibus:
Tandem haurire parat demiſſis flumina palmis
Innixus dextro plena trahens humero.
Cujus ut accenſæ Dryades candore puellæ,
Miratæ ſolitos deſtituere choros;
Prolapſum leviter facili traxere liquore:
Tum ſonitum rapto corpore fecit Hylas.
Cui procul Alcides iterat reſponſa; ſed illi
Nomen ab extremis fontibus aura refert.
His, o Galle, tuos monitis ſervabis amores,
Formoſum nymphis credere viſus Hylam.

ELEGIA XXI.

TU, qui conſortem properas evadere caſum,
Miles ab Etruſcis ſaucius aggeribus;
Quid noſtro gemitu turgentia lumina torques?
Pars ego ſum veſtræ proxima militiæ.
Sic te ſervato poſſint gaudere parentes,
Hæc ſoror acta tuis ſentiat e lacrymis,
Gallum per medios ereptum Cæſaris enſes,
Effugere ignotas non potuiſſe manus.
Et quæcunque ſuper diſperſa invenerit oſſa
Montibus Etruſcis, hæc ſciat eſſe mea.

ELE-

ELEGIA XXII.

QUALIS, et unde genus, qui ſint mihi, Tulle, penates,
  Quæris pro noſtra ſemper amicitia.
Si Peruſina tibi patriæ ſunt nota ſepulcra,
  Italiæ duris funera temporibus,
Cum Romana ſuos egit diſcordia cives,
  (Sit mihi præcipue pulvis Etruſca dolor,
Tu projecta mei perpeſſa es membra propinqui:
  Tu nullo miſeri contegis oſſa ſolo)
Proxima ſuppoſito contingens Umbria campo
  Me genuit terris fertilis uberibus.

SEXTI AURELII
PROPERTII
LIBER II.
ELEGIA I.

QUÆRITIS, nude mihi toties ſcribantur amores?
  Unde meus veniat mollis in ora liber?
Non mi Calliope, noc hæc mihi cantat Apollo;
  Ingenium nobis ipſa puella facit.
Sive togis illam fulgentem incedere Cois,
  Hoc totum e Coa veſte volumen erit:
Seu vidi ad frontem ſparſos errare capillos,
  Gaudet laudatis ire ſuperba comis:
Sive lyræ carmen digitis percuſſit eburnis,
  Miramur, faciles ut premat arte manus:
Seu cum poſcentes ſomnum declinat ocellos,
  Invenio cauſas mille poeta novas:
Seu nuda erepto mecum luctatur amictu,
  Tunc vero longas condimus Iliadas:
Seu quicquid fecit, ſive eſt quodcunque locuta,
  Maxima de nihilo naſcitur hiſtoria.
Quod mihi ſi tantum, Mæcenas, fata dediſſent,
  Ut poſſem heroas ducere in arma manus;
Non ego Titanas canerem, non Oſſan Olympo
  Impoſitum, ut cœli Pelion eſſet iter;

Non veteres Thebas, nec Pergama nomen Homeri,
Xerxis et imperio bina coiſſe vada;
Regnave prima Remi, aut animos Carthaginis altæ,
Cimbrorumque minas, et bene facta Mari.
Bellaque, reſque tui memorarem Cæſaris; et tu
Cæſare ſub magno cura ſecunda ſores.
Nam quoties Mutinam, aut civilia buſta Philippos,
Aut canerem Siculæ claſſica bella fugæ;
Everſoſque focos antiquæ gentis Etruſcæ,
Et Ptolemæeæ litora capta Phari;
Aut canerem Ægyptum, et Nilum, cum tractus in urbem
Septem captivis debilis ibat aquis;
Aut regum auratis circumdata colla catenis,
Actiaque in Sacra currere roſtra via;
Te mea muſa illis ſemper contexerit armis,
Et ſumta, et poſita pace fidele caput.
Theſeus infernis, ſuperis teſtatur Achilles,
Hic Ixioniden, ille Menœtiaden.
Sed neque Phlegræos Jovis, Enceladique tumultus
Intonet anguſto pectore Callimachus:
Nec mea conveniunt duro præcordia verſu
Cæſaris in Phrygios condere nomen avos.
Navita de ventis, de tauris narrat arator,
Enumerat miles vulnera, paſtor oves:
Nos contra anguſto verſamus prœlia lecto.
Qua pote quiſque, in ea conterat arte diem.
Laus in amore mori; laus altera, ſi datur uno
Poſſe frui. Fruar o ſolus amore meo.
Si memini, ſolet illa leves culpare puellas,
Et totam ex Helena non probat Iliada.
Seu mihi ſint tangenda novercæ pocula Phædræ,
Pocula privigno non nocitura ſuo;
Seu mihi Circæo pereundum eſt gramine, ſive
Colchis Colchiacis urat ahena focis;

Una

Una meos quoniam prædata eſt femina ſenſus,
  Ex hac ducentur funera noſtra domo.
Omnes humanos ſanat medicina dolores.
  Solus Amor morbi non amat artificem.
Tarda Philoctetæ ſanavit crura Machaon,
  Phœnicis Chiron lumina Phyllirides:
Et Deus extinctum Creſſis Epidaurius herbis
  Reſtituit patriis Androgeona focis:
Myſus et Æmonia juvenis qua cuſpide vulnus
  Senſerat, hac ipſa cuſpide ſenſit opem:
Hoc ſi quis vitium poterit mihi demere, ſolus
  Tantaleæ poterit tradere poma manu:
Dolia virgineis idem ille repleverit urnis,
  Ne tenera aſſidua colla graventur aqua:
Idem Caucaſia ſolvet de rupe Promethei
  Brachia, et a medio pectore pellet avem.
Quandocunque igitur vitam mea fata repoſcent,
  Et breve in exiguo marmore nomen ero:
Mæcenas noſtræ ſpes invidioſa juventæ,
  Et vitæ, et morti gloria juſta meæ,
Si te forte meo ducet via proxima buſto,
  Eſſeda cælatis ſiſte Britanna jugis,
Taliaque illacrymans mutæ jace verba favillæ;
  Huic miſero fatum dura puella fuit.

ELEGIA II.

LIBER eram, et vacuo meditabar vivere lecto;
  At me compoſita pace fefellit Amor.
Cur hæc in terris facies humana moratur?
  Jupiter, ignoſco priſtina furta tua.
Fulva coma eſt, longæque manus, et maxima toto
  Corpore; et incedit vel Jove digna ſoror:
Aut cum Dulichias Pallas ſpatiatur ad aras,
  Gorgonis anguiferæ pectus operta comis:

Qualis

Qualis et Iſchomache Lapithæ genus heroinæ
Centauris medio grata rapina mero:
Mercurio et ſanctis fertur Bœbeidos undis
Virgineum Brimo compoſuiſſe latus.
Cedite jam, Divæ, quas paſtor viderat olim
Idæis tunicam ponere verticibus.
Hanc utinam faciem nolit mutare ſenectus,
Et ſi Cumææ ſecula vatis aget.

ELEGIA III.

QUI nullum tibi dicebas jam poſſe nocere,
Hæſiſti: cecidit ſpiritus ille tuus.
Vix unum potes infelix requieſcere menſem,
Et turpis de te jam liber alter erit.
Quærebam, ſicca ſi poſſet piſcis arena,
Nec ſolitus ponto vivere torvus aper;
Aut ego ſi poſſem ſtudiis vigilare ſeveris.
Differtur, nunquam tollitur ullus amor.
Nec me tam facies, quamvis ſit candida, cepit;
Lilia non domina ſint magis alba mea:
Ut Mæotica nix minio ſi certet Ibero,
Utque roſæ puro lacte natant folia:
Nec de more comæ per levia colla fluentes,
Non oculi, geminæ, ſidera noſtra, faces:
Nec ſi qua Arabio lucet bombyce puella:
Non ſum de nihilo blandus amator ego:
Quantum, quod poſito formoſe ſaltat Iaccho,
Egit ut evantes dux Ariadna choros:
Et quantum, Æolio cum tentat carmina plectro,
Par Aganippææ ludere docta lyræ:
Et ſua cum antiquæ committit ſcripta Corinnæ,
Carminaque Erynnes non putat æqua ſuis.
Num tibi naſcenti primis, mea vita, diebus
Aridus argutum ſternuit omen Amor?

Hæc

Hæc tibi contulerunt cœleſtia munera Divi;
  Hæc tibi ne matrem forte dediſſe putes:
Non non humani ſunt partus talia dona;
  Iſta decem menſes non peperere bona.
Gloria Romanis una es tu nata puellis.
  Romana accumbes prima puella Jovi;
Nec ſemper nobiſcum humana cubilia viſes.
  Poſt Helenam hæc terris forma ſecunda redit.
Hac, ego nunc mirer, ſi flagret noſtra juventus?
  Pulchrius hac fuerat, Troja, perire tibi.
Olim mirabar, quod tanti ad Pergama belli
  Europæ, atque Aſiæ cauſa puella fuit:
Nunc, Pari, tu ſapiens, et tu, Menalae, fuiſti;
  Tu, quia poſcebas, tu, quia lentus eras.
Digna quidem facies, pro qua vel obiret Achilles,
  Vel Priamus: belli cauſa probanda fuit.
Si quis vult fama tabulas anteire vetuſtas,
  Hic dominam exemplo ponat inante meam.
Sive illam Heſperiis, ſive illam oſtendet Eois,
  Uret et Eoos, uret et Heſperios.
His ſaltem ut tenear jam finibus, aut mihi ſi quis,
  Acrius ut moriar, venerit alter amor.
Ac veluti primo taurus detrectat aratra,
  Poſt venit aſſueto mollis ad arva jugo:
Sic primo juvenes trepidant in amore feroces,
  Dehinc domiti poſt hæc æqua, et iniqua ferunt.
Turpia perpeſſus vates eſt vincla Melampus,
  Cognitus Iphicli ſurripuiſſe boves;
Quem non lucra, magis Pero formoſa coegit,
  Mox Amythaonia nupta futura domo.

ELEGIA IV.

MULTA prius dominæ delicta queraris oportet;
  Sæpe roges aliquid, ſæpere pulſus eas,

Et

Et ſæpe immeritos corrumpas dentibus ungues,
Et crepitum dubio ſuſcitet ira pede:
Nequicquam perfuſa meis unguenta capillis;
Ibat et expenſo planta morata gradu.
Non hic herba valet, non hic nocturna Cyteis,
Non Perimedea gramina cocta manu.
Quippe ubi nec cauſas, nec apertos cernimus ictus,
Unde tamen veniant tot mala, cæca via eſt.
Non eget hic medicis, non lectis mollibus æger:
Huic nullum cœli tempus, et aura nocet.
Ambulat et ſubito mirantur funus amici.
Sic eſt incautum, quicquid habetur amor.
Nam cui non ego ſum fallaci præmia vati?
Quæ mea non decies ſomnia verſat anus?
Hoſtis ſi quis erit nobis, amet ipſe puellas:
Gaudeat in puero, ſi quis amicus erit.
Tranquillo tuta deſcendis flumine cymba.
Quid tibi tam parvi litoris unda nocet?
Alter ſæpe uno mutat præcordia verbo,
Altera vix ipſo ſanguine mollis erit.

ELEGIA V.

HOC verum eſt, tota te ferri, Cynthia, Roma,
Et non ignota vivere nequitia?
Hæc merui ſperare? dabis mihi, perfida, pœnas,
Et nobis Aquilo, Cynthia, ventus erit.
Inveniam tamen e multis fallacibus unam,
Quæ fieri noſtro carmine nota velit:
Nec mihi tam duris inſultet moribus; et te
Vellicet. Heu ſero flebis amata diu.
Nunc eſt ira recens, nunc eſt diſcedere tempus:
Si dolor abfuerit, crede, redibit amor.
Non ita Carpathiæ variant Aquilonibus undæ,
Nec dubio nubes vertitur atra Noto;
Quam facile irati verbo mutantur amantes:

Dum

Dum licet, injuſto ſubtrahe colla jugo.
Nec tu non aliquid, ſed prima nocte, dolebis.
Omne in amore malum, ſi patiare, leve eſt.
At tu, per dominæ Junonis dulcia jura,
Parce tuis animis, vita, nocere tibi.
Non ſolum taurus ferit uncis cornibus hoſtem,
Verum etiam inſtanti læſa repugnat ovis.
Nec tibi perjuro ſciudam de corpore veſtes:
Nec mea præcluſas fregerit ira fores:
Nec tibi connexos iratus carpere crines,
Nec duris auſim lædere pollicibus.
Ruſticus hæc aliquis tam turpia prœlia quærat,
Cujus non ederæ circumiere caput.
Scribam igitur, quod non unquam tua deleat ætas,
Cynthia forma potens, Cynthia verba levis.
Crede mihi, quamvis contemnas murmura famæ,
Hic tibi pallori, Cynthia, verſus erit.

ELEGIA VI.

NON ita complebant Ephyreæ Laidos ædes,
Ad cujus jacuit Græcia tota fores:
Turba Menandreæ fuerat nec Thaidos olim
Tanta, in qua populus luſit Erichthonius:
Nec quæ deletas potuit componere Thebas
Phryne, tam multis facta beata viris.
Quin etiam falſos fingis tibi ſæpe propinquos;
Oſcula, nec deſunt, qui tibi jure ferant.
Me juvenum facies pictæ, me Numina lædunt,
Me tener in cunis, et ſine voce puer:
Me lædit, ſi multa tibi dedit oſcula mater,
Me ſoror, et cum qua dormit, amica ſimul:
Omnia me lædent. Timidus ſum. Ignoſce timori.
Et miſer in tunica ſuſpicor eſſe virum.
His olim, ut fama eſt, vitiis ad prœlia ventum eſt:
His Trojana vides funera principiis.

Aſpera

Aſpera Centauros eadem dementia juſſit
  Frangere in adverſum pocula Pirithoum.
Cur exempla petam Graium? tu criminis auctor
  Nutritus duro, Romule, lacte Lupæ:
Tu rapere intactas docuiſti impune Sabinas:
  Per te nunc Romæ quidlibet audet Amor.
Felix admeti conjux, et lectus Ulyſſis,
  Et quæcunque viri femina limen amat.
Templa Pudicitiæ quid opus ſtatuiſſe puellis,
  Si cuivis nuptæ quidlibet eſſe licet?
Quæ manus obſcœnas depinxit prima tabellas,
  Et poſuit caſta turpia viſa domo;
Illa puellarum ingenuos corrupit ocellos,
  Nequitiæque ſuæ noluit eſſe rudes.
Ah gemat, in terris iſta qui protulit arte
  Jurgia ſub tacita condita lætitia.
Non iſtis olim variabant tecta figuris,
  Cum paries nullo crimine pictus erat.
Sed non immerito velavit aranea fanum,
  Et mala deſertos occupat herba Deos.
Quos igitur tibi cuſtodes, quæ limina ponam,
  Quæ nunquam ſupra pes inimicus eat?
Nam nihil invitæ triſtis cuſtodia prodeſt:
  Quam peccare pudet, Cynthia, tuta ſat eſt.

ELEGIA VII.

GAVISA eſt certe ſublatam Cynthia legem,
  Qua quondam edicta, flemus uterque diu,
Ne nos divideret: quamvis diducere amantes
  Non queat invitos Jupiter ipſe duos.
At magnus Cæſar, ſed magnus Cæſar in armis:
  Devictæ gentes nil in amore valent.
Nam citius paterer caput hoc diſcedere collo,
  Quam poſſem nuptæ perdere amore faces.

An

An ego tranſirem tua limina clauſa maritus
  Reſpiciens udis prodita luminibus?
Ah mea tum quales caneret tibi, Cynthia, cantus
  Tibia, funeſta triſtior illa tuba!
Unde mihi patriis gnatos præbere triumphis?
  Nullus de noſtro ſanguine miles erit.
Quod ſi vera meæ comitarem caſtra puellæ,
  Non mihi ſat magnus Caſtoris iret equus.
Hinc etenim tantum meruit mea gloria nomen,
  Gloria ad hibernos lata Boriſthenidas.
Tu mihi ſola places; placeam tibi, Cynthia, ſolus.
  Hic erit et patrio ſanguine pluris amor.
Uxor me nunquam, nunquam me ducet amica:
  Semper amica mihi, ſemper et uxor eris.

ELEGIA VIII.

ERIPITUR nobis jam pridem cara puella,
  Et tu me lacrymas fundere, amice, vetas?
Nullæ ſunt inimicitiæ, niſi amoris, acerbæ:
  Ipſum me jugula, lenior hoſtis ero.
Poſſum ego in alterius poſitam ſpectare lacerto?
  Nec mea dicetur, quæ modo dicta mea eſt?
Omnia vertuntur: certe vertuntur amores:
  Vinceris, aut vincis, hæc in amore rota eſt.
Magni ſæpe duces, magni cecidere tyranni:
  Et Thebæ ſteterunt, altaque Troja fuit.
Munera quanta dedi, vel qualia carmina feci!
  Illa tamen nunquam ferrea dixit, amo.
Ergo jam multos nimium temerarius annos,
  Improba, qui tulerim teque, tuamque domum.
Et quando ire tibi liber ſum viſus? an uſque
  In noſtrum jacies verba ſuperba caput?
Sic igitur prima moriere ætate, Properti:
  Sed morere; interitu gaudeat illa tuo.

Exagitet noſtros manes, ſectetur et umbras,
  Inſultetque rogis, calcet et oſſa mea.
Quid? non Antigones tumulo Bœotius Æmon
  Corruit ipſe ſuo ſaucius enſe latus?
Et ſua cum miſeræ permiſcuit oſſa puellæ,
  Qua ſine Thebanam noluit ire domum?
Sed non effugies; mecum moriaris oportet;
  Hoc eodem ferro ſtillet uterque cruor.
Quamvis iſta mihi mors eſt inhoneſta futura,
  Mors inhoneſta quidem, tu moriere tamen.
Ille etiam abrepta deſertus conjuge Achilles
  Ceſſare in tectis pertulit arma ſua.
Viderat ille fuga tractos in litore Achivos,
  Fervere et Hectorea Dorica caſtra face:
Viderat informem multa Patroclon arena
  Porrectum, et ſparſas cæde jacere coma
Omnia formoſam propter Briſeida paſſus.
  Tantus in erepto ſævit amore dolor.
At poſtquam ſera captiva eſt reddita pœna,
  Fortem illum Æmoniis Hectora traxit equis.
Inferior multo cum ſim vel Marte, vel armis,
  Mirum ſi de me jure triumphat Amor?

ELEGIA IX.

ISTE quod eſt, ego ſæpe fui: ſed forſit in hora
  Hoc ipſo ejecto carior alter erit.
Penelope poterat bis denos ſalva per annos
  Vivere, tam multis femina digna procis:
Conjugium falſa poterat differre Minerva,
  Nocturno ſolvens texta diurna dolo:
Viſura et quamvis nunquam ſperaret Ulyſſem,
  Illum exſpectando facta remanſit anus.
Nec non exanimem amplectens Briſeis Achillem
  Candida veſana verberat ora manu;

Et

Et dominum lavit mœrens captiva cruentum,
  Appoſitum fluviis in Simoenta vadis:
Fœdavitque comas; et tanti corpus Achillis,
  Maximaque in parva ſuſtulit oſſa manu:
Cum tibi nec Peleus aderat, nec cærula mater,
  Scyria nec viduo Deidamia toro.
Tunc igitur veris gaudebat Græcia gnatis:
  Tunc etiam felix inter et arma pudor.
At tu non una potuiſti nocte vacare
  Impia, non unum ſola manere diem.
Quin etiam multo duxiſti pocula riſu.
  Forſitan et de me verba fuere mala.
Hic etiam petitur, qui te prius ipſe reliquit.
  Di faciant, iſto capta fruare viro.
Hæc mihi vota tuam propter ſuſcepta ſalutem,
  Cum capite hoc Stygiæ jam peterentur aquæ;
Et lectum flentes circumſtaremus amici:
  Hic ubi tum, pro Di, perfida, quiſve fuit?
Quid ſi longinquos retinerer miles ad Indos?
  Aut mea ſi ſtaret navis in Oceano?
Sed vobis facile eſt verba, et componere fraudes:
  Hoc unum didicit femina ſemper opus.
Non ſic incerto mutantur flamine Syrtes,
  Nec folia hiberno jam tremefacta Noto;
Quam cito feminea non conſtat fœdus in ira.
  Sive ea cauſa gravis, ſive ea cauſa levis.
Nunc quoniam iſta tibi placuit ſententia, cedam.
  Tela precor pueri promite acuta magis:
Figite certantes, atque hanc mihi ſolvite vitam:
  Sanguis erit vobis maxima palma meus.
Sidera ſunt teſtes, et matutina pruina,
  Et furtim miſero janua aperta mihi,
Te nihil in vita nobis acceptius unquam.
  Nunc quoque eris, quamvis ſis inimica mihi.
Nec domina ulla meo ponet veſtigia lecto:
  Solus ero, quoniam non licet eſſe tuum.

Atque utinam, ſi forte pios eduximus annos,
  Ille vir in medio fiat amore lapis.
Non ob regna magis diris cecidere ſub armis
  Thebani, media non ſine matre, duces;
Quam mihi ſi media liceat pugnare puella:
  Mortem ego non fugiam morte ſubire tua.

ELEGIA X.

SED tempus luſtrare aliis Helicona choreis,
  Et campum Æmonio jam dare tempus equo.
Jam libet et fortes memorare ad prœlia turmas,
  Et Romana mei dicere caſtra ducis.
Quod ſi deficiant vires, audacia certe
  Laus erit; in magnis et voluiſſe ſat eſt.
Ætas prima canat Veneres, extrema tumultus.
  Bella canam, quando ſcripta puella mea eſt.
Nunc volo ſubducto gravior procedere vultu:
  Nunc aliam citharam me mea Muſa docet.
Surge anima ex humili jam carmine: ſumite vires,
  Pierides: magni nunc erit oris opus.
Jam negat Euphrates equitem poſt terga tueri
  Parthorum, et Craſſos ſe tenuiſſe dolet.
India quin, Auguſte, tuo dat colla triumpho,
  Et domus intactæ te tremit Arabiæ.
Et ſi qua extremis tellus ſe ſubtrahit oris,
  Sentiet illa tuas poſtmodo capta manus.
Hæc ego caſtra ſequar vates; tua caſtra canendo
  Magnus ero: ſervent hunc mihi fata diem.
Ut caput in magnis ubi non eſt tangere ſignis,
  Ponitur hic imos ante corona pedes:
Sic nos, nunc inopes laudis conſcendere carmen,
  Pauperibus ſacris vilia thura damus.
Nondum etiam Aſcræos norunt mea carmina fontes,
  Sed modo Permeſſi flumine lavit Amor.

ELEGIA XI.

SCRIBANT de te alii, vel ſis ignota licebit.
  Ludet, qui ſterili ſemina ponit humo.
Omnia, crede mihi, tecum uno munera lecto
  Auferet extremi funeris atra dies.
Et tua tranſibit contemnens oſſa viator,
  Nec dicet, cinis hic docta puella fuit.

ELEGIA XII.

QUICUNQUE ille fuit, puerum qui pinxit Amorem,
  Nonne putas miras hunc habuiſſe manus?
Is primum vidit ſine ſenſu vivere amantes,
  Et levibus curis magna perire bona.
Idem non fruſtra ventoſas addidit alas,
  Fecit et humano corde volare Deum.
Scilicet alterna quoniam jactamur in unda,
  Noſtraque non ullis permanet aura locis.
Et merito hamatis manus eſt armata ſagittis,
  Et pharetra ex humero Gnoſia utroque jacet:
Ante ferit quoniam, tuti quam cernimus hoſtem,
  Nec quiſquam ex illo vulnere ſanus abit.
In me tela manent, manet et puerilis imago;
  Sed certe pennas perdidit ille ſuas:
Evolat e noſtro quoniam de pectore nuſquam,
  Aſſiduuſque meo ſanguine bella gerit.
Quid tibi jucundum ſiccis habitare medullis?
  Si pudor eſt, alio trajice tela tua.
Intactos iſto ſatius tentare veneno:
  Non ego, ſed tenuis vapulat umbra mea:
Quam ſi perdideris, quis erit, qui talia cantet?
  Hæc mea Muſa levis, gloria magna tua eſt:

Quæ caput, et digitos, et lumina nigra puellæ,
  Et canit, ut ſoleant molliter ire pedes.

ELEGIA XIII.

NON tot Achæmeniis armantur Suſa ſagittis,
  Spicula quot noſtro pectore fixit Amor.
Hic me tam graciles vetuit contemnere Muſas,
  Juſſit et Aſcræum ſic habitare nemus.
Non ut Pieriæ quercus mea verba ſequantur,
  Aut poſſim Iſmaria ducere valle feras;
Sed magis ut noſtro ſtupefiat Cynthia verſu:
  Tunc ego ſim Inachio notior arte Lino.
Non ego ſum formæ tantum mirator honeſtæ;
  Nec ſi qua illuſtres femina jactat avos:
Me juvet in gremio doctæ legiſſe puellæ,
  Auribus et puris ſcripta probaſſe mea.
Hæc ubi contigerint, populi confuſa valeto
  Fabula: nam domina judice tutus ero.
Quæ ſi forte bonas ad pacem verterit aures,
  Poſſum inimicitias tunc ego ferre Jovis.
Quandocunque igitur noſtros mors claudet ocellos,
  Accipe quæ ſerves funeris acta mei.
Nec mea tunc longa ſpatietur imagine pompa:
  Nec tuba ſit fati vana querela mei:
Nec mihi tunc fulcro ſternatur lectus eburno:
  Nec ſit in Attalico mors mea nixa toro.
Deſit odoriferis ordo mihi lancibus; adſint
  Plebeii parvæ funeris exequiæ.
Sat mea, ſat magna eſt, ſi tres ſint, pompa, libelli;
  Quos ego Perſephonæ maxima dona feram.
Tu vero nudum pectus lacerata ſequeris,
  Nec fueris nomen laſſa vocare meum:
Oſculaque in gelidis pones ſuprema labellis,
  Cum dabitur Syrio munere plenus onyx.

Deinde,

Deinde, ubi ſuppiſitus cinerem me fecerit ardor,
  Accipiat manes parvula teſta meos:
Et ſit in exiguo laurus ſuperaddita buſto,
  Quæ tegat extincti funeris umbra locum.
Et duo ſint verſus; Qui nunc jacet horrida pulvis,
  Unius hic quondam ſervus Amoris erat.
Nec minus hæc noſtri noteſcet fama ſepulcri,
  Quam fuerant Phthii buſta cruenta viri.
Tu quoque, ſi quando venies ad fata, memento
  Hoc iter, ad lapides cana veni memores.
Interea cave ſis nos aſpernata ſepultos:
  Non nihil ad verum conſcia terra ſapit.
Atque utinam primis animam me ponere cunis
  Juſſiſſet quævis de tribus una ſoror.
Nam quo tam dubiæ ſervetur ſpiritus horæ?
  Neſtoris eſt viſus poſt tria ſecla cinis.
Quis tam longævæ meminiſſet fata ſenectæ
  Gallicus Iliacis miles in aggeribus?
Non ille Antilochi vidiſſet corpus humati:
  Diceret aut, o mors, cur mihi ſera venis?
Tu tamen amiſſo non nunquam flebis amico.
  Fas eſt præteritos ſemper amare viros.
Teſtis, qui niveum quondam percuſſit Adonim
  Venantem Idalio vertice, durus aper.
Illis formoſum laviſſe paludibus, illuc
  Diceris effuſa tu Venus iſſe coma.
Sed fruſtra mutos revocabis, Cynthia, manes.
  Nam mea quid poterunt oſſa minuta loqui?

ELEGIA XIV.

NON ita Dardanio gaviſus Atrida triumpho eſt,
  Cum caderent magnæ Laomedontis opes;
Nec ſic errore exacto lætatus Ulyſſes,
  Cum tetigit caræ litora Dulichiæ;

Nec

Nec ſic Electra, ſalvum cum aſpexit Oreſtem,
Cujus falſa tenens fleverat oſſa ſoror ;
Nec ſic incolumem Minois Theſea vidit,
Dædaleum lino cum duce rexit iter ;
Quanto ego præterita collegi gaudia nocte :
Immortalis ero, ſi altera talis erit.
At dum demiſſis ſupplex cervicibus ibam,
Dicebar ſicco vilior eſſe lacu.
Nec mihi jam faſtus opponere quærit iniquos,
Nec mihi ploranti lenta ſedere poteſt.
Atque utinam non tam ſero mihi nota fuiſſet
Conditio: cineri nunc medicina datur.
Ante pedes cæcis lucebat ſemita nobis.
Scilicet inſano nemo in amore videt.
Hoc ſenſi prodeſſe magis, contemnite amantes:
Sic hodie veniet, ſi qua negavit heri.
Pulſabant alii fruſtra, dominamque vocabant :
Mecum habuit poſitum lenta puella caput.
Hæc mihi devictis potior victoria Parthis:
Hæc ſpolia, hæc reges, hæc mihi currus erunt.
Magna ego dona tua figam, Cytherea, columna,
Taleque ſub noſtro nomine carmen erit;
Has pono ante tuas tibi, Diva, Propertius ædes
Exuvias, tota nocte receptus amans.
Nunc ad te, mea lux, veniet mea litore navis
Servata, an mediis ſidat onuſta vadis ?
Quod ſi forte aliqua nobis mutabere culpa,
Veſtibulum jaceam mortuus ante tuum.

ELEGIA XV.

O Me felicem, o nox mihi candida, et o tu
Lectule deliciis facte beate meis !
Quam multa appoſita narramus verba lucerna !
Quantaque ſublato lumine rixa fuit !

Nam

Nam modo nudatis mecum eſt luctata papillis;
  Interdum tunica duxit operta moram.
Illa meos ſomno laſſos patefecit ocellos
  Ore ſuo, et dixit, ſiccine, lente, jaces?
Quam vario amplexu mutamus brachia! quantum
  Oſcula ſunt labris noſtra morata tuis!
Non juvat in cæco Venerem corrumpere motu:
  Si neſcis, oculi ſunt in amore duces.
Ipſe Paris nuda fertur periiſſe Lacæna,
  Cum Menelaeo ſurgeret e thalamo:
Nudus et Endymion Phœbi cepiſſe ſororem
  Dicitur, et nudæ concubuiſſe Deæ:
Quod ſi pertendens animo veſtita cubaris,
  Sciſſa veſte meas experiere manus.
Quin etiam, ſi me ulterius provexerit ira,
  Oſtendes matri brachia læſa tuæ.
Necdum inclinatæ prohibent te ludere mammæ:
  Viderit hæc, ſi quam jam peperiſſe pudet.
Dum nos fata ſinunt, oculos ſatiemus amore:
  Nox tibi longa venit, nec reditura dies.
Atque utinam hærentes ſic nos vincire catena
  Velles, ut nunquam ſolveret ulla dies.
Exemplo junctæ tibi ſint in amore columbæ,
  Maſculus, et totum femina conjugium.
Errat, qui finem veſani quærit amoris;
  Verus amor nullum novit habere modum.
Terra prius falſo partu deludet arantes,
  Et citius nigros Sol agitabit equos,
Fluminaque ad caput incipient revocare liquores,
  Aridus et ſicco gurgite piſcis erit;
Quam poſſim noſtros alio transferre calores:
  Hujus ero vivus, mortuus hujus ero.
Quod mihi ſi ſecum tales concedere noctes
  Illa velit, vitæ longus et annus erit.
Si dabit hæc multas, ſiam immortalis in illis.
  Nocte una quivis vel Deus eſſe poteſt.

Qualem

Qualem ſi cuncti vellent decurrere vitam,
  Et preſſi multo membra jacere mero;
Non ferrum crudele eſſet, neque bellica navis:
  Nec noſtra Actiacum verteret oſſa mare:
Nec toties propriis circum oppugnata triumphis
  Laſſa foret crines ſolvere Roma ſuos.
Hæc certe merito poterunt laudare minores.
  Læſerunt nullos pocula noſtra Deos.
Tu modo, dum licet, hunc fructum ne deſere vitæ:
  Omnia ſi dederis oſcula, pauca dabis.
Ac veluti folia arentes liquere corollas,
  Quæ paſſim calathis ſtrata natare vides:
Sic nobis, qui nunc magnum ſperamus amantes,
  Forſitan includet craſtina fata dies.

ELEGIA XVI.

PRÆTOR ab Illyricis venit modo, Cynthia, terris,
  Maxima præda tibi, maxima cura mihi.
Non potuit ſaxo vitam poſuiſſe Cerauno:
  Ah, Neptune, tibi qualia dona darem!
Nunc ſine me plena fiunt convivia menſa:
  Nunc ſine me tota janua nocte patet.
Quare, ſi ſapis, oblatas ne deſere meſſes;
  Et ſtolidum pleno vellere carpe pecus.
Deinde, ubi conſumto reſtabit munere pauper,
  Dic, alias iterum naviget Illyrias.
Cynthia non ſequitur faſces, nec curat honores;
  Semper amatorum ponderat illa ſinus.
At tu nunc noſtro, Venus o, ſuccurre dolori,
  Rumpat ut aſſiduis membra libidinibus.
Ergo muneribus quivis mercatur amicam?
  Jupiter! indigna merce puella perit.
Semper in Oceanum mittit me quærere gemmas,
  Et jubet ex ipſa tollere dona Tyro.

Atque

Atque utinam Romæ nemo eſſet dives; et ipſe
  Straminea poſſet dux habitare caſa.
Nunquam venales eſſent ad munus amicæ,
  Atque una fieret cana puella domo.
Non quia ſeptenas noctes ſejuncta cubaris,
  Candida tam fœdo brachia fuſa viro;
Non quia peccaris, teſtor te; ſed quia vulgo
  Formoſis levitas ſemper amica fuit.
Barbarus excuſſis agitat veſtigia lumbis,
  Et ſubito felix nunc mea regna tenet.
Aſpice quid donis Eriphile invenit amaris,
  Arſerit et quantis nupta Creuſa malis.
Nullane ſedabit noſtros injuria fletus?
  An dolor hic vitiis neſcit abeſſe ſuis?
Tot jam abiere dies, cum me nec cura theatri,
  Nec tetigit campi; nec mea Muſa juvat.
Ah pudeat, certe pudeat: niſi forte, quod aiunt,
  Turpis amor ſurdis auribus eſſe ſolet.
Cerne ducem, modo qui fremitu complevit inani
  Actia damnatis æquora militibus:
Hunc infamis amor verſis dare terga carinis
  Juſſit, et extremo quærere in orbe fugam.
Cæſaris hæc virtus, et gloria Cæſaris hæc eſt:
  Illa, qua vicit, condidit arma manu.
Sed quaſcunque tibi veſtes, quoſcunque ſmaragdos,
  Quoſve dedit flavo lumine chryſolithos,
Hæc videam rapidas in vanum ferre procellas:
  Quæ tibi terra, velim, quæ tibi fiat aqua.
Non ſemper placidus perjuros ridet amantes
  Jupiter, et ſurda negligit aure preces.
Vidiſtin' toto ſonitus percurrere cœlo?
  Fulminaque ætherea deſiluiſſe domo?
Non hæc Pleiades faciunt, neque aquoſus Orion:
  Nec ſic de nihilo fulminis ira cadit.
Perjuras tunc ille ſolet punire puellas,
  Deceptus quoniam flevit et ipſe Deus.

Quare

Quare ne tibi ſit tanti Sidonia veſtis,
  Ut timeas, quoties nubilus auſter erit.

ELEGIA XVII.

MENTIRI noctem, promiſſis ducere amantem,
  Hoc erit infectas ſanguine habere manus.
Horum ego ſum vates, quoties deſertus amaras
  Explevi noctes, fractus utroque toro.
Vel tu Tantalea moveare ad flumina ſorte,
  Ut liquor arenti fallat ab ore ſitim:
Vel tu Siſyphios licet admirere labores,
  Difficile ut toto monte volutet onus.
Durius, in terris nihil eſt, quod vivat amante,
  Nec, modo ſi ſapias, quod minus eſſe velis.
Quem modo felicem, invidia admirante, ferebant,
  Nunc decimo admittor vix ego quoque die.
Nunc jacere e duro corpus juvat, impia, ſaxo,
  Sumere et in noſtras trita venena manus.
Nunc licet in triviis ſicca requieſcere Luna,
  Aut per rimoſas mittere verba fores.
Quod quamvis ita ſit, dominam mutare cavebo:
  Tum flebit, cum mi ſenſerit eſſe fidem.

ELEGIA XVIII.

ASSIDUÆ multis odium peperere querelæ.
  Frangitur in tacito femina ſæpe viro.
Si quid vidiſti, ſemper vidiſſe negato:
  Aut ſi quid doluit forte, dolere nega.
Quid ſi jam canis ætas mea candeat annis?
  Et faceret ſciſſas languida ruga genas?
At non Tithoni ſpernens Aurora ſenectam,
  Deſertum Eoa paſſa jacere domo eſt:
Illum ſæpe ſuis decedens fovit in ulnis,
  Quam prius abjunctos ſedula lavit equos.

Illum

Illum ad vicinos cum amplexa quieſceret Indos,
  Maturos iterum eſt queſta redire dies.
Illa Deos currum conſcendens dixit iniquos;
  Invitum et terris præſtitit officium:
Cui majora ſenis Tithoni gaudia vivi,
  Quam gravis amiſſo Memnone luctus erat.
Cum ſene non puduit talem dormire puellam,
  Et canæ toties oſcula ferre comæ.
At tu etiam juvenem odiſti me perfida, cum ſis
  Ipſa anus haud longa curva futura die.
Quin ego diminuo curam; quod ſæpe Cupido
  Huic malus eſſe ſolet, cui bonus ante fuit.
Nunc etiam infectos demens imitare Britannos,
  Ludis et externo tincta nitore caput.
Ut natura dedit, ſic omnis recta figura.
  Turpis Romano Belgicus ore color.
Illi ſub terris fiant mala multa puellæ,
  Quæ mentita ſuas vertit inepta comas.
De me, mi certe poteris formoſa videri;
  Mi formoſa ſatis, ſi modo ſæpe venis.
An, ſi cæruleo quædam ſua tempora fuco
  Tinxerit, idcirco cærula forma bona eſt?
Cum tibi nec frater, nec ſit tibi filius ullus:
  Frater ego, et tibi ſim filius unus ego.
Ipſe tuis ſemper tibi ſit cuſtodia lectus;
  Nec nimis ornata fronte ſedere velis.
Credam ego narranti, noli committere, famæ.
  Et terram rumor tranſilit, et maria.

ELEGIA XIX.

ETSI me invito diſcedis, Cynthia, Roma,
  Lætor, quod ſine me devia rura colis.
Nullus erit caſtis juvenis corruptor in agris,
  Qui te blanditiis non ſinet eſſe probam.
Nulla neque ante tuas orietur rixa feneſtras,

R Nec

Nec tibi clamatæ ſomnus amarus erit.
Sola eris, et ſolos ſpectabis, Cynthia, montes,
Et pecus, et fines pauperis agricolæ.
Illic te nulli poterunt corrumpere ludi,
Fanaque peccatis plurima cauſa tuis.
Illic aſſidue tauros ſpectabis arantes,
Et vitem docta ponere falce comas.
Atque ibi rara feres inculto thura ſacello,
Hœdus ubi agreſtes corruet ante focos.
Protinus et nuda choreas imitabere ſura;
Omnia ab externo ſint modo tuta viro.
Ipſe ego venabor: jam nunc me ſacra Dianæ
Suſcipere, et Veneri ponere vota juvat.
Incipiam captare feras, et reddere pinu
Cornua, et audaces ipſe monere canes:
Non tamen ut vaſtos auſim tentare leones,
Aut celer agreſtes cominus ire ſues.
Hæc igitur mihi ſit lepores audacia molles
Excipere, et ſtricto figere avem calamo;
Qua formoſa ſuo Clitumnus flumina luco
Integit, et niveos abluit unda boves.
Tu, quoties aliquid conabere, vita, memento
Venturum paucis me tibi luciferis.
Sic me nec ſolæ poterunt avertere ſilvæ,
Nec vaga muſcoſis flumina fuſa jugis;
Quin ego in aſſidua mutem tua nomina lingua.
Abſenti nemo non nocuiſſe velit.

ELEGIA XX.

QUID fles abducta gravius Briſeide? quid fles
Anxia captiva triſtius Andromacha?
Quidve mea de fraude Deos inſana fatigas?
Quid quereris noſtram ſic cecidiſſe fidem?
Non tam nocturna volucris funeſta querela
Attica Cecropiis obſtrepit in foliis:

Nec

Nec tantum Niobe bis ſex ad buſta ſuperba
  Solicito lacrymans depluit a Sypylo.
Me licet æratis aſtringant brachia nodis;
  Sint mea vel Danaes condita membra domo;
In te ego et æratas rumpam, mea vita, catenas,
  Ferratam Danaes tranſiliamque domum.
De te quodcunque, ad ſurdas mihi dicitur aures;
  Tu modo ne dubita de gravitate mea.
Oſſa tibi juro per matris, et oſſa parentis,
  (Si fallo, cinis heu ſit mihi uterque gravis)
Me tibi ad extremas manſurum, vita, tenebras.
  Ambos una fides auferet, una dies.
Quod ſi nec nomen, nec me tua forma teneret;
  Poſſet ſervitium mite tenere tuum.
Septima jam plenæ deducitur orbita Lunæ,
  Cum de me, et de te compita nulla tacent.
Interea nobis non nunquam janua mollis,
  Non nunquam lecti copia facta tui;
Nec mihi muneribus nox ulla eſt emta beatis:
  Quicquid eram, hoc animi gratia magna tui.
Cum te tam multi peterent, tu me una petiſti.
  Poſſum ego naturæ non meminiſſe tuæ?
Tunc me vel tragicæ vexetis Erinnyes; et me
  Inferno damnes, Æace, judicio:
Atque inter Tityi volucres mea pœna vagetur:
  Tumque ego Siſyphio ſaxa labore geram.
Nec tu ſupplicibus me ſis venerata tabellis:
  Ultima talis erit, quæ mea prima fides.
Hoc mihi perpetuo jus eſt, quod ſolus amator
  Nec cito deſiſto, nec temere incipio.

ELEGIA XXI.

AH quantum de me Panthi tibi pagina finxit,
  Tantum illi Pantho ne ſit amica Venus.
Sed tibi jam videor Dodona verior augur:

Uxorem ille tuus pulcher amator habet.
Tot noctes periere: nihil pudet? aſpice, cantat
Liber; tu nimium credula ſola jaces.
Et nunc inter eos tu ſermo es; te ille ſuperbus
Dicit ſe invito ſæpe fuiſſe domi.
Diſpeream, ſi quicquam aliud, quam gloria, de te
Quæritur: has laudes ille maritus habet.
Colchida ſic hoſpes quondam decepit Iaſon:
Ejecta eſt: tenuit namque Creuſa domum.
Sic a Dulichio juvene eſt eluſa Calypſo:
Vidit amatorem pandere vela ſuum.
Ah nimium faciles aurem præbere puellæ,
Diſcite, deſertæ, non temere eſſe bonæ.
Huic quoque, qui reſtat, jampridem quæritur alter:
Experta in primo ſtulta cavere poteſt.
Nos quocunque loco, nos omni tempore tecum,
Sive ægra pariter, ſive valente, ſumus.

ELEGIA XXII.

SCIS here mi multas pariter placuiſſe puellas;
Scis mihi, Demophoon, multa venire mala.
Nulla meis fruſtra luſtrantur compita plantis.
O nimis exitio nata theatra meo!
Sive aliquis molli deducit candida geſtu
Brachia, ſeu varios incinit ore modos.
Interea noſtri quærunt ſibi vulnus ocelli,
Candida non tecto pectore ſi qua ſedet:
Sive vagi crines puris in frontibus errant,
Indica quos medio vertice gemma tenet.
Quæ ſi forte aliquid vultu mihi dura negarat,
Frigida de tota fronte cadebat aqua.
Quæris, Demophoon, cur ſim tam mollis in omnes?
Quod quæris, quare non habet ullus amor?
Cur aliquis ſacris laniat ſua brachia cultris?
Et Phrygis inſanos cæditur ad numeros?

Uni-

Unicuique dedit vitium natura creato:
Mi fortuna aliquid ſemper amare dedit.
Me licet et Thamyræ cantoris fata ſequantur;
Nunquam ad formoſas, invide, cæcus ero.
Sed, tibi ſi exiles videor tenuatus in artus,
Falleris: haud unquam eſt culta labore Venus.
Percontere licet: ſæpe eſt experta puella
Officium tota nocte valere meum.
Jupiter Alcmenæ geminas requieverat arctos,
Et cœlum noctu bis ſine rege fuit:
Nec tamen idcirco languens ad fulmina venit:
Nullus amor vires eripit ipſe ſuas.
Quid? cum e complexu Briſeidos iret Achilles,
Num fugere minus Theſſala tela Phryges?
Quid? ferus Andromachæ lecto cum ſurgeret Hector,
Bella Mycenææ non timuere rates?
Ille, vel hic claſſes poterat, vel perdere muros:
Hic ego Pelides, hic ferus Hector ego.
Aſpice uti cœlo modo Sol, modo Luna miniſtret:
Sic etiam nobis una puella parum eſt.
Altera me cupidis teneat, foveatque lacertis,
Altera ſi quando non ſinet eſſe locum.
Aut, ſi forte irata meo ſit facta miniſtro,
Ut ſciat eſſe aliam, quæ velit eſſe mea.
Nam melius duo defendunt retinacula navem,
Tutius et geminos anxia mater alit.
Aut, ſi es dura, nega: ſin es non dura, venito.
Quid juvat in nullo pondere verba loqui?
Hic unus dolor eſt ex omnibus acer amanti,
Speranti ſubito ſi qua venire negat.
Quanta illum toto verſant ſuſpiria lecto,
Cum recipi, quem nom noverit, illa vetat?
Et rurſum puerum quærendo audita, fatigat:
Quem, quæ ſcire timet, quærere plura jubet.

ELEGIA XXIII.

CUI fuit indocti fugienda hæc ſemita vulgi,
Ipſa petita lacu nunc mihi dulcis aqua eſt.
Ingenuus quiſquam alterius dat munera ſervo,
Ut commiſſa ſuæ verba ferat dominæ?
Et quærit toties, quænam nunc porticus illam
Integit? et campo quo movet illa pedes?
Deinde ubi pertuleris, quos dicit fama, labores
Herculis, ut ſcribat, muneris ecquid habes?
Cernere uti poſſis vultum cuſtodis amari,
Captus et immunda ſæpe latere caſa.
Quam care ſemel in toto nox vertitur anno!
Ah pereant, ſi quos janua clauſa juvat.
Contra rejecto quæ libera vadit amictu,
Cuſtodum et nullo ſepta tumore, placet:
Cui ſæpe immundo Sacra conteritur via ſocco,
Nec ſinit eſſe moram, ſi quis adire velit.
Differet hæc nunquam, nec poſcet garrula, quæ te
Aſtrictus ploret ſæpe dediſſe pater.
Nec dicet, timeo; propera jam ſurgere, quæſo:
Infelix. Hodie vir mihi rure venit.
Et quas Euphrates, et quas mihi miſit Orontes,
Me capiant; nolim furta pudica tori.
Libertas quoniam nulli jam̄ reſtat amanti,
Nullus liber erit, ſi quis amare volet.

ELEGIA XXIV.

TU loqueris, cum ſis jam noto fabula libro,
Et tua ſit toto Cynthia lecta foro?
Cui non his verbis aſpergat tempora ſudor?
Aut pudor ingenuus, aut reticendus amor.
Quod ſi jam facilis ſpiraret Cynthia nobis;
Non ego nequitiæ dicerer eſſe caput:

Nec

Nec ſic per totam infamis traducerer urbem:
   Urerer et quamvis, nomine verba darem.
Quare ne tibi ſit mirum me quærere viles:
   Parcius infamant: num tibi cauſa levis?
Et modo pavonis caudæ flabella ſuperbæ,
   Et manibus dura frigus habere pila,
Et cupit iratum talos me poſcere eburnos,
   Quæque nitent Sacra vilia dona via.
Ah peream, ſi me iſta movent diſpendia: ſed me
   Fallaci dominæ jam pudet eſſe jocum.
Hoc erit in primis, quod me gaudere jubebas?
   Tam te formoſam non pudet eſſe levem:
Una, aut altera nox nondum eſt in amore peracta,
   Et dicor lecto jam gravis eſſe tuo.
Me modo laudabas, et carmina noſtra legebas.
   Ille tuus pennas tam cito vertit amor?
Contendat mecum ingenio, contendat et arte;
   Imprimis una diſcat amare domo.
Si libitum tibi erit, Lernæas pugnet ad hydras;
   Et tibi ab Heſperio mala dracone ferat.
Tetra venena libens, et naufragus ebibat undas,
   Et nunquam pro te deneget eſſe miſer.
Quos utinam in nobis, vita, experiare labores,
   Jam tibi de timidis iſte protervus erit,
Qui nunc ſe in tumidum jactando venit honorem,
   Diſſidium vobis proximus annus erit.
At me non ætas mutabit tota Sibyllæ,
   Non labor Alcidæ, non niger ille dies.
Tu mea compones, et dices, oſſa, Properti,
   Hæc tua ſunt. Eheu tu mihi certus eras.
Certus eras eheu, quamvis nec ſanguine avito
   Nobilis, et quamvis non ita dives eras.
Nil ego non patiar, nunquam me injuria mutat.
   Ferre ego formoſam nullum onus eſſe puto.
Credo ego non paucos iſta periiſſe figura:
   Credo ego ſed multos non habuiſſe fidem.

Parvo

Parvo dilexit ſpatio Minoida Theſeus,
  Phyllida Demophoon, hoſpes uterque malus.
Jam tibi Jaſonia nota eſt Medea carina,
  Et modo ſervato ſola relicta viro.
Dura eſt, quæ multis ſimulatum fingit amorem,
  Et ſe plus uni ſi qua parare poteſt.
Noli nobilibus, noli conferre beatis.
  Vix venit, extremo qui legat oſſa die.
Ii tibi nos erimus: ſed tu potius, precor, ut me
  Demiſſis plangas pectore nuda comis.

ELEGIA XXV.

UNICA nata meo pulcherrima cura dolori,
  Excludit quoniam ſors mea, ſæpe veni.
Iſta meis fiet notiſſima forma libellis,
  Calve, tua venia, pace, Catulle, tua.
Miles depoſitis annoſus ſecubat armis:
  Grandævique negant ducere aratra boves:
Putris et in vacua requieſcit navis arena:
  Et vetus in templo bellica parma vacat.
At me ab amore tuo deducet nulla ſenectus,
  Sive ego Tithonus, ſive ego Neſtor ero.
Nonne fuit ſatius duro ſervire tyranno?
  Et gemere in tauro, ſæve Perille, tuo?
Gorgonis et ſatius fuit obdureſcere vultu?
  Caucaſias etiam ſi pateremur aves?
Sed tamen obſiſtam. Teritur rubigine mucro
  Ferreus, et parvo ſæpe liquore ſilex.
At nullo dominæ teritur ſub limine amor, qui
  Reſtat, et immerita ſuſtinet aure minas.
Ultro contemtus rogat, et peccaſſe fatetur
  Læſus, et invitis ipſe redit pedibus.
Tu quoque, qui pleno faſtus aſſumis amore,
  Credule, nulla diu femina pondus habet.

At

An quiſquam in mediis perſolvit vota procellis,
Cum ſæpe in portu fracta carina natet?
Aut prius infecto depoſcit præmia curſu,
Septima quam metam triverit ante rota?
Mendaces ludunt flatus in amore ſecundi.
Si qua venit ſero, magna ruina venit.
Tu tamen interea, quamvis te diligat illa,
In tacito cohibe gaudia clauſa ſinu.
Namque in amore ſuo ſemper ſua maxima cuique,
Neſcio quo pacto, verba nocere ſolent.
Quamvis te perſæpe vocet, ſemel ire memento.
Invidiam quod habet, non ſolet eſſe diu.
Et ſi ſecla forent antiquis grata puellis,
Eſſem ego, quod nunc tu. Tempore vincor ego.
Non tamen iſta meos mutabunt ſecula mores.
Unuſquiſque ſua noverit ire via.
At vos, qui officia in multos revocatis amores,
Quantum ſic cruciat lumina veſtra dolor?
Vidiſtis pleno teneram candore puellam,
Vidiſtis fuſco, ducit uterque color.
Vidiſtis quandam Argiva prodire figura,
Vidiſtis noſtras, utraque forma rapit.
Illaque plebeio, vel ſit ſandicis amictu,
Hæc atque illa mali vulneris una via eſt.
Cum ſatis una tuis inſomnia portet ocellis,
Una ſit et cuivis femina multa mala.

E L E G I A XXVI.

VIDI te in ſomnis fracta, mea vita, carina
Ionio laſſas ducere rore manus:
Et quæcunque in me fueras mentita, fateri.
Nec jam humore graves tollere poſſe comas:
Qualem purpureis agitatam fluctibus Hellen,
Aurea quam molli tergore vexit ovis.

Quam

Quam timui, ne forte tuum mare nomen haberet,
  Atque tua labens navita fleret aqua!
Quæ tum ego Neptuno, quæ tum cum Caſtore fratri,
  Quæque tibi excepi tum, Dea Lucothoe?
At tu, vix primas extollens gurgite palmas,
  Sæpe meum nomen jam peritura vocas.
Quod ſi forte tuos vidiſſet Glaucus ocellos,
  Eſſes Ionii facta puella maris;
Et tibi præ invidia Nereides increpitarent,
  Candida Niſæe, cærula Cymothoe.
Sed tibi ſubſidio Delphinum currere vidi,
  Qui, puto, Arioniam vexerat ante lyram.
Jamque ego conabar ſummo me mittere ſaxo,
  Cum mihi diſcuſſit talia viſa metus.
Nunc admirentur, quod tam mihi pulchra puella
  Serviat, et tota dicar in urbe potens.
Non, ſi Cambyſæ redeant, et flumina Crœſi,
  Dicat; de noſtro ſurge, poeta, toro.
Nam mea cum recitat, dicit ſe odiſſe beatos.
  Carmina tam ſancte nulla puella colit.
Multum in amore fides, multum conſtantia prodeſt.
  Qui dare multa poteſt, multa et amare poteſt:
Seu mare per longum mea cogitet ire puella,
  Hanc ſequar, et fidos una aget aura duos.
Unum litus erit ſopitis, unaque tecto
  Arbor, et ex una ſæpe bibemus aqua.
Et tabula una duos poterit componere amantes,
  Prora cubile mihi, ſeu mihi puppis erit.
Omnia perpetiar, ſævus licet urgeat Eurus,
  Velaque in incertum frigidus Auſter agat,
Quicunque et venti miſerum vexaſtis Ulyſſem,
  Et Danaum Euboico litore mille rates,
Et qui moviſtis duo litora, cum rudis Argus
  Dux erat ignoto miſſa columba mari.
Illa meis tantum non unquam deſit ocellis,

Incendat

Incendat navem Jupiter ille licet.
Certe iiſdem nudi pariter jactabimur oris.
Me licet unda ferat, te modo terra tegat.
Sed non Neptunus tanto crudelis amori,
Neptunus fratri par in amore Jovi.
Teſtis Amymone, latices cum ferret in arvis,
Compreſſa, et Lernæ pulſa tridente palus.
Jam Deus amplexu votum perſolvit; at illi
Aurea divinas urna refudit aquas.
Crudelem et Boream rapta Orithyia negavit.
Hic Deus et terras, et maria alta domat.
Crede mihi, nobis miteſcet Scylla, nec unquam
Alternante vorans vaſta Charybdis aqua.
Ipſaque ſidera erunt nullis obſcura tenebris.
Purus et Orion, purus et Hœdus erit.
Quod mihi ſi ponenda tuo ſit corpore vita,
Exitus hic nobis non inhoneſtus erit.

ELEGIA XXVII.

AT vos incertam mortales funeris horam
Quæritis, et qua ſit mors aditura via.
Quæritis et cœlo Phœnicum inventa ſereno;
Quæ ſit ſtella homini commoda, quæque mala.
Seu pedibus Parthos ſequimur, ſeu claſſe Britannos,
Et maris et terræ cæca pericla viæ.
Rurſus et objectum fletis capiti eſſe tumultum,
Cum Mavors dubias miſcet utrinque manus.
Præterea domibus flammam, domibuſque ruinam,
Neu ſubeant labris pocula nigra tuis.
Solus amans novit, quando periturus, et a qua
Morte; neque hic Boreæ flabra, neque arma timet.
Jam licet et Stygia ſedeat ſub arundine remex,
Cernat et infernæ triſtia vela ratis;

Si modo clamantis revocaverit aura puellæ.
 Conceſſum nulla lege redibit iter.

ELEGIA XXVIII.

JUPITER affectæ tandem miſerere puellæ.
 Tam formoſa tuum mortua crimen erit.
Venit enim tempus cum torridus æſtuat aer,
 Incipit et ſicco fervere terra cane.
Sed non tam ardoris culpa eſt, neque crimina cœli,
 Quam toties ſanctos non habuiſſe Deos.
Hoc perdit miſeras, hoc perdidit ante puellas:
 Quicquid jurarunt ventus et unda rapit.
Num ſibi collatam doluit Venus? illa peræque
 Præ ſe formoſis invidioſa Dea eſt.
An contemta tibi Junonis templa Pelaſgæ?
 Palladis aut oculos auſa negare bonos?
Semper, formoſæ, non noſtis parcere verbis.
 Hoc tibi lingua nocens, hoc tibi forma dedit.
Sed tibi vexatæ per multa pericula vitæ
 Extremo veniet mollior hora die.
Io verſa caput primos mugiverat annos:
 Nunc Dea, quæ Nili flumina vacca bibit.
Ino etiam prima terras ætate vagata eſt:
 Hanc miſer implorat navita Leucothoen.
Andromede monſtris fuerat devota marinis:
 Hæc eadem Perſei nobilis uxor erat.
Caliſto Arcadios erraverat urſa per agros:
 Hæc nocturna ſuo ſidere vela regit.
Quod ſi forte tibi properarint fata quietem,
 Illa ſepulturæ fata beata tuæ;
Narrabis Semelæ, quo ſit formoſa periclo:
 Credet et illa ſuo docta puella malo.
Et tibi Mæonias inter Heroidas omnes
 Primus erit, nulla non tribuente, locus.
Nunc, utcunque potes, fato gere ſaucia morem:

Et

Et Deus, et durus vertitur ipſe dies.
Hoc tibi vel poterit conjux ignoſcere Juno :
Frangitur et Juno, ſi qua puella perit.
Deficiunt magico torti ſub carmine rhombi,
Et jacet extincto laurus aduſta foco.
Et jam Luna negat toties deſcendere cœlo,
Nigraque funeſtum condidit omen avis.
Una ratis fati noſtros portabit amores
Cærula ad infernos velificata lacus.
Si non unius, quæſo miſerere duorum.
Vivan, ſi vivet: ſi cadet illa, cadam.
Pro quibus optatis ſacro me carmine damno:
Scribam ego ; per magnum eſt ſalva puella Jovem.
Ante tuoſque pedes illa ipſa adoperta ſedebit,
Narrabitque ſedens longa pericla ſua.
Hæc tua, perſephone, maneat clementia ; nec tu,
Perſephonæ conjux, ſævior eſſe velis.
Sunt apud infernos tot millia formoſarum ;
Pulchra ſit in ſuperis ſcilicet una locis.
Vobiſcum eſt Iope, vobiſcum candida Tyro,
Vobiſcum Europe, nec proba Paſiphae:
Et quot Troja tulit, vetus et quot Achaia formas,
Et Phœbi, et Priami diruta regna ſenis:
Et quæcunque erat in numero Romana puella,
Occidit; has omnes ignis avarus habet.
Nec forma æternum, aut cuiquam eſt fortuna perennis:
Longius, aut propius mors ſua quemque manet.
Tu quoniam es, mea lux, magno demiſſa periclo,
Munera Dianæ debita redde choro.
Redde etiam excubias Divæ nunc, ante juvencæ ;
Votivas noctes et mihi ſolve decem.

ELEGIA XXIX.

HESTERNA, mea lux, cum potus nocte vagarer,
Nec me ſervorum duceret ulla manus,
Obvia neſcio quot pueri mihi turba minuta
Venerat (hos vetuit me numerare timor)
Quorum alii faculas, alii retinere ſagittas:
Pars etiam viſa eſt vincla parare mihi.
Sed nudi fuerant; quorum laſcivior unus,
Arripite hunc, inquit; nam bene noſtis eum:
Hic erat, hunc mulier nobis irata locavit.
Dixit, et in collo jam mihi nodus erat.
Hic alter jubet in medium propellere, et alter,
Intereat, qui nos non putat eſſe Deos:
Hæc te non meritum totas exſpectat in horas,
At tu neſcio quas quæris, inepte, fores.
Quæ cum Sidoniæ nocturna ligamina mitræ
Solverit, atque oculos moverit illa graves,
Afflabunt tibi non Arabum de gramine odores,
Sed quos ipſe ſuis fecit Amor manibus.
Parcite jam fratres, jam certos ſpondet amores,
Et jam ad mandatam venimus ecce domum.
Atque ita me injecto duxerunt rurſus amictu.
I nunc, et noctes diſce manere domi.
Mane erat, et volui, ſi ſola quieſceret illa,
Viſere. At in lecto Cynthia ſola fuit.
Obſtupui: non illa mihi formoſior unquam
Viſa, neque oſtrina cum fuit in tunica.
Ibat et hinc caſtæ narratum ſomnia Veſtæ,
Neu ſibi, neve mihi quæ nocitura forent.
Talis viſa mihi ſomno demiſſa recenti,
(Heu quantum per ſe candida forma valet!)
Quid? tu matutinus, ait, ſpeculator amicæ,
Me ſimilem veſtris moribus eſſe putas?

Non

Non ego tam facilis. Sat erit mihi cognitus unus,
Vel tu, vel ſi quis verior eſſe poteſt.
Apparent non ulla toro veſtigia preſſo,
Signa voluptatis, nec jacuiſſe duos.
Aſpice ut in toto nullus mihi corpore ſurgat
Spiritus, admiſſo notus adulterio.
Dixit, et oppoſita propellens ſuavia dextra,
Proſilit in laxa nixa pedem ſolea.
Sic ego tam ſancti cuſtode recludor amoris.
Ex illo felix nox mihi nulla fuit.

ELEGIA XXX.

QUO fugis ah demens? nulla eſt fuga: tu licet uſque
Ad Tanaim fugias, uſque ſequetur Amor.
Non, ſi Pegaſeo vecteris in aere dorſo;
Nec, tibi ſi Perſei moverit ala pedes:
Vel ſi te ſectæ rapiant talaribus auræ,
Nil tibi Mercurii proderit alta via.
Inſtat ſemper Amor ſupra caput, inſtat amanti,
Et gravis ipſe ſuper libera colla ſedet.
Excubat ille acer cuſtos, et tollere nunquam
Te patietur humo lumina capta ſemel.
Et jam ſi pecces, Deus exorabilis ille eſt,
Si modo præſentes viderit eſſe preces.
Iſta ſenes licet accuſent convivia duri;
Nos modo propoſitum, vita, teramus iter.
Illorum antiquis onerentur legibus aures:
Hic locus eſt, in quo tibia docta ſones;
Quæ non jure vado Mæandri jacta nataſti,
Turpia cum faceret Palladis ora tumor.
Nunc jam, dura, paras Phrygias nunc ire per undas,
Et petere Hyrcani litora nota maris;
Spargereque alterna communes cæde penates,
Et ferre ad patrios præmia dira lares.

Una contentum pudeat me vivere amica ?
  Hoc ſi crimen erit, crimen amoris erit.
Mi nemo objiciat. Libeat tibi, Cynthia, mecum
  Roſcida muſcoſis antra tenere jugis.
Illic aſpicies ſcopulis hærere ſorores,
  Et canere antiqui dulcia furta Jovis:
Ut ſemele eſt combuſtus, ut eſt deperditus Io;
  Denique ut ad Trojæ tecta volarit avis.
Quod ſi nemo exſtat, qui vicerit alitis arma;
  Communis culpæ cur reus unus agor?
Nec tu virginibus reverentia moveris ora:
  Hic quoque non neſcit, quid ſit amare, chorus;
Si tamen Oeagri quædam compreſſa figura
  Biſtoniis olim rupibus accubuit.
Hic ubi me prima ſtatuent in parte choreæ,
  Et medius docta cuſpide Bacchus erit;
Tum capiti ſacros patiar pendere corymbos:
  Nam ſine te noſtrum non valet ingenium.

ELEGIA XXXI.

QUÆRIS cur veniam tibi tardior? aurea Phœbi
  Porticus a magno Cæſare aperta fuit.
Tota erat in ſpeciem Pœnis digeſta columnis:
  Inter quas Danai femina turba ſenis.
Hic equidem Phœbo viſus mihi pulchrior ipſo
  Marmoreus tacita carmen hiare lyra.
Atque aram circum ſteterant armenta Myronis
  Quattuor artificis vivida ſigna boves.
Tum medium claro ſurgebat marmore templum,
  Et patria Phœbo carius Ortygia.
Auro Solis erat ſupra faſtigia currus,
  Et valvæ Libyci nobile dentis opus.
Altera dejectos Parnaſſi vertice Gallos,
  Altera mœrebat funera Tantalidos.

Deinde

Deinde inter matrem Deus ipſe, interque ſororem
Pythius in longa carmina veſte ſonat.

ELEGIA XXXII.

QUI videt, is peccat: qui non te viderit, ergo
Non cupiet: facti crimina lumen habet.
Nam quid Præneſtis dubias, o Cynthia, ſortes,
Quid petis Ææi mœnia Telegoni?
Curve te in Herculeum deportant eſſeda Tybur?
Appia cur toties te via ducit anum?
Hoc utinam ſpatiere loco, quocunque vagaris,
Cynthia. Sed tibi me credere turba vetat,
Cum videt accenſis devotam currere tedis
In nemus, et Triviæ lumina ferre Deæ.
Scilicet umbroſis ſordet Pompeia columnis
Porticus aulæis nobilis Attalicis;
Et creber pariter platanis ſurgentibus ordo,
Flumina ſopito quæque Marone cadunt;
Et leviter nymphis toto crepitantibus urbe,
Cum ſubito Triton ore recondit aquam.
Falleris, iſta tui furtum via monſtrat amoris:
Non urbem, demens, lumina noſtra fugis.
Nil agis, inſidias in me componis inanes:
Tendis, iners, docto retia nota mihi.
Sed de me minus eſt: famæ jactura pudicæ
Tanta tibi miſeræ, quanta mereris, erit.
Nuper enim de te noſtras me lædit ad aures
Rumor, et in tota non bonus urbe fuit.
Sed tu non debes inimicæ credere linguæ:
Semper formoſis fabula pœna fuit.
Non tua deprenſo damnata eſt fama veneno;
Teſtis eris puras, Phœbe, videre manus,
Sin autem longo nox una, aut altera luſu
Conſumta eſt, non me crimina parva movent.
Tyndaris externo patriam mutavit amore,

Et ſine decreto eſt viva reducta domum.
Ipſa Venus quamvis corrupta libidine Martis,
Nec minus in cœlo ſemper honeſta fuit.
Quamvis Ida Parin paſtorem dicat amaſſe,
Atque inter pecudes accubuiſſe Deam:
Hoc et Hamadriadum ſpectavit turba ſororum,
Silenique ſenes, et pater ipſe chori;
Cum quibus Idæo legiſti poma ſub antro
Suppoſita excipiens, Nai, caduca manu.
An quiſquam in tanto ſtuprorum examine quærit,
Cur hæc tam dives? quis dedit? unde dedit?
O nimium noſtro felicem tempore Romam,
Si contra mores una puella facit.
Hæc eadem ante illam impune et Leſbia fecit.
Quæ ſequitur, certe eſt invidioſa minus.
Qui quærit Tatios veteres, duroſque Sabinos,
Hic poſuit noſtra nuper in urbe pedem.
Tu prius et fluctus poteris ſiccare marinos,
Altaque mortali deligere aſtra manu,
Quam facere, ut noſtræ nolint peccare puellæ.
Is mos Saturno regna tenente fuit,
Et cum Deucalionis aquæ fluxere per orbem,
Et poſt antiquas Deucalionis aquas.
Dic mihi quis qotuit lectum ſervare pudicum?
Quæ Dea cum ſolo vivere ſola Deo?
Uxorem quondam magni Minois, ut aiunt,
Corrupit torvi candida forma bovis.
Nec minus ærato Danae circumdata muro,
Non potuit magno caſta negare Jovi.
Quod ſi tu Graias, ſeu ſis imitata Latinas;
Semper vive meo libera judicio.

ELEGIA XXXIII.

TRISTIA jam redeunt iterum ſolennia nobis,
 Cynthia jam noctes eſt operata decem.
Atque utinam Nilo pereat quæ ſacra tepente
 Miſit matronis Inachis Auſoniis.
Quæ Dea tam cupidos toties diviſit amantes,
 Quæcunque illa fuit ſemper amara fuit.
Tu certe Jovis occultis in amoribus, Io,
 Senſiſti, multas quid ſit inire vias,
Cum te juſſit habere puellam cornua Juno,
 Et pecoris duro perdere verba ſono.
Ah! quoties quernis læſiſti frondibus ora;
 Manſiſti ſtabulis abdita paſta tuis.
An, quoniam agreſtem detraxit ab ore figuram
 Jupiter, idcirco facta ſuperba Dea es?
An tibi non ſatis eſt fuſcis Ægyptus alumnis?
 Cur tibi tam longa Roma petita via eſt?
Quidve tibi prodeſt viduas dormire puellas?
 Sed tibi, crede mihi, cornua rurſus erunt:
Aut nos e noſtra te, ſæva, fugabimus urbe:
 Cum Tiberi Nilo gratia nulla fuit.
At tu, quæ noſtro nimium placata dolore es,
 Noctibus his vacui ter faciamus iter.
Non audis? et verba ſinis mea ludere, cum jam
 Flectant Icarii ſidera tarda boves?
Lenta bibis. Mediæ nequeunt te frangere noctes.
 An nondum eſt talos mittere laſſa manus?
Ah pereat quicunque meracas repperit uvas,
 Corrupitque bonas nectare primus aquas.
Icare Cecropiis merito jugulate colonis,
 Pampineus noſti quam ſit amarus odor.
Tu quoque, o Eurytion, vino, Centaure, periſti;
 Nec non Iſmario, tu Polypheme, mero.

Vino

Vino forma perit, vino corrumpitur ætas,
  Vino ſæpe ſuum neſcit amica virum.
Me miſerum, ut multo nihil es mutata Lyæo!
  Jam bibe, formoſa es: nil tibi vina nocent.
Cum tua præpendent demiſſæ in pocula ſertæ,
  Et mea deducta carmina voce legis,
Largius effuſo madeat tibi menſa Falerno,
  Spumet et aurato mollius in calice,
Nulla tamen lecto recipit ſe ſola libenter;
  Eſt quiddam, quod vos quærere cogat amor.
Semper in abſentes felicior æſtus amantes:
  Elevat aſſiduos copia longa viros.

ELEGIA XXXIV.

CUR quiſquam faciem dominæ jam credat amori?
  Sic erepta mihi pene puella mea eſt.
Expertus dico: nemo eſt in amore fidelis,
  Formoſam raro non ſibi quiſque petit.
Polluit ille Deus cognatos, ſolvit amicos,
  Et bene concordes triſtia ad arma vocat.
Hoſpes in hoſpitium Menelao venit adulter.
  Colchis et ignotum nonne ſecuta virum eſt?
Lynceu, tune meam potuiſti tangere curam?
  Perfide, nonne tuæ tunc cecidere manus?
Quid ſi non conſtans illa, et tam certa fuiſſet?
  Poſſes in tanto vivere flagitio?
Tu mihi vel ferro pectus, vel perde veneno,
  A domina tantum te modo tolle mea.
Te ſocium vitæ, te corporis eſſe licebit,
  Te dominum admitto rebus, amice, meis,
Lecto te ſolum, lecto te deprecor uno:
  Rivalem poſſum non ego ferre Jovem.
Ipſe meas ſolus, quod nil eſt, æmulor umbras;
  Stultus, quod ſtulto ſæpe timore tremo.

Una

Una tamen cauſa eſt, qua crimina tanta remitto,
Errabant multo quod tua verba mero.
Sed nunquam vitæ me fallet ruga ſeveræ:
Omnes jam norunt, quam ſit amare bonum.
Lynceus ipſe meus ſeros inſanit amores:
Solum te noſtros lætor adire Deos.
Quid tua Socraticis tibi nunc ſapientia libris
Proderit, aut rerum dicere poſſe vias?
Aut quid Cretæi tibi proſunt carmina lecta?
Nil juvat in magno veſter amore ſenex.
Tu ſatius memorem Muſis imitere Philetam,
Et non inflati ſomnia Callimachi.
Nam rurſus licet Ætoli referas Acheloi
Fluxerit ut magno fractus amore liquor;
Atque etiam ut Phrygio fallax Mæandria campo
Errat, et ipſa ſuas decipit unda vias;
Qualis et Adraſti fuerit vocalis Arion,
Triſtis ad Archemori funera victor equus:
Amphiaraææ nil proſunt fata quadrigæ,
Aut Capanei magno grata ruina Jovi.
Deſine et Æſchyleo componere verba cothurno,
Deſine, et ad molles membra reſolve choros.
Incipe jam anguſto verſus includere torno,
Inque tuos ignes, dure poeta, veni.
Tu non Antimacho, non tutior ibis Homero:
Deſpicit et magnos recta puella Deos.
Sed non ante gravis taurus ſuccumbit aratro,
Cornua quam validis hæſerit in laqueis.
Nec tu tam duros per te patieris amores,
Trux tamen a nobis ante domandus eris.
Harum nulla ſolet rationem quærere mundi;
Nec cur fraternis Luna laboret equis;
Nec ſi poſt Stygias aliquid reſtaverit undas;
Nec ſi conſulto fulmina miſſa tonent.
Aſpice me, cui parva domi fortuna relicta eſt,

Nullus et antiquo Marte triumphus avi,
Ut regnem miſtas inter conviva puellas,
Hoc ego, quo tibi nunc elevor, ingenio.
Me juvet heſternis poſitum languere corollis,
Quem tetigit jactu certus ad oſſa Deus;
Actia Virgilium cuſtodis litora Phœbi,
Cæſaris et fortes dicere poſſe rates,
Qui nunc Æneæ Trojani ſuſcitat arma,
Jactaque Lavinis mœnia litoribus.
Cedite Romani ſcriptores, cedite Graii:
Neſcio quid majus naſcitur Iliade.
Tu canis umbroſi ſubter pineta Galeſi
Thyrſin, et attritis Daphnin arundinibus;
Utque decem poſſint corrumpere mala puellam,
Miſſus et impreſſis hœdus ab uberibus.
Felix, qui viles pomis mercaris amores:
Huic licet ingratæ Tityrus ipſe canat.
Felix, intactum Corydon qui tentat Alexin
Agricolæ domini carpere delicias.
Quamvis ille ſua laſſus requieſcat avena,
Laudatur faciles inter Hamadryadas.
Tu canis Aſcræi veteris præcepta poetæ,
Quo ſeges in campo, quo viret uva jugo.
Tale facis carmen docta teſtudine, quale
Cynthius impoſitis temperat articulis.
Non tamen hæc ulli venient ingrata legenti,
Sive in amore rudis, ſive peritus erit.
Nec minor his animis, aut ſi minor, ore canorus
Anſeris indocto carmine ceſſit olor.
Hæc quoque perfecto ludebat Iaſone Varro,
Varro Leucadiæ maxima flamma ſuæ.
Hæc quoque laſcivi cantarunt ſcripta Catulli,
Leſbia queis ipſa notior eſt Helena.
Hæc etiam docti confeſſa eſt pagina Calvi,
Cum caneret miſeræ funera Quintiliæ:

Et

Et modo formoſa qui multa Lycoride Gallus
  Mortuus inferna vulnera lavit aqua.
Cynthia quin etiam verſu laudata Properti:
  Hos inter ſi me ponere fama volet.

SEXTI AURELII

PROPERTII

LIBER III.

ELEGIA I.

CALLIMACHI manes, et Coi ſacra Philetæ,
  In veſtrum, quæſo, me ſinite ire nemus.
Primus ego ingredior puro de fonte ſacerdos
  Itala per Graios orgia ferre choros.
Dicite quo pariter carmen tenuaſtis in antro,
  Quove pede ingreſſi, quamve bibiſtis aquam.
Ah! valeat, Phœbum quicunque moratur in armis.
  Exactus tenui pumice verſus eat,
Quo me fama levat terra ſublimis, et a me
  Nata coronatis Muſa triumphat equis;
Et mecum in curru parvi vectantur Amores,
  Scriptorumque meas turba ſecuta rotas.
Quid fruſtra miſſis in me certatis habenis?
  Non datur ad Muſas currere lata via.
Multi, Roma, tuas laudes annalibus addent,
  Qui finem imperii Bactra futura canent:
Sed, quod pace legas, opus hoc de monte Sororum
  Detulit intacta pagina noſtra via.
Mollia, Pegaſides, veſtro date ſerta poetæ:
  Non faciet capiti dura corona meo.
At mihi, quod vivo detraxerit invida turba,
  Poſt obitum duplici fenore reddet honos.

T   Omnia

Omnia poſt obitum fingit majora vetuſtas,
  Majus ab exequiis nomen in ora venit.
Nam quis equo pulſas abiegno noſceret arces?
  Fluminaque Æmonio cominus iſſe viro?
Idæum Simoenta Jovis cunabula parvi?
  Hectora per campos ter maculaſſe rotas?
Deiphobumque, Helenumque, et Polydamanta ſub armis?
  Qualemcunque Parin vix ſua noſſet humus?
Exiguo ſermone fores nunc Ilion, et tu
  Troja bis Oetæi numine capta Dei.
Necnon ille tui caſus memorator Homerus
  Poſteritate ſuum creſcere ſenſit opus.
Meque inter ſeros laudabit Roma nepotes.
  Illum poſt cineres auguror eſſe diem.
Ne mea contemto lapis indicet oſſa ſepulcro
  Proviſum eſt, Lycio vota probante Deo.

ELEGIA II.

CARMINIS interea noſtri redeamus in orbem,
  Gaudeat ut ſolito tacta puella ſono.
Orphea detinuiſſe feras, et concita dicunt
  Flumina Threicia ſuſtinuiſſe lyra.
Saxa Cithæronis Thebas agitata per artem
  Sponte ſua in muri membra coiſſe ferunt.
Quinetiam, Polypheme, fera Galatea ſub Ætna
  Ad tua rorantes carmina flexit equos.
Miremur, nobis et Baccho, et Apolline dextro,
  Turba puellarum ſi mea verba colit?
Quod non Tænariis domus eſt mihi fulta columnis,
  Nec camera auratas inter eburna trabes,
Nec mea Phæacas æquant pomaria ſilvas,
  Non operoſa rigat Martius antra liquor:
At Muſæ comites, et carmina cara legenti,
  Et defeſſa choris Calliopea meis.

Fortunata

Fortunata, meo ſi qua es celebrata libello:
  Carmina erunt formæ tot monumenta tuæ.
Nam neque Pyramidum ſumtus ad ſidera ducti,
  Nec Jovis Elæi cœlum imitata domus,
Nec Mauſolei dives fortuna ſepulcri
  Mortis ab extrema conditione vacat:
Aut illis flamma, aut imber ſubducet honores,
  Annorum aut ictu pondera victa ruent.
At non ingenio quæſitum nomen ab ævo
  Excidet: ingenio ſtat ſine morte decus.

ELEGIA III.

VISUS eram molli recubans Heliconis in umbra,
  Bellerophontei qua fluit humor equi,
Reges, Alba, tuos, et regum facta tuorum,
  Tantum operis, nervis hiſcere poſſe meis:
Parvaque tam magnis admoram fontibus ora,
  Unde pater ſitiens Ennius ante bibit,
Et cecinit Curios fratres, et Horatia pila,
  Regiaque Æmilia vecta tropæa rate,
Victriceſque moras Fabii, pugnamque ſiniſtram
  Cannenſem, et verſos ad pia vota Deos,
Hannibalemque Lares Romana ſede fugantes,
  Anſeris et tutum voce fuiſſe Jovem;
Cum me Caſtalia ſpeculans ex arbore Phœbus
  Sic ait, aurata nixus ad antra lyra;
Quid tibi cum tali, demens, eſt flumine? quis te
  Carminis heroi tangere juſſit opus?
Non hic ulla tibi ſperanda eſt fama, Properti.
  Mollia ſunt parvis prata terenda rotis,
Ut tuus in ſcamno jactetur ſæpe libellus,
  Quem legat exſpectans ſola puella virum.
Cur tua præſcripto ſevecta eſt pagina gyro?
  Non eſt ingenii cymba gravanda tui.

Alter remus aquas, alter tibi radat arenas;
  Tutus eris: medio maxima turba mari eſt.
Dixerat, et plectro ſedem mihi monſtrat eburno,
  Qua nova muſcoſo ſemita facta ſolo eſt.
Hic erat affixis viridis ſpelunca lapillis,
  Pendebantque cavis tympana pumicibus:
Ergo Muſarum, et Sileni patris imago
  Fictilis, et calami, Pan Tegeæe, tui:
Et Veneris dominæ volucres mea turba columbæ
  Tingunt Gorgoneo punica roſtra lacu:
Diverſæque novem ſortitæ jura puellæ
  Exercent teneras in ſua dona manus.
Hæc ederas legit in thyrſos, hæc carmina nervis
  Aptat, et illa manu texit utraque roſam.
E quarum numero me contigit una Dearum,
  Ut reor a facie, Calliopea fuit.
Contentus niveis ſemper vectabere cycnis,
  Nec te fortis equi ducet ad arma ſonus.
Nil tibi ſit rauco prætoria claſſica cornu
  Flere, nec Aonium cingere Marte nemus:
Aut quibus in campis Mariano prœlia ſigno
  Stent, et Teutonicas Roma refringat opes;
Barbarus aut Suevo perfuſus ſanguine Rhenus
  Saucia mœrenti corpora vectet aqua.
Quippe coronatos alienum ad limen amantes,
  Nocturnæque canes ebriaſigna fugæ.
Ut per te clauſas ſciat excantare puellas,
  Qui volet auſteros arte ferire viros.
Talia Calliope; lymphiſque a fonte petitis,
  Ora Philetea noſtra rigavit aqua.

ELEGIA IV.

ARMA Deus Cæſar dites meditatur ad Indos,
  Et freta gemmiferi findere claſſe maris.
Magna viri merces; parat ultima terra triumphos.

Tigris,

Tigris, et Euphrates ſub tua jura fluent.
Sera, ſed Auſoniis veniet provincia virgis:
Aſſueſcent Latio Partha tropæa Jovi.
Ite, agite, expertæ bello date lintea proræ,
Et ſolitum armigeri ducite munus equi.
Omina fauſta cano; Craſſos, cladeſque piate:
Ite, et Romanæ conſulite hiſtoriæ.
Mars pater, et ſacræ fatalia lumina Veſtæ,
Ante meos obitus ſit, precor, illa dies,
Qua videam, ſpoliis onerato Cæſaris axe,
Ad vulgi plauſus ſæpe reſiſtere equos;
Inque ſinu caræ nixus ſpectare puellæ
Incipiam, et titulis oppida capta legam,
Tela fugacis equi, et brachati militis arcus,
Et ſubter captos arma ſedere duces.
Ipſa tuam prolem ſerva Venus: hoc ſit in ævum,
Cernis ab Ænea quod ſupereſſe caput.
Præda ſit hæc illis, quorum meruere labores:
Mi ſat erit media plaudere poſſe via.

ELEGIA V.

PACIS Amor Deus eſt; pacem veneramur amantes:
Stant mihi cum domina prœlia dura mea.
Nec tamen inviſo pectus mihi carpitur auro;
Nec bibit e gemma divite noſtra ſitis:
Nec mihi mille jugis Campania pinguis aratur;
Nec miſer æra peto claſſe, Corinthe, tua.
O prima infelix fingenti terra Prometheo:
Ille parum cauti pectoris egit opus:
Corpora diſponens, mentem non vidit in arte:
Recta animi primum debuit eſſe via.
Nunc maris in tantum ventis jactamur, et hoſtem
Quærimus, atque armis nectimus arma nova.

Haud ullas portabis opes Acherontis ad undas:
  Nudus ab inferna, ſtulte, vehere rate.
Victor cum victis pariter miſcebitur umbris:
  Conſule cum Mario, capte Jugurtha, ſedes.
Lydus Dulichio non diſtat Crœſus ab Iro.
  Optima mors, parca quæ venit apta die.
Me juvat in prima coluiſſe Helicona juventa,
  Muſarumque choris implicuiſſe manus.
Me juvat et multo mentem vincire Lyæo,
  Et caput in verna ſemper habere roſa.
Atque ubi jam Venerem gravis interceperit ætas,
  Sparſerit et nigras alba ſenecta comas;
Tum mihi Naturæ libeat perdiſcere mores:
  Quis Deus hanc mundi temperet arte domum:
Qua venit exoriens, qua deficit, unde coactis
  Cornibus in plenum menſtrua Luna redit:
Unde ſalo ſuperant venti, quid flamine captet
  Eurus, et in nubes unde perennis aqua:
Sit ventura dies mundi quæ ſubruat arces:
  Purpureus pluvias cur bibit arcus aquas:
Aut cur Perrhæbi tremuere cacumina Pindi:
  Solis et atratis luxerit orbis equis:
Cur ſerus verſare boves, et plauſtra Bootes:
  Pleiadum ſpiſſo cur coit igne chorus:
Curve ſuos fines altum non exeat æquor:
  Plenus et in partes quattuor annus eat:
Sub terris ſint jura Deum, et tormenta Gigantum,
  Tiſiphones atro ſi furit angue caput:
Aut Alcmæoniæ furiæ, aut jejunia Phinei:
  Num rota, num ſcopuli, num ſitis inter aquas:
Num tribus infernum cuſtodit faucibus antrum
  Cerberus, et Tityo jugera pauca novem:
An ficta in miſeras deſcendit fabula gentes,
  Et timor haud ultra, quam rogus, eſſe poteſt.
Exitus hic vitæ ſupereſt mihi. Vos, quibus arma
  Grata magis, Craſſi ſigna referte domum.

ELE

ELEGIA VI.

DIC mihi de noſtra quæ ſentis vera puella:
  Sic tibi ſint dominæ, Lygdame, demta juga.
Dum me lætitia tumefactum fallis inani,
  Hæc referens, quæ me credere velle putas.
Omnis enim debet ſine vano nuncius eſſe,
  Majoremque timens ſervus habere fidem.
Nunc mihi, ſi qua tenes, ab origine dicere prima
  Incipe: ſuſpenſis auribus iſta bibam.
Siccine eam incomtis vidiſti flere capillis?
  Illius ex oculis multa cadebat aqua?
Nec ſpeculum ſtrato vidiſti, Lygdame, lecto?
  Ornabat niveas nullave gemma manus?
Ac mœſtam teneris veſtem pendere lacertis?
  Scriniaque ad lecti clauſa jacere pedes?
Triſtis erat domus? et triſtes ſua penſa miniſtræ
  Carpebant? medio nebat et ipſa loco?
Humidaque impreſſa ſiccabat lumina lana?
  Rettulit et querulo jurgia noſtra ſono?
Hæc te teſte mihi promiſſa eſt, Lygdame, merces?
  Eſt pœnæ ſervo rumpere teſte fidem.
Ille poteſt nullo miſeram me linquere facto?
  Æqualem nulla dicere habere domo.
Gaudet me vacuo ſolam tabeſcere lecto?
  Si placet, inſultet, Lygdame, morte mea.
Non me moribus illa, ſed herbis improba vicit:
  Staminea rhombi ducitur ille rota.
Illum turgentis ranæ portenta rubetæ,
  Et lecta exſectis anguibus oſſa trahunt;
Et ſtrigis inventæ per buſta jacentia plumæ,
  Cinctaque funeſto lanea vitta viro.
Si non vana canunt mea ſomnia, Lygdame, teſtor;
  Pœna erit ante meos ſera, ſed ampla, pedes.

Putris

Putris et in vacuo texetur aranea lecto:
  Noctibus illorum dormiet ipſa Venus.
Quæ tibi ſi veris animis eſt queſta puella,
  Hac eadem rurſus, Lygdame, curre via:
Et mea cum multis lacrymis mandata reporta;
  Iram, non fraudes eſſe in amore meo;
Me quoque comſimili impoſitum torquerier igni
  Jurabo, et bis ſex integer eſſe dies.
Quod mihi ſi tanto felix concordia bello
  Exſtiterit, per me, Lygdame, liber eris.

ELEGIA VII.

ERGO ſolicitæ tu cauſa, Pecunia, vitæ es:
  Per te immaturum mortis adimus iter.
Tu vitiis hominum crudelia pabula præbes:
  Semina curarum de capite orta tuo.
Tu Pætum ad Pharios tendentem lintea portus
  Obruis inſano terque quaterque mari.
Nam dum te ſequitur, primo miſer excidit ævo;
  Et nova longinquis piſcibus eſca natat.
Et mater non juſta piæ dare debita terræ,
  Nec pote cognatos inter humare rogos.
Sed tua nunc volucres aſtant ſuper oſſa marinæ:
  Nunc tibi pro tumulo Carpathium omne mare.
Infelix Aquilo, raptæ timor Orithyiæ,
  Quæ ſpolia ex illo tanta fuere tibi?
Aut quidnam fracta gaudes, Neptune, carina?
  Portabat ſanctos alveus ille viros.
Pæte, quid ætatem numeras? quid cara natanti
  Mater in ore tibi eſt? non habet unda Deos.
Nam tibi nocturnis ad ſaxa ligata procellis
  Omnia detrito vincula fune cadunt.
Sunt Agamemnonias teſtantia litora curas,
  Qua notat Argynni pœna natantis aquas.

Hoc

Hoc juvene amiſſo claſſem non ſolvit Atrides:
  Pro qua mactata eſt Iphigenia mora.
Reddite corpus humo; poſitaque in gurgite vita
  Pætum ſponte tua, vilis arena, tegas.
Et, quoties Pæti tranſibit nauta ſepulcrum,
  Dicat; Et audaci tu timor eſſe potes.
Ite, rates curvas, et lethi texite cauſam.
  Iſta per humanas mors venit acta manus.
Terra parum fuerat: fatis adjecimus undas.
  Fortunæ miſeras auximus arte vias.
Ancora te teneat, quem non tenuere Penates?
  Quid meritum dicas, cui ſua terra parum eſt?
Ventorum eſt quodcunque paras: haud ulla carina
  Conſenuit; fallit portus et ipſe fidem.
Natura inſidians pontum ſubſtravit avaris.
  Ut tibi ſuccedat, vix ſemel eſſe poteſt.
Saxa triumphales fregere Capharea puppes,
  Naufraga cum vaſto Græcia tracta ſalo eſt.
Paulatim ſocium jacturam flevit Ulyſſes,
  In mare cui ſoliti non valuere doli.
Quod ſi contentus patrio bove verterat agros,
  Verbaque duxiſſet pondus habere mea;
Viveret ante ſuos dulcis conviva Penates,
  Pauper, at in terra, nil, ubi, flere poteſt.
Non tulit hic Pætus ſtridorem audire procellæ,
  Et duro teneras lædere fune manus.
Sed thyæ thalamo, aut Oricia terebintho
  Effultum pluma verſicolore caput.
Huic fluctus vivo radicitus abſtulit ungues;
  Et miſer inviſam traxit hiatus aquam.
Hunc parvo ferri vidit Nox improba ligno,
  Pætus ut occideret tot coiere mala.
Flens tamen extremis dedit hæc mandata querelis,
  Cum moribunda niger clauderet ora liquor.
Di maris Ægæi, quos ſunt penes æquora, venti,
  Et quæcunque meum degravat unda caput;

Quo

Quo rapitis miſeros primæ lanuginis annos;
Attulimus longas in freta veſtra manus.
Ah!. miſer, Alcyonum ſcopulis affigar acutis:
In me cœruleo ſuſcina ſumta Deo eſt.
At ſaltem Italiæ regionibus evehat æſtus:
Hoc de me ſat erit, ſi modo matris erit.
Subtrahit hæc fantem torta vertigine fluctus:
Ultima quæ Pæto noxque dieſque fuit.
O centum æquoreæ Nereo genitore puellæ,
Et tu materno tacta dolore Thetis,
Vos decuit laſſo ſupponere brachia mento;
Non poterat veſtras ille gravare manus.
At tu, ſæve Aquilo, nunquam mea vela videbis.
Ante fores dominæ condar oportet iners.

ELEGIA VIII.

DULCIS ad heſternas fuerat mihi rixa lucernas,
Vocis et inſanæ tot maledicta tuæ;
Cum furibunda mero menſam propellis, et in me
Projicis inſana cymbia plena manu.
Tu vero noſtros audax invade capillos,
Et mea formoſis unguibus ora nota:
Tu minitare oculos ſubjecta exurere flamma;
Fac mea reſciſſo pectora nuda ſinu.
Nimirum veri dantur mihi ſigna caloris;
Nam ſine amore gravi femina nulla dolet.
Quæ mulier gravida jactat convicia lingua,
Et veneris magnæ volvitur ante pedes,
Cuſtodum gregibus circum ſe ſtipat euntem,
Seu ſequitur medias, Mænas ut acta, vias,
Seu timidam crebro dementia ſomnia terrent,
Seu miſeram in tabula picta puella movet:
His ego tormentis animi ſum verus aruſpex;
Has didici certo ſæpe in amore notas.

Non

Non eſt certa fides, quam non injuria verſat.
  Hoſtibus eveniat lenta puella meis.
In morſo æquales videant mea vulnera collo;
  Me doceat livor mecum habuiſſe meam.
Aut in amore dolere volo, aut audire dolentem,
  Sive meas lacrymas, ſive videre tuas;
Tecta ſuperciliis ſi quando verba remittis,
  Aut tua cum digitis ſcripta ſilenda notas.
Odi ego quos nunquam pungunt ſuſpiria ſomnos:
  Semper in iratam pallidus eſſe velim.
Dulcior ignis erat Paridi cum grata per arma
  Tyndaridi poterat gaudia ferre ſuæ.
Dum vincunt Danai, dum reſtat barbarus Hector,
  Ille Helenæ in gremio maxima bella gerit.
Aut tecum, aut pro te mihi cum rivalibus arma
  Semper erunt: in te pax mihi nulla placet.
Gaude quod nulla eſt æque formoſa, doleres
  Si qua foret, nunc ſis jure ſuperba licet.
At tibi qui noſtro tendiſti retia lecto
  Sit ſocer, æternum nec ſine matre domus:
Cui nunc ſi qua data eſt furandæ copia noctis,
  Offenſa illa mihi, non tibi amica dedit.

ELEGIA IX.

MÆCENAS eques Etruſco de ſanguine regum,
  Intra fortunam qui cupis eſſe tuam;
Quid me ſcribendi tam vaſtum mittis in æquor?
  Non ſunt apta meæ grandia vela rati.
Turpe eſt, quod nequeas, capiti committere pondus;
  Et preſſum inflexo mox dare terga genu.
Omnia non pariter rerum ſunt omnibus apta,
  Fama nec ex æquo ducitur ulla jugo.
Gloria Lyſippo eſt animoſa effingere ſigna.

Exactis

Exactis Calamis ſe mihi jactat equis.
In Veneris tabula ſummam ſibi ponit Apelles.
Parrhaſius priva vindicat arte locum.
Argumenta magis ſunt Mentoris addita formæ.
At Myos exiguum flectit acanthus iter.
Phidiacus ſigno ſe Jupiter ornat eburno,
Praxitelem propria vindicat arte lapis.
Sunt quibus Elææ concurrit palma quadrigæ;
Sunt quibus in celeres gloria nata pedes:
Hic ſatus ad pacem, hic caſtrenſibus utilis armis.
Naturæ ſequitur ſemina quiſque ſuæ.
At tua, Mæcenas, vitæ præcepta recepi;
Cogor et exemplis te ſuperare tuis.
Cum tibi Romano dominas in honore ſecures,
Et liceat medio ponere jura foro;
Vel tibi Medorum pugnaces ire per hoſtes,
Atque onerare tuam fixa per arma domum;
Et tibi ad effectum vires det Cæſar, et omni
Tempore tam faciles inſinuentur opes;
Parcis, et in tenues humilem te colligis umbras,
Velorum plenos ſubtrahis ipſe ſinus.
Crede mihi, magnos æquabunt iſta Camillos
Judicia, et venies tu quoque in ora virum:
Cæſaris et famæ veſtigia juncta tenebis.
Mæcenatis erunt vera tropæa fides.
Non ego velifera tumidum mare findo carina.
Tota ſub exiguo flumine noſtra mora eſt.
Non flebo in cineres arcem ſediſſe paternos
Cadmi, nec ſemper prœlia clade pari.
Nec referam Scæas, et Pergama, Apollinis arces,
Et Danaum decimo vere rediſſe rates;
Mœnia cum Graio Neptunia preſſit aratro
Victor Palladiæ ligneus artis equus.
Inter Callimachi ſat erit placuiſſe libellos,
Et ceciniſſe modis, Coe Poeta, tuis.
Hæc curent pueri, hæc curent ſcripta puellæ,
Meque

Meque Deum clament, et mihi ſacra ferant.
Te duce vel Jovis arma canam, cœloque minantem
Cœum, et Phlegræis Oromedonta jugis:
Celaſque Romanis decerpta palatia tauris
Ordiar, et cæſo mœnia firma Remo.
Eductoſque pares ſilveſtri ex ubere reges:
Creſcet et ingenium ſub tua juſſa meum:
Proſequar et currus utroque ab litore ovantes;
Parthorum aſtutæ tela remiſſa fugæ;
Caſtraque Peluſi Romano ſubruta ferro,
Antonique graves in ſua fata manus.
Mollis tu cœptæ fautor cape lora juventæ,
Dexteraque immiſſis da mihi ſigna rotis.
Hoc mihi Mæcenas laudis concedis; et a te eſt,
Quod ferar in partes ipſe fuiſſe tuas.

ELEGIA X.

MIRABAR quidnam miſiſſent mane Camenæ
Ante meum ſtantes, ſole rubente, torum.
Natalis noſtræ ſignum miſere puellæ,
Et manibus fauſtos ter crepuere ſonos.
Tranſeat hic ſine nube dies, ſtent aere venti,
Ponat et in ſicco molliter unda minas.
Aſpiciam nullos hodierna luce dolentes,
Et Niobe lacrymas ſupprimat ipſe lapis.
Alcyonum poſitis requieſcant ora querelis,
Increpet abſumtum nec ſua mater Ityn.
Tuque, o cara mihi, felicibus edita pennis,
Surge, et poſcentes juſta precare Deos.
Ac primum pura ſomnum tibi diſcute lympha,
Et nitidas preſſo pollice finge comas.
Dein qua primum oculos cepiſti veſte Properti,
Indue, nec vacuum flore relinque caput:
Et pete, qua polles, ut ſit tibi forma perennis,
Inque meum ſemper ſtent tua regna caput.

Inde coronatas ubi thure piaveris aras,
  Luxerit et tota flamma ſecunda domo;
Sit menſæ ratio, noxque inter pocula currat,
  Et crocino nares murrheus ungat onyx.
Tibia nocturnis ſuccumbat rauca choreis;
  Et ſint nequitiæ libera verba tuæ;
Dulciaque ingratos adimant convivia ſomnos;
  Publica vicinæ perſtrepat ara viæ.
Sit ſors et nobis talorum interprete jactu,
  Quem gravibus pennis verberet ille puer.
Cum fuerit multis exacta trientibus hora,
  Noctis et inſtituet ſacra miniſtra Venus;
Annua ſolvamus thalamo ſolennia noſtro,
  Natalisque tui ſic peragamus iter.

ELEGIA XI.

QUID mirare, meam ſi verſat femina vitam,
  Et trahit addictum ſub ſua jura virum?
Criminaque ignavi capitis mihi turpia fingis,
  Quod nequeam fracto rumpere vincla jugo?
Venturam melius præſagit navita mortem,
  Vulneribus didicit miles habere metum.
Iſta ego præterita jactavi verba juventa:
  Tu nunc exemplo diſce timere meo.
Colchis flagrantes adamantina ſub juga tauros
  Egit, et armigera prœlia ſevit humo:
Cuſtodiſque feros clauſit ſerpentis hiatus,
  Iret ut Æſonias aurea lana domos.
Auſa ferox ab equo quondam oppugnare ſagittis
  Mæotis Danaum Pentheſilea rates:
Aurea cui poſtquam nudavit caſſida frontem,
  Vicit victorem candida forma virum.
Omphale in tantum formæ proceſſit honorem
  Lydia Gygæo tincta puella lacu;

Ut,

Ut, qui pacato ſtatuiſſet in orbe columnas,
  Tam dura traheret mollia penſa manu.
Perſarum ſtatuit Babylona Semiramis urbem,
  Ut ſolidum coſto tolleret aggere opus:
Et duo in adverſum miſit per mœnia currus,
  Ne poſſent tacto ſtringere ab axe latus.
Duxit et Euphratem medium qua condidit arces,
  Juſſit et imperio ſurgere Bactra caput.
Nam quid ego heroas, quid raptem in crimine Divos?
  Jupiter infamat ſeque, ſuamque domum.
Quid, modo quæ noſtris opprobria vexerit armis,
  Et famulos inter femina trita ſuos?
Conjugis obſcœni pretium Romana popoſcit
  Mœnia, et addictos in ſua regna patres.
Noxia Alexandrina, dolis aptiſſima tellus,
  Et toties noſtro, Memphi, cruenta malo;
Tres ubi Pompeio detraxit arena triumphos:
  Tollet nulla dies hanc tibi, Roma, notam.
Iſſent Phlegræo melius tibi funera campo,
  Vel tua ſi ſocero colla daturus eras.
Scilicet inceſti meretrix regina Canopi,
  Una Philippeo ſanguine aduſta nota,
Auſa Jovi noſtro latrantem opponere Anubin,
  Et Tiberim Nili cogere ferre minas,
Romanamque tubam crepitanti pellere ſiſtro,
  Baridos et contis roſtra Liburna ſequi,
Fœdaque Tarpeio conopea tendere ſaxo,
  Jura dare ſtatuas inter et arma Mari.
Quid nunc Tarquinii fractas juvat eſſe ſecures,
  Nomine quem ſimili vita ſuperba notat,
Si mulier patienda fuit? cape, Roma, triumphum,
  Et longam Auguſto ſalva precare diem.
Fugiſti tamen in timidi vaga flumina Nili,
  Accepere tuæ Romula vincla manus.
Brachia ſpectavi ſacris admorſa colubris,
  Et trahere occultum membra ſoporis iter.

Non hæc, Roma, fuit tanto tibi cive verenda,
Dixit, et aſſiduo lingua ſepulta mero.
Septem urbs alta jugis, toto quæ præſidet orbi,
Femineas timuit territa Marte minas.
Hannibalis ſpolia, et victi monumenta Syphacis,
Et Pyrrhi ad noſtros gloria fracta pedes.
Curtius expletis ſtatuit monumenta lacunis:
At Decius miſſo prœlia rupit equo.
Coclitis abſciſſos teſtatur ſemita pontes,
Et cui cognomen corvus habere dedit.
Hæc Di condiderunt, hæc Di quoque mœnia ſervant.
Vix timeat, ſalvo Cæſare, Roma Jovem.
Nunc ubi Scipiadæ claſſes? ubi ſigna Camilli?
Aut modo Pompeia Boſphora capta manu?
Leucadius verſas acies memorabit Apollo;
Tantum operis belli ſuſtulit una dies.
At tu ſive petes portus, ſeu, navita, linques;
Cæſaris in toto ſis memor Ionio.

ELEGIA XII.

POSTUME, plorantem potuiſti linquere Gallam?
Miles et Auguſti fortia ſigna ſequi?
Tantine ulla fuit ſpoliati gloria Parthi,
Ne faceres Galla multa rogante tua?
Si fas eſt, omnes pariter pereatis, avari,
Et quiſquis fido prætulit arma toro.
Tu tamen injecta tectus, veſane, lacerna
Potabis galea feſſus Araxis aquam.
Illa quidem interea fama tabeſcet inani,
Hæc tua ne virtus fiat amara tibi:
Neve tua Medæ lætentur cæde ſagittæ,
Ferreus aurato neu cataphractus equo,
Neve aliquid de te flendum referatur in urna;
Sic redeunt, illis qui cecidere locis.

Ter

Ter quater incaſta felix, o poſtume, Galla,
  Moribus his alia conjuge dignus eras.
Quid faciet nullo munita puella timore,
  Cum ſit luxuriæ, Roma, magiſtra tuæ?
Sed ſecurus eas, Gallam non munera vincent,
  Duritiæque tuæ non erit illa memor.
Nam quocunque die ſanum te fata remittent,
  Pendebit collo Galla pudica tuo.
Poſtumus alter erit miranda conjuge Ulyſſes;
  Non illi longæ tot nocuere moræ:
Caſtra decem annorum, et Ciconum mons, Iſmara, Calpe,
  Exuſtæque tuæ mox, Polypheme, genæ:
Et Circæ fraudes, lotoſque, herbæque tenaces,
  Scyllaque, et alternas ſciſſa Charybdis aquas:
Lampeties Ithacis verubus mugiſſe juvencos,
  (Paverat hos Phœbo filia Lampetie,)
Et thalamum Æææ flentis fugiſſe puellæ,
  Totque hyemis noctes, totque nataſſe dies:
Nigranteſque domos animarum intraſſe ſilentum,
  Sirenum ſurdo remige adiſſe lacus:
Et veteres arcus letho renovaſſe procorum;
  Erroriſque ſui ſic ſtatuiſſe modum.
Nec fruſtra: quia caſta domi perſederat uxor.
  Vincit Penelopes Lælia Galla fidem.

ELEGIA XIII.

QUÆRITIS unde avidis nox ſit precioſa puellis,
  Et Venere exhauſtæ damna querantur opes?
Certa quidem tantis cauſa et manifeſta ruinis.
  Luxuriæ nimium libera facta via eſt.
Inda cavis aurum mittit formica metallis,
  Et venit e rubro concha Erycina ſalo:

Et Tyrus oſtrinos præbet Cadmæa colores,
  Cinnamon et multi paſtor odoris Arabs.
Hæc etiam clauſas expugnant arma pudicas,
  Quæque terunt faſtus, Icarioti, tuos.
Matrona incedit cenſus induta nepotum,
  Et ſpolia opprobrii noſtra per ora trahit.
Nulla eſt poſcendi, nulla eſt reverentia dandi:
  Aut, ſi qua eſt, precio tollitur ipſa mora.
Felix Eois lex funeris una maritis,
  Quos Aurora ſuis rubra colorat equis.
Namque ubi mortifero jacta eſt ſax ultima lecto,
  Uxorum fuſis ſtat pia turba comis:
Et certamen habent lethi, quæ viva ſequatur
  Conjugium: pudor eſt non licuiſſe mori.
Ardent victrices, et flammæ pectora præbent,
  Imponuntque ſuis ora peruſta viris.
Hic genus infidum nuptarum, hic nulla puella
  Nec fida Evadne, nec pia Penelope.
Felix agreſtum quondam pacata juventus,
  Divitiæ quorum meſſis, et arbor erant.
Illis pompa fuit decuſſa Cydonia ramo,
  Et dare puniceis plena caniſtra rubis;
Nunc violas tondere manu, nunc miſta referre
  Lilia, virgineos lucida per calathos;
Et portare ſuis veſtitas frondibus uvas,
  Aut variam plumæ verſicoloris avem.
His tum blanditiis furtiva per antra puellæ
  Oſcula ſilvicolis emta dedere viris:
Hinnulei pellis totos operibat amantes,
  Altaque nativo creverat herba toro:
Pinus et incumbens lætas circundabat umbras;
  Nec fuerat nudas pœna videre Deas:
Corniger Idæi vacuam paſtoris in aulam
  Dux aries ſaturas ipſe reduxit oves.
Dique, Deæque omnes, quibus eſt tutela per agros,
  Præbebant veſtris verba benigna focis.

Et

Et leporem quicunque venis venaberis, hoſpes,
Et ſi forte meo tramite quæris avem:
Et me Pana tibi comitem de rupe vocato,
Sive petes calamo præmia, ſive cane.
At nunc deſertis ceſſant ſacraria lucis:
Aurum omnes victa jam pietate colunt.
Auro pulſa fides, auro venalia jura;
Aurum lex ſequitur, mox ſine lege pudor.
Torrida ſacrilegum teſtantur lumina Brennum,
Dum petit intonſi Pythia regna Dei.
At mons laurigero concuſſus vertice duras
Gallica Parnaſſi ſparſit in arma nives.
Te ſcelus accepto Thracis Polymeſtoris auro
Nutrit in hoſpitio non, Polydore, pio.
Tu quoque, ut auratos gereres, Eriphyla, lacertos,
Dilapſis nuſquam eſt Amphiaraus equis.
Proloquar, atque utinam patriæ ſim vanus aruſpex;
Frangitur ipſa ſuis Roma ſuperba bonis.
Certa loquor; ſed nulla fides: neque enim Ilia quondam
Verax Pergameis Mænas habenda malis.
Sola Parin Phrygiæ fatum componere, ſola
Fallacem patriæ ſerpere dixit equum.
Ille furor patriæ fuit utilis, ille parenti:
Experta eſt veros irrita lingua Deos.

ELEGIA XIV.

MULTA tuæ, Sparte, miramur jura palæſtræ,
Sed mage virginei tot bona gymnaſii;
Quod non infames exercet corpore ludos
Inter luctantes nuda puella viros;
Cum pila veloci fallit per brachia jactu,
Increpat et verſi clavis adunca trochi;
Pulverulenta que ad extremas ſtat femina metas,
Et patitur duro vulnera pancratio;

Nunc

Nunc ligat ad cæſtum gaudentia brachia loris,
Miſſile nunc diſci pondus in orbe rotat;
Gyrum pulſat equis, niveum latus enſe revincit,
Virgineumque cavo protegit ære caput.
Qualis Amazonidum nudatis bellica mammis
Thermodonteis turba lavatur aquis:
Et modo Taygeti crines aſperſa pruina
Sectatur patrios per juga longa canes.
Qualis et Eurotæ Pollux et Caſtor arenis,
Hic victor pugnis, ille futurus equis:
Inter quos Helene nudis capere arma papillis
Fertur, nec fratres erubuiſſe Deos.
Lex igitur Spartana vetat ſecedere amantes,
Et licet in triviis ad latus eſſe ſuæ:
Nec timor, aut ulla eſt clauſæ tutela puellæ,
Nec gravis auſteri pœna cavenda viri.
Nullo præmiſſo, de rebus tute loquaris
Ipſe tuis; longæ nulla repulſa moræ.
Non Tyriæ veſtes errantia lumina fallunt,
Eſt neque odoratæ cura moleſta domi.
At noſtra ingenti vadit circumdata turba,
Nec digitum anguſta eſt inſeruiſſe via:
Nec quæ ſint facies, nec quæ ſint verba rogandi,
Invenias: cœcum verſat amator iter.
Quod ſi jura fores, pugnaſque imitata Laconum;
Carior hoc eſſes tu mihi, Roma, bono.

ELEGIA XV.

SIC ego non ullos jam norim in amore tumultus,
Nec veniat ſine te nox vigilanda mihi;
Ut mihi prætextæ pudor eſt velatus amictu,
Et data libertas noſcere amoris iter,
Illa rudes animos per noctes conſcia primas
Imbuit, heu! nullis capta Lycinna datis,

Tertius,

Tertius, haud multo minus eſt, cum ducitur annus,
Vix memini nobis verba coiſſe decem.
Cuncta tuus ſepelivit amor: nec femina poſt te
Ulla dedit collo dulcia vincla meo.
Teſtis erit Dirce tam vero crimine ſæva
Nycteos Antiopen accubuiſſe Lyco.
Ah! quoties pulchros uſſit regina capillos,
Molliaque immites fixit in ora manus?
Ah! quoties famulam penſis oneravit iniquis,
Et caput in dura ponere juſſit humo?
Sæpe illam immundis paſſa eſt habitare tenebris;
Vilem jejunæ ſæpe negavit aquam.
Jupiter Antiopæ nuſquam ſuccurris habenti
Tot mala? corrumpit dura catena manus.
Si Deus es, tibi turpe tuam ſervire puellam.
Invocet Antiope quem niſi vincta Jovem?
Sola tamen, quæcunque aderant in corpore vires,
Regales manicas rupit utraque manu:
Inde Cithæronis timido pede currit in arces;
Nox erat, et ſparſo triſte cubile gelu:
Sæpe vago Aſopi ſonitu permota fluentis
Credebat dominæ pone venire pedes:
Et durum Zethum, et lacrymis Amphiona mollem
Experta eſt ſtabulis mater abacta ſuis.
Ac veluti magnos cum ponunt æquora motus,
Eurus in adverſos deſinit ire Notos,
Litore ſic tacito ſonitus rareſcit arenæ;
Sic cadit in flexo lapſa puella genu.
Sera tamen pietas, natis eſt cognitus error.
Digne Jovis natos qui tueare ſenex,
Tu reddis pueris matrem; puerique trahendam
Vinxerunt Dircen ſub trucis ora bovis.
Antiope, cognoſce Jovem; tibi gloria, Dirce
Ducitur in multis mortem habitura locis.
Prata cruentantur Zethi, victorque canebat
Pæana Amphion rupe, Aracynthe, tua.

At

At tu non meritam parcas vexare Lycinnam:
Neſcit veſtra ruens ira referre pedem.
Fabula nulla tuas de nobis concitet aures;
Te ſolam et lignis funeris uſtus amem.

ELEGIA XVI.

NOX media, et dominæ mihi venit epiſtola noſtræ,
Tibure me miſſa juſſit adeſſe mora,
Candida qua geminas oſtendunt culmina turres,
Et cadit in patulos lympha Aniena lacus.
Quid faciam? obductis committam mene tenebris,
Ut timeam audaces in mea membra manus?
At, ſi hæc diſtulero noſtro mandata timore,
Nocturno fletus ſævior hoſte mihi.
Peccaram ſemel, et totum ſum pulſus in annum;
In me manſuetas non habet illa manus.
Nec tamen eſt quiſquam, ſacros qui lædat amantes;
Scyronis media ſic licet ire via.
Quiſquis amator erit, Scythicis licet ambulet oris,
Nemo adeo, ut noceat, barbarus eſſe volet.
Luna miniſtrat iter; demonſtrant aſtra ſalebras:
Ipſe Amor accenſas percutit ante faces:
Sæva canum rabies morſus avertit hiantes:
Huic generi quovis tempore tuta via eſt.
Sanguine tam parvo quis enim ſpargatur amantis
Improbus? excluſis ſit comes ipſa Venus.
Quod ſi certa meos ſequerentur funera caſus;
Talis mors precio vel ſit emenda mihi.
Afferet huc unguenta mihi, ſertiſque ſepulcrum
Ornabit cuſtos ad mea buſta ſedens.
Di faciant mea ne terra locet oſſa frequenti,
Qua facit aſſiduo tramite vulgus iter.
Poſt mortem tumuli ſic infamantur amantum.
Me tegat arborea devia terra coma;

Aut

Aut humer ignotæ cumulis vallatus arenæ.
Non juvat in media nomen habere via.

ELEGIA XVII.

NUNC, o Bacche, tuis humiles advolvimur aris:
Da mihi pacato vela ſecunda, pater.
Tu potes inſanæ Veneris compeſcere faſtus;
Curarumque tuo ſit medicina mero.
Per te junguntur, per te ſolvuntur amantes.
Tu vitium ex animo dilue, Bacche, meo.
Te quoque enim non eſſe rudem teſtatur in aſtris
Lyncibus ad cœlum vecta Ariadna tuis.
Hoc mihi, quod veteres cuſtodit in oſſibus ignes,
Funera ſanabunt, vel tua vina, malum.
Semper enim vacuos nox ſobria torquet amantes;
Speſque timorque animum verſat utroque modo.
Quod ſi, Bacche, tuis per fervida tempora donis
Accerſitus erit ſomnus in oſſa mea;
Ipſe feram vites, pangamque ex ordine colles,
Quos carpant nullæ, me vigilante, feræ:
Dummodo purpureo ſpument mihi dolia muſto,
Et nova preſſantes inquinet uva pedes.
Quod ſupereſt vitæ, per te, et tua cornua, vivam:
Virtutiſque tuæ, Bacche, poeta ferar.
Dicam ego maternos Ætnæo fulmine partus;
Indica Nyſæis arma fugata choris;
Veſanumque nova nequicquam in vite Lycurgum;
Pentheos in triplices funera grata greges;
Curvaque Tyrrhenos delphinum corpora nautas
In vada pampinea deſiluiſſe rate;
Et tibi per mediam bene olentia flumina Naxon,
Unde tuum potant Naxia turba merum.
Candida laxatis onerato colla corymbis
Cinget Baſſaricas Lydia mitra comas.

Levis

Levis odorato cervix manabit olivo,
Et feries nudos veſte fluente pedes.
Mollia Dircææ pulſabunt tympana Thebæ;
Capripedes calamò Panes hiante canent.
Vertice turrigero juxta Dea magna Cybelle
Tundet ad Idæos cymbala rauca choros.
Ante fores templi crater antiſtitis auro
Libatum fundens in tua ſacra merum.
Hæc ego non humili referam memoranda cothurno,
Qualis Pindarico ſpiritus ore tonat.
Tu modo ſervitio vacuum me ſiſte ſuperbo,
Atque hoc ſolicitum vince ſopore caput.

ELEGIA XVIII.

CLAUSUS ab umbroſo qua ludit pontus, Averno,
Humida Baiarum ſtagna tepentis aquæ,
Qua jacet et Trojæ tubicen Miſenus arena,
Et ſonat Herculeo ſtructa labore via,
Hic ubi, mortales dextra cum quæreret urbes,
Cymbala Thebano concrepuere Deo:
At nunc, inviſæ magno cum crimine Baiæ,
Quis Deus in veſtra conſtitit hoſtis aqua?
His preſſus Stygias vultum demiſit in undas,
Errat et in veſtro ſpiritus ille lacu.
Quid genus, aut virtus, aut optima profuit illi
Mater, et amplexum Cæſaris eſſe focos?
Aut modo tam pleno fluitantia vela theatro,
Et per maternas omnia geſta manus?
Occidit, et miſero ſteterat vigeſimus annus;
Tot bona tam parvo clauſit in orbe dies.
I nunc, tolle animos, et tecum finge triumphos,
Stantiaque in plauſum tota theatra juvent:
Attalicas ſupera veſtes, atque omnia magnis
Gemmea ſint ludis; ignibus iſta dabis.

Sed

Sed tamen huc omnes; huc primus, et ultimus ordo:
 Eſt mala, ſed cunctis iſta terenda via eſt.
Exoranda canis tria ſunt latrantia colla:
 Scandenda eſt torvi publica cymba ſenis.
Ille licet ferro cautus ſe condat, et ære;
 Mors tamen incluſum protrahit inde caput.
Nirea non facies, non vis exemit Achillem,
 Crœſum aut Pactoli quas parit humor opes.
Hic olim ignaros luctus populavit Achivos,
 Atridæ magno cum ſtetit alter amor.
At tibi, nauta, pias hominum qui trajicis umbras,
 Huc animæ portent corpus inane tuæ,
Qua Siculæ victor telluris Claudius, et qua
 Cæſar ab humana ceſſit in aſtra via.

ELEGIA XIX.

OBJICITUR toties a te mihi noſtra libido;
 Crede mihi, vobis imperat iſta magis.
Vos, ubi contemti rupiſtis frena pudoris,
 Neſcitis captæ mentis habere modum.
Flamma per incenſas citius ſedetur ariſtas,
 Fluminaque ad fontis ſint reditura caput;
Et placidum Syrtes portum, et bona litora nautis
 Præbeat hoſpitio ſæva Malea ſuo;
Quam poſſit veſtros quiſquam reprehendere curſus,
 Et rapidæ ſtimulos frangere nequitiæ.
Teſtis, Cretæi faſtus quæ paſſa juvenci
 Induit abiegnæ cornua falſa bovis.
Teſtis Theſſalico flagrans Salmonis Enipeo,
 Quæ voluit liquido tota ſubire Deo.
Crimen et illa fuit patria ſuccenſa ſenecta
 Arboris in frondes condita Myrrha novæ.
Nam quid Medeæ referam, quo tempore matris
 Iram natorum cæde piavit amor?

Quidve Clytæmneſtræ, propter quam tota Mycenis
  Infamis ſtupro ſtat Pelopea domus?
Tuque o Minoa venundata, Scylla, figura,
  Tondens purpurea regna paterna coma.
Hanc igitur dotem virgo deſponderat hoſti;
  Niſe, tuas portas fraude recluſit Amor.
At vos, innuptæ, felicius urite tedas;
  Pendet Cretæa tracta puella rate.
Non tamen immerito Minos ſedet arbiter Orci:
  Victor erat quamvis, æquus in hoſte fuit.

E L E G I A XX.

CREDIS eum jam poſſe tuæ meminiſſe figuræ,
  Vidiſti a lecto quem dare vela tuo?
Durus, qui lucro potuit mutare puellam.
  Tantiſne in lacrymis Africa tota fuit?
At tu, ſtulta, Deos tu fingis, inania verba.
  Forſitan ille alio pectus amore terat.
Eſt tibi forma potens, ſunt caſtæ Palladis artes,
  Splendidaque a docto fama refulget avo.
Fortunata domus, modo ſit tibi fidus amicus!
  Fidus ero; in noſtros curre, puella, toros.
Tu quoque, qui æſtivos ſpatioſius exigis ignes,
  Phœbe, moraturæ contrahe lucis iter.
Nox mihi prima venit; primæ data tempora noctis
  Longius in primo, Luna, morare toro.
Federa ſunt ponenda prius, ſignandaque jura,
  Et ſcribenda mihi lex in amore novo,
(Hæc Amor ipſe ſuo conſtringit pignora ſigno,
  Teſtis ſidereæ tota corona Deæ)
Quam multæ ante meis cedant ſermonibus horæ,
  Dulcia quam nobis concitet arma Venus.
Namque, ubi non certo vincitur federe lectus,
  Non habet ultores nox vigilanda Deos:

Et

Et quibus impoſuit ſolvit mox vincla libido.
  Contineant nobis omnia prima fidem.
Ergo, qui pactas in federa ruperit aras,
  Pollueritque novo ſacra marita toro,
Illi ſint, quicunque ſolent in amore dolores;
  Et caput argutæ præbeat hiſtoriæ;
Nec flenti dominæ patefiant nocte feneſtræ;
  Semper amet, fructu ſemper amoris egens.

ELEGIA XXI.

MAGNUM iter ad doctas proficiſci cogor Athenas;
  Ut me longa gravi ſolvat amore via:
Creſcit enim aſſidue ſpectando cura puellæ;
  Ipſe alimenta ſibi maxima præbet Amor.
Omnia ſunt tentata mihi, quacunque fugari
  Poſſit; at ex omni me premit ipſe Deus.
Vix tamen aut ſemel admittit, cum ſæpe negavit;
  Seu venit, extremo dormit amicta toro.
Unum erit auxilium mutatis, Cynthia, terris:
  Quantum oculis, animo tam procul ibit amor.
Nunc agite, o ſocii, propellite in æquora navem,
  Remorumque pares ducite ſorte vices;
Jungiteque extremo felicia lintea malo:
  Jam liquidum nautis aura ſecundat iter.
Romanæ turres, et vos valeatis, amici,
  Qualiſcunque mihi tuque, puella, vale.
Ergo ego nunc rudis Adriaci vehar æquoris hoſpes,
  Cogar et undiſonos nunc prece adire Deos.
Deinde per Ionium vectus cum feſſa Lechæo
  Sedarit placida vela phaſelus aqua;
Quod ſupereſt ſufferte pedes, properate laborem
  Iſthmos qua terris arcet utrumque mare.
Inde ubi Piræi capient me litora portus,
  Scandam ego Theſeæ brachia longa viæ.

Illic vel ſtudiis animum emendare Platonis
  Incipiam; aut hortis, docte Epicure, tuis:
Perſequar aut ſtudium linguæ, Demoſthenis arma;
  Librorumque tuos, docte Menandre, ſales:
Aut certe tabulæ capient mea lumina pictæ,
  Sive ebore exactæ, ſeu magis ære manus:
Aut ſpatia annorum, aut longa intervalla profundi
  Lenibunt tacito vulnera noſtra ſinu.
Seu moriar fato, non turpi fractus amore;
  Atque erit illa mihi mortis honeſta dies.

ELEGIA XXII.

FRIGIDA tam multos placuit tibi Cyzicus annos,
  Tulle, Propontiaca qua fluit Iſthmus aqua,
Dindymus, et ſacræ fabricata inventa Cybellæ,
  Raptoriſque tulit qua via Ditis equos.
Si te forte juvant Helles Athamantidos urbes,
  Nec deſiderio, Tulle, movere meo:
Tu licet aſpicias cœlum omne Atlanta gerentem,
  Sectaque Perſea Phorcidos ora manu;
Geryonæ ſtabula, et luctantum in pulvere ſigna
  Herculis Antæique, Heſperidumque choros:
Tuque tuo Colchon propellas remige Phaſin,
  Peliacæque trabis totum iter ipſe legas,
Qua rudis Argoa natat inter ſaxa columba
  In faciem proræ pinus adacta novæ:
Et qua Gygæi viſenda eſt ora Cayſtri,
  Et qua ſeptenas temperat unda vias:
Omnia Romanæ cedent miracula terræ.
  Natura hic poſuit quicquid ubique fuit.
Armis apta magis tellus, quam commoda noxæ.
  Famam, Roma, tuæ non pudet hiſtoriæ.
Nam quantum ferro, tantum pietate potentes
  Stamus; victrices temperat illa manus.

Hic

Hic Anio Tiburte fluis, Clitumnus ab Umbro
Tramite, et æternum Martius humor opus:
Albanus lacus, et ſocia Nemorenſis ab unda,
Potaque Pollucis lympha ſalubris equo.
At non ſquamoſo labuntur ventre ceraſtæ,
Itala portentis nec furit unda novis.
Non hic Andromedæ reſonant pro matre catenæ;
Nec tremis Auſonias, Phœbe fugate, dapes;
Nec cuiquam abſentes arſerunt in caput ignes,
Exitium nato matre movente ſuo.
Penthea non ſævæ venantur in arbore Bacchæ;
Nec ſolvit Danaas ſubdita cerva rates;
Cornua nec valuit curvare in pellice Juno,
Aut faciem turpi dedecorare bove:
Arboreaſque cruces Sinis, et non hoſpita Graiis
Saxa, et curvatas in ſua fata trabes.
Hæc tibi, Tulle, parens, hæc eſt pulcherrima ſedes.
Hic tibi pro digna gente petendus honos.
Hic tibi ad eloquium cives, hic ampla nepotum
Spes, et venturæ conjugis aptus amor.

ELEGIA XXIII.

ERGO tam doctæ nobis periere tabellæ,
Scripta quibus pariter tot periere bona.
Has quondam noſtris manibus detriverat uſus,
Qui non ſignatas juſſit habere fidem.
Illæ jam ſine me norant placare puellas,
Et quædam ſine me verba diſerta loqui.
Non illas fixum caras effecerat aurum;
Vulgari buxo ſordida cera fuit.
Qualeſcunque mihi ſemper manſere fideles,
Semper et effectus promeruere bonos.
Forſitan hæc illis fuerant mandata tabellis;
Iraſcor quoniam es, lente, moratus heri.

An

An tibi neſcio quæ viſa eſt formoſior? an tu
Non bona de nobis crimina ficta jacis?
Aut dixit; Venies hodie, ceſſabimus una;
Hoſpitium tota nocte paravit Amor;
Et quæcunque dolens reperit non ſtulta puella,
Garrula cum blandis ducitur hora dolis.
Me miſerum! his aliquis rationem ſcribit avari,
Et ponit duras inter ephemeridas.
Quas ſi quis mihi rettulerit, donabitur auro.
Quis pro divitiis ligna retenta velit?
I, puer, et citus hæc aliqua propone columna;
Et dominum Exquiliis ſcribe habitare tuum.

ELEGIA XXIV.

FALSA eſt iſta tuæ, mulier, fiducia formæ,
Olim oculis nimium facta ſuperba meis.
Noſter amor tales tribuit tibi, Cynthia, laudes;
Verſibus inſignem te pudet eſſe meis.
Miſtam te varia laudavi ſæpe figura,
Ut quod non eſſes, eſſe putaret amor.
Et color eſt toties roſeo collatus Eoo,
Cum tibi quæſitus candor in ore foret.
Quod nihi non patrii poterant avertere amici,
Eluere aut vaſto Theſſala ſaga mari.
Hæc ego non ferro, non igne coactus, et ipſa
Naufragus Ægæa verba fatebor aqua;
Correptus ſævo Veneris torrebar aheno:
Vinctus eram verſas in mea terga manus.
Ecce coronatæ portum tetigere carinæ:
Trajectæ Syrtes, ancora jacta mihi eſt.
Nunc demum vaſto feſſi reſipiſcimus æſtu,
Vulnera et ad ſanum nunc coiere mea.
Mens bona, ſi qua Dea es, tua me in ſacraria dono;
Exciderunt ſurdo tot mea vota Jovi.

ELE-

ELEGIA XXV.

RISUS eram poſitis inter convivia menſis,
  Et de me poterat quilibet eſſe loquax.
Quinque tibi potui ſervire fideliter annos.
  Ungue meam morſo ſæpe querere fidem.
Nil moveor lacrymis; iſta ſum captus ab arte:
  Semper ab inſidiis, Cynthia, flere ſoles.
Flebo ego diſcedens, ſed fletum injuria vincit;
  Tu bene conveniens non ſinis ire jugum.
Limina jam noſtris valeant lacrymantia verbis,
  Nec tamen irata janua fracta manu.
At te celatis ætas gravis urgeat annis,
  Et veniat formæ ruga ſiniſtra tuæ.
Vellere tum cupias albos a ſtirpe capillos,
  A ſpeculo rugas increpitante tibi.
Excluſa inque vicem faſtus patiare ſuperbos;
  Et, quæ feciſti, facta queraris anus.
Has tibi fatales cecinit mea pagina diras.
  Eventum formæ diſce timere tuæ.

SEXTI

SEXTI AURELII

PROPERTII

LIBER IV.

ELEGIA I.

HOC, quodcunque vides, hoſpes, quam maxima Roma
Ante Phrygem Æneam collis et herba fuit.
Atque ubi navali ſtant ſacra Palatia Phœbo,
Evandri profugæ procubuere boves.
Fictilibus crevere Deis hæc aurea templa;
Nec fuit opprobrio facta ſine arte caſa.
Tarpeiuſque pater nuda de rupe tonabat:
Et Tiberis noſtris advena bubus erat.
Qua gradibus domus iſta Remi ſe ſuſtulit, olim
Unus erat fratrum maxima regna focus.
Curia, prætexto quæ nunc nitet alta ſenatu,
Pellitos habuit ruſtica corda patres.
Buccina cogebat priſcos ad verba Quirites:
Centum illi in prato ſæpe ſenatus erat.
Nec ſinuoſa cavo pendebant vela theatro.
Pulpita ſolennes non oluere crocos.
Nulli cura fuit externos quærere Divos;
Cum tremeret patrio pendula turba ſacro.
Annuaque accenſo celebrare Palilia feno,
Qualia nunc curto luſtra novantur equo.

Veſta

Veſta coronatis pauper gaudebat aſellis:
  Ducebant macræ vilia ſacra boves.
Parva ſaginati luſtrabant compita porci;
  Paſtor et ad calamos exta litabat ovis.
Verbera pellitus ſetoſa movebat arator,
  Unde licens Fabius ſacra Lupercus habet.
Nec rudis infeſtis miles radiabat in armis:
  Miſcebant uſta prœlia nuda ſude.
Prima galeritus poſuit prætoria Lucmo.
  Magnaque pars Tatio rerum erat inter oves.
Hinc Tities, Ramneſque viri, Luchereſque coloni.
  Quatuor hinc albos Romulus egit equos.
Quippe ſuburbanæ parva minus urbe Bovillæ;
  Et, qui nunc nulli, maxima turba Gabi:
Et ſtetit Alba potens, albæ ſuis omine nata,
  Hac, ubi Fidenas longe erat ire via.
Nil patrium, niſi nomen, habet Romanus alumnus:
  Sanguinis altricem nunc pudet eſſe lupam.
Huc melius profugos miſiſti, Troja, Penates.
  En quali ducta eſt Dardana puppis ave!
Jam bene ſpondebant tunc omina, quod nihil illam
  Læſerat abiegni venter apertus equi,
Cum pater in nati tremulus cervice pependit,
  Et verita eſt humeros urere flamma pios.
Tunc animi venere Deci, Brutique ſecures;
  Vexit et ipſa ſui Cæſaris arma Venus,
Arma reſurgentis portans victricia Trojæ.
  Felix terra tuos cepit, Iule, Deos;
Si modo Avernalis tremulæ cortina Sibyllæ
  Dixit Aventino rura pianda Remo:
Aut ſi Pergameæ ſero rata carmina vatis
  Longævum ad Priami vera fuere caput.
Vertite equum Danai: male vincitis: Ilia tellus
  Vivet, et huic cineri Jupiter arma dabit.
Optima nutricum noſtris lupa Martia rebus,
  Qualia creverunt mœnia lacte tuo!

Mœnia

Mœnia namque pio conor diſponere verſu :
  Hei mihi quod noſtro eſt parvus in ore ſonus!
Sed tamen exiguo quodcunque e pectore rivi
  Fluxerit, hoc patriæ ſerviat omne meæ.
Ennius hirſuta cingat ſua dicta corona:
  Mi folia ex edera porrige, Bacche, tua:
Ut noſtris tumefacta ſuperbiat Umbria libris,
  Umbria Romani patria Callimachi.
Scandentes ſi quis cernet de vallibus arces,
  Ingenio muros æſtimet ille meo.
Roma fave; tibi ſurgit opus: date candida cives
  Omina; et inceptis dextera cantet avis.
Sacra, dieſque canam, et cognomina priſca locorum:
  Has meus ad metas ſudet oportet equus.
Quo ruis imprudens vage dicere facta Properti?
  Non ſunt a dextra condita fila colo.
Accerſis lacrymis cantus: averſus Apollo:
  Poſcis ab invita verba pigenda lyra.
Certa feram certis auctoribus; haud ego vates
  Neſcius ærata ſigna movere pila:
Me creat Archytæ ſoboles Babylonius Horos,
  Horos, et a proavo ducta Conone domus.
Di mihi ſunt teſtes, non degeneraſſe propinquis,
  Inque meis libris nil prius eſſe fide.
Nunc precium fecere Deos, et fallitur auro
  Jupiter. Obliquæ ſigna iterata rotæ,
Feliceſque Jovis ſtellas, Martiſque rapacis,
  Et grave Saturni ſidus in omne caput,
Quid moveant Piſces, animoſaque ſigna Leonis,
  Lotus et Heſperia quid Capricornus aqua,
Dicam. Troja cades, et Troica Roma reſurges:
  Et maris, et terræ longa ſepulcra canam.
Dixi ego, cum geminos produceret Arria natos,
  (Illa dabat natis arma vetante Deo)
Non poſſe ad patrios ſua pila referre Penates.
  Nempe meam firmant nunc duo buſta fidem.

Quippe

Quippe Lupercus equi dum ſaucia protegit ora,
Heu ſibi prolapſo non bene cavit equo :
Gallus at in caſtris dum credita ſigna tuetur,
Concidit ante aquilæ roſtra cruenta ſuæ.
Fatales pueri, duo funera matris avaræ !
Vera ſed invito contigit iſta fides.
Idem ego, cum Cynaræ traheret Lucina dolores,
Et facerent uteri pondera lenta moram,
Junoni votum facite impetrabile, dixi.
Illa parit : libris eſt data palma meis.
Hoc neque arenoſum Libyci Jovis explicat antrum,
Aut ſibi commiſſos fibra locuta Deos,
Aut ſi quis motas cornicis ſenſerit alas,
Umbra neque e magicis mortua prodit aquis.
Aſpicienda via eſt cœli, verſuſque per aſtra
Trames, et ab Zonis quinque petenda fides.
Exemplum grave erit Calchas. Namque Aulide ſolvit
Ille bene hærentes ad pia ſaxa rates.
Idem Agamemnoniæ ferrum cervice puellæ
Tinxit ; et Atrides vela cruenta dedit.
Nec rediere tamen Danai. Tu diruta fletum
Supprime, et Euboicos reſpice, Troja, ſinus.
Nauplius ultores ſub noctem porrigit ignes ;
Et natat exuviis Græcia preſſa tuis.
Victor Oiliade rape nunc, et dilige vatem,
Quam vetat avelli veſte Minerva ſua.
Hactenus hiſtoriæ. Nunc ad tua devehor aſtra :
Incipe tu lacrymis æquus adeſſe novis.
Umbria te notis antiqua Penatibus edit.
Mentior ? an patriæ tangitur ora tuæ ?
Qua nebuloſa cavo rorat Mevania campo,
Et lacus æſtivis intepet Umber aquis :
Scandentiſque arcis conſurgit vertice murus,
Murus ab ingenio notior ille tuo.
Oſſaque legiſti, non illa ætate legenda,
Patris ; et in tenues cogeris iſſe Lares.

Nam

Nam, tua cum multi verſarent rura juvenci,
Abſtulit excultas pertica triſtis opes.
Mox, ubi bulla rudi dimiſſa eſt aurea collo,
Matris et ante Deos libera ſumta toga;
Tum tibi pauca ſuo de carmine dictat Apollo,
Et vetat inſano verba tonare foro.
At tu finge elegos, fallax opus: hæc tua caſtra;
Scribat ut exemplo cætera turba tuo.
Militiam Veneris blandis patiere ſub armis,
Et Veneris pueris utilis hoſtis eris.
Nam tibi victrices, quaſcunque labore paraſti,
Eludet palmas una puella tuas:
Et bene cum fixum mento diſcuſſeris uncum,
Nil erit hoc; roſtro te premet anſa ſuo.
Illius arbitrio noctem, lucemque videbis;
Gutta quoque ex oculis non niſi juſſa cadet.
Nec mille excubiæ, nec te ſignata juvabunt
Limina; perſuaſæ fallere rima ſat eſt.
Nunc tua vel mediis puppis luctetur in undis,
Vel licet armatis hoſtis inermis eas,
Vel tremefacta cavo tellus diducat hiatum;
Octipedis Cancri terga ſiniſtra time.

ELEGIA II.

QUID mirare meas tot in uno corpore formas?
Accipe Vertumni ſigna paterna Dei.
Tuſcus ego, et tuſcis orior; nec pœnitet inter
Prœlia Volſinos deſeruiſſe focos.
Hæc me turba juvat, nec templo lætor eburno:
Romanum ſatis eſt poſſe videre forum.
Hac quondam Tibernus iter faciebat; et aiunt
Remorum auditos per vada pulſa ſonos.
At, poſtquam ille ſuis tantum conceſſit alumnis,
Vertumnus verſo dicor ab amne Deus:

Seu quia vertentis fructum percepimus anni,
  Vertumni rurſus credidit eſſe ſacrum.
Prima mihi variat liventibus uva racemis,
  Et coma lactenti ſpicea fruge tumet.
Hic dulces ceraſos, hic autumnalia pruna
  Cernis, et æſtivo mora rubere die.
Inſitor hic ſolvit pomoſa vota corona;
  Cum pyrus invito ſtipite mala tulit.
Mendax fama noces: alius mihi nominis index:
  De ſe narranti tu modo crede Deo.
Opportuna mea eſt cunctis natura figuris.
  In quamcunque voles, verte; decorus ero.
Indue me Cois; fiam non dura puella.
  Meque virum ſumta quis neget eſſe toga?
Da falcem, et torto frontem mihi comprime fœno;
  Jurabis noſtra gramina ſecta manu.
Arma tuli quondam; et memini, laudabar in illis:
  Corbis et impoſito pondere meſſor eram.
Sobrius ad lites: at cum eſt impoſta corona,
  Clamabis capiti vina ſubeſſe meo.
Cinge caput mitra; ſpeciem furabor Iacchi:
  Furabor Phœbi, ſi modo plectra dabis.
Caſſibus impoſitis venor: ſed arundine ſumta,
  Faunus plumoſo ſum Deus aucupio.
Eſt etiam aurigæ ſpecies Vertumnus, et ejus,
  Trajicit alterno qui leve pondus equo.
Suppetat hoc, piſces calamo prædabor: et ibo
  Mundus demiſſis inſtitor in tunicis.
Paſtorem ad baculum poſſum curvare, vel idem
  Sirpiculis medio pulvere ferre roſam.
Nam quid ego adjiciam, de quo mihi maxima fama eſt,
  Hortorum in manibus dona probata meis?
Cæruleus cucumis, tumidoque cucurbita ventre
  Me notat, et junco braſſica vincta levi.
Nec flos ullus hiat pratis, quin ille decenter

Impo-

Impoſitus fronti langueat ante meæ.
At mihi, quod formas unus vertebar in omnes,
Nomen ab eventu patria lingua dedit.
At tu, Roma, meis tribuiſti præmia Tuſcis,
(Unde hodie vicus nomina Tuſcus habet)
Tempore quo ſociis venit Lucomedius armis,
Atque Sabina feri contudit arma Tati:
Vidi ego labentes acies, et tela caduca,
Atque hoſtes turpi terga dediſſe fugæ.
Sed facias, Divum ſator, ut Romana per ævum
Tranſeat ante meos turba togata pedes.
Sex ſuperant verſus: te, qui ad vadimonia curris,
Non moror; hæc ſpatiis ultima creta meis.
Stipes acernus eram, properanti falce dolatus,
Ante Numam grata pauper in urbe Deus.
At tibi Mamuri, formæ cælator ahenæ,
Tellus artifices ne terat Oſca manus;
Qui me tam dociles potuiſti fundere in uſus:
Unum opus eſt, operi non datur unus honos.

ELEGIA III.

HÆC Arethauſa ſuo mittit mandata Lycotæ,
Cum toties abſis, ſi potes eſſe meus.
Si qua tamen tibi lecturo pars oblita deerit,
Hæc erit e lacrymis facta litura meis:
Aut ſi qua incerto fallet te litera tractu,
Signa meæ dextræ jam morientis erunt.
Te modo viderunt iteratos Bactra per ortus,
Te modo munito Sericus hoſtis equo,
Hibernique Getæ, pictoque Britannia curru,
Uſtus et Eoa diſcolor Indus aqua.
Hæcne marita fides, et pactæ ſunt mihi noctes,
Cum rudis urgenti brachia victa dedi?
Quæ mihi deductæ fax omen prætulit, illa
Traxit ab everſo lumina nigra rogo:

Et ſtygio ſum ſparſa lacu; nec recta capillis
  Vitta data eſt: nupſi non comitante Deo.
Omnibus heu portis pendent mea noxia vota.
  Texitur hæc caſtris quarta lacerna tuis.
Occidat, immerrita qui carpſit ab arbore vallum,
  Et ſtruxit querulas rauca per oſſa tubas:
Dignior obliquo funem qui torqueat Ocno.
  Æternuſque tuam paſcat, aſelle, famem.
Dic mihi, num teneros urit lorica lacertos?
  Num gravis imbelles atterit haſta manus?
Hæc noceant potius, quam dentibus ulla puella
  Det mihi plorandas per tua colla notas.
Diceris et macie vultum tenuaſſe: ſed opto
  E deſiderio ſit color iſte meo.
At mihi cum noctes induxit Veſper amaras,
  Si qua relicta jacent, oſculor arma tua.
Tum queror in toto non ſidere pallia lecto,
  Lucis et auctores non dare carmen aves.
Noctibus hibernis caſtrenſia penſa laboro,
  Et Tyria in gladios vellera ſecta ſuos.
Et diſco qua parte fluat vincendus Araxes,
  Quot ſine aqua Parthus millia currat equus.
Cogor et e tabula pictos ediſcere mundos,
  Qualis et hæc docti ſit poſitura Dei:
Quæ tellus ſit lenta gelu, quæ putris ab æſtu;
  Ventus in Italiam qui bene vela ferat.
Aſſidet una ſoror, curis et pallida nutrix
  Pejerat hiberni temporis eſſe moras.
Felix Hippolite nuda tulit arma papilla,
  Et texit galea barbara molle caput.
Romanis utinam patuiſſent caſtra puellis:
  Eſſem militiæ ſarcina fida tuæ.
Nec me tardarent Scythiæ juga, cum pater altas
  Africus in glaciem frigore nectit aquas.
Omnis amor magnus, ſed aperto in conjuge major;
  Hanc Venus, ut vivat, ventilat ipſa facem.

Nam

Nam mihi, quo Pœnis tibi purpura fulgeat oſtris,
    Cryſtalluſque tuas ornet aquoſa manus,
Omnia ſurda tacent; rariſque aſſueta calendis,
    Vix aperit clauſos una puella Lares.
Graucidos et catulæ vox eſt mihi grata querenti:
    Illa tui partem vindicat una tori.
Flore ſacella tego; verbenis compita velo;
    Et crepat ad veteres herba Sabina focos.
Sive in furtivo gemuit ſtans noctua tigno,
    Seu voluit tangi parca lucerna mero;
Illa dies hornis cædem denunciat agnis,
    Succinctique calent ad nova lucra popæ.
Ne, precor, aſcenſis tanti ſit gloria Bactris,
    Raptave odorato carbaſa lina duci,
Plumbea cum tortæ ſparguntur pondera fundæ,
    Subdolus et verſis increpat arcus equis.
Sed tua ſic, domitis Parthæ telluris alumnis,
    Pura triumphantes haſta ſequatur equos;
Incorrupta mei conſerva federa lecti:
    Hac ego te ſola lege rediſſe velim.
Armaque cum tulero portæ votiva Capenæ,
    Subſcribam; Salvo grata puella viro.

E L E G I A IV.

TARPEIUM nemus, et Tarpeiæ turpe ſepulcrum
    Fabor, et antiqui limina capta Jovis.
Lucus erat felix, ederoſo conditus antro;
    Multaque nativis obſtrepit arbor aquis;
Silvani ramoſa domus, quo dulcis ab æſtu
    Fiſtula poturas ire jubebat oves.
Hunc Tatius fontem vallo præcingit acerno,
    Fidaque ſuggeſta caſtra coronat humo.
Quid tum Roma fuit, tubicen vicina Curetis
    Cum quateret lento murmure ſaxa Jovis?

Atque ubi nunc terris dicuntur jura ſubactis,
  Stabant Romano pila Sabina foro.
Murus erant montes. Ubi nunc eſt curia ſepta,
  Bellicus ex illo fonte bibebat equus.
Hinc Tarpeia Deæ fontem libavit; at illi
  Urgebat medium fictilis urna caput.
Et ſatis una malæ potuit mors eſſe puellæ,
  Quæ voluit flammas fallere, veſta, tuas?
Vidit arenoſis Tatium proludere campis,
  Pictaque per flavas arma levare jubas.
Obſtupuit regis facie, et regalibus armis;
  Interque oblitas excidit urna manus.
Sæpe illa immeritæ cauſata eſt omina Lunæ,
  Et ſibi tingendas dixit in amne comas:
Sæpe tulit blandis argentea lilia Nymphis,
  Romula ne faciem læderet haſta Tati.
Dumque ſubit primo Capitolia nubila fumo,
  Rettulit hirſutis brachia ſecta rubis.
Et ſua Tarpeia reſidens ita flevit ab arce
  Vulnera vicino non patienda Jovi:
Ignes caſtrorum, et Tatiæ prætoria turmæ,
  Et formoſa oculis arma Sabina meis,
O utinam ad veſtros ſedeam captiva Penates,
  Dum captiva mei conſpicer eſſe Tati.
Romani montes, et montibus addita Roma,
  Et valeat probro Veſta pudenda meo.
Ille equus ille meos in caſtra reponet amores,
  Cui Tatius dextras collocat ipſe jubas.
Quid mirum in patrios Scyllam ſæviſſe capillos?
  Candidaque in ſævos inguina verſa canes?
Prodita quid mirum fraterni cornua monſtri,
  Cum patuit lecto ſtamine torta via?
Quantum ego ſum Auſoniis crimen factura puellis,
  Improba virgineo lecta miniſtra foco!
Pallados extinctos ſi quis mirabitur ignes;
  Ignoſcat: lacrymis ſpargitur ara meis.

Cras,

Cras, ut rumor ait, tota pugnabitur urbe:
  Tu cape ſpinoſi roſcida terga jugi:
Lubrica tota via eſt, et perfida; quippe tacentes
  Fallaci celat limite ſemper aquas.
O utinam magicæ noſſem cantamina Muſæ;
  Hæc quoque formoſo lingua tuliſſet opem.
Te toga picta decet, non quem ſine matris honore
  Nutrit inhumanæ dura papilla lupæ.
Sic hoſpes pariam duce te regina ſub aula;
  Dos tibi non humilis prodita Roma venit.
Sin minus, at raptæ ne ſint impune Sabinæ,
  Me rape, et alterna lege repende vices.
Commiſſas acies ego poſſum ſolvere; nuptæ
  Vos medium palla fedus inite mea.
Adde, Hymenæe, modos, tubicen fera murmura conde:
  Credite, veſtra meus molliet arma torus.
Et jam quarta canit venturam buccina lucem,
  Ipſaque in Oceanum ſidera lapſa cadunt.
Experiar ſomnum; de te mihi ſomnia quæram:
  Fac venias oculis umbra benigna meis.
Dixit, et incerto permiſit brachia ſomno,
  Neſcia ſe furiis accubuiſſe novis.
Nam Veſta Illiacæ felix tutela favillæ
  Culpam alit, et plures condit in oſſa faces.
Illa ruit, qualis celerem prope Thermodonta
  Strymonis abſciſſo fertur aperta ſinu.
Urbi feſtus erat, dixere Palilia patres:
  Hic primus cœpit mœnibus eſſe dies.
Annua paſtorum convivia, luſus in urbe,
  Cum pagana madent fercula deliciis;
Cumque ſuper raros feni flammantis acervos
  Trajicit immundas ebria turba dapes.
Romulus excubias decrevit in otia ſolvi,
  Atque intermiſſa caſtra ſilere tuba.
Hoc Tarpeia ſuum tempus rata, convenit hoſtem;

Pacta

Pacta ligat, pactis ipſa futura comes.
Mons erat aſcenſu dubius, feſtoque remiſſus:
Nec mora, vocales occupat enſe canes.
Omnia præbebant ſomnos; ſed Jupiter unus
Decrevit pœnis invigilare tuis.
Prodiderat portæque fidem, patriamque jacentem;
Nubendique petit, quem velit ipſa, diem.
At Tatius (neque enim ſceleri dedit hoſtis honorem)
Nube, ait, et regni ſcande cubile mei.
Dixit, et ingeſtis comitum ſuper obruit armis.
Hæc, virgo, officiis dos erat apta tuis.
A duce Tarpeia mons eſt cognomen adeptus.
O vigil, injuſtæ præmia ſortis habes.

ELEGIA V.

TERRA tuum ſpinis obducat, lena ſepulcrum;
Et tua, quod non vis, ſentiat umbra ſitim;
Nec ſedeant cineri manes; et Cerberus ultor
Turpia jejuno terreat oſſa ſono;
Docta vel Hippolytum Veneri mollire negantem,
Concordique toro peſſima ſemper avis:
Penelopen quoque, neglecto rumore mariti,
Nubere laſcivo cogeret Antinoo.
Illa velit, poterit magnes non ducere ferrum;
Et volucris nidis eſſe noverca ſuis.
Quippe et Collinas ad foſſam moverit herbas,
Stantia currenti diluerentur aqua:
Audax cantatæ leges imponere Lunæ,
Et ſua nocturno fallere terga lupo.
Poſſet et intentos aſtu cæcare maritos.
Cornicum immeritas eruit ungue genas,
Conſuluitque ſtryges noſtro de ſanguine, et in me
Hippomanes fetæ ſemina legit equæ.
Exornabat opus verbis, ſeu blanda perurat,
Saxoſamque terat ſedula culpa viam.

Si

Si te Eoa, Dorixanium, juvat aurea ripa,
Et quæ ſub Tyria concha ſuperbit aqua;
Eurypylique placet Coæ textura Minervæ,
Sectaque ab Attalicis putria ſigna toris;
Seu quæ palmiferæ mittunt venalia Thebæ,
Murrheaque in Parthis pocula cocta focis;
Sperne fidem, provolve Deos: mendacia vincant:
Frange et damnoſæ jura pudicitiæ.
Et ſimulare virum, precium facit. Utere cauſis:
Major dilata nocte recurret amor.
Si tibi forte comas vexaverit utilis ira,
Poſt modo mercata pace premendus erit.
Denique ubi amplexu Venerem promiſeris emto,
Fac ſimules puros Iſidis eſſe dies.
Ingerat Apriles Iole tibi, tundat Amycle
Natalem Maiis idibus eſſe tuum.
Supplex ille ſedet. Poſita tu ſcribe cathedra
Quidlibet. Has artes ſi pavet ille, tenes.
Semper habe morſus circa tua colla recentes,
Litibus alternis quos putet eſſe datos.
Non te Medeæ delectent probra ſequacis,
(Nempe tulit faſtus auſa rogare prior)
Sed potius mundi Thais precioſa Menandri,
Cum ferit aſtutos Comica mœcha Getas.
In mores te verte viri: ſi cantica jactat;
I comes, et voces ebria junge tuas.
Janitor ad dantes vigilet: ſi pulſet inanis,
Surdus in obductam ſomniet uſque ſeram.
Nec tibi diſpliceat miles non factus amori;
Nauta nec, attrita ſi ferat æra manu;
Aut quorum titulus per barbara colla pependit,
Cœlati medio cum ſaliere foro.
Aurum ſpectato, non quæ manus afferat aurum.
Verſibus auditis, quid niſi verba feres?
Qui verſus, Coæ dederit nec munera veſtis,
Ipſius tibi ſit ſurda ſine arte lyra.

Dum

Dum vernat ſanguis, dum rugis integer annus,
Utere, ne quis eat liber amore dies.
Vidi ego odorati victura roſaria Pæſti
Sub matutino cocta jacere noto.
His animos noſtræ dum verſat Acanthis amicæ,
Per tenues oſſa ſunt numerata cutes.
Sed cape torquatæ, Venus o regina, columbæ
Ob meritum ante tuos guttura ſecta focos.
Vidi ego rugoſo tuſſim concreſcere collo,
Sputaque per dentes ire cruenta cavos,
Atque animam in tegetes putrem exſpirare paternas.
Horruit algenti pergula curta foco.
Exequiæ fuerant rari furtiva capilli
Vincula, et immundo pallida mitra ſitu,
Et canis in noſtros nimis experrecta dolores,
Cum fallenda meo pollice clathra forent.
Sit tumulus lenæ curto vetus amphora collo:
Urgeat hunc ſupra vis, caprifice, tua.
Quiſquis amas, ſcabris hoc buſtum cædito ſaxis,
Miſtaque cum ſaxis adjice verba mala.

ELEGIA VI.

SACRA facit vates. Sint ora faventia ſacris;
Et cadat ante meos icta juvenca focos.
Cera Phileteis certet Romana corymbis,
Et Cyrenæas urna miniſtret aquas.
Coſtum molle date, et blandi mihi thuris honores;
Terque focum circa laneus orbis eat.
Spargite me lymphis; carmenque recentibus aris
Tibia Mygdoniis libet eburna Cadis.
Ite procul fraudes; alio ſint aere noxæ:
Pura novum vati laurea mollit iter.
Muſa, Palatini referamus Apollinis ædem:
Res eſt, Calliope, digna favore tuo.

Cæſaris

Cæſaris in nomen ducuntur carmina: Cæſar
  Dum canitur, quæſo, Jupiter, ipſe vaces.
Eſt Phœbi fugiens Athamana ad litora portus,
  Qua ſinus Ioniæ murmura condit aquæ,
Actia Iulææ pelagus monumenta carinæ,
  Nautarum votis non operoſa via.
Huc mundi coiere manus: ſtetit æquore moles
  Pinea; nec remis æqua favebat avis.
Altera claſſis erat Teucro damnata Quirino,
  Pilaque feminea turpiter apta manu.
Hinc Auguſta ratis plenis Jovis omine velis,
  Signaque jam patriæ vincere docta ſuæ.
Tandem acies geminos Nereus lunarat in arcus,
  Armorum et radiis picta tremebat aqua;
Cum Phœbus linquens ſtantem ſe vindice Delon
  (Nam tulit iratos mobilis una notos)
Aſtitit Auguſti puppem ſuper, et nova flamma
  Luxit in obliquam ter ſinuata facem.
Non ille attulerat crines in colla ſolutos,
  Aut teſtudineæ carmen inerme lyræ:
Sed quali aſpexit Pelopeium Agamemnona vultu,
  Egeſſitque avidis Dorica caſtra rogis;
Aut qualis flexos ſolvit Pythona per orbes
  Serpentem, imbelles quem timuere lyræ.
Mox ait; O longa mundi ſervator ab Alba,
  Auguſte, Hectoreis cognite major avis,
Vince mari: jam terra tua eſt: tibi militat arcus,
  Et favet ex humeris hoc onus omne meis.
Solve metu patriam; quæ nunc te vindice freta
  Impoſuit proræ publica vota tuæ:
Quam niſi defendes, murorum Romulus augur
  Ire Palatinas non bene vidit aves.
Et nimium remis audent proh turpe Latinis,
  Principe te, fluctus regia vela pati.
Nec te, quod claſſis centenis remiget alis,
  Terreat: invito labitur illa mari:

Quodque

Quodque vehunt proræ Centaurica ſaxa minantes,
 Tigna cava, et pictos experiere metus.
Frangit, et attollit vires in milite cauſa:
 Quæ niſi juſta ſubeſt, excutit arma pudor.
Tempus adeſt: committe rates: ego temporis auctor
 Ducam laurigera Julia roſtra manu.
Dixerat, et pharetræ pondus conſumit in arcus:
 Proxima poſt arcus Cæſaris haſta fuit.
Vincit Roma fide Phœbi: dat femina pœnas:
 Sceptra per Ionias fracta vehuntur aquas.
At pater Idalio miratus Cæſar ab aſtro;
 Sum Deus, et noſtri ſanguinis iſta fides.
Proſequitur cantu Triton, omneſque marinæ
 Plauſerunt circa libera ſigna Deæ.
Illa petit Nilum cymba male nixa fugaci,
 Hoc unum, juſſo non moritura die.
Di melius. Quantus mulier foret una triumphus,
 Ductus erat per quas ante Jugurtha vias!
Actius hinc traxit Phœbus monumenta, quod ejus
 Una decem vicit miſſa ſagitta rates.
Bella ſatis cecini; citharam jam poſcit Apollo
 Victor, et ad placidos exuit arma choros.
Candida nunc molli ſubeant convivia luco,
 Blanditæque fluant per mea colla roſæ:
Vinaque fundantur prælis eliſa Falernis,
 Terque lavet noſtras ſpica Ciliſſa comas.
Ingenium potis irritet Muſa poetis:
 Bacche, ſoles Phœbo fertilis eſſe tuo.
Ille paludoſos memoret ſervire Sicambros:
 Cepheam hic Meroen, fuſcaque regna canat:
Hic referat ſero confeſſum federe Parthum;
 Reddat ſigna Remi, mox dabit ipſe ſua:
Sive aliquid pharetris Auguſtus parcet Eois,
 Differat in pueros iſta tropæa ſuos.
Gaude, Craſſe, nigras ſi quid ſapis inter arenas,
 Ire per Euphraten ad tua buſta licet.

Sic

Sic noctem patera, ſic ducam carmine, donec
  Injiciat radios in mea vina dies.

ELEGIA VII.

SUNT aliquid manes. Lethum non omnia finit;
  Lucidaque evictos effugit umbra rogos.
Cynthia namque meo viſa eſt incumbere fulcro,
  Murmur ad extremæ nuper humata viæ;
Cum mihi ab exequiis ſomnus penderet amaris,
  Et quererer lecti frigida regna mei.
Eoſdem habuit ſecum, quibus eſt elata, capillos,
  Eoſdem oculos: lateri veſtis aduſta fuit.
Et ſolitum digito beryllon adederat ignis,
  Summaque Letheus triverat ora liquor:
Spirantiſque animos, et vocem miſit: at illi
  Pollicibus fragiles increpuere manus.
Perfide, nec cuiquam melior ſperande puellæ,
  In te jam vires ſomnus habere poteſt?
Jamne tibi exciderunt vigilacis furta Suburræ,
  Et mea nocturnis trita feneſtra dolis?
Per quam demiſſo quoties tibi fune pependi,
  Alterna veniens in tua colla manu.
Sæpe Venus trivio commiſſa eſt pectore miſto;
  Fecerunt tepidas pallia noſtra vias.
Federis heu taciti! cujus fallacia verba
  Non audituri diripuere Noti.
At mihi non oculos quiſquam inclamavit euntes:
  Unum impetraſſem te revocante diem.
Nec crepuit fiſſa me propter arundine cuſtos;
  Læſit et objectum tegula curta caput.
Denique quis noſtro curvum te funere vidit?
  Atram quis lacrymis incaluiſſe togam?
Si piguit portas ultra procedere, at illuc
  Juſſiſſes lectum lentius ire meum.

Cur ventos non ipſe rogis, ingrate, petiſti?
  Cur nardo flammæ non oluere meæ?
Hoc etiam grave erat, nulla mercede hyacinthos
  Injicere, et fracto buſta piare cado.
Lygdamus uratur, candeſcat lamina vernæ:
  (Senſi ego, cum inſidiis pallida vina bibi)
Aut Nomas arcanas tollat verſuta ſalivas.
  Dicet damnatas ignea teſta manus.
Quæ modo per viles inſpecta eſt publica noctes,
  Hæc nunc aurata cyclade ſignat humum:
Et graviora rependit iniquis penſa quaſillis,
  Garrula de facie ſi qua locuta mea eſt.
Noſtraque quod Petele tulit ad monumenta corollas,
  Codicis immundi vincula ſentit anus.
Cæditur et Lalage tortis ſuſpenſa capillis,
  Per nomen quoniam eſt auſa rogare meum.
Te patiente, meæ conflavit imaginis aurum,
  Ardenti e noſtro dotem habitura rogo.
Non tamen inſector, quamvis mereare, Properti;
  Longa mea in libris regna fuere tuis.
Juro ego fatorum nulli revocabile carmen,
  Tergeminuſque canis ſic mihi molle ſonet,
Me ſervaſſe fidem: ſi fallo, vipera noſtris
  Sibilet in tumulis, et ſuper oſſa cubet.
Nam gemina eſt ſedes turpem ſortita per amnem;
  Turbaque diverſa remigat omnis aqua.
Una Clytæmneſtræ ſtuprum vehit, altera Creſſæ
  Portat mentitæ lignea monſtra bovis.
Ecce coronato pars altera vecta phaſelo,
  Mulcet ubi Elyſias aura beata roſas:
Qua numeroſa fides, quaque æra rotunda Cybelles,
  Mitratiſque ſonant Lydia plectra choris:
Andromedeque, et Hypermeſtre ſine fraude maritæ
  Narrant hiſtoriæ pectora nota ſuæ.
Hæc ſua maternis queritur livere catenis
  Brachia, nec meritas frigida ſaxa manus.

Narrat

Narrat Hypermeſtre magnum auſas eſſe ſorores:
In ſcelus hoc animum non valuiſſe ſuum.
Sic mortis lacrymis vitæ ſanamus amores.
Celo ego perſidiæ crimina multa tuæ.
Sed tibi nunc mandata damus; (ſi forte moveris,
Si te non totum Chloridos herba tenet)
Nutrix in tremulis nequid deſideret annis
Parthenie: patuit, nec tibi avara fuit.
Deliciæque meæ Latris, cui nomen ab uſu eſt,
Ne ſpeculum dominæ porrigat illa novæ.
Et quoſcunque meo feciſti nomine verſus,
Ure mihi: laudes deſine habere meas.
Pelle ederam tumulo, mihi quæ pugnante corymbo
Mollia contortis alligat oſſa comis.
Ramoſis Anio qua pomifer incubat arvis,
Et nunquam Herculeo numine pallet ebur;
Hoc carmen media dignum me ſcribe columna,
Sed breve, quod currens vector ab urbe legat.
Hic Tiburtina jacet aurea Cynthia terra:
Acceſſit ripæ laus, Aniene, tuæ.
Nec tu ſperne piis venientia ſomnia portis:
Cum pia venerunt ſomnia, pondus habent.
Nocte vagæ ferimur; Nox clauſas liberat umbras,
Errat et abjecta Cerberus ipſe ſera.
Luce jubent leges Lethea ad ſtagna reverti:
Nos vehimur, vectum nauta recenſet onus.
Nunc te poſſideant aliæ; mox ſola tenebo:
Mecum eris, et miſtis oſſibus oſſa teram.
Hæc poſtquam querula mecum ſub voce peregit,
Inter complexus excidit umbra meos.

ELEGIA VIII.

DISCE quid Eſquilias hac nocte fugarit aquoſas,
Cum vicina novis turba cucurrit agris.
Lanuvium annoſi vetus eſt tutela draconis,

Hic ubi tam raræ non perit hora moræ,
Qua ſaçer abripitur cæco deſcenſus hiatu,
Qua penetrat virgo (tale iter omne cave)
Jejuni ſerpentis honos cum pabula poſcit
Annua, et ex ima ſibila torquet humo.
Talia demiſſæ pallent ad ſacra puellæ,
Cum tenera anguineo creditur ore manus.
Ille ſibi admotas a virgine corripit eſcas;
Virginis in palmis ipſa caniſtra tremunt.
Si fuerint caſtæ, redeunt in colla parentum;
Clamantque agricolæ, Fertilis annus erit.
Huc mea detonſis avecta eſt Cynthia mannis:
Cauſa fuit Juno; ſed mage cauſa Venus.
Appia dic, quæſo, quantum te teſte triumphum
Egerit, effuſis per tua ſaxa rotis,
Turpis in arcana ſonuit cum rixa taberna;
Si ſine, me famæ non ſine labe meæ.
Spectaclum ipſa ſedens primo temone pependit,
Auſa per impuros frena movere locos.
Serica nam taceo volſi carpenta nepotis,
Atque armillatos colla Moloſſa canes;
Qui dabit immundæ venalia fata ſaginæ,
Vincit ubi eraſas barba pudenda genas.

ELEGIA IX.

CUM fieret noſtro toties injuria lecto,
Mutato volui caſtra movere toro.
Phyllis Aventinæ quædam eſt vicina Dianæ,
Sobria grata parum; cum bibit, omne decet.
Altera Tarpeios eſt inter Teia lucos,
Candida; ſed potæ non ſatis unus erit.
His ego conſtitui noctem lenire vocatis,
Et Venere ignota furta novare mea.
Unus erat tribus in ſecreta lectulus herba.
Quæris concubitus? inter utramque fui.

Lyg-

Lygdamus ad cyathos, vitrique æſtiva ſupellex,
Et Methymnæi Graia ſaliva meri.
Nile, tuus tibicen erat, crotaliſtria Phyllis,
Et facilis ſpargi munda ſine arte roſa.
Nanus et ipſe ſuos breviter concretus in artus
Jactabat truncas ad cava buxa manus.
Sed neque ſuppletis conſtabat flamma lucernis,
Decidit inque ſuos menſa ſupina pedes:
Me quoque per talos Venerem quærente ſecundos,
Semper damnoſi ſubſiluere canes.
Cantabant ſurdo; nudabant pectora cæco:
Lanuvii ad portas, hei mihi, ſolus eram.
Cum ſubito rauci ſonuerunt cardine poſtes,
Et levia ad primos murmura facta Lares.
Nec mora, cum totas reſupinat Cynthia valvas
Non operoſa comis, ſed furibunda decens.
Pocula mi digitos inter cecidere remiſſos;
Pallueruntque ipſo labra ſoluta mero.
Fulminat illa oculis, et quantum femina, ſævit:
Spectaclum capta nec minus urbe fuit.
Phyllidos iratos in vultum conjicit ungues:
Territa vicinas Teia clamat aquas.
Lumina ſopitos turbant elata Quirites;
Omnis et inſana ſemita nocte ſonat.
Illas direptiſque comis, tuniciſque ſolutis
Excipit obſcuræ prima taberna viæ.
Cynthia in exuviis gaudet, victrixque recurrit,
Et mea perverſa ſauciat ora manu;
Imponitque notam collo, morſuque cruentat;
Præcipueque oculos, qui meruere, ferit.
Atque ubi jam noſtris laſſavit brachia plagis,
Lygdamus ad plutei fulcra ſiniſtra jacens
Exuitur, Geniumque meum proſtratus adorat.
Lygdame, nil potui; tecum ego captus eram.
Supplicibus palmis tum demum ad federa veni,
Cum vix tangendos præbuit illa pedes,

Atque ait; Admiſſæ ſi vis me ignoſcere culpæ,
  Accipe, quæ noſtræ formula legis erit.
Tu neque Pompeia ſpatiabere cultus in umbra,
  Nec cum laſcivum ſternet arena forum.
Colla cave inflectas ad ſummum obliqua theatrum,
  Aut lectica tuæ ſudet aperta moræ.
Lygdamus in primis, omnis mihi cauſa querelæ,
  Veneat, et pedibus vincula bina trahat.
Indixit leges: reſpondi ego; Legibus utar.
  Riſerat imperio facta ſuperba dato.
Dein, quemcunque locum externæ tetigere puellæ,
  Suffiit, et pura limina tergit aqua:
Imperat et totas iterum mutare lacernas;
  Terque meum tetigit ſulfuris igne caput.
Atque ita mutato per ſingula pallia lecto,
  Reſpondi; et toto ſolvimus arma toro.

E L E G I A X.

AMPHITRYONIADES qua tempeſtate juvencos
  Egerat a ſtabulis, o Erythea, tuis,
Venit ad invictos pecoroſa Palatia montes,
  Et ſtatuit feſſos feſſus et ipſe boves,
Qua Velabra ſuo ſtagnabant flumine, quaque
  Nauta per urbanas velificabat aquas.
Sed non infido manſerunt hoſpite Caco
  Incolumes: furto polluit ille Jovem.
Incola Cacus erat, metuendo raptor ab antro,
  Per tria partitos qui dabat ora ſonos.
Hic, ne certa forent manifeſtæ ſigna rapinæ,
  Averſos cauda traxit in antra boves.
Nec ſine teſte Deo. Furem ſonuere juvenci,
  Furis et implacidas diruit ira fores.
Mænalio jacuit pulſus tria tempora ramo
  Cacus: et Alcides ſic ait; Ite boves,

Hercules

Herculis ite boves, noſtræ labor ultime clavæ,
Bis mihi quæſitæ, bis mea præda boves;
Arvaque mugitu ſancite Boaria longo:
Nobile erit Romæ paſcua noſtra forum.
Dixerat, et ſicco torret ſitis ora palato,
Terraque non ullas feta miniſtrat aquas.
Sed procul incluſas audit ridere puellas;
Lucus ab umbroſo fecerat orbe nemus,
Femineæ loca clauſa Deæ, fonteſque piandos,
Impune et nullis ſacra retecta viris.
Devia puniceæ velabant limina vittæ:
Putris odorato luxerat igne caſa:
Populus et longis ornabat frondibus ædem;
Multaque cantantes umbra tegebat aves.
Huc ruit in ſiccam congeſto pulvere barbam,
Et jacit ante fores verba minora Deo.
Vos precor, o luci ſacro quæ luditis antro,
Pandite defeſſis hoſpita teſca viris.
Fontis egens erro, circaque ſonantia lymphis;
Et cava ſuſcepto flumine palma ſat eſt.
Audiſtiſne aliquem, tergo qui ſuſtulit orbem?
Ille ego ſum: Alciden terra recepta vocat.
Quis facta Herculeæ non audit fortia clavæ,
Et nunquam ad vaſtas irrita tela feras?
Atque uni Stygias hominum luxiſſe tenebras
* * * * * *
Quod ſi Junoni ſacrum faceretis amaræ,
Non clauſiſſet aquas ipſa noverca ſuas.
Sin aliquam vultuſque meus, ſetæque leonis
Terrent, et Lybico ſole peruſta coma;
Idem ego Sidonia feci ſervilia palla
Officia, et Lyda penſa diurna colo:
Mollis et hirſutum cepit mihi faſcia pectus;
Et manibus duris apta puella fui.
Talibus Alcides. At talibus alma ſacerdos
Puniceo canas ſtamine vincta comas:

Parce

Parce oculis, hoſpes, lucoque abſcede verendo:
  Cede agedum, et tuta limina linque fuga.
Interdicta viris metuenda lege piatur,
  Quæ ſe ſummota vindicat ara caſa.
Magnam Tireſias aſpexit Pallada vates,
  Fortia dum, poſita Gorgone membra lavat.
Di tibi dent alios fontes: hæc lympha puellis
  Avia ſecreti limitis una fuit.
Sic anus. Ille humeris poſtes concuſſit opacos:
  Nec tulit iratam janua clauſa ſitim.
At poſtquam exhauſto jam flumine vicerat æſtum,
  Ponit vix ſiccis triſtia jura labris.
Angulus hic mundi nunc me mea fata trahentem
  Accipit; hæc feſſo vix mihi terra patet.
Maxima quæ gregibus devota eſt ara repertis,
  Ara per has, inquit, maxima facta manus,
Hæc nullis unquam pateat veneranda puellis;
  Herculis eximii ne ſit inulta ſitis.
Sancte pater, ſalve, cui jam favet aſpera Juno:
  Sancte, velis libro dexter ineſſe meo.
Nunc quoniam manibus purgatum ſanxerat orbem,
  Sic Sanctum Tatiæ compoſuere Cures.

ELEGIA XI.

NUNC Jovis incipiam cauſas aperire Feretri,
  Armaque de ducibus trina recepta tribus.
Magnum iter aſcendo; ſed dat mihi gloria vires:
  Non juvat e facili lecta corona jugo.
Imbuis exemplum primæ tu, Romule, palmæ
  Hujus, et exuviis plenus ab hoſte redis,
Tempore quo portas Cæninum Acrona petentem
  Victor in everſum cuſpide fundis equum.
Acron Herculeus Cænina ductor ab arce,
  Roma, tuis quondam finibus horror erat.
Hic ſpolia ex humeris auſus ſperare Quirini
  Ipſe dedit, ſed non ſanguine ſicca ſuo.

Hunc videt ante cavas vibrantem ſpicula turres
  Romulus, et votis occupat ante ratis;
Jupiter, hæc hodie tibi victima corruet Acron.
  Voverat, et ſpolium corruit ille Jovi.
Urbis, Virtutiſque parens ſic vincere ſuevit,
  Qui tulit aprico frigida caſtra lare.
Idem eques et frenis, idem fuit aptus aratris;
  Et galea hirſuta comta lupina juba;
Picta nec inducto fulgebat parma pyropo;
  Præbebant cæſi baltea lenta boves.
Coſſus at inſequitur Veientis cæde Tolumni,
  Vincere cum Veios poſſe laboris erat:
Nec dum ultra Tiberim belli ſonus; ultima præda
  Nomentum, et captæ jugera terna Coræ.
Et Veii veteres et vos tum regna fuiſtis;
  Et veſtro poſita eſt aurea ſella foro.
Nunc intra muros paſtoris buccina lenti
  Cantat, et in veſtris oſſibus arva metunt.
Forte ſuper portæ dux Veius aſtitit arcem;
  Colloquiumque ſua fretus ab urbe dedit.
Dumque aries murum cornu pulſabat aheno,
  Vineaque inductum longa tegebat opus,
Coſſus ait; Forti melius concurrere campo.
  Nec mora fit, plano ſiſtit uterque gradu.
Di Latias juvere manus: deſecta Tolumni
  Cervix Romanos ſanguine lavit equos.
Claudius a Rheno trajectos arcuit hoſtes,
  Bellica cum vaſti parma relata ducis
Virdomari; genus hic Rheno jactabat ab ipſo,
  Nobilis erectis fundere geſa rotis.
Illi virgatis jaculanti ex agmine braccis
  Torquis ab inciſa decidit unca gula.
Nunc ſpolia in templo tria condita cauſa Feretri,
  Omine quod certo dux ferit enſe ducem.
Seu, quia victa ſuis humeris hæc arma ferebant,
  Hinc Feretri dicta eſt ara ſuperba Jovis.

ELE-

ELEGIA XII.

DESINE, Paule, meum lacrymis urgere ſepulcrum;
Panditur ad nullas janua nigra preces.
Cum ſemel infernas intrarunt funera leges,
Non exorato ſtant adamante viæ.
Te licet orantem fuſcæ Deus audiat aulæ,
Nempe tuas lacrymas litora ſurda bibent.
Vota movent Superos: ubi portitor æra recepit,
Obſerat herboſos lurida porta rogos.
Sic mœſtæ cecinere tubæ, cum ſubdita noſtrum
Detraheret lecto fax inimica caput.
Quid mihi conjugium Pauli, quid currus avorum
Profuit, aut famæ pignora tanta meæ?
Num minus immites habui Cornelia Parcas?
Et ſum quod digitis quinque levatur onus.
Damnatæ noctes, et vos vada lenta paludes,
Et quæcunque meos implicat unda pedes,
Immatura licet, tamen huc non noxia veni:
Det pater hic umbræ mollia jura meæ.
Aut ſiquis poſita judex ſedet Æacus urna,
In mea ſortita judicet oſſa pila.
Aſſideant fratres: juxta Minoia ſella, et
Eumenidum intento turba ſevera foro.
Siſyphe, mole vaces; taceant Ixionis orbes;
Fallax Tantaleo corripiare liquor:
Cerberus et nullas hodie petat improbus umbras;
Et jaceat tacita lapſa catena ſera.
Ipſa loquor pro me. Si fallo, pœna ſororum
Infelix humeros urgeat urna meos.
Si cui fama fuit per avita tropæa decori,
Afra Numantinos regna loquuntur avos.
Altera maternos exæquat turba Libones,
Et domus eſt titulis utraque fulta ſuis.

Mox

Mox ubi jam facibus ceſſit prætexta maritis,
  Vinxit et acceptas altera vitta comas,
Jungor, Paule, tuo ſic diſceſſura cubili:
  In lapide hoc uni nupta fuiſſe legar.
Teſtor majorum cineres tibi, Roma, colendos,
  Sub quorum titulis Africa tonſa jaces;
Et Perſen proavi ſimulantem pectus Achillis,
  Quique tuas proavus fregit, Achille, domos;
Me neque cenſuræ legem molliſſe, nec ulla
  Labe mea noſtros erubuiſſe focos.
Non fuit exuviis tantis Cornelia damnum:
  Quin et erat magnæ pars imitanda domus.
Nec mea mutata eſt ætas; ſine crimine tota eſt:
  Viximus inſignes inter utramque facem.
Mi natura dedit leges a ſanguine ductas,
  Ne poſſim melior judicis eſſe metu.
Quælibet auſteras de me ferat urna tabellas,
  Turpior aſſeſſu non erit ulla meo:
Vel tu, quæ tardam moviſti fune Cybellen,
  Claudia turritæ rara miniſtra Deæ;
Vel cui, commiſſos cum Veſta repoſceret ignes,
  Exhibuit vivos carbaſus alba focos.
Nec te, dulce caput, mater Scribonia, læſi.
  In me mutatum quid, niſi fata, velis?
Maternis laudor lacrymis, urbiſque querelis;
  Defenſa et gemitu Cæſaris oſſa mea.
Ille ſua nata dignam vixiſſe ſororem
  Increpat; et lacrymas vidimus ire Deo.
Et tamen emerui generoſos veſtis honores,
  Nec mea de ſterili facta rapina domo.
Te, Lepide, et te, Paule, meum poſt fata levamen,
  (Condita ſunt veſtro lumina noſtra ſinu)
Vidimus, et fratrem ſellam geminaſſe curulem;
  Conſule quo facto tempore rapta ſoror.
Filia tu ſpecimen cenſuræ nata paternæ,
  Fac teneas unum, nos imitata, virum.

Et ſerie fulcite genus. Mihi cymba volenti
  Solvitur, uncturis tot mea fata meis.
Hæc eſt feminei merces extrema triumphi,
  Laudat ubi emeritum libera Fama rogum.
Nunc tibi commendo communia pignora natos:
  Hæc cura et cineri ſpirat inuſta meo.
Fungere maternis vicibus pater: illa meorum
  Omnis erit collo turba ferenda tuo.
Oſcula cum dederis tua flentibus, adjice matris:
  Tota domus cœpit nunc onus eſſe tuum.
Et ſiquid doliturus eris; ſine teſtibus illis:
  Cum venient, ſiccis oſcula falle genis.
Sat tibi ſint noctes, quas de me, Paule, fatiges;
  Somniaque in faciem credita ſæpe meam.
Atque ubi ſecreto noſtra ad ſimulacra loqueris,
  Ut reſponſuræ ſingula verba jace.
Seu tamen adverſum mutarit janua lectum,
  Sederit et noſtro cauta noverca toro;
Conjugium, pueri, laudate, et ferte paternum:
  (Capta dabit veſtris moribus illa manus)
Nec matrem laudate nimis; collata priori
  Vertet in offenſas libera verba ſuas:
Seu memor ille mea contentus manſerit umbra,
  Et tanti cineres duxerit eſſe meos;
Diſcite venturam jam nunc ſentire ſenectam,
  Cœlibis ad curas nec vacet ulla via.
Quod mihi detractum eſt, veſtros accedat ad annos:
  Prole mea Paulum ſic juvat eſſe ſenem.
Et bene habet; nunquam mater lugubria ſumſi:
  Venit in exequias tota caterva meas.
Cauſa perorata eſt: flentes me ſurgite teſtes;
  Dum precium vitæ grata rependit humus.
Moribus et cœlum patuit. Sim digna merendo,
  Cujus honoratis oſſa vehantur aquis.

F I N I S.